

מבחר עירונים

בראשית שנת תשפ"ב

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
07:40	07:18	06:59	05:48	ירושלים
07:37	07:15	07:01	06:03	בני ברק
07:38	07:16	07:00	05:54	חיפה
07:38	07:16	07:02	06:04	אשדוד
07:39	07:17	07:00	05:47	בית שמש
07:39	07:17	07:01	06:05	קרית גת
07:38	07:16	06:59	05:57	נוף הגליל

להרשמה
לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.

**להצו
כאן**

כסדרפס ושירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מאטופוט
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

טלפון לרפואה

נא האשיכו
להתפלל עבור
השק אותו הנכב
אקבלים לפחות
30 יוק!

קרוב ל-20,000 אנשים כבר הצטרפו למיזם האדיר

קו התפילות

כל המתפלל בעד חברו הוא נענה תחילה

הקו הוקם בהכוונת רבני הארגון
ולרפואתם השלמה של כל חולי ישראל
חייגו כעת והצטרפו למעגל המתפללים!

מאוחדים
יחד למען עם ישראל

לפני החיוב הכינו את השק לתפילה

חייגו עכשיו ל'קו התפילות' ופעלו לפי ההוראות:

02-6325070

לפניות בנוגע לפעילות מאוחדים חייגו: 054-845-8815

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

בראשית ברא (א, א) - בראשית נוטריקון רצון אל שיהיו ישראל בשמחה תמיד, וכן רצון אל ישמח ישראל תמיד. (שיחתו של עבדי-אבות)

תבת **בראשית** אותיות **תשבר י"א**, לרמז על **מלמדי תינוקות** שעליהם אמרו חז"ל במסכת בבא בתרא שהם דומים ל**כוכבים**, דהיינו ל"א **כוכביא** כפי שאומרים בהגדה של פסח, פי אין דבר שלא נרמז בתבת **בראשית**. (אמרי חו)

מובא במדרש, בין שראה משה תבת **בראשית**, פתח וברך ברוך אתה ה', הן אותנו ואת העולם כלו, נותן לחם לכל-בשר, ובני ישראל ענו אחריו אמר. והסבר הדבר, פי תבת **בראשית** אותיות **בר אשית**, דהיינו אמן תבואה ומזון, וכאשר ראה זאת משה אמר לפיכך אנחנו חייבים לתת שבח והודיה לה' יתברך, ותקן **ברכה ראשונה** בברכת המזון. (קול יהודה)

סיום התורה הוא בתבות **משה לעיני כל-ישראל**, ומיד מתחילים מחדש בתבת **בראשית**, משה נוטריקון שיהא הוא מעורר השחר, והתבות לעיני כל ישראל בראשית נוטריקון יתגבר פארי לעבודת בוראו, לרמז לאדם שהכל מתחיל מ**בראשית**, כיצד הוא מתחיל את היום בגבורה וחיות. (יצב אברהם)

במסכת אבות נאמר, פי **חמשה קנינים** קנה הקב"ה בעולמו, תורה קנין אחד, שמים וארץ קנין אחד, **אברהם** קנין אחד, **בית-המקדש** קנין אחד, **ישראל** קנין אחד, וכלם רמוזים בתבת **בראשית**, שהיא נוטריקון בית-המקדש, ארץ, אברהם, שמים, ישראל, תורה, וכן לרמז שבוכות החמשה נבראו שמים וארץ. (בגדי שש)

אתי-הצלע (כ, כב) - **הצלע** אותיות **לעצה**, בדברי חז"ל שעל האדם לבקש **עצה מאשתו**, ורבונו אפרים פתב **שהצלע** היא אותיות **העצל** פי השרוי בלא אשה שרוי **בלא שמחה**. (החיד"א)

בחמש **בראשית** ישנו י"ב **פרשות**, והן מחלקות בנושאים לששה זוגות. **בראשית-נח** - **בריאת העולם**, לך-לך-וירא - **אברהם אבינו**, חיי שרה-תולדות - **יצחק אבינו**, ויצא-וישלח - **יעקב אבינו**, וישב-מקץ - **יוסף הצדיק**, ויגש-יוחי - **י"ב השבטים**. (אמרי משה)

ספורים בפרשה

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (א, א)

בתקופת גלותו של הגר"א מוילנא, נקלע אל העיר ברלין שבגרמניה, ושם התארח אצל אחד מתושביה היהודיים, כשהוא שומר את זהותו בסוד. באמתחתו היו פנקסי-תורה ודפים בהם רשם את-חידושי, והנה נפלה מפיסו פתקה קטנה ומאחרו נתקל בה והרימה. בעינו בה כדי לראות למי להחזירה, התפלא לראות שאורחו כתב בה: "כל התורה שבעל-פה, רמוזה בתורה שבכתב, וכל התורה שבכתב רמוזה בספר בראשית, וכל ספר בראשית רמוז בפרשת בראשית, וכל פרשת בראשית רמוזה בתבת בראשית". הבין המארח שאורחו הוא איש רם מעלה, אכל בין שהתקשה להאמין לדבריו, פנה אליו ושאל: "זה עתה נולד לי בן בכור, ועלי מוטלת החובה לקיים בו מצות פדיון-הבן. ואם פדויו שיהכל מרמז בתורה, אמר לי אפוא כיצד רמוזה מצוה זו בתבת בראשית? עוד השאלה בפיו, והגר"א השיב לו על-אתר: "תבת **בראשית** נוטריקון, בנה ראשון אחר שלשים יום תפודה", והלה נותר הלום-דעם. את המארח ספר רבי אליהו לנדא, שנולד בירושלים בשנת תרל"ג, לאביו רבי אלעזר שעלה אליה בשנת תרכ"ח, והוא היה בנו של רבי יעקב משה מפלונים, בן רבי אברהם וילנר בן הגר"א.

ויאמר אלקים נעשה אדם (א, כו)

אמר חז"ל במדרש, פי כאשר בא משה רבנו לכתב את-התורה, ובא לכתב "נעשה אדם", אמר לפניו: "רבנו שלי-עולם! אתה נותן פתחורפה למינים לרדות", אמר לו הקב"ה: "משה! כתב, וכל הרוצה לטעות יבוא ויטעה". והיה רבי מרדכי חיים מפלונים חוזר על אמרתו הנוקבת של רבי יוסף חיים זוננפלד, רבה שלי-ירושלים: "לא נאמר פאן יכל הטועה יבוא ויטעה, אלא 'כל-הרוצה לטעות', ומפאן אתה למד, שמי שאינו רוצה לבוא לידי טעות, באמת לא יטעה. אבל מי שרוצה לטעות, דהיינו שרוצה להלך אחר תאוות לבו, ומחפש 'קשיות' באמונה כדי לתרץ את-עצמו, הוא אמנם טועה..."

וישבת ביום השביעי מקבלי-מלאכתו אשר עשה (ב, ב)

בנסיעתו הראשונה של רבי יהודה צדקה ללונדון לטובת ושיבתו, התלוצח אליו נגיד מקומי בשם ר' סלמן ששון, והוא הביאו לחנותו של אחד הנגידים שנודע כבעל צדקה ותומד-תורה. המתינו השנים בחוץ, וביתנים הבחין רבי יהודה פי בשלט התלוי מעל החנות, מופיעות הספרות 7124 "מה פשר הדבר?" שאל, ומלוחו הסביר פי הדבר בא לציון שהתנות פתוחה 24 שעות 7 ימים בשבוע. נרתע רבי יהודה כנשוד-נחש, ואמר בפסקנות: "איני נוטל פספ מקום שמחללים בו שבת בפרהסייה". בינתים יצא העשיר לקראתו והזמינו להפגס, אך הוא סרב ואמר בלי מורא: "איני מענין בכסף". הלה נדהם, שכן כלם שחרו לפתחו והתחננו לנדבת-ידו, ורבי יהודה הסביר לו את סבת הדבר. נסה הלה להצטרף פי השבת היא עקר פרנסתו, אך הוא אמר לו פי הוא מסכים להפגס לחנותו רק בתנאי שיעניק לו חלק שביעי מרווחיו. הלה הסכים, ואף חתם על שטר הסכם לכה, ואחר שרבי יהודה נכנס אל החנות, אמר לו: "לא התפונתי לטל שביעית מכסףך, אלא בוחר אני את היום השביעי בשבוע, שבו תהיה החנות סגורה". הסכים העשיר לדבריו, ומאז היתה חנותו סגורה בשבת, וראה ברכה בעמלו.

היה היה

כי בו שבת מפל-מלאכתו

אישיות מיוחדת ונדירה, היה הנדיב רבי שמעון בנמין וזלף רוטשילד, שבנה ה'פרון הצדיק מפנקפורט'. עשירותו חבקה עולמות, אולם על-אף כל הנסיונות הקשים, לא צלחו רוחות הקדמה את עז-רוחו, והוא נותר יהודי ירא ושלם פל-ימיו, כשהוא שומר על צורתו היהודית והולך בגאון בטלית ותפלין מביתו לבית-הכנסת ולא חת מפני המלעיגים. עשה מלאכתו עריא ותורתו קבע, עד שהעיד עליו רבי ישראל סלנטר שהיה קיי בש"ס ויגע בתורה הרבה. פעם, כאשר ה'כתב סופר' בקר אצלו, התפעל מביתו המשתת על אדני היהדות, ואמר: "בתורה נאמר 'וישמון ישרון ויבקעו', ואלו אצלך ראיתי שי'שרון אמן שמן מאד, אך אינו בועט בתורה... לנדיבות-לבו יצאו מוניטיו, ונחשב כאחד מגדולי הנדיבים בדורו, אם לא הגדול שבהם. שמירת השבת היה אצלו למופת ודגמה, ואין זה דבר של מה-בבך בקמים ההם, בהם נגסה ההשקלה בכל-פה ורבים חללים הפילה, מספרים, כי שבת אחת פגשו אחד מגדולי הרבנים, והוא הבחין כי שערו'תיו של הברון פזורות ללא סדר. "אדוני הברון", פנה אליו הרב, "אדם נעלה שכמותך, אשר לפני-מלכים יתצב, יתבר שמתר לו לפרק שערו אף בשבת". והברון השיב בחייו: "טעות היא בידו של מר. לא אני מופיע לפני מלכים, אלא הם המופיעים בפני, שכן זקוקים הם לכספי"... ועל מארע נפלא הברון בשמירת שבת של הברון, והרנח העצום שזכה עקב כך, כאשר הקרן קימת לו לעולם הבא, ספר מי שהיה עדי-ראיה למארע.

היה זה במהלך שנת תרל"ד, כאשר מפולין יצא אברך בגן-ארבעים עם משפחתו הענפה ופניהם מועדות לירושלים. היה זה רבי אריה מרדכי רבינוביץ מפוריסוב, גר'גנו של ה'יהודי הקדוש' מפשיסקא, שהחליט להשליך מאחורי גוו את אדנת ההנהגה ולחונן את עפרה-הארץ. באותם ימים היה הישוב היהודי בארץ קטן ודל, ולרב היו העולים אליה זקנים ובאים בימים שבאו לחיות בה את שארית חייהם ולהקטין בעפרה, והיתה זו מסירות גדולה לטל משפחה בת שבעה ילדים קטנים ולהשתקע בירושלים שבתוך החומות. מסעו ארצה נמשך על-פני חדשים רבים, במהלכם התגלגל רבי אריה מרדכי והגיע לפנקפורט שבגרמניה, ושם פמוכן מאליו, התארח בביתו של הנדיב הנודע, שפיתו היה בית-ינועד לחכמים ומעולם לא אמר אדם צר לי המקום. הנדיב הפיר מיד באורחו כי בראורין ובר-אבהן הוא, וקבלו במאור פנים, כשהוא מפנה עצמו מעסקיו כדי לשחות עמו ולהנות בחברתו. השנים יצאו לסיור ברחבי ארצות של הברון, ורבי אריה מרדכי הביט בהתפעלות בעשר וברחבות הגדולה, שלא באו על חשבון השמירה על יסודי התורה. והנה שאל האורח על בקתה קטנה שעמדה מצנעת מעט בגן המרות, אולם הברון התחמק מלענות לו את מטרחה. לאחר הפצרותיו, נעתר הברון לבקשתו, פתח את הביתו הקטן ורבי אריה מרדכי הנדהם גלה, כי החדר ריק לחלוטין, ואין בו אלא ארון-מתים, חבילת תכריכי-פשתן וספר מעברי-יבק. "מדי יום, פונה אני לכאן למחצית השעה, לובש את התכריכים וקורא את תפלות השכיבי-מרע שבספר, כדי להזכיר לעצמי ביי-עפר אתה ואל-עפר תשוב, ובל תזנח עלי דעתי מרב גאון", הסביר הברון.

הגיעה השבת הקרובה, והברון ראה כבוד לעצמו לארר את אורחו הגדול על-שלחנו. במוצאי שבת, נכנס משורתו של הנגיד כשבידו טס שלי-כסף, ועליו מכתבים ומברקים רבים שהגיעו במשך יום השבת. כלם היו סגורים כפי שהתקבלו, שכן גם באי-ביתו של הברון ידעו כי עליהם לשמור על השבת לכל פרטיה ודקדוקיה, ואף אחד מהם לא החין בנפשו לפתח את המכתבים שהגיעו, גם אלו שהיה נראה כי חשובים הם ודחופים ללא ספק. עלעל הברון בין המכתבים שהגיעו, ולפליאתו ראה שלשה מברקים מהירים שעליהם מתנוססת כתבתה של ממשלת רוסיה. "שלשה מברקים ביום אחד?" מלמל הברון לעצמו בפליאה, והוא החל לקרא בהם לפי סדר קבלתם. עם סיומו, פרצה קריאה של התפעלות מפיו, ובפנותו לאורחו שי'שב לצדו, קרא בהתרגשות: "ראה נא מה בכה של השבת". והחל לספר: "זה שנים מספר, עם השתכללות הטלגרף והאפשרות ליצירת קשר למרחקים, שהקמתי מפעל ליצור בכלי-מכתב, בראותי פמה חיוני הדבר להתפתחות הטכנולוגיה. אט-אט הצטברו במקסימים שלי פמיות גדולות של פבלים, אולם כאשר החלו להגיע אלינו הצעות רכש שונות ממדינות אירופה, התברר לנו כי המחיר אותו הם מציעים נמוך מההשקעה שלנו ביצור, כך שעמדנו על שלנו וסרבנו לשוק את הסחורה במחיר המצע. עברו חדשים מספר, ושליטי מדינות שונות הסכימו להעלות במעט את-המחיר, אולם עדין לא היה בכך כדי שוי. אמש, בליל שבת-קדש, שגרה אלי ממשלת רוסיה מברך דחוף, ובו ההצעה לרכישת המלאי העצום של פבלי הברזל, בתמורה לכסום הגבוה אותו דרשתי בתחלת הדרך. אך כיון שלא השבתי על המברק מפני קרשת השבת, הסיקה הממשלה כי המחיר עליה מאו, ומשום כך איני טורח אף להגיב על הצעתם, ולכן שלחו מברק שני עם הצעה מפתה בהרבה מהצעתם הראשונית. אולם גם מברק זה הגיע בשבת וגם עליו לא הגבתי, וכיון שכן שגרה אלי הממשלה הרוסית מברק שלישי, והפעם היתה ההצעה שבה גבוהה כהנה וכהנה, הצעה בעלת רוח עצום. אלו היתה מגיב לאחר המברק הראשון, הרי שלא היתה גורף את הרווחים העצומים של ההצעה השלישית. ראה נא מה בכה של השבת ושכר שמירת שבת בהלכתה". רבי אריה מרדכי התפעם מהספור הנפלא שהיה עד לו מתחלה ועד סוף, ובעולותו ארצה, הותר לדורות את המארע המפלא, כי שכרו של השומר שבת הרבה מאד.

מאורות

רבי יהודה הלוי מינץ - מהר"י מינץ זצ"ל
ליום ההולא כ"ד בתשרי רס"ט

מגדולי דורו שלקחי תקופת הראשונים. מוצאו ממינץ היא מנצא שבאשכנז, ומקנה שמו מינץ, אצא למשפחה מיוחסת מגזע רש"י עד דוד המלך. יצא בגולת מנצא בשנת רכ"ב, והגר לפדובה שבאיטליה, בה פהו ברבנות העיר במשך מ"ז שנה רצופות, ונסד בה ישיבה גדולה אליה נהרו תלמידים רבים. נערץ כפי גדולי הדורות האחרים, ובנראה שאליה פדברי הרא"ם, רבי אליהו מורח"י: "התבוננתי הרבה בדברי מהר"י סג"ל, ומצאתי בהם חכמה נפלאה, חכמתו גדולה מאד משמועתו, המאור הגדול אשר אין פח בעינים לראותו מחזק אורו וזהירו". אישיותו היתה נערצת גם בעיני גויי הארץ, והללו הקימו לכבודו מצבת-זכרון עם תבנית תמונתו. רבי יצחק בן הקסיד רבי יוסף יעב"ץ מעידי, שראהו מברך ברפת החמה בערב פסח רס"ה כשהוא בן מאה שנה, אולם רבי אליהו קפשלי שהשתתף בלוחו, כותב שנפטר בן צ"ח. חמשה ימים אחרי פטירתו, נפטר השור דון יצחק אברבנאל, ושיניהם נקברו בקמיות בבית העלמין הישן בפדובה, אלא שפחות משנה לאחר מכן נהרסו הקברים בקרב שנערך ליד העיר, והם לא ארתו עד-היום. גם כתביו נשרפו באותה מלחמה, ושדרו רק ט"ו תשובות ממנו שנודפו בידו כבוד מהר"ם מפדובה בשו"ת שלו. תשובתו האחרונה עוסקת במנהג "לבישת הפרצופים בפורים", והוא מעיד שגדולים וחסידים עולם אצלם גדל, לא מחו בבניהם ובכנותיהם ששונות ממדיניהם מאיש לאשה, ולכן פסק להתר.

יוסיף דעת

ח"ל נחלקו במהותו של עץ הדעת, ואמרו שבתורה לא זוהה העץ במפורש, כדי שלא יזכר לדורות כמי שהכשיל את אדם חוה. ודעותיהם חלוקות בין גפן - שהיה שבה מביאה ללח על האדם ומורוות לעולם, ולכן נטע נח כרם כדי לכפר על חטא עץ הדעת; תאנה - בה קלקלו ובה נחמנו, וי'תפרו עלה תאנה'; חטה - שבאותה שעה גדלה על העץ והיתה מיתמתת כארו לבנון, ואף התינוק אינו קורא לאביו ואמו עד שיטעם טעם דגן; או ארתג - שעצו נאכל כפריו, ולכן אמרה כי טוב העץ, ואף התרגום של נחמד למראה הוא 'מורגן למיחזי' כשורש האתרוג ר"ג. ומצאו רמז לארבעת בחיבות עץ הדעת' שהיא נוטריקון הדר (אתרוג), דגן (חטה) ענבים, תאנה. כסידור רב עמרם נאון מובאת הברכה 'אשר צג אנו בני-עדי', ולכן היו שעשעו כי כוונתו לומר שעץ הדעת היה אנו, אולם כבר העירו בכנראה ככתב במקור 'אשר צג זוג בני-עדי', והמעתיקים שיבוש 'זוג' ל'גז' ואחרי 'תיקוהו' ל'אנו' ומאן השיבוש. הרא"ש כתב שעץ הדעת פשתן היה והוסיפו שלכן נאטר מפני הכלאים שהוציא כלי מילת, אך הקרבן נגנאל כתב שלא מצא דעה כזו וטעות סופר היא. והרווחת, כי עץ הדעת היה התפוח, שכן עץ זה היה מצוי עדיין בארץ ישראל, המוכר בשיר השירים 'ורח אפך בתפוחים' הכוונה לפרי הדר אחר בעל ריח עז. מקור הדבר בנצרות, והוויחיו נוצר בטעות מתרגום הוולגט של הנה"י שם נכתב 'מלום' בלטינית ומשמעותה רע וגם תפוח, וכך הפך התפוח להיות הפרי הרע. השיבוש חדר גם אלינו, עד שיש שכתבו שלכן אוכלים תפוח בראש השנה, כדי לכפר על חטאו של אדם הראשון שאכל תפוח מעץ הדעת והוא נולד בראש השנה. האמת היא שיש קשר לזוהיו של תפוח לעץ הדעת, אלא שהכוונה לתפוח שנקרא תפוח בלשון חז"ל, כפי שכתב רבנו'תם בתוספתו במסכת שבת, וכן בזהר נאמר "תפוח די גיתא די עדי". שיבוש נוסף הוא בזוהיו עץ הדעת עם עץ הבננה.

זה ספר תולדות אדם

איש האשכולות היה רבי מאיר שפירא מלפלין, כרפא דכלא בה. ברוך כשרונות היה, איש חזון ומעוף, ורבי פעלים. אישיות נדירה שמזנה בה מעלות לאיורערה, והותירה חותמה עד דורנו אנו. דבוק היה עד לאחת ברבו רבי ישראל מששורטקוב, ואילו היה נוסע תכופות כדי לחסות בצלו ולשאב מרוחו הכבירה. היה זה בתקופת רבנותו בעיירה סאניק, שנקראת סוניק בפי היהודים, ומקמת גבליצ'ה המערבית. אליה הגיע בשנת תר"פ, ואף שבהו בה רק שלש שנים, הצליח לחולל בה מהפכה רוחנית בפירה, וכשצא הימנה הותיר קהלה יהודית מסודרת ומארגנת להפליא. לרגל שבת פרשת בראשית, בה מברכים את חדש מרחשון, נסע רבי מאיר לשבת את השבת במחצת רבו, ששמו כמובן לקראת אורחו הדגול. כמנהג בית רוזין, התפלל הרבי בחדר הסמוך לבית המדרש, ולפליאת המתפללים יצא הרבי מחדרו לאחר קריאת התורה, והכריז כי הוא מכבד את רבה של סאניק פשליחצבור בברכת החדש ותפלת מוסף. היתה זו תופעה חריגה בחצר ששורטקוב, ממנה למדו החסידים על מדת ההערצה שרבה רוחש לו. באותה תפלה התגלה פן נוסף באישיותו המיוחדת של רבי מאיר שפירא. כולו הערב הספוג ברגש רב חדר ללבות המתפללים, תפלתו הנרגשת המסה את נשמתם, והם זכו לטעם באותה שבת הרגשה של מעין עולם הבא. עם סיום התפלה, עברו המתפללים עלי פני הרבי להתברך בברכת שבת שלום, והראשון שבהם כמובן, היה האורח הדגול. "לא ידעתי עדיפה כי זכית גם בכת התפלה, לצד מעלותיך הרבות", אמר לו הרבי בהתפעלות גלויה, ולאחר מכן הזמין את אורחו לקדש עליהו בביתו, והסתגר עמו לשיחה ארוכה.

הגיעה הסעדה השלישית, וכדרך של חסידים, ישב רבי מאיר עם הצבור בצונתא קדא ובדבוק חברים, כדי ללוות את השבת בזמירות ודברי תורה. חברו עליו המסבים והפצירו בו לגלות להם את תכין שיחתו החשאית עם הרבי, ורבי מאיר נעתר להם והחל לספר כי ה' הטובה עליו. הדברים נרשמו בידי אחד מחשובי המשתתפים, הוא רבי צבי הירש הירשון הי"ד, רבה של יברודנה ונשיא צעירי 'אגדת ישראל' בפולין, שנחשב לאחד מחשובי כותבי מאמרי הגות בעתונים דאז. "כאשר שמעתי מהרבי כמה התפעל מתפלתו לפני התבה, שטחתי בפניו את מחשבתי, כי אוכל רצוני באמת להפך להיות שליחצבור קבוע ולכבד את ה' בגרוני, שכן נבדו של רבי פינחס מקורין אני, אשר נודע בכח תפלתו עד שהתקיים בו המקרא יזעמד פינחס ויפלה. התעמק הרבי בשורעפיו למשך זמן רמה, ולאחר מכן פתח והחל לומר לי מעשה נפלא שארע עם הרבי ר' זושא מאניפול".

"כידוע, יצא רבי זושא לגלות במשך שנים מספר, בדרך של צדיקים קדמונים. במהלך נדודיו הגיע אל העיר זולקובה, ושם נכנס לשיבתו הגדולה של רבי יוסף יוזפא הלוי שטרן בעל "ידי יוסף", שנודע כאחד מגאוני הדור. באותה שעה, עמד רבי יוזפא ועסק בשעור סבוך בפני תלמידיו, כשהוא עוקר הרים בחריפותו ומעלה מרגליות בידו, ורבי זושא התישב מן הצד כדי שלא להפסיק מלמודו. עם תם השעור, נגש אליו רבי זושא והודה לו על חדושי הנפלאים המאירים פנתנתם מסיני, ורבי יוזפא הבחין מיד כי איש מורם מעם עומד לפניו. הוא נסה לתהות עליו, אולם רבי זושא התחמק ממנו ברב ענותנותו, ועשה עצמו כאחד שאין לו שיעור שיחה בלמדנות. אולם רבי יוזפא לא הניח לו, שכן חש ברום מעלתו, ודרש ממנו להתגלות לפניו, עד שלבסוף נעתר רבי זושא לגלות לו כי גדול כחו בעבודת התפלה. הזמינו רבי יוזפא להכנס אליו, ולא הניחו עד שגלה לו את רזי התפלה הכמוסים, והכניסו אל מאחורי הפרגוד של שערי התפלה. הגלויים השמימיים הביאו את רבי יוזפא לכדי התרגשות עצומה, עד שזעק לרבי זושא מקירות לבו: "רבנו! הריני נוטש את ישיבתי והולך אחרים לכל אשר תלכו, כפי אשר עשה אלישע אחרו אליהו הנביא, ויעזב אתי הבקר ויין אחרי אליהו וגו', וינס וילך אחרי אליהו וישתהו. רוצה אני להדבק בך בכל נפשי, כדי שאוכל ללמד ממך את עבודת התפלה ואוכל לעמד בראוי בפני יוצרי וקוני". אולם רבי זושא מהר להרגיע את רוחו הסוערת. "אנא מפם, אל נא יחפו מר בהחלתו. שכן כבר דרשו חז"ל בסנהדרין אתי הפסוק 'זה ספר תולדות אדם' - מלמד שהראהו הקב"ה לאדם הראשון, דורדור ודורדור, דורדור ודורדור ודורדור ודורדור. ללמדך, שלכל אדם תפקיד משלו בבריאה, ואין הדעות שוות בשם שהפצופים שוים. על כן אחד למלא אחר שליחותו ויעודו למענם בא לעולם, ואין לו לנסות ולשנות את מעמדו, כי בכך הוא מהפך סדר בראשית. כל אדם צריך ללכת אחר נטיות לבו, כפי שאמר חז"ל 'ש'אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ', וכל אחד צריך לחש שהוא מנצל את פשוטו ויכלתו בתחום המתאים לו. ואם האדם אמנם נמשך למקצוע מסוים והוא חש בו את ספוקו ויעודו, זה סמן ברור לו מן השמים כי דרכו נכונה ונכונה, ועליו להמשיך בדרך זו כל ימי חייו, כי לשם כך בונה אותו ההשגחה הפרטית בעולם. וכיון שאמתה נודע כמרבין תורה וקבאון מפלא בתורה, עליו להמשיך לעמד בראשות ישיבתו ולהעמיד תלמידים הרבה, כי לכה נוצרת. ואלו אני אמשיך בדרך אשר נועדה לי, ואין מלכות אחת נוגעת בחברתה". "בספור מפלא זה", סים רבי מאיר שפירא את דבריו למסבים, "השיב לי הרבי את תשובתו לשאלתי. הרמז ברור אפוא מאילו, כי אין לי לחפש לעצמי אפיקים אחרים ולהפך להיות בעל תפלה, אז זאת אשאיר לרבנו הצדיק העומד ומתחטא לפני קונו, ואני אמשיך בהרצת תורה לתלמידים מקשיבים..."

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

וכפי פרושות השמים מול בורא עולם, שיעלה לפניו לרצון חבור זה, להאיר עיני הקדושה. ואם שנית פאיה דבר, יעלה לרצון העסק אשר עסקתי, שהכל הוא לשמוח אלפי בוראי שמחת לבי ואורעיני, הוא ה' אללים חיים: (הפסוק האור החיים)

לעבודה ולשמחה - משמעות הפסוק גידו, כי הן צריך לה עובד ושומר, האמת יבחי זה, כי למה יתה צריך לשמחה? אם מהגנים זה הבאי הוא, ומה היא העבודה שהיתה צריכה הנה? ואם צריכה עובד, אם יכין זה לה חמשת אלפים וחמש מאות שנה, מי עבדה? אכן יש לה לדעת, כי כל הנה אינו אלא דגמא ליהנותה, וכמו שהאדם צריכה עבודה והנחה והנשמה להוציא מזון האדם, גם שמירה מדברים המפסידים והמורעים לצומח, כמו כן צריך אשר הוא היום אדמת הנפש לכו, כי הנפשות נגשמו, גם היא צריכה עבודה ושמירה כפי רוחניותה הנשמה המיוחדת לה, היא עסק התורה, כמו שאמר הקב"ה יעזר פקטו לקחי תול כטל אפרתי, והנחה הם מצות עשה אשר יעשה אותם האדם כרמו בדיברי הנביא וזעו לכם וגומר, והגם שלא נזכר בדברי הנביא אלא הצדקה, לא על פסד הצדקה לבד הוא אומר, אלא על כל פסדי הצדקות הוא אומר, וכן הובא בדבריהם 'ול שכל מצות שיעשה האדם הקב"ה זורעה וכו', והעבודה היא התעסקות גדול והסתפלות מרץ בתורה שהוא עקר מצותה, והשמירה גם כן לכל יפוך צדקה ולכל יפסיד צמחיה, והיא שמירת מצות לא יעשה אשר צריכה האדם לשמור לכל עבד עליהם, כי הם המפסידים כל דבר טוב והוא אומרים 'ול עבדה מכבה מצוה, והגם שאמרו ואין עבדה מכבה תורה, אין פנחס לומר ששמעיה הרע לא יפסיד התורה כליעקר, אלא לומר שאין בה עבדה אחת לכבות התורה, ולעולם כי ירבה הלשחות תשחת תורתו וידעך עיה ותרפך שלתו עליו פניו, ורקמא לצלו, ומעשה יצדק לומר על צדקו לעבדה ולשמרה. והנה בימים ההם כשהניח ה' האדם בגרעון היה מביט וצופה בפעלת צדיק לחיים במקושו מה שהיה פועל בגרעון, אך אחר אשר נגש האדם השלל ממנו ראות הדבר, אכל המעשה נפש עמל עמלה לו, כי הרוחניות לא ימנעה התרחקותו והפעלה נשית אשר התחפה ויציע בעולם הזה לכל מפרי דרבו שהוא מזון הנשמה בגרעון:

דברי הימים

בכ"ז בתשרי תר"ג, נפטר רבי אפרים יצחק מפרעמישלא, ששימש כדיין ומורה יצחק בליסקא ובפרעמישלא, ונודע בפירושו 'משנה ראשונה' על זרעים, ו'משנה אחרונה' לטהרות. תלמידו של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק היה, וסיפר כי כשישב לפניו פעם עבר לפניו כלב ונבחה, ובני רבו השתנו. לאחר שעות אחדות הגיע שליח להודיע לצדיק, כי בתו ילדה בת, ורבי אלימלך שמח מאוד. "הכלב שעבר לידינו נכבד כנדי 'ריבה', ולכן בהחלתי שמה יתעורר ריב עליי, ועכשיו הבנתי כי כוונתו היתה לילך, 'ריבה' בלשון חז"ל, ובא לבשר לי על הולדת נכדתי", ומכאן למד התלמיד שרבו בקי בשיחת חיות ועופות. ומסופר, כי פעם ביקש רבי נתנלי מרופשיץ מרבי אלימלך שילמדו חכמה זו, והשיב לו: "מי שיש לו יראה והאבה אמתית, הוא כבר יבין אותה מעצמו".

בכ"ז בתשרי תר"א, נפטר רבי אברהם דוד ווארמאהן מבוטשטש בעל "אשל אברהם" ו"דעת קדושים", מגדולי פוסקי דורו. טעות נפוצה היא לכנותו 'דער בוטשטשער רב', אולם זה שיבוש הנובע מהגייה לא נכונה. עיר רבנותו היא בוטשטש או בוצ'אצ', עיירה במחוז טרנובול שבאוקראינה למרגלות ערי הקרפטים, וההגייה הנכונה שלה הוא בעטשטש / ביטשטש, וכך לדוגמה חותם רב הקהילה רבי מאיר אראק על היתר מאה רבנים בשנת תרע"ד, וכך הכתיב בספרים רבים של הימים ההם. הכתיב הוא אומנם בוטשטש, אך כיוון שבגליציה היו מבטאים שורוק כחיריק וקמץ כשורוק, לכן יש לקרוא ביטשטש. ואין להחליפה עם עיירה אחרת במחוז בוטשטש שברומניה, שנקראת אומנם בוטשטש על-שם נחל מקומי קטן, והרב הראשון שכיהן בה אחר היוסודב בשנת תקפ"ח היה רבי אליעזר זאב מבוטשטש. תלמיד רבי אברהם דוד מבעטשטש...

קיון הוא אחד מהשלשה שהקב"ה בְּדָקוּ וּמָצָא אוֹתוֹ בְּגַבְלוֹתָם, וְכָל־זאת בְּגַלְל מִדַּת הַקְּנָאָה. שְׁהָרַי יָמַי קוֹן וְהִבֵּל הָיָה הַעוֹלָם שִׁוְךְ לְשִׁנְיָתָם בְּלִבּוֹ, וְגַם בָּזָה לֹא הָיָה דַי לוֹ לְקוֹן עַד שֶׁהֵרָג אֶת הַבֵּל אַחֲרָיו מִקְנָאוֹ בּוֹ. וְכֵן הָיָה הַסֵּבֵא מִקְלָם אוֹמְרֵי: "רָאָה עַד הֵיכָן הִגִּיעָה לְקוֹן מִדַּת הַקְּנָאָה. אָדָם נְבִיא דָּוִד כְּמוֹהוּ, נָפַל בְּגַלְל שְׁפִיכוֹת־דָּמִים לְאַחַח קְרוֹבוֹ, וְנִרְמָה לוֹ בַּחַ הַקְּנָאָה שֶׁנִּטְרַד מִן־הַעוֹלָם".

מטעים

את־שְׁנֵי הַמְאֲרֹת הַגְּדוֹלִים (טו, כ)

תַּבַּת הַגְּדוֹלִים מְטַעֲמַת בְּטַעַם אֲתֵנָהוּתָא. וְלִכְאוּרְהָ הָיָה צִרְיֹן לְהַטְעִים בְּטַעַם זֶה אֶת תַּבַּת הַלֵּילָה שֶׁבְּסוֹף הַפְּסוּקָה, דְּהֵינּוּ לְחַפְּרָא אֶת הַתְּבוּת אֶת־הַמְאֹר הַגְּדוֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמְאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, עִם שְׁנֵי הַמְאֲרֹת הַגְּדוֹלִים, וְלַחֲפִידֵי מִהֵן אֶת הַתְּבוּת וְאֶת הַכּוֹכְבִים. אֵלֶּא שֵׁישׁ כָּאֵן רַמּוֹ לְדַבְרֵי חַז"ל שֶׁלֹּא נִבְרָאוּ הַכּוֹכְבִים עַד שֶׁנִּתְמַעֲטָה הַלְּבָנָה אַחֵר שֶׁקְטָרְגָה שְׂאִין שְׁנֵי מַלְכִים מִשְׁמָשִׁים בְּכֶתֶר אֶחָד, וְלָכֵן בְּתַחֲלָה נֶאֱמַר אֶת־שְׁנֵי הַמְאֲרֹת הַגְּדוֹלִים וְטַעַמָם מִפְּסִיק תַּבַּת הַגְּדוֹלִים, כִּי אִזְ עַדְיוֹן לֹא הָיוּ הַכּוֹכְבִים, וְרַק לְאַחֵר שֶׁנִּשְׁעָשָׂה אֶחָד גְּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, דְּהֵינּוּ אַחֵר שֶׁהִתְמַעֲטָה הַלְּבָנָה, אִזְ נִבְרָאוּ הַכּוֹכְבִים, וְהֵם מַחְפְּרִים לְמְאֹר הַגְּדוֹל וְהַקָּטָן. (ירושלמי בְּמוֹעֲדֵי)

היה פֶּאֶחַד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב רַע

תַּבַּת מִמֶּנּוּ מִתְּפַרְשֶׁת בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּשֵׁנֵי אֶפְנֵים, מֵאַתְנֹו וּמֵאַתְנֹו. לְפִי פֶשֶׁט הַפְּסוּקָה הַכּוֹנֵה שְׂאֵדָם יִהְיֶה כְּפֶאֶחַד מִדְּרֵי מַעְלָה, אוֹלָם אֲנִיכְלוֹס מִתְּרַגְס 'מִנְהָ לְמַדְעָ טוֹב וּבִישׁ', דְּהֵינּוּ שְׁמִמְנוּ - מַעֲצָמוּ, יִחְלִישׁ מִזֶּה טוֹב וּמִזֶּה רַע, וּבְמַעֲשֵׂיו יִהְיֶה הַכֵּל תְּלוּי, זֶה הָיָה כִּל חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם הַרְאִשׁוֹן. אוֹלָם פְּרוּשׁ זֶה אֵינוֹ עוֹלָה בְּקִנְיָה אֶחָד עִם טַעַמֵי הַמַּקְרָא, שְׁהָרַי תַּבַּת מִמֶּנּוּ מְטַעֲמַת בְּטַעַם זֶה וְהַקָּטָן הַמִּפְּסִיק, וְהַתְּבוּתָה מְשַׁתְּיָכֶת אֶל תַּבַּת כְּפֶאֶחַד שֶׁלְּפָנֶיהָ. (ראשית)

מְדַבֵּר

עַד מֵאָה וְעֶשְׂרִים' הָיָה בְּרַבָּה שְׁנִירָה לְאִרְיֹת יָמִים. יֵשׁ מְבִיאִים לָהּ מִקּוֹר מִפְּרָשְׁתָּנוּ: "לֹא־יִדְוֹן רוּחַי בְּאָדָם לְעַלְמָא, וְהָיוּ יָמָיו מֵאַה וְעֶשְׂרִים שְׁנָה". אֵלֶּא שֶׁרַב הַמְּפַרְשִׁים מְבַאֲרִים, כִּי פְּנֵת הַפְּסוּקָה שֶׁהַקְּב"ה יֹאמְרֵי אֶפְסוּ בְּמִשְׁחָ 120 שְׁנָה עַד הַמַּבּוּל, וְלֹא שֶׁקָּבַע חַי הָאָדָם לִי 120 שְׁנָה. אוֹלָם מְבַרֵּשׁ קַהֲלַת כְּתוּבָה פּוֹ, וְכֵן פְּרִשְׁתֵּי הַרְאִשׁוֹ וְהַחֲקוּנֵי. יֵשׁ חֲתוּלִים אֶת הַמַּסְפֵּר בְּשִׁנּוֹת חַי מִשָּׁה רַבֵּנוּ, וְכֵן אִמְרוּ חַז"ל כִּי אֵרְבַּעַה מִתּוֹ בְּנֵי מֵאָה וְעֶשְׂרִים, מִשָּׁה רַבֵּנוּ, חֵלֶל חֲקוּן, רַבִּי יוֹחָנָן בְּרַזְבַּאי וְרַבִּי עֲקִיבָא. מִכָּאֵן נִצְרַח הָאֲחוּל עֵמוּ"שׁ - עַד מֵאָה וְעֶשְׂרִים שְׁנָה, בְּעֶבֶר הָיָה נִהוּג לֵאמֹר עַד מֵאָה שְׁנָה, וְכֵן נִהוּג הַיּוֹ"א מוֹיִלְנָא, שֶׁכֵּן עַל כּוֹן מֵאָה נֶאֱמַר "כֹּאֲלוֹ מֵת וּבִטֵּל מִן־הַעוֹלָם". וְאֵלֶּא בְּשֵׁם רַבִּי חַיִּים מְבַרֵּסָק אִמְרוּ שֶׁלֹּא בְּרַבָּה הָיָה אֵלֶּא קַלְלָה, כִּי יִתְכַן שִׁיבּוֹל הוּא לְחַיּוֹת יוֹתֵר וְהוּא מְגַבֵּל אוֹתוֹ עַד 120 בְּלִבָּד ...

מִמְלָחָה

נִכְנַס חֲלָף אֶחָד. לְסַעֲדַת מַצּוֹה, וְחֵלֶל לֵאבֵּל וְלִשְׁתוֹת בְּרַעֲבַתְנֹת. נִסְפַּל אֵלָיו אֶחָד וְתָמּוּ: "הָרַי חַז"ל קִבְּעוּ כָּלָל, עַד אֲרַבְעִים שְׁנָה אֵבִילָה עִקְרָ, מִכָּאֵן וְאִילָךְ שְׁתִּיחָ עִקְרָ. וְהִדְרָשִׁים מְצָאוּ לְכַךְ רַמְזוּ נִפְלָא בְּפִרְשַׁת בְּרַאשִׁית, כִּי הַפְּסוּקָה הָאֲרַבְעִים בַּתּוֹרָה הוּא 'טוֹב לְמַאֲבָל', וּבְפְּסוּקָה הָאֲרַבְעִים וְאֶחָד נֶאֱמַר 'וְהָרַי יָצָא מִעֵדֶן לְחַשְׁמוֹת'. וְאֵם־כֵּן מִמְּהֵרָ נִפְשָׁה. אִם פְּחוּת מִכֵּן אֲרַבְעִים אֶתָּה מַדּוּעַ הֵנָּה מְרַבֶּה בְּשְׁתִּיחָ, וְאִם עֲבַרְתָּ אֶת גִּיל הָאֲרַבְעִים, מַדּוּעַ הֵנָּה מְרַבֶּה בְּאֵבִילָה"? הַצִּיץ בּוֹ הַעֲנִי, וְהִשִּׁיב לוֹ עַל־אֶתֶר: "הַיּוֹם בְּדִיוֹן מִלְּאוֹ לִי אֲרַבְעִים שְׁנָה, וְלָכֵן מִזֶּה מִזְּמַן אֵינִי מֵנִיחַ אֶת־יָדַי" ...

בְּשִׁנַּת תְּרַפ"ז, הַדְּפִים רַבִּי חַיִּים לִיב אוֹרְבַּךְ אֶת סִפְרוֹ "חֶסֶם־לֵב" עַל שֶׁלְּחֹן עֵרוּף אֶבְרָהֶעוֹר. בְּהַסְכַּמְתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זוֹנְנֶפֶלד רַבֵּה שְׁלִי־רוֹשְׁלִים, נִכְתַּב בְּפִסְקָה מִיְחַדְתִּי: "וְשִׁמַּחְתִּי לְרֵאוֹת בְּסִפְרוֹ הַעֲרוֹת נְכוֹנוֹת מִבְּנֵי יִקְרוּ, הַיִּנְיֹק וְחִפְּים שֶׁלֹּמָה זְלָמָן נְרוֹ יֹאִיר". בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, הָיָה רַבִּי שֶׁלֹּמָה זְלָמָן נַעַר עוֹלִי־יָמִים כְּכֵן שֶׁשׁ עֶשְׂרֵה בְּלִבָּד, וְהִדְבֵּר הָיָה לְפָלֵא. לְיָמִים, סִפְרֵי רַבִּי שֶׁלֹּמָה זְלָמָן לְבָנוּ, כִּי הִדְבֵּר הָיָה מִתּוֹךְ מִדַּת הַעֵינֵן הַטּוֹבָה שֶׁל רַבִּי חַיִּים, וְכַעֲשֵׂן פִּיּוּס וְרַצּוּי. "צַעֲדַתִּי עִם אָבִי בְּחַג־הַפֶּסַח אֶל הַפְּתַל־הַמַּעֲרָבִי", סִפֵּר, "וּבִדְרֹךְ פְּנִישְׁנוּ אֶת רַבִּי חַיִּים זוֹנְנֶפֶלד. הוּא פָּנָה אֵלַי בְּחִבְבוּת וְשָׁאַל 'לְדַי, הָאֵם יֵשׁ לָךְ תְּרוּץ עַל אֲרַבַּע הַקְּשִׁיוֹת שְׁשׁוֹאֲלִים בְּלִיל־הַפֶּסַח?' וְהַמְשִׁיךְ 'מַזֶּה הַתְּרוּץ עַל הַקְּשִׁיָּה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁבְּכַל־הַלֵּילוֹת אֵין אֲנִי מְטַבִּילִים אֶפְלוֹ פַּעַם אֶחָת וְהַלֵּילוֹת הַזֶּה שְׁתֵּי פַעַמִּים?' אֵךְ אֵינִי לֹא יָדַעְתִּי מַה לְהַשִּׁיב, וְכִדִּי לְפִיּוּסֵי הַזְּכִיר אוֹתִי רַבִּי חַיִּים בְּהַסְכַּמְתוֹ".

ה'אִמְרֵי מִנְחָם', רַבִּי אַבְרָהָם מִנְחָם דְּנִיצְיָר מְאֻלְפֶסְנֶדֶר, הַתְּבַטָּא פַּעַם עַל־עַצְמוֹ: "אִף שְׂאִין לְאָדָם לְהַתְּנָאוֹת בְּמִדּוֹתָיו, כְּכֵן שְׁמַעְתִּי מְאִבִּי שְׁעַם תְּכוֹנוֹת־נֶפֶשׁ מִתֵּר לְהַתְּנָאוֹת, כִּי הֵן מִתְּנַת־שְׂמַיִם. וְאֵינִי נוֹלְדַתִּי טוֹב־עֵינִן וְעַל רַחֲמֵנוֹת". פַּעַם, כְּאֶשֶׁר סִפְרוֹ לְפָנָיו אֶת הַסְּפֹר הַיְדוּעֵ אִידוּת אָדָם אֶחָד שֶׁהִגִּיעוּ לְרַבוֹ, וּבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ שִׁנְנָה לוֹ אֶת הַמַּסְפָּרִים שֶׁעֲתִידִים לְעֹלּוֹת בְּהַגְרַלַּת הַפִּיּוּס, עֵנָה לוֹ רַבוֹ, כִּי אִם הָיָה בְּעַל רִוְחָ־הַקֹּדֶשׁ בָּזָה, הָיָה רוֹכֵשׁ בְּעַצְמוֹ אֶת הַכְּרִטִּים כְּדִי לְזַכּוֹת בְּגוֹרֵל... וְהוּא הִגִּיב וְאָמַר מִיָּד: "אֵלֶּא אֶצְלֵי הָיָה הַדְּבַר, וּבְאַמַּת הָיָה בְּכּוּחַ לְדַעַת אֶת מַסְפְּרֵי הַגְּדוֹל, הֵייתִי בּוֹדָאי מְגַלָּה אוֹתָם בְּחִפְזֵי־לֵב לְאוֹלַת". לְאַחֵר מִכֵּן הִרְהָר מַעֲט וְאָמַר: "יִתְכַן שְׂאֵנִי אוֹמַר זֹאת כִּי מַעוֹלָם לֹא קִנְיַתִּי כְּרִטִּים הַגְּרָלָה, וְאוֹלֵי בְּאַמַּת לֹא הֵייתִי מְנוֹתֵר עַל הַזְּכוֹת לְהַגְרִיל אֵלָיו הֵייתִי נוֹהֵג בֵּן", אֵךְ מִיָּד חָזַר וְאָמַר נִרְצָצוֹת: "לֹא וְלֹא! הֵייתִי מַעֲנִיק לְאַחֵר אֶת הַמִּידְעָ בְּטוֹב־תְּעֵינִן וּבְתִשׁוּאוֹת־חַן" ...

הַפְּתִיחַ שֶׁגּוֹר הוּא, כִּי חִבְיָה לְאָדָם רַגְלֵי שְׁלוֹ מְאֻשֵׁר רֵאשׁוֹ שְׁלִי־חֲבֵרוֹ, שֶׁכֵּן אָדָם קְרוֹב אֶצֶל עַצְמוֹ. אוֹלָם דּוֹמָה כִּי עַל רַבִּי שְׁמוּאֵל צְבִי קוֹבֵלְסִיקִי, מִקְּיָם עֵלְהָ שְׁלִי־תוֹרָה בְּכוֹלֵל סוֹכְטְשׁוֹב, לֹא נֶאֱמַר הַדְּבַר. פַּעַם הִגִּיעַ לְעֵשִׂיר אֶחָד כְּדִי לְהַתְּרִימוֹ לְכוֹלֵל, וּבְהַתְּנַתּוֹ רָאָה כִּי עַל הַקִּיר תְּלוּיָה תְּעוּדַת הוֹקְרָה מִטַּעַם מוֹסֵד תּוֹרְנֵי מִסֵּים. בְּשֶׁהַתְּפִנָּה אֵלָיו הִנְגִיד, אָמַר לוֹ: "רוֹאָה אֵינִי שֶׁבָּדוּד תּוֹמֵךְ בְּמוֹסֵד חֲשׁוֹב זֶה. דַּע לָךְ, כִּי מַצּוֹה רַבָּה הָיָה זְכוּתָךְ גְּדוֹלָה מֵאֵד", וּבְהַתְּרָשׁוֹת סִפֵּר עַל בְּנֵי וְחַתָּנוֹ שְׁלוֹמִדִים שֶׁם וְהָאִרְיָךְ בְּשִׁבְחַ רַמַּת הַלְּמוּד בְּמִקּוֹם, הַרְעִיף בְּרַבּוּת עַל רֵאשׁוֹ וְקָם לְהַפְרִד לְשִׁלּוּם. הַשְׁתוּמָם הִנְגִיד וְשָׁאַל: "אֵבֵל הָרַי אֶתָּה הָרַי בְּאֶת בְּפִרְיָהָ, לְמַטְרָה אֶחָת, וְלֹא כְּדִי לְשִׁבְחַ בְּאֵזְנֵי אֶת־הַמוֹסֵד הַמְזוֹכֵר בַּתְּעוּדַת הַהוֹקְרָה"? וְרַבִּי שְׁמוּאֵל צְבִי הַסִּפִּים עִמּוֹ: "אֲמַנָם כּוֹ, אֵינִי בְּאֶתִי בְּשִׁבִיל הַכוֹלֵל שְׁלִי, שְׁגַם בּוֹ לּוֹמְדִים, בְּרוּךְ ה', הִיטֵב. אִם אִם כְּבֹדוֹ כְּכֵן תּוֹרַם לְמוֹסֵד זֶה, אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי חֲלֹקִי". עוֹד בְּאוֹתוֹ חֹדֶשׁ, הַתְּקַבֵּל בְּמִשְׁרָדֵי אוֹתוֹ מוֹסֵד, הַמְּחַאָּה נְדִיבָה שֶׁל אוֹתוֹ נְגִיד, וְלֹא יָדַעוּ כִּי הַתְּרוּמָה הִגִּיעָה בְּזִכּוֹת עֵינֵי הַטּוֹבָה שֶׁל רַבִּי שְׁמוּאֵל צְבִי. וּבְמַדָּה נִפְלְאָה זֶה, הוֹפִיעַ פַּעַם כְּפֹאֲרַח כְּבוֹד בְּאִרְעוֹ הַתְּרִמָּה לְמַעַן פּוֹלֵל אַחֵר, וְהַפְּלִיג בְּשִׁבְחַ הַמְּקוֹם בְּכֵן "שְׁגוֹדֵלִי הַהוֹרָאָה שֶׁל הַדּוֹר הַבָּא גְּדוֹלִים בּוֹ", וְאֵלּוֹ שִׁדְעוּ כִּי יֵשׁ לוֹ כּוֹלֵל מְשֻׁלוֹ, הָיוּ בְּטוֹחִים כִּי נִתְבַּלְעָה עֵלָיו דַּעְתּוֹ ...

רַבִּי אִיסֵר זְלָמָן מְלָצֵר נוֹדַע כְּפֶאֶחַד מְגְדוֹלֵי גְּאוּנֵי דוֹרוֹ, אֵךְ לְצַד זֹאת הַתְּבַלֵּל בְּמִדַּת טוֹב־תְּעֵינֵן שְׁלוֹ וְחִתּוֹנוֹתָיו הַנֶּאֱצָלוֹת. וּמִסְפָּר בְּנֵי שֶׁל רַבִּי זָאב דָּב צִצְיָק בְּעַל "תּוֹרַת זָאבִי": "פַּעַם אָמַר לִי אָבָא ז"ל, בּוֹא וְרָאָה מַה הַפְּרוּשׁ מִדּוֹת טוֹבוֹת, וּמַהִי גְּדוּלוֹת בְּמִדַּת טוֹב־עֵינֵן, 'פֶּאֶרְגִּיעוּן'. פַּעַם נִכְנַס תְּלַמִּיד־חֶכֶם אֶחָד לְרַבִּי אִיסֵר זְלָמָן וְהִרְצָה לְפָנָיו מַחְדוּשֵׁי־תוֹרָתוֹ. נִהְנֶה רַבִּי אִיסֵר זְלָמָן מִדְּבָרָיו, הִבִּיט בּוֹ בְּחִיּוּךְ אֲבָהִי מִלֵּא רֵךְ וְחֶמְלָה, וְאָמַר לוֹ בְּקוֹל נְעִים זֶה מִמֶּשׁ חֲדוּשֵׁי־תוֹרָה כְּמוֹ שֶׁל חַתָּנִי רַבִּי אֶהְרֹן בְּשִׁנּוֹתָיו הַצְּעִירוֹת'. וְכֵאֵן אָמַר לִי אָבָא ז"ל, כְּשֶׁמֶשֶׁם עֵינָיו זוֹלְגוֹת דְּמַעוֹת. 'הֲלֹא ר' אִיסֵר זְלָמָן יָדַע הִיטֵב מִי הוּא חַתָּנִי ר' אֶהְרֹן, וְיָדַע שֶׁבְּצַעֲרֵירוֹתָו כְּכֵן הָיָה כְּכִבְשֵׁן־הָאֵשׁ, וְהָרַי הוּא בְּעַצְמוֹ חַתָּנִי. וְאִם הוּא יָכוֹל לְהַגִּיד כְּזֹאת עַל אֲחֵרִים, כְּמַה גְּדוּלוֹת בְּמִדַּת טוֹב־עֵינֵן יֵשׁ בָּזָה, כְּמַה זְכוּן וְהַתְּעוּלוֹת'. וְאֵף רַבִּי זָאב דָּב עַצְמוֹ הָיָה נָאָה דּוֹרֵשׁ וְנָאָה מְקִים. וְכֵן כָּתַב עֵלָיו אֶחָד מִחֲשׁוֹבֵי רַבְּנֵי גְּנִי־בְּרִק: "ר' וְלִיל צִצְיָק גְּדוֹל מוֹרְבֵן שְׁמוֹ, מְצַטִּיר בְּעֵינָיו מֵאֵז לְדוֹתֵי כְּדַמּוֹת שֶׁל חֲדַי־בְּדִרָא בְּמִדַּת טוֹב־עֵינֵן, וְקִשָּׁה לְמַצָּא דְּגַמְתּוֹ בְּמַדָּה זֹאת. זְכוּרִנִי, כְּאֶשֶׁר נַעַר הֵייתִי בִּישִׁיבַת 'עֵץ חַיִּים' בִּירוּשָׁלַיִם, כְּכֵן שִׁיתֵסֵר אוֹ שִׁיבֵסֵר, לְמַדְתִּי קֶצֶת בְּמַסְכַּת מִנְחוֹת וְהַתְּעוּרָה לִי אִיזוֹ הַעֲרָה קֵלָה. הַרְהַבְתִּי עוֹ לְהַצִּיעָה לְפָנָי הָאֵרִי שֶׁבְּחִבּוּרָה, ר' וְלִיל צִצְיָק, שֶׁהָיָה מְפָרְסֵם בִּישִׁיבַת לְיָדְעוֹן גְּדוֹל בְּסִדֵּר קְדוּשִׁים. חֲשִׁשְׁתִּי שִׁדְחָה אֶת שְׁאֵלְתִי הַקֵּלָה בְּנֶקֶל, אֵךְ מְפָל־מְקוֹם שְׁאֵלְתִּי. וְהֵנָּה לֹא אוֹכַל לְתַאֲרָ לְאִיזוֹ קַבְּלַת־פָּנִים נְהוֹרָת זְכוּתִי מִמֶּנּוּ. אֵיךְ שֶׁהַתְּפַעַל מִהַקְּשִׁיָּה שְׁלִי, וְלֹא זֶה מִלְּחַבְּבָה וְלִהְלָלָה. הוּא הִרְהַר בְּכִבְד־רֵאשׁ בְּשְׁאֵלְתִי, צַדִּד לְכָאֵן וְלְכָאֵן, עַד שֶׁבְּסוֹף אָמַר 'לְעִנְיַת־דַּעְתִּי, רַק הָרַב מְבַרֵּסִק יִכּוֹל לְהַשִּׁיב עַל־שְׁאֵלְתִךְ'. כְּמַה חֲזוֹק קַבְּלַתִּי בְּתַלְמִיד צְעִירִי מִהַתְּנַחוּסוֹתוֹ לְקִשְׁיָה, וְכֵמָה מְרִץ לְשַׁקִּיָּה בַּתּוֹרָה נוֹסֵף לִי בְּאַמְצְעוֹת דְּבָרִים אֵלוֹ. וְכֵן הָיָה מְנַהֵג עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִהַלּוֹמְדִים, אֶפְלוֹ הַצְּעִירִים בְּיוֹתֵר, מִתּוֹךְ רַחֲב־לֵב וְטוֹב־עֵינֵן, וּמִתּוֹךְ אֲהַבַּת־הַבְּרִיּוֹת הַצְּאִירוֹהַ בּוֹ".

לְמַה אוֹמְרִים 'רְאָת שְׂמַיִם' וְלֹא יְרֵאת הַשָּׁמַיִם? מִפְּנֵי שְׂרָשׁוֹ מִפְּרָשׁוֹ, שֶׁהַשְּׂמַיִם קְרָשׁוּ בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ מִנְעֲרַת הַקֶּבֶ"ה בְּאוֹמְרוֹ 'הָיָה רְקִיעַ', וּמֵאַזְ הֵם עוֹמְדִים בְּחֻזְקָם עַד־עַתָּה. וְכֵן צְרִיבָה לְהִיּוֹת יְרֵאתוֹ שֶׁל בְּרִישְׁרָאֵל, שֶׁתְּהִיָּה חֲזָקָה וְאִיתְנָה כָּל יְמוֹת עוֹלָם... (הַמְשׁוּגָח רַבִּי גִד אֵינְרוֹ)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

"ורוח אלקים מרחפת על פני המים" (א, ב)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי המדרש ש'רוח אלקים' הרמו לרוחו של מלך המשיח, ומוסיף רבינו הקדוש ומפרש את המשך הפסוק שזה יהיה 'על פני המים', פירוש בגלל המים, שרק אם יעסקו בתורה הקדושה, שמשולה למים, יבוא משיחנו.

ובפרשת תצוה מביא האוה"ח הק' את דברי הזוהר הקדוש, שהגאולה העתידה תהיה בזכות משה רבינו, ולכן האמצעי הגדול להביא את הגאולה, זה רק על ידי לימוד התורה ביגיעה לשם

שמים, אבל כל זמן שאין ישראל עוסקים בתורה, או שאינם לומדים לשמה, הגאולה מתעכבת.

ומסיים בדברים נוראים ומבהילים בטעם אריכות הגלות, וזה לשונו: 'ולזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצוות, אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה.'

גם בפרשת ויחי על הפסוק 'כיבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה' מוסיף ואומר, כי הגאולה העתידה תהיה בזכות לימוד התורה, ואם לא יעסקו בתורה תהיה הגאולה על ידי ייסורים, ויהיה הבדל גדול במהות וצורת ההתגלות, שאם יבוא משיח, בזכות התורה יבוא

במדרגה עליונה במראה נסיי ופלאי שיתפלאו עליו כל העולם, וזה הרמו ב'לבושו' שהוא מלבוש של כבוד, ואם יבוא בזכות הייסורים יבוא במדרגה שפלה כעני.

המאור הקטון לממשלת הלילה" (א, טז)

רבי שמעון בן פזי רמי כתיב 'ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים וכתוב את המאור הגדול ואת המאור הקטן, אמרה ירח לפני הקב"ה, רבש"ע, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה לכי ומעטי את עצמך' (חולין ס, ב).

בס' ברית שלום כתב לתרץ עפ"י הגמרא, דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן 'לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן' (בבא

מציעא יב, ב) והרי ידוע שהלבנה אין לה אור מעצמה כלל רק מקבלת אורה מהשמש, א"כ לפי שהלבנה סמוכה על שולחן החמה לקבל אורה ממנה לכך קראה הכתוב המאור הקטון. (ילקוט האורים)

"גדול עוונני מנשוא" (ד, יג)

בתפלות הימים הנוראים אָמְרָנוּ וְזַעֲקָנוּ 'וּתְשׁוּבָה וּתְפִלָּה וְצַדִּיקָה... מְעַבִּירִין אֶת רַע הַגְּזֵרָה'.

כְּתַב הַרְמַב"ם, "וּמָה הִיא הַתְּשׁוּבָה? הוּא שְׂיַעֲזֹב הַחוּטָא חֻטָּאוֹ, וְיִסְרִירוּ מִמֶּחֶשְׁבֹתוֹ, וְיִגְמְרוּ בְלָבוּ שְׁלֵא יַעֲשֶׂהוּ עוֹד... וְיַעֲדִיד עֲלָיו יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת שְׁלֵא יֵשׁוּב לְזֶה הַחֻטָּא לְעוֹלָם..." (הלכות תשובה פ"ב ה"ב)

הַתְּשׁוּבָה - חֲרֻטָּה עַל הָעֶבֶר וְקִבְלָה עַל הָעֵתִיד!
וְלְכַאוּרָה, חֲרֻטָּה עַל הָעֶבֶר הוּא - שְׂרוּאָה שְׁפִלוּתוֹ בְּמַעֲשֵׂים שְׁעָשָׂה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ, אֲבָל כִּי־צַד יָכוֹל לְקַבֵּל עַל הָעֵתִיד, הֵרִי הָאָדָם כְּלוֹ פְשָׁלוֹן וְאַלְמֵלֵא הַקֶּב"ה עוֹזְרוֹ אֵין יָכוֹל לוֹ, כִּי־צַד יָכוֹל לְהִיֹּת בְּטוֹחַ שְׁמָה שְׂיִקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ יַחֲזִיק מֵעַמְדוֹ?

אוֹמֵר הַרְה"צ ר' אֲשֶׁר פְּרִינְד זצ"ל, אֲדַרְבֵּה וְאֲדַרְבֵּה, בְּזֶה שְׂמִכִּיר שְׁפִלוּתוֹ בְּאֵמַת וְיוֹדֵעַ שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַחֲזִיק מֵעַמְדוֹ, וְכַחוֹ הוּא כְּקִלְפַת הַשּׁוֹם, וְיִצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עֲלָיו בְּכָל יוֹם, מְזֶה מִמֶּשׁ מִבֵּין, שְׂאֵם אָכֵן הַצְּלִיחַ לֹא לְהַפְשֵׁל לְהַבָּא, אֵין זֶה מִהַכּוֹחֹת שְׁלוֹ, אֲלָא הַכֹּל הוּא מִמְצִיאֹת הַנְּיָה ב"ה, הַשּׁוֹמֵר עַל הָאָדָם מִכָּל מִשְׁמֵר לְבַל יִפְשֵׁל בְּעֵתִיד. וְכֹאֲשֶׁר יִתְבוֹנֵן בְּדָבָר, יִרְאֶה וְיַחֲוֹשׁ גְּדֻלוֹת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ הַמְּכֻוֹנֵן בְּדָרֶךְ לֹא דָרֶךְ, עַל מִנַּת שְׁלֵא יִפְשֵׁל בְּעֵתִיד.

תתקשה והולך לא יוכל לצאת. כמו כן יש צרעה שעושה את הקן שלה בתוך החול, ובכדי שיהיה מזון לוולדות, היא לוקחת זבובית ומשתקת אותם - משום שאם תמיתם, הם ירקבו לגמרי - ושמה אותם בקן, כדי שכשהולדות יצאו לאוויר העולם יהיה להם מה לאכול. אחר כך היא מכסה את הקן בשכבה

"ויעש אלוקים את חית הארץ למינה" (א, כה)

"ויעש - תקנם בצביונם בתיקונן ובקומתן" (רש"י) אפי' החוקרים מודים שהאינסטינקטים של בעלי החיים הם יד ה', למשל, הזבוב מטיל את ביציו בתוך שעועית בזמן שהיא רכה, ואחר כך הוא קורח בה חור, כי אחרת השעועית

"ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

שמו, התורה מצילה אותו מגיהנום. (כיוצא בכך מובא בשם ה"בית יוסף", וכן ב"שמירת הלשון" של החפץ חיים) הגאון רבי ישראל זיכרמן, רבה של אחוזת ברכפלד, סיפר, כי בהיותו ילד שלחוהו הוריו ללמוד ב'בתי אבות' - בית היתומים שהקים הרב מפוניבז' שבשנים המאחרות יותר פתח את שעריו לפני ילדים שלא התגוררו בבני ברק והיו זקוקים לפנימייה בתקופת לימודיהם.

יחסו המיוחד של הרב כהנמן לילדי המוסד נודע לשם ולתהילה, הוא היה נוהג

לבקר אותם ולהרעיף על היתומים את כל טוב וחום לבו.

לפני כל נסיעה לחו"ל נפרד מהם באחרונה ומיד בחזרתו ארצה היה ממהר להגיע אליהם בראשונה, כשהוא מתבטא כי הם הקמיע שלו...

פעם, בשעה שישב ושוחח עם הילדים, שאל אותם: "האם אתם אומרים בסוף שמונה עשרה את הפסוק שלכם?" מקהלת הילדים השיבה "כן" בקול רם.

'למה?' - הקשה הרב. הפעם שתקו הקטנים, ורק הבוגרים שביניהם ידעו להשיב על כך בצטטם את דברי השל"ה הקדוש אודות יום המיתה.

אולם הרב המשיך: "אינני מבין. ילד ששמו יענקל'ה שומע

את שמו עשרות פעמים בכל יום, ובכל זאת ביום המיתה הוא עתיד לשכוח זאת, איך יתכן, אם כך, שהוא יזכור את השם על פי פסוק שנאמר רק שלש פעמים ביום, הרומז לשמו רק בתחילת תיבותיו ובסופם?"

דממה השתררה סביב. הכל הוגיעו את מוחם בחיפוש אחר תשובה הולמת, שתניח את הדעת, אך לשווא.

דקה של חול, להגן עליו מפני שאר השרצים. ואחרי שהוולדות גדלים הם פורצים את שכבת החול ויוצאים לאוויר העולם. מהיכן יודעים הזבוב והצרעה את כל זה? גם ליונים יש חוש לקן שלהם. בברלין עשו ניסיון, ששלחו יונים במטוס למרחק כאלף ק"מ, לבריסל, ושם שחררו אותם, וכעבור זמן קצר הם חזרו לברלין. פעם נוספת הטיסו את היונים ללונדון - ושוב הם חזרו לקן שלהם. אין שום ספק שבתוך הטבע ניתן לראות את יד הבורא. (שיעורי חומש)

"ויקרא האדם שמות" (ב, כ)

בשם השל"ה הקדוש מובא, שכל אדם צריך לומר בסוף התפלה פסוק שבו מופיע שמו. במידה ויש לו פסוק שבו מופיע השם במפורש מה טוב, ואם לאו - יאמר פסוק המתחיל באות שמתחילה את שמו ומסיים באות המסיימת את שמו. לדוגמא אדם ששמו הלל צריך לומר את הפסוק: "הקשיבה לקול שועי מלכי ואלוקי כי אליך אתפלל", המתחיל באות ה' ומסתיים באות ל'.

הסיבה לאמירה זו היא כיון שביום המיתה, בעת שיעמוד האדם לדין על כל מעשיו, תכנס ללבו אימה

נוראה, ומרב פחד הוא עתיד לשכוח את שמו, ואותו פסוק יזכיר לו זאת.

רמז לעניין זה מובא בנביא (מיכה ו, ט): "קול ה' לעיר יקרא ותושייה יראה שמך שמעו מטה ומי יעדה", ופרשו המפרשים: "ותושייה יראה שמך" - מכאן שכל מי שאומר בכל יום מקרא המתחיל ומסיים באותיות

דגמה לדברים האמורים מהודוי של אדם הראשון, לאחר שנכשל באכילה מעץ הדעת שאל הקב"ה את אדה"ר: "המן העץ אשר צויתיך לבלתי אכל ממנו אכלת?" אדה"ר ענה להקב"ה אכלתי ואכל עוד! - אין לי כל בשחון שאכן לא אכל עוד על אף שאני מכיר בכשלוני כזה, שלא שמעתי בקול ה' ואכלתי מעץ הדעת, אך מי יודע אם נוכל להחזיק מעמד כאשר נתנסה שוב לבלתי אכל, ואם בפעל נחזיק מעמד ולא נאכל, אין זה כחי ועוצם ידי אלא מחסדי השי"ת, הטוב והמטיב לרעים ולטובים, אשר ברחמיו הגדולים יסובב את הסבות לכל נפש. (כך גם לכאורה מדיק מלשון התורה בהצטרפות אדם וחוה באמרם בלשון הזה "ואכל" ולא בלשון עבר "אכלתי").

כאשר האדם נשמר מכשלונותיו, רואה בברור שאין זה הכח שלו, אלא שכל בלו חסד השי"ת. (ומדיק מלשון הרמב"ם בפ"ב בהלכות תשובה שמסביר שבעל תשובה אמתית הוא זה "שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה העוון עוד" כי האדם אינו מסגל להעיד על עצמו שלא יכשל שוב, כי האדם נמצא בפחד נורא מהכשלוני ואיך יעיד שלא יכשל שוב, אלא הקב"ה הרוצה בתשובת עמו ישראל כשרואה איך האדם מתאמץ בתפלה, הקב"ה יעיר חסדו וחסותו עליו ויעיד שלא ישוב לזה העון שוב...).

ר' אשר המשיל את החוזר בתשובה לאחד מהשומרים על הכספת של המלך.

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

"ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ" (ד, ו-ז)

לכאורה אינה מובנת השאלה ששאל הקב"ה את קין - "למה חרה לך"? הרי מפורש נאמר בפסוק שלפניו על מה חרה לו, "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויחר לקין מאד ויפלו פניו"?

אלא הסביר הגה"ק רבי יהושע מקוטנא זי"ע - לא שאל אותו על חטאיו שגרמו שלא שעה אל קרבנו, אלא על שהיה שרוי בעצבות, כי העצבות היתירה על העבירה גרועה מן העבירה עצמה, שכן היא גוררת אחריה עבירות נוספות.

זה שאמר הכתוב: "אם תיטיב" - לשון שמחה (כטוב לב המלך) - "שאת" - תתעלה ותתרומם מנפילתך, "ואם לא תיטיב" - תהיה בעצבות, "לפתח חטאת רובץ" - רובצים עליך חטאים אחרים, שכן ידענו כי העצבות מזמנת אל האדם את כל העבירות!...

ואילו הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע אמר: "אם תיטיב" - אם תחשוב שאתה הולך בדרך טובה, שהשגת את הטוב,

"שאת" - תיכשל בגאווה (מלשון התנשאות). "ואם לא תיטיב" - אם תחשוב שאתה חוטא, "לפתח חטאת רובץ" - תשקע בעצבות ושוב הגיהנום פתוחה תחתך. ולכן העצה: כמו שממשיכה התורה (ד. יב) "גע ונד תהיה" - תתנווד בין שתי הקצוות ותאחז בדרך האמצע... (פנינים)

"לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר" (ו, ג)

כעבר דקות אחדות נשמע קולו של הרב: "דעו לכם, כי ביום שבו אדם עוצם את עיניו הוא שוכח את כל מה שקורה בעולם הזה ולא נשאר בידו מאומה. הדבר היחיד שמשתמר לאחר מיתתו של אדם זו התורה. היא נצחית והיא מלווה את האדם למעלה. לפיכך פסוק מן התורה שבו מוזכר השם הוא נצחי, הוא יתלווה אל האדם ואותו בלבד הוא יזכור בעולם הבא".

"לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו" (ג, ג)

יש להבין מדוע הקדימה האשה באומרה לנחש "מכל עץ הגן נאכל" הרי המטרה הייתה לאסור את עץ הדעת? וביותר יש להבין, מדוע

הקדימה איסור אכילה לאיסור נגיעה, הלא בוודאי שמי שרוצה לאכול מהעץ מוכרח קודם לגעת בו. אלא ביאר ב'כתנות אור' בשם גדול אחד, לפי המבואר בשו"ע (או"ח סוף סי' תריב ובמשנה ברורה) שמותר לגעת במאכלים ביום הכיפורים בעת שצריך להאכיל קטנים וכדומה, ואילו בפסח אסור לגעת כלל בחמץ.

יסוד ההבדל הוא, משום שביום הכיפורים נאסר כל מאכל ומשקה ולא חיישינן שנגיעה במאכל תגרום לו

לאכול ממנו, מה שאין כן בפסח שרק חמץ נאסר וישנם מאכלים ומשקים מותרים - חיישינן שנגיעה בחמץ תגרום לו למכשול רח"ל.

זהו שהקדימה האישה לנחש: "מכל עץ הגן נאכל", וכיון שמותר לנו לאכול משאר העצים בגן, הרי שבעץ הדעת שנאסרה עלינו האכילה ממנו, תהיה אסורה לנו אפילו

הנגיעה בו, שמא נבוא לאכול ממנו, וכפי שמציין רש"י, "הוסיפה על הציווי, לפיכך באה לידי גרעון.

הפספת מנחת בחדר מוגן ומוגף. החדר נמצא בארמון המלוכה המבצר בבצורים מדהימים, ולמרות זאת נמצאת בארמון תחת שמירה מעלה בכל שעות היממה, כי בלי שמירה אין כל ספק שקבוצת הפורעים יצליחו להתגבר על הקשיים הנצטרמים בארמון המבצר בחדר המוגן ויגיעו חיש מהר אל הפספת לפצח אותה ולהוציא ממנה כל שללה, לכן ברור כשמש בצהריים שהארמון המבצר מחויב גם פתת שומרים שישמרו על הארמון בכלל, ועל החדר והפספת בפרט, כי הפורעים מענינים מאד לבצע זממם. בפספת של המלך נמצאים אבנים טובות ומרגליות אשר אין ערך לחשיבותם. בעצם השומרים העומדים על המשמר אינם מסגלים בעצמם להדף את קבוצת הפורעים, עקר תפקידם הוא לעמד על המשמר להיות ערניים לעת הצורך ולהזעיק את האנשים שהתמחו במיוחד להלחם נגד הפורעים ואשר רק להם הנשק המתאים במאבקם נגד הפורעים. הרי שתפקיד השומר אינו אלא להיות ה"מצפץ" שקורא לעזרה את הממחים האלו.

לעי"נ האשה החשובה מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

הלל שתי שנים ומחצה - הללו אומרים: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים: נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו וגמרו: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא וכו'."

המהרש"א (סוף מסכת מכות) מבאר מדוע נח לו שלא נברא, כי מאחר ונחלקו חלק המצוות לרמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, אם כן קרוב האדם להפסד יותר מלשכר, כי העבירות שהוא עלול להיכשל בהן רבות יותר מן המצוות שיוכל לקיים ולהשיג שכר על קיומן. לכן נמנו וגמרו: "טוב לו שלא נברא יותר משנברא", ע"כ דברי המהרש"א.

אולם עדיין יש מקום לומר שנוח לאדם שנברא, שהרי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ואם כן יש כפל מצוות, בעוד מחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה העבירה, ובסופו של חשבון בצירוף המחשבה הטובה יש יותר מצוות מעבירות! אולם כל זה - רק אם המחשבה הקודמת למצווה היא זכה והאדם חושב לשמה, אולם אם המחשבה הקודמת למצווה שלא לשמה היא, אף שעל המצווה יקבל שכר

כמובן - לא תוכל המחשבה להצטרף למצווה, ולכן יקבל שכר רק על העשייה ולא על המחשבה. לפי זה, יובן נפלא פירושו של הפסוק: "וירא ה' כי רבה רעת האדם", כלומר שהעבירות שיוכל האדם לעבור רבות הן על המצוות שיוכל לקיים, והרעה רבה על הטובה. וגם כי "כל יצר מחשבות לבו", כלומר: אף המחשבות לקיים מצוות, "רק רע", אף הם לכוונות זרות ולא יוכלו להצטרף למעשי המצווה, ולכן "ויאמר אלוקים אמחה את האדם", כי טוב לו שלא נברא משנברא! (כמוצא שלל רב)

האור החיים הקדוש מביא את דברי הגמרא (ערכין טז, א) תניא דבי רבי ישמעאל כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין קיבל עולמו, שאם רואה אדם שעברו עליו ארבעים יום בעולם בלי ייסורים, אז צריך לחשוש, שזה על חשבון הזכויות שלו בעולם הבא, וקיבל שכרו בעולם הזה.

מבאר האוה"ח הק' שזה חלק מהנהגת הבריאה בעולם הזה, שה' יתברך לא מתנהג במידת הרחמים גמורים, אפילו עם צדיקים גמורים. כי גם להם יש דקדוקים קלים של עבירות שצריכים להזדכך עליהם בעולם הזה.

בזה מפרש את הפסוק 'לא ידון רוחי' - שהקדוש ברוך הוא לא ידון את העולם במידת הרחמים למרות שרצונו להיטיב ולרחם [כי 'רוחי'

לשון רצון] 'בשגם הוא בשר' - גם את הצדיקים הגדולים שיש להם לב בשר. וזה לשונו: 'ותמצא שגם הצדיקים אפילו כיעקב אבינו לא השיג הרצון להתיישב בשלוח בעולם הזה וקפץ עליו רוגזו של יוסף, וכן כל צדיק וצדיק כשרואה עצמו עברו עליו שלשים יום בשלוח, מפחד על עצמו שאינו מרוצה לעולם העליון, והטעם הוא כי כן גזר ה' שלא יתנהג במידת רחמים גמורה בעולם הזה, ואפילו עם

הנמשל: האבנים הטובות והמרגליות הם המעשים הטובים המצריכים שמירה מעלה מקבוצת הפורעים שהם היצה"ר ופמלייתו. ואף שהעולם בנוי בצורה מסודרת ומתאמת לקיום התורה והמצוות כי הם חיינו כן שהתורה והמצוות נשמרים היטב בכספת של עולם הטבע ובכל המרכיבים הנוספים חדר ארמון וכו', אמןם לפתח חטאת רובץ, ואם לא יעמדו על המשמר, כל המרכיבים המועילים שבועולם הטבע לא יועילו מאומה לעמת קבוצת הפורעים. לזה העמידו את השומר אשר תפקידו לעמד על המשמר להיות ערני בחשש של כל תנועה קלה שהוא כנגד תוה"ק. אף בל נרמה את עצמנו שאנו מסגלים לעמד נגד היצר, כָּל וְכָל לֹא, הרי 'יצר לב האדם רע מנעריו', כל תפקידו של האדם הוא לצפצף להשי"ת, והקב"ה מביא מיד את כל הנשמות הקשורות לזה האדם השומר, ואת כל הנשמות הקשורות לאותם מצוות ומעשים טובים, ומונעים מהיצה"ר לבצע זממו.

(החברותא - הרה"צ ר' אשר פרינד)

הצדיקים... על כל פנים תרדפם מדת הדין לשלם 'דקדוקי העבירות' ובוזה יתרבה המורא בלב הנבראים כשיעשה דין בצדיקים ויראוהו [לשון פחד, שזה יביא פחד לרשעים] וגם הצדיקים להנחילם ש"י עולמות'.

"וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ" (ו, ה-ו)

ביאור נפלא בפסוק זה, אמר הגאון רבי אלעזר מרעכניץ, בעל "אור חדש" (בספרו עמ"ס קידושין מ.). ידועה המחלוקת (עירובין יג) שנחלקו בית שמאי ובית

גליון 489
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

**בראשית ברא-בשביל ישראל
שנקראו ראשית (פס"ז ורש"י)**

משעה שאמר הקדוש ברוך הוא לברוא את העולם, עלו ישראל במחשבה תחילה, והתנה תנאים עם כל מעשי בראשית, שכל אימת שישראל צריכים לכך, ישנו מדרכם וטבעם למען צורכיהם של ישראל. כך התנה עם הים שיקרע לפני משה וישראל, צוה לשמים וארץ שישתקו ויהיו מאזינים לדברי משה בדברו, ציוה את השמש והירח שיעמדו דום לפני יהושע בגבעון. ציוה את העורבים שיכלכלו את אליהו בברחו מפני איזבל אשת אחאב. ציוה לאש של כבשן האור שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה. ציוה לאריות שלא יזיקו את דניאל כשיפילוהו לגוב. התנה עם הדג שיקיא את יונה. וציוה את השמים שיפתחו לקולו של הנביא יחזקאל.

(ב"ר ה' ד')

פרשת השבוע

אמר לו הילד, ומה אעשה? והרי יש לי יצר הרע העומד עלי להסיתני והוא פיתני. אמר לו אביו אדרבה, ממנו תראה ותקח מוסר, הוא היצר הרע נאמן בשליחותו לפתות את האדם, ועושה מלאכתו באמונה כאשר נצטווה. השיב הילד, אבל היצר הרע אין לו יצר הרע, להסיתו לבל יעשה תפקידו, ואילו לי יש יצר הרע.

בזעת אפיק תאכל לחם (ג' - י"ט)
מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א (יומא דהלולא כ"ה תשרי) שראה פעם יהודי אחד אשר הלך בשוק במרוצה ובחפזון רב. שאלו הצדיק: לשם מה אתה רץ כל כך מי רודף אחריך? השיבו היהודי: אני רודף אחר מזונותי ופרנסתי. אמר לו רבי לוי יצחק: וכי מנין לך שפרנסתך הולכת לפניך, שאתה רץ אחריה להשיגה? אולי היא נמצאת מאחריך, ונמצא שאתה בורח ממנה.

ויכולו השמים וכל צבאם (ב' - א')
בילדותו היה הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א עושה מעשה דרדקים, אוהב להפליג במשוכות משחקים במבואי הבית ובגן הסמוך לו. פעם בערב שבת קרוב לשקיעת החמה, ראהו אחיו הבכור רבי אברהם והוא עודנו שקוע במשחק, אמר לו רבי אברהם: כלום אינך חושש שמה תסיח דעתך ותגיע חס ושלוש לידי חילול שבת? השיב לו רבי ישראל: לא, השבת עדיין רחוקה. וזאת מניין לך? שאל אחיו. השיב לו רבי ישראל: צופה אני בשמים ורואה שהם עוד כמו שהיו, ואילו כשבאה השבת מיד מתחלפים השמים ובאים שמים חדשים.

לפתח חטאת רובץ (ד' - ז')
מסופר על הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א, שבהיותו ילד עשה איזה מעשה ילדות כמעשה הילדים. גער בו אביו הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א והוכיחו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:59 ת"א: 7:01 ר"ת: 7:37

פרשת בראשית

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:48 ת"א: 6:03

מהמאפיה, בכדי שתעבוד אצלי כמה חודשים, זה תלוי אם אוכל למצוא מחליף למשך התקופה שאעבוד אצלך, ענה האופה, הציע הזר: בוא ניפגש במקום זה מחר לאחר זריחת החמה ואז תיתן לי תשובה. למחרת כאשר הגיע האופה בזמן הנקוב, המתין לו כבר הזר, והאופה הביע את הסכמתו לקבל את העבודה, הזר הוביל את האופה דרך רחובותיה וסמטאותיה הדרומיים של העיר, עד שהגיעו לסמטה צדדית, כאן פנה אליו הזר ואמר: עכשיו אאלץ לכסות את עיניך מאחר שאנו צריכים לעבור בדרך נסתרת, אז שלף ממחטה מכיסו וקשר אותה לעיניו, וכך הם המשיכו להסתובב במשך זמן מה עד אשר עצרו ליד בית, הם ירדו מספר מדרגות, והזר פתח כמה מנעולים והסיט דלת הלודה בקול חריקה צורמת, הנה הגענו אמר הזר בהסירו את המטפחת מעל עיני האופה.

לעיני האופה נתגלה מרתף מואר, על שולחן ארוך היו פזורות שקיות מלאות מטבעות זהב ויהלומים, אשר דמו לאוצרות מלכים, עבודתך היא לצבור את המטבעות והאבנים הטובות לערמות, למינים לפי גודלם, ואז לסופרם ולערוך רישום מדויק ולארוז אותם בשקיות כפי שאראה לך, העבודה מצאה חן בעיני האופה, הזמן עבר מהר, ואז אמר בעל הבית מספיק להיום, הוא שילם לאופה את שכרו כפי שסוכם ביניהם, בנוסף לזה הוא שם בצד מטבע זהב, זו תהיה משכורתך בכל יום עבודה, ובסוף גם תוכל לקחת את מטבעות הזהב שיצטברו בשבילך, אמר לו בעל הבית, לבסוף הוא קשר את עיניו והוליכו החוצה, כאשר באו העירה הוא הוריד את המטפחת, והם נדברו להיפגש למחרת באותו הזמן ובאותו המקום כפי שנפגשו בפעם הראשונה.

כך חלפו ימים ושבועות, עד שפעם אחת הגיע האופה למקום המפגש, ולא מצא את בעל הבית, הוא המתין זמן מה וכאשר הלה לא הגיע, חזר לביתו, גם למחרת וביום שלאחר מכן לא הגיע בעל הבית למקום המפגש, כנראה קרה לו משהו, חשב האופה, הרי לא סיימנו את העבודה, אך היכן אחפש אותו? הרי איני יודע לא את שמו ולא היכן ביתו, אך זה מקרה אבוד, בלית ברירה שב האופה לביתו וחזר לעבוד במאפיה, אומנם הוא הצליח בזמן קצר לחסוך קצת כסף, ויחד עם מטבעות הזהב המונחים אי שם במרתף לזכותו, היה מצבו טוב למדי, אבל עם כל זה הוא לא הגיע עדיין לבריה של זהב, הוא נזכר בברכת הרב, אך חשב כנראה שזה לא מגיע לי. מספר ימים לאחר מכן כאשר התהלך האופה בשוק, שמע כרוז ומכריז כי בית מסוים בקצה העיר יימכר על פי מכרז, מכיוון שבעליו מתו ללא יורשים או צוואה, כששמע את דברי הכרוז, העלה האופה בדעתו כי יתכן שמדובר בבית בו הוא עבד, הוא החליט לנסות את מזלו לקנות את הבית, ומאחר ולא היו קופצים רבים, הצליח לקנותו בזול, ושילם דמי קדימה ואילו את השאר כיסה ממכירת המאפיה.

הוא קיבל את המפתחות של הבית על מנת להיכנס ולהתגורר בו, איך שנכנס לבית סגר את הדלת מבפנים, ופנה לעבר המרתף בנשימה עצורה, כשנכנס גילה שכל האוצר היה מונח שם כפי שהניחיהו ביום האחרון של עבודתם, האופה הבין שבעירו לא יוכל להיראות כאדם שהתעשר בן לילה, לכן הפיץ שמועה בין מכריו שיש לו דוד עשיר חשוך בנים באיסטמבול שבטורקיה, אשר ביקשו שיבוא לעזור לו בניהול עסקיו.

היות והקב"ה לא נשאר חייב אז הקב"ה יעזור לך גם להבא

בטוניס חי פעם רב צדיק גדול שזכה להערכה רבה, לא רק מצד היהודים אלא גם אצל הערבים, שמו היה הרב צמח צרפתי זצ"ל, הוא היה נוהג לקום באמצע הלילה לתיקון חצות ולאחר שהיה מבכה את החורבן ואת גלות השכינה, היה נוהג לשבת וללמוד תורה עד עלות השחר בהתמדה ובשמחה גדולה.

פעם אחת כאשר קם באמצע הלילה כמנהגו. לא מצא גפרור כדי להדליק את מנורת הנפט שלו. הוא הצטער על שיאלץ להתבטל מלימוד התורה, אך מיד נזכר כי בשכנותו נמצאת מאפיה ושם יוכל מן הסתם למצוא אש, הרב לא התעצל והלך אל השכן הערבי ודפק על דלתו, האופה ישן באותה שעה שינה עמוקה, הוא התעורר לשמע הדפיקות על הדלת, הוא קם ממיטתו ובחוסר רצון ניגש לדלת ושאל מי הדופק? "השכן הרב צמח", ענה הרב, האופה הסיר את הבריה ופתח את הדלת, סלח לי על הטרחה התנצל לפניו הרב, נשארתי ללא גפרורים ואני זקוק לאש כדי להעלות אור במנורה, הגחלים בתנור עוד רחשו, האופה הדליק אור ונתן לרב שהודה לו, ופנה לשוב לביתו.

אך בדרך כיבתה הרוח את האש, ככל שהיה זה לא נעים לשוב ולהעיר את האופה שנית, החליט הרב שבשביל מצוות תלמוד תורה ראוי להשפיל את כבודו, חזר הרב אל בית האופה ודפק בדלתו שנית, האופה יצא גם הפעם ממיטתו ופתח את הדלת, שוב התנצל הרב על ההפרעה אך האופה ניגש לתנור ללא אומר ודברים, והגיש לרב נר דולק, הרב הודה לו ואיחל לו לילה טוב ושב לביתו, אך בטרם נכנס לביתו, שוב גברה הרוח על האש.

עתה הבין כבר הרב כי יש כאן מעשה שטן הרוצה למונעו ממצות תלמוד תורה, דן הרב קל וחומר בעצמו, אם היצר הרע לא מתעצל מלעשות את תפקידו, אני על אחת כמה וכמה, אלא מאי הגוי יגדף אותי, שומה עלי לקבל זאת באהבה ובלבד שלא לבטל תורה. הפעם איבד האופה את סבלנותו ונתן לרב לדפוק הרבה זמן, לאחר מכן קם ממיטתו זועף ופתח את הדלת, והחל גוער ברב על שזו הפעם השלישית הוא מפריעו משנתו, הוא אף הראה לו את הבריה הכבד אשר צריך להסיר כדי לפתוח לו את הדלת, הרב התנצל על ההטרדה, וברכו שהקב"ה ישלם לו על טרחתו בזהב רב שישקול יותר מהבריה הכבד, ברכתו של הרב הרגיע את האופה שכמו כל הערבים גם הוא העריך את ברכת הרב, ידוע היה לכולם שברכת הצדיק אינה חוזרת ריקם, האופה אמר, אלך בעצמי להדליק את מנורת הרב, לבש האופה את מעילו נטל איתו נר דולק ובסוככו עליו בעזרת מעילו, הצליח להגיע עם האור לבית הרב להדליק את המנורה.

האופה שב לביתו לישון והרב שקע בלימודו, האופה האמין שברכת הרב תתקיים, אך הנה חולף יום ועוד יום ולא קורה מאומה, הוא ממשיך לעבוד קשה ולהזיע על יד התנור, מן הסתם אינני ראוי לברכה אמר לעצמו האופה והסיח דעתו מן הענין. פעם כאשר יצא לשוק להתאוורר ולשאוף אויר צח, נפגש באדם לא מוכר אשר שאלו, אולי אתה מחפש איזו עבודה? השיב לו האופה לא, יש לי מאפיה שמעסיקה אותי, ולמרות שאינני עשיר אני מרוצה. אמר לו הזר: אני רואה שהנך אדם הגון ואני זקוק לאחד כזה לעסק שלי, אני מוכן לתת לך פי כמה שאתה מרוויח

משל ונמשל

צדיק כתמר יפרח

דוד המלך נעים זמירות ישראל מדמה את הצדיק לתמר כנאמר (תהלים צ"ב י"ג) צדיק כתמר יפרח שהוא עץ שורשי גבוה ואילו את הרשע הוא מדמה לעשב שנאמר שם (צ"ב ח') בפרוח רשעים כמו עשב מה ביניהם?

משל לשני אנשים שעמדו למרגלות עץ תמר אמר האחד לחברו לפי השערתי גבוה העץ עשרים אמה, אמר לו השני לא כן גבהו יותר מעשרים וחמש אמות, מיהר הראשון וטיפס על העץ, מדדו בחבל מדה ומצאו עשרים אמות בדיוק, וחבירו עדיין בשלו, טועה אתה ואיתי הצדק, אם תרצה מוכן אני להתערב עמך, הסכים החבר בשמחה הרי זה רווח ודאי, השלישו עשרה דינרים דמי התערבות. ואז נטל השני את כלי החפירה, והעמיק את הקרקע חמש אמות, והאילן עדיין עומד איתן, הוא זכה בהתערבות ונטל את הכסף, למד חברו המפסיד את הלקח, יום אחד יצא לטייל עם חבר אחר בשדה וראו עשבים גבוהים, שאל הראשון את חברו אמור לי: כמה גובהם של העשבים? עונה לו השני להערכת חמשה טפחים לכל היותר, אמר החבר לא כן ארכן יותר משבעה. נטל חברו סרט מדה וראה שגבהו באמת חמשה טפחים כאשר אמר, החבר בעל הניסיון מתעקש: שבעה יש כאן, ואם תרצה אני מוכן להתערב, ובליבו השב הנה אמלא את חסרוני בתוספת מרובה, ואשלים את הפסדי מהתערבות הקודמת. החליטו השנים להתערב בעשרים דינרים ואז ניגש החבר וחפר סביב העשב כשם שעשה חברו ביחס לעץ, אך להפתעתו הרבה לאחר מספר אצבעות שחפר, כרע העשב ונפל, ושוב נחל הוא אכזבה, והפסיד שנית את ההתערבות והפעם עשרים דינרים.

הרשע נמשל לעשב ואינו אלא מה שנראה כלפי חוץ, על פני השטח אין לו שרשים, אין לו אחיזה בקרקע, כולו חיצוני, הרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, לעומתו הצדיק נדמה לתמר, מלבד תכונתו הנגלית עוד עמק שורשיו, בנוסף לענפיו המהנים למי שיושב בצילם על ידי מעשיו הטובים המרובים מחכמתו, אפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות אין מזיזין אותו ממקומו.

(עוד יוסף חי פרשת וירא)

אכן הוא עבר לאיסטמבול והעביר לשם גם את רכשו, שם בנה לעצמו ארמון מפואר והחל לשוות לעצמו מראה של אפנדי אמיד סוחר ביהלומים, עם הזמן נהיה קרוב למלכות ואחד מאנשי ההשפעה בחצר המלוכה.

האופה לשעבר לא שכח שכל עושרו בא לו על ידי ברכתו של הרב, הוא קיווה שתהיה לו הזדמנות לגמול לרב כראוי לו, רב צמח צרפתי שאף תמיד להתייחד עם השכינה בכותל המערבי בירושלים עיר הקודש, בערוב ימיו הוא החליט לעלות לארץ ישראל ולחיות את שארית חייו בארץ האבות, כאשר סיפר על תוכניתו לראשי הקהילה דאגו לו להוצאות הדרך ולמלווה אשר ישמש אותו, הם גם שלחו מכתבים לראשי הקהילות אשר רבם האהוב יעבור בהן בדרכו לירושלים, שיקבלו אותו שם בכבוד הראוי לו, וכך הגיע הרב מטוניס לאיסטמבול, שם הוא התקבל בכבוד גדול וראש הקהילה הפציר בו להיות אורחו ככל שירצה, הרב צמח התעניין אצל ראשי הקהל אם יוכל להועיל לקהילה באיזו צורה שהיא? ראש הקהילה נאנח עמוקות וענה: הקהילה נמצאת כרגע במצב קשה בגלל גזירות קשות שגזרה המלכות, האחד והיחיד שיוכל לעזור לנו בנושא זה, הוא אפנדי עשיר שיש לו השפעה גדולה בחצר המלכות, משלחת של ראשי הקהילה צריכה מחר להיפגש איתו כדי לבקשו שישתמש בכוח ההשפעה שלו לצורך הקהילה, אך הם מודאגים כיוון שזו הפגישה הראשונה איתו ואין לדעת אם אפשר לתלות בו תקוות, לכן אם הרב החשוב יצטרף למשלחת, זכותו וודאי תעמוד להם.

הרב צמח הסכים בחפץ לב, כאשר נכנסה המשלחת לבית האפנדי, הוא קם בזריזות ובא לקראת הרב, נטל את שתי ידיו ונישקם ביראת הכבוד, ניכר היה עליו שהוא נרגש מאד מהפגישה, דבר שעורר פליאה אצל כל חברי המשלחת והרב צמח במיוחד, האפנדי חזר למקומו וביקש את כולם לשבת, ואמר אני מוכן לשמוע את בקשתכם, ראש הקהל תיאר באוזני האפנדי את מצבה הקשה של הקהילה, וביקשו להשתדל אצל המלך להקל על מצבם, אני נותן לך הבטחה שלא אנוח ולא אשקוט עד שאמלא את בקשתכם, ענה להם האפנדי.

עכשיו אבקש מחילה מכבודכם ותנו לי לדבר מספר מילים עם האורח מטוניס, הוא ביקש מהרב להיכנס עימו לחדר, ושם אמר לו בארבע עיניים: הרב מתפלא מדוע אני כל כך נרגש ממפגשינו, הרב זוכר בסיפור שקרה לפני מספר שנים בטוניס, שחי אופה עני מול ביתו של הרב, פעם באמצע הלילה היה הרב זקוק לגפרורים וכי? ובכן האופה ההוא זה אני. רק עכשיו תפס הרב עם מי הוא מדבר, הם המשיכו לשוחח עוד זמן מה, וכשנפרדו ביקש האפנדי מהרב ברכה שההצלחה תמשיך להאיר לו פנים, ראה נא ידידי ענה לו הרב, היות והקב"ה לא נשאר חייב, הרי שבזכות שהארת בית יהודי כדי שיוכל ללמוד תורה, האיר הקב"ה את מזלך, ואם תמשיך לעזור ליהודים, הקב"ה יעזור לך גם להבא בברכה ובהצלחה. האפנדי נתן לו את הבטחתו מכל הלב.

צ'ין אדם לחברו

למכור את המצוה לנכרי?

כשהיה הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א סמוך על שולחן חותנו, היה דרכו לשמש את כל האורחים הרבים שהיו מתאכסנים בבית חמיו, שהיה איש עשיר ונכבד בעירו. רבי לוי יצחק בעצמו טרח להביא להם אלומות קש לשכיבה והציע להם את המצעים, פעם שאל אותו חותנו: למה לך לטרוח כל כך, וכי לא תוכל לתת לאיזה גוי אגורת כסף שישא את חבילות הקש? השיבו רבי לוי יצחק: כלום נכון לכבד את הגוי ב"מצוה" ועוד לשלם לו שכר בעד זה?

הצדיק ששאב מים

מסופר על הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א שחזר פעם מתפילת שחרית עטור בטלית ותפילין, וראה בדרך שני ילדים בגיל 7 - 6 עמלים לשאוב מים מהבור, ניגש אליהם ושאל: למה שואב המים לא מביא לכם מים הביתה? ענו הקטנים: אין לנו במה לשלם לו, ואיפה אבא ואימא? שאל רבי חיים, האבא חולה וגם אימא חלשה ולא חשה בטוב, מיד חלץ את התפילין ופשט את הטלית, הוציא מידם את החבל עם הדלי ושאב להם מים.

רעבוננו של החזון איש

יפה הגדיר עצמו הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א באחת מאיגרותיו שככתב: "הייתי רעב לשמוע משלום בריאותך". ומסופר שפעם בא רופא

לבקר את ה"חזון איש", הרופא היה ממנהלי בית החולים "אסותא" בתל אביב, תוך כדי שיחה סיפר לו הרופא דרך אגב, כי אדם גלמוד שוכב בבית החולים, ובדידותו מחמירה את מצבו. למחרת בבוקר השתומם אותו רופא מנהל לפגוש את החזון איש בכבודו ובעצמו יושב לו בבית החולים ליד מיטת החולה האלמוני שלא הכירו מעודו, ומעודד את רוחו.

להקל יסורים מיהודי

מסופר על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זיע"א שמעשה והתיימר אחד הלמדנים להוכיח, על פירוש מסויים של רבי איסר זלמן שאינו נכון. ולא נתקררה דעתו עד שפרסם דבריו בירחון תורני והשתמש בביטוי שפירושו של רבי איסר זלמן משבש את האמת. משראה אחד התלמידים את דברי הלמדן המבקר, נזדרז ובא אצל רבו עם תשובה ניצחת שיוכיח את צדקת דבריו של רבו.

עיין רבי איסר זלמן בדבריו ואמר: אינני מתיר לך לפרסם דברים אלו, אותו למדן מבקר, הוא יהודי מר נפש ומדוכא ביסורים, ועתה כשיכול להתפאר בכך שנצחני בהלכה - ישמש לו הדבר פורקן ועידוד כל שהוא לצרותיו, ואם יש בי היכולת לעשות לו טוב על לבו השבור ובכל להקל מעט מיסוריו, למה לא אעשה כן?.

תילולא דצדיקא

שבת קודש כ"ו תשרי

הרה"ק רבי אהרן מזיטאמיר ב"ר מרדכי (תקע"ז) הרה"ק רבי אשר פערלוב מסטאלין (הסטאלינאי הזקן) ב"ר אהרן הגדול מקארלין תקפ"ז

יום ראשון כ"ז תשרי

רבינו יצחק הזקן בן רבינו שמואל (ר"י מבעלי התוספות)
רבי אלעזר רוקח ב"ר שמואל שמעלקא (מעשה רוקח - תק"ב)
רבי אריה לייב הכהן ב"ר יוסף (קצות החושן - תקע"ג)

יום שלישי כ"ט תשרי

שמעון הצדיק בן חוני משיירי כנסת הגדולה הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש ב"ר אשר אנשיל (דעת קדושים-תר"א)
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים האגער (צמח צדיק - תרמ"ה)

יום חמישי א' מרחשוון

רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם (שערי תשובה)
הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצוט (תלמיד החוזה - תקפ"ד)
הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש מוואלברוז

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
פ"ח ס' ג' א"י אור"י ר"פ ר"ס יוסף הר"ם על המצוות.

המפסיק ממשנתו (א')

א) כל הפוסק מדברי תורה, ועוסק בדברי שיחה, מאכילין אותו גחלי רתמים. (חגיגה דף י"ב, ע"ב)

ב) המהלך בדרך ושונה, ומפסיק ממשנתו, ואומר, מה נאה אילן זה, ומה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו. (אבות פ"ג, מ"ז)

ג) האיסור להפסיק ממשנתו הוא דווקא שפוסק באמצע הענין. (שער הציון סימן רפ"ה, ס"ק י"א, ובהגהות היעב"ץ על מס' מועד קטן, דף ט' ע"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

מברכים חודש מרחשוון
המולד ביום רביעי
בשעה 12:11 דקות 12 חלקים
ר"ח ביום רביעי וחמישי

לע"ג
הרה"צ ר' יצחק ראזענבוים זצ"ל
בן הרה"ק רבי דוד משה
מקרעטשניף זיע"א
נלב"ע א' מרחשוון תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית - תְּרִים טְלָפוֹן

"וְאֵל אִישׁוֹ תְּשׁוּקֶתָּהּ וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ" (בראשית ג, טז)

פה", דהיינו אפילו שאני לא בבית, כשאני רחוק, זה לא אומר שאת לא בראש שלי, הראש והלב שלי בבית איתך ועם הילדים!". **אשה שחיה בהרגשה כזו היא מאושרת!**

הסטייפלר זצ"ל באיגרת כתב: "שעיקר תקוות האשה בעולמה, שיהיה לה בעל שאוהב אותה! כשהיא רואה שזה אינו, כמעט שקרוב הדבר לפיקוח נפש מרוב צער ויגון על היותה גלמודה כאלמנות חיות!"

בעל שמתקשר לאשתו ומשתף אותה במה שחווה ביומו ושואל בשלומה והיא רואה שאכפת לו אם היא אכלה ושתתה כראוי, ואם היא נחה, אם היה קשה לה או קל עם הילדים וכו' זוכה לנחת ושלוה בית.

אנשים מחפשים הנהגות גדולות לבית, אך לפעמים הכל זה עניין של שיחת טלפון פשוטה, מלאה באכפתיות, שמחליפה את האווירה בבית ונותנת לאשה כח להחזיק את הבית ללא התעייפות. ועל כך יש להליץ את דברי חז"ל "יש קונה עולמו בשעה אחת". (צידה לדרך).

הרב שלום ארוש שליט"א אומר: **"מי שיקפיד על היסוד הזה אשתו תהיה מאושרת ביותר והבעל יהנה מזה בכל האופנים"**.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

צמני לבת

שעה	כניסת לבת	צאת לבת	בינוי תם
19:40	18:59	17:49	י"ג
19:37	18:57	18:06	י"ד
19:38	18:58	18:07	ט"ו
19:39	18:59	18:08	ט"ז

בגמרא (יבמות סב ע"ב) מבואר, שלאשה יש כמיהה מיוחדת לבעלה בשעה שהוא יוצא לדרך. מבארים בעלי המוסר, שכל בעל צריך לדעת, שבשעה שהוא יוצא מפתח הבית, הוא נמצא בתת מודע של אשתו במבחו, האם היא חשובה ונמצאת בראש סדר העדיפויות שלו.

היא רוצה לדעת, גם כשהוא עסוק בעבודה עם לקוחות וגם כשהוא בבית מדרש, האם יש פינה בראש שלו ששייכת רק לה!

מבחן זה ישקף בעבורה מה היא רמת האכפתיות שלך ממנה וכמה אתה אוהב אותה באמת.

הרבה פעמים נתקלים בבתיים שהבעל 'חשוד על האדישות' משפטים כמו: "לא אכפת לך מכלום". משפט זה ודומה לו, רק מי שייכנס ללב האשה יבחין כמה היא זועקת לשמיים ומבקשת 'קצת תשומת לב'.

הרבה מתשומת הלב נמצאת דווקא בזמנים שהבעל מחוץ לבית ולאו דווקא ברגעים כשנפגשים לאחר מכן. פעמים ניתן לראות דבר פלא: ישנם זוגות שמדברים חמש או עשר דקות והאשה מרגישה 'בשמיים'.

אבל ישנם בזוגות אחרים שהם מדברים חצי שעה או שעה אבל זה רחוק מלספק אותה. ולא די בזה, אלא שהיא חוזרת ומתקשרת לעיתים קרובות שוב ושוב.

אם נשאל, מה עושה הבעל הראשון שאשתו מרגישה טוב כל כך ושמחה ומאושרת?

התשובה היא פשוטה, הוא יודע לתת את ההרגשה הנכונה "גם כשאני לא פה- אני

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דורי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן גלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה - שֶׁבֶת- הַכֶּנֶת תֵּה - חֵלֶק ב'

האם מותר לערות מים רותחים מהמיחם בשבת על גרגירי תה נמס?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

גרגירי תה נמס עוברים תהליך ייבוש ובישול. לכן מותר להערות עליו מים רותחים מן המיחם. יש מחמירים, שיהיה כתוב על האריזה 'עבר בישול מלא'.

תה שחור ללא תוספת טעמים של חברת 'ויסוצקי' עובר אפיה [180 מעלות]. לכן מותר לתת שקית תה בכלי שני, אף שהמים חמים בשיעור שהיד סולדת בו. לכתחילה ראוי להערות מכלי שני על שקית תה המונחת בכלי שלישי. **מקורות:** שו"ת 'ביע אומר' ח"ז (חאו"ח סימן מ). 'הליכות עולם' ח"ד (עמוד נ). אין לחוש משום איסור בורר לא בעת נתינתם לתוך הכוס ולא בעת הוצאתם מן הכוס. כמ"ש בשו"ת 'מנחת יצחק' ח"ד (סימן צט הערה צא). בספר 'שמירת שבת כהלכתה' (פ"ג הערה קמ) הגרש"ז אירבך כתב שהשקית הינה כלי העשוי לברור לצורך מידי, ואינה בכלל האיסור לברור בכלי.

תיונים עם טעם ברובם אינן מבושלים וצריך לתת את התיונים בכלי שלישי ולערות עליו מכלי שני.

מותר להערות מים רותחים מכלי ראשון על קפה שחור, כיוון שהוא עבר תהליך קליה. יש מי שהתיר רק בכלי שלישי. **הערה:** שו"ת 'אור לציון' ח"ב (פ"ל אות ד) כתב: מכיוון שאבקת קפה שחור אף לאחר הקליה אינה ראויה לאכילה, שהרי אם יתן את הקפה במים קרים [או חלב] לא יהא ראוי לשתיה לכן לא יתן בכלי שני שהיד סולדת בו אלא בכלי שלישי.

קפה נמס שעבר תהליך בישול, מותר להערות עליו מכלי ראשון. **מקורות:** שו"ת 'ביע אומר' ח"ח (או"ח סימן לה). יש לציין שישנם סוגי קפה נמס שאינם עוברים בישול בשעת הייצור עליהם אסור להערות מים מן המיחם כדין עירו המבשל כדי קליפה.

יש מחמירים לתת קפה נמס בכלי שלישי. **הערה:** לאחר תהליך הבישול בזמן הייבוש הוא עובר תהליך של קליית האבקה, ולכן דינו כאפיה אחר בישול. מעתה כאשר מערה עליו רותחים יש לחוש לבישול אחר אפיה. בספר 'אורחות שבת' ח"א (פ"א הפ"ו) הביא בשם הגרי"ש אלישיב שחשש בקפה נמס לקלי הבישול. לכן הצריך ליתנו בכלי שלישי.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם

בפרשה קראנו "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם" (בראשית ה, א). דרשו רבותינו, כי כל אחד ואחד מאיתנו כותב ספר. מדובר בספר תולדות אדם. כל מעשיו של האדם נכתבים בספר זה. עד כמה רבותינו נזהרו, שלא יפגעו חלילה באף אדם. להלן סיפור מופלא על הגאון רבי אברהם גורביץ זצ"ל המעובד ממוסף שבת-קודש.

בחור אחד ביקש להתחזק. הוא נסע לישיבת גייטסהד שבאנגליה. לאחר שחזר סיפר סיפור מדהים שהתרחש איתו: "יום אחד רציתי ללמוד בשקט ובריכוז רב. נכנסתי לחדר שיעורים ונעלתי את הדלת. חולפות דקות ספורות ומישהו ניסה לפתוח את הדלת. הוא הבין, שהדלת נעולה מבפנים. לכן הוא נקש על הדלת כדי שאפתח אותה".

"מכיוון שאותו אדם לא הגיע לחדר בזמן השיעורים, החלטתי להתעלם ממנו. המשכתי ללמוד אבל הוא המשיך לנקש על הדלת. קיוויתי, שהוא יבין לבד, שאני מתעלם ממנו ולא מתכוון לפתוח לו את הדלת - אבל זה לא קרה. הוא המשיך להקיש בדלת ולהפריע לי. מכיוון שכל המטרה שלי הייתה ללמוד בשקט, החלטתי לקום ולגעור בו".

"ניגשתי לדלת ושאלתי: 'מי שם?'. מהעבר השני נשמע: 'אברהם גורביץ'. הבנתי מיד, שהדובר חומד לצון, ולא די שהוא הפריע לי במשך דקות ארוכות, הוא עוד מחקה את קולו של ראש הישיבה כדי לעבוד עלי ולהלחיץ אותי. צעקתי לעברו: 'תפסיק לבלבל לי את המוח!'."

"התיישבתי ללמוד והחלטתי שזהו, אני לא פותח. אבל זה לא עזר לי. הנקישות המשיכו ואני שומע מעבר לדלת את קולו של אותו אדם: 'פתח לי בבקשה - שכחתי משהו בחדר'. לא פתחתי. אולם, הוא לא הרפה ולאחר כמה רגעים אמר: 'פתח לי בבקשה את הדלת- אני נכנס רק לרגע אחד, לוקח משהו ויוצא מיד!'."

"החיקוי היה מוצלח, אבל עלי קשה לעבוד. לבסוף החלטתי לפתוח את הדלת מאחר וכל המטרה שלי הייתה ללמוד בשקט, ואותו אדם לא אפשר לי זאת. החלטתי להשקיט אותו. פתחתי את הדלת בשיא המהירות והתכוננתי להניס את הטרדן... אני רואה את ראש הישיבה הגאון רבי אברהם גורביץ עומד מולי וידי הקדושות מכסות את פניו!"

"הצדיק גישש את דרכו לתוך החדר כמו עיוור. זמן רב לקח לו עד שהצליח למצוא את מה ששכח שם. לאחר מכן יצא כלעומת שבא, כאשר במשך כל הזמן הזה ידיו מכסות את פניו. הוא לא ראה אותי. הוא עשה זאת, כדי שאני לא אתבייש בעובדה שלא פתחתי את הדלת במשך זמן רב!"

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב אברהם דוד וואהרמאן זצ"ל

האדמו"ר הרב אברהם דוד וואהרמאן זצ"ל - נולד ב-ו' אדר ה'תקל"א (1771) בנדבורנה. נקרא ע"ש זקניו מצד אביו ואימו. מגזע המהרש"א והרמ"א. כשאמו היתה מעוברת, היא הלכה לגאון ר' צבי הירש זצ"ל. ברגע שנכנסה המגיד קם ממקומו ואמר כי היא נושאת ספר תורה בקרבה והילד יהיה גאון צדיק ומנהיג ישראל. מגיל שלוש פרש מדרכי נעוה והקדיש את זמנו לתורה ולעבודת ה'. בגיל שש היה חוזר על לימודיו ברגעים שהמתין לאכול. בגיל תשע כבר נודע כילד פלא והפליא את כל רואיו בהתמדתו הנפלאה ובחריפותו העצומה. העיד עליו הגאון ר' משולם איגרא כששוחח עימו, כי מובטח שהילד יגדל ויהיה מופת לכל רבני הדור.

בעל 'לבושי שרד' בחן אותו בגיל צעיר והשתומם לנוכח גאונותו. ר' צבי הירש קרא (אב"ד בוטשאטש) הגיע לנדבורנה לתהות על קנקנו ולקח אותו כחתן לבתו. הוא התבטא עליו כי מוחו הוא כשל הרשב"א. התחתן בגיל צעיר מאוד ועבר לגור בבית חותנו בבוטשאטש. שם התיידד עם ר' חיים טירר (מח"ס 'באר מים חיים'). הגה"ק בעל 'חוות דעת' מליסא, העיד שכאשר רבינו היה בגיל 18, כבר היה בקי בכל הש"ס. בשנת ה'תקנ"א (1791) בגיל 20 התמנה לרבה של זלוביץ וישב כ-14 שעות רצופות בביהמ"ד ולעסוק בתורה. האריך בתפילותיו עד למחצית היום. דברי תורתו נאמרו במשך שעות רבות. בסעודה שלישית היה מאריך לפעמים כמעט עד לשעות הבוקר.

ענותן מופלא. כיבד כל אדם ואפילו הפשוט ביותר. מעולם לא אכל את סעודתו בלי שאירח אורח. עסק בתורה הקדושה בכל עת. ישן רק שיתין נשמין כדי לברך ברכת המפיל. כל הלילה היה שוקד על תורת הנגלה והנסתר, עד כי נחלשו עיניו. בשנת ה'תקע"ד (1814) נפטר חותנו, ורבינו מונה במקומו לרבה של בוטשאטש. התפרסם כפועל ישועות. רבים פנו אליו ונושעו. כאשר ר' מאיר לייפר מפרמישן עבר פעם

ביזלוביץ הסמוכה לבוטשאטש אמר: "מרגישים את הקדושה שהשאיר כאן הצדיק מבוטשאטש". הגאון ר' צבי אורנשטיין אב"ד לבוב כתב עליו: "הרב הגאון האמיתי שר התורה ידיו רב לו בנגלות וגם בנסתרות. צדיק יסוד עולם. איש אלוקים קדוש". רבינו העיד על עצמו כי לא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה. נפטר ב-כ"ט תשרי ה'תר"א (1840). חי כ-69 שנים. לאחר פטירת אביו כאדמו"ר בבוטשאטש.

אביו: ר' אנשל (אשר). **אימו:** מרת רחל (בת ר' אברהם רחליס). **נשותיו:** בת ר' צבי הירש קרא (רבה של בוטשאטש ומח"ס 'נטע שעשועים'- זיווג ראשון), אחייניתו (בת בנו של ה'נטע שעשועים'- זיווג שני). בת ר' מרדכי מרדוש ווינרייב (אב"ד אוגוואר- זיווג שלישי). **מרבותיו:** הגאונים אביו, ר' אנשל, דודו ר' יהושע חריף, ר' יצחק לוי מברדיטשוב, ר' משה לייב מסאסוב, ר' צבי הירש מנדבורנה (ה'צמח ה' לצבי'). **מתלמידיו:** הגאונים ר' אליעזר זאב מבוטשאטש, ר' אורי שרגא פייבל שרייער מברדשין, ר' שלמה דרימר (אב"ד סקאלא ומח"ס 'שו"ת בית שלמה'), ר' אפרים אלישע (אב"ד טשרנוביץ), ר' שמואל (אב"ד רומולוב מח"ס 'עיון תפילה'). **ילדיו:** האדמו"ר ר' ישראל לייב (חתן ר' ישעיהו שור מיאסי), ר' יעקב, ר' משה יוסף מטבריה. **חתניו:** האדמו"ר ר' יוסף יהושע וואהרמאן (ממלא מקום חמיו בבוטשאטש. נישא למרת אידל שרה רעכיל), האדמו"ר ר' בונם מנחם מנדל מרילוס. **מספריו:** **אשל אברהם**- על שו"ע או"ח **עזר מקודש**- על שו"ע אבן העזר **כסף הקדשים**- על שו"ע חושן משפט **ידעת קדושים**- הלכות שחיטות וטרפות, מזוזה, ספר תורה **ברכת-דוד**- על חומש בראשית בדרך קבלה וחסידות **מחזה אברהם**- על התנ"ך וחגי ישראל **אמרות טהורות** **תפילה לדוד** **דברי דוד**- על התפילה **דברי אבות**- על מסכת אבות **יד רמה**- על הגדה של פסח **ברכת אברהם**- הלכות ברכות **מילי דחסידותא**- הגהות על ספר חסידים.

מעשה באחת העיירות בגליציה שבה התמנה מושל חדש. המושל הקים לעצמו מפעל בורסקי גדול לעיבוד עורות מחוץ לעיר. באותו הזמן בתוך העיר היה קיים בורסקי בבעלותו של יהודי שהתפרנס ממנו. המושל החליט כי עליו להפטר מהתחרות עם מפעלו של היהודי. הוא הוציא צו סגירה ליהודי בטענה כי המפעל מעלה סירחון בתוך העיר.

בעל הבורסקי שמע על רבינו והבין כי הוא עומד לצאת נקי מנכסיו ביקש להגיע לצדיק. אך היות ולא הכיר את דרכי רבינו הוא לא העיז שהוא כאיש פשוט יכנס אל הקודש פנימה ולדבר עם גאון וצדיק גדול כזה. הוא פנה לאחת מתלמידי החכמים שבעיר, שידע כי הוא חסידו של רבינו וביקש ממנו, שהוא יסע איתו לצדיק, ושיהיה לו לפה ולמליץ.

הם נסעו לרבינו ביום שישי. כשהגיעו לבוטשאטש בעש"ק נכנסו לבית הרבי. כשרצו לקבל שלום נאמר להם שהוא נמצא במטבח, כי מנהגו היה שהוא בעצמו היה מבשל את הדגים לש"ק. נכנסו למטבח ומצאו את רבינו עומד בלי הקפוטה שלו ועוסק בבישול הדגים. רבינו נתן להם שלום, וברוב ענווה ותמימות שאל אותם לבקשם. סיפר לו הת"ח שבא עם הבורסקאי את בקשתו של היהודי. הצדיק נענה ואמר: **"יודע אני את השם בו הרג משה רבינו ע"ה את המצרי. אבל אתם רואים, שעכשיו אני עוסק. תישארו כאן אצלי בשבת-קודש"**.

במהלך כל יום השבת לא דיבר איתם מאומה. רק בסעודה שלישית, אחרי שסיים את הזמירות, התחיל להשמיע דבר-תורה על הפסוק **"וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי"** (שמות ב, יב). רבינו דרש בארוכה בנגלה ובנסתר במשך כמה שעות כמנהגו בקודש. כשהגיע הבוקר של יום א' שלח רבינו אותם מלפניו בברכה ובהבטחה גמורה שהגזירה התבטלה.

כשהגיעו לעיר שמעו את פעמוני הכנסיה מצלצלים בקול רעש. כששאלו מה קרה, סיפרו להם כי המושל מת בלילה הקודם באופן פתאומי. אז הבינו את סוד שיחו של הגאון הקדוש בסעודה השלישית וראו כולם את עוז גדולתו וכוחו של הצדיק הקדוש הגאון מבוטשאטש זיע"א. הם הודו והללו לבורא עולם על הנס שקרה.

נְפִיּוֹן וּשְׂכָרוֹ

"תשמע, יש לי אלפיים דולר במזומן. אני רוצה להפקיד אצלך את זה עד למוצאי חג שבועות. לא חשוב כרגע פתק הפקדה, מכיוון ששבת קודש תיכנס בעוד דקה".

האמריקאי הביט באברך ושאל אותו: "מי מסתובב עם כל כך הרבה כסף ברחוב. האם אתה עשיר, שסכום כזה מונח במזומן אצלך?".

השיב לו האברך: "איזה עשיר, רק עכשיו הבאתי את זה מהגמ"ח", וסיפר לו את מה שאירע עימו. האמריקאי לקח את הכסף מהאברך.

השבת חלפה, והאברך התפלל מנחה של חג וערבית של מוצאי חג השבועות עם אותו אמריקאי. לאחר מכן הם הלכו ביחד לביתו.

הם הגיעו לבית. האמריקאי הגיש מעטפה ובה חבילת השטרות. משום מה נראה לו, כי החבילה עבה משמעותית מאותה חבילה, שהוא הפקיד בידו.

הוא פתח את המעטפה והתחיל לספור את הכסף. הוא מזמן עבר את האלפיים דולר שהפקיד. הוא המשיך לספור ולספור. **בסיכום הוא גילה, כי יש בחבילה ארבעת אלפים דולר!!! כפול ממה שהוא הפקיד.**

הוא הביט באמריקאי בתימהון ואמר לו: "אני לא מבין, הרי אני הפקדתי אצלך אלפיים דולר - ומהיכן נוספו עוד אלפיים דולר?".

אמר לו האמריקאי: "אני רוצה לספר לך סיפור. יש לי אח שגר באמריקה. היו לו אלפיים דולר מהמעשרות שלו והוא העביר אותם אלי".

"הוא ביקש ממני להעביר את המעשרות שלו לאברך תלמיד חכם, שדחוק במצבו. לא ידעתי, למי כדאי להביא. אבל כשראיתי אותך מספר לי, שאתה מחתן את בתך וכדי לא לחלל שבת אתה רוצה להפקיד את הכסף אצלי למרות שאתה לא מכיר אותי ואולי חלילה איני נאמן ויכול לקחת את הכסף, שהלוויית מהגמ"ח, ואז מה תעשה!?"

"אבל זה לא היווה שיקול עבורך. לכן, כשראיתי את מסירות הנפש, שעשית עבור שבת קודש, החלטתי לבחור בך ולתת לך את המעשרות שאחי נתן לי!"

אותו אברך אמר לאחר המעשה: "אם הייתי חושב על ויתורים והיתרים, הייתי נשאר עם אלפיים דולר - ואולי גם זה לא... אבל מה עשיתי? פשוט בטחתי בקב"ה ועשיתי את מה שהוא רוצה. בלי ניסיונות להתחמק או להתיר את האסור ואת החמור..."

לא בכדי רבותינו אמרו, כי המילה בראשית מורכבת מהמילים ירא-שבת.

מגיד המשרים הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א סיפר את הסיפור הנפלא הבא. יש בו כדי ללמדנו, כי על אף העובדה שעל האדם לעבור ניסיונות רבים, הרי ברגע שהוא מצליח ועומד בניסיון, עשוי הוא לראות, כי הרוויח מכך.

דרשו רבותינו על הפסוק: "נְתַתָּה לִירְאֵיךָ נֶס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קִשְׁט סָלָה" (תהילים ס, ו), שהפסוק מדבר על עניין הניסיונות. כאשר אדם שעומד בניסיון, הרי הוא מתעלה לדרגה גבוהה יותר.

להלן הסיפור המעובד מדברי הרב: הסיפור אירע בשנת ה'תשע"ז והוא התפרסם בגיליון 'עונג שבת', אבל שמעתי זאת לפני כן, מיהודי אחד בערב שבת קודש פרשת במדבר, שהייתה צמודה לחג שבועות.

מדובר באברך, שבתו הגיעה לפירקה וב"ה הוא סגר את התנאים עם האבא של החתן. אבל מבחינה כספית הוא היה דחוק ולכן הלך לאחד הגמ"חים לקבל הלוואה.

הוא הגיע לביתו של בעל הגמ"ח אולם הלה לא היה בבית. מאחר שהיה לחוץ מאוד לקבל את ההלוואה, הוא הגיע לביתו של בעל הגמ"ח מספר פעמים.

לצערו הרב בכל פעם שהגיע לבית של בעל הגמ"ח - הלה לא היה בביתו. רק ביום שישי בצהריים מצא את בעל הגמ"ח בבית.

בעל הגמ"ח הסכים לתת לו הלוואה של אלפיים דולר, בתנאי שיחתים שני ערבים. האברך, כמובן, מיהר והביא שני ערבים, שיחתמו עבורו, והוא קיבל לידי אלפיים דולר, להם הוא נזקק.

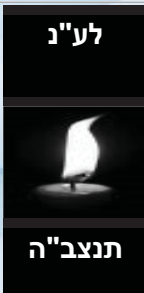
חשב האברך, מכיוון שהוא נמצא ביום שישי לפני חג השבועות, כדאי שילך לכותל המערבי להתפלל מעמקי נשמתו, כדי שבאור עולם יפתח לו בעז"ה שערי ברכה, שכן כידוע הוצאות החתונה והעניינים הנלווים לכך מרובים - וזקוק הוא לממון רב.

ממחשבה למעשה, הוא הלך לכותל, סמוך לקבלת שבת. הוא הכניס את ידו לכיס, באמצע העיר העתיקה ונזכר - **יש לו אלפיים דולר.** עוד מספר דקות תיכנס שבת קודש ואלפיים דולר מונחים בכיסו.

"מה עושים כעת?", תהה. "אולי טלטול מן הצד, בשינוי? מה עושים עם הכסף?". הוא חשב על כל מיני היתרים. אבל מיד אמר לעצמו: "אני הולך עכשיו לבקש מבאור עולם שייתן לי ישועות, ומה אני עושה? אני הולך כעת ומנסה למצוא היתרים שונים לעצמי?".

הוא הלך לבית הראשון ברובע ונקש בדלת. יהודי אמריקאי זקן פתח את הדלת ושאל למבוקשתו. האברך אמר לו:

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ניה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל
אביבה בת איירון ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה
דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל
סלים בן פרחת ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן יצחק ז"ל	לטיף בן פרחת ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל
מישא אסתר בת זרהר ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל
חווה בת יעקב צבי ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'ה בת נעימה ע"ה

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

או צרות הפרשה

פרשת "בראשית"

"ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" [א, כו].

"צלם" הוא מראה הפנים. אצל בני אדם נתן לזהות שנויים, יש פנים שמחות ויש פנים עצובות, יש פנים מאירות ויש פנים כבויים, יש פנים נינוחות ויש פנים כעוסות.

"דמות" הוא צורת האדם עצמו. הדמות הוא הכלי שבו הנשמה מתלבשת. הנשמה היא חסרת צורה, היא כלה אור, ולאור הזה יש כלי בדמותו של האדם.

בגוף האדם יש, כידוע, רמ"ח אברים ושס"ה גידים. בקריאת שמע ישנן מאתיים ארבעים וחמש תבות, וביחד עם שלש התבות שהחזן חוזר ואומר, "ה' אלקיכם אמת", עולה לרמ"ח תבות – כנגד אותם רמ"ח איברים שבגוף האדם. כל מלה בקריאת שמע נותנת חיות לאיבר אחד, ומכאן החשיבות הגדולה לומר כל מלה ומלה במתינות וכן להאזין לשלש המלים שהשי"צ חוזר ואומר.

זאת ועוד: בזוהר הקדוש כתוב שבקריאת שמע יש את כל עשרת הדברות, ומי שאומר במתינות ובכוונה זוכה לכפרת עוונות על כל עשרת הדברות. כשאומר "ה' אלקינו ה' אחד" – הוא מכפר על הדבר "לא יהיה לך אלהים אחרים על פניי". כשאומר: "ואהבת את ה' אלקיך" – יכוון כנגד הדבר "אנכי ה' אלקיך" כשאומר "לאהבת את" – יכוון כנגד הדבר "לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא", כי מי שאוהב את ה' לא מוציא את שמו לבטלה. "ואספת דגנך ותירשך ויצהרדך" – מכפר על "לא תגנב". "ואבדתם מהרה" – מכפר על "לא תרצח". "למען ירבו ימיכם" – מכפר על "כבד את אביך ואת אמך". "וכתבתם על מזוזות ביתך" – מכפר על לא החמד. "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותיי" – כנגד "יזכור את יום השבת לקדשו". "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" – מכפר על "לא תנאף". "אני ה' אלוהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", שהיא עדות על כך שה' הוציאנו ממצרים – מכפר על "לא תענה ברעך עד שקר".

על ידי קריאת שמע זוכה אדם לתת חיות לאיבריו, וזוכה לכפרת עוונות. ולפיכך איתא בגמרא (ברכות טו ע"ב) "כל הקורא קריאת שמע, ומדקדק באותיותיה – מצננים לו גיהנם".

המדרש אומר, שכשאדם קם בבקר משנתו, מתעוררים רמ"ח אבריו, וכל אחד מהם אומר לו: "הזהר לעשות בי מצוה ולא לעשות בי עברה!" וזאת משום שרמ"ח האברים שבגוף האדם הם כנגד רמ"ח מצוות עשה, כנגד כל איבר יש מצוות עשה המכוונות אליו. אם, חס ושלום, אדם פוגע באיזושהי מצוה – האיבר שכנגד אותה מצוה נפגע אף הוא. אליבא דאמת, אדם חולה שחש שאחד מאיבריו לא תקין, במקום ללכת לרופא שיתן לו איזושהי תרופה, שהיא ספק עוזרת ספק לא, היה צריך ללכת לרב גדול שיורה לו איזו עברה עליו לתקן, וכשיתקן את העברה המכוונת כנגד אותו איבר חולה, בוודאי יתרפא.

רבי חיים ויטאל, תלמידו המובהק של הארי"י ז"ל, אכן היה יודע לפי הדופק ולפי זרימת הדם, את מה האדם צריך לתקן, והיה אומר לזה לבדוק את התפילין ולזה לבדוק את הציצית, לזה להקפיד לברך בכוונה ולזה להרבות בקביעות עיתים לתורה, כי, כאמור, רמ"ח האיברים הם כנגד רמ"ח מצוות עשה שבתורה, ושס"ה הגידים הם כנגד שס"ה מצוות לא תעשה. קיום המצוות נותן חיות לנשמה, וכשיש חיות לנשמה – היא נותנת חיות לגוף, אם הנשמה לא מקבלת את חיותה – גם הגוף לא מתפקד. חז"ל דורשים (דברים רבה פרשת ראה פרשה ד) את הפסוק (דברים יא, כב) "כי אם שומר תשמרון את כל המצווה הזאת" שהתורה נקראת "נר" שנאמר "כי נר מצווה ותורה אור", והנשמה נקראת אף היא נר, שנאמר "נר ה' נשמת אדם". אמר הקב"ה: "נרי בידך ונרך בידך". את הנר שלי, את התורה הקדושה - נתתי בידך, ונרך, הנשמה שלך – נמצאת בידך. "אם אתה משמר את נרי – אני משמר את נרך". הוי אומר: אם אנחנו שומרים על התורה והמצוות, השי"ת שומר לנו על החיים.

מנין ימות החמה הוא שלש מאות ששים וחמשה, וכמו שאומרים בבריתא של פטום הקטרת: "שלוש מאות וששים וחמשה כמנין ימות החמה". שס"ה ימים המכוונים כנגד שס"ה גידים. בכל יום ויום, כשהחמה זורחת מחדש, היא מזהירה אותנו: "היום תשמור על איבריך, גידך! תעשה בהם מצוות, ואל תעשה בהם עברות". כי אם אתה משמר את שלי – אני משמר את שלך! (זדרש ציון).

"והנחש היה ערום" [ג, א].

המעשה שלפנינו התרחש אצל אליהו, שעמד לטוס לחו"ל למשך שבועיים. טרם עזיבתו, פנה אל שכיני הלל, ומסר לו את מפתח דירתו, לצורך מקרה חירום, תוך כדי שהזהירו: "אבקש שבשום אופן לא תתן את המפתח לאף אדם זר". בחלוף יומיים, בשעת צהריים, הבחין הלל בשלושה סבלים, הנושאים ספה גדולה בידיהם, וממתנינים מבעד לדלת דירתו של אליהו. "מה אתם מחפשים כאן?" שאל הלל. האנשים השיבו: "אליהו הזמין את הספה לפני חצי שנה, רק כעת היא הגיעה מחו"ל והגענו להביאה לוי". הם אף הוסיפו להציג את תעודת המשלוח בפני הלל.

הלל הודיעם בצער כי אליהו אינו שוהה כעת בארץ. פנו האנשים אל הלל בבקשה: "מאמץ וזמן רב השקענו בהובלת הספה הכבידה לכאן, ואולי ידוע לך אם אליהו השאיר את המפתח אצל מאן-דהוא משכניו?"

"האמת היא כי המפתח הופקד אצלי", גילה להם, "ואולם אליהו הזהיר אותי שלא ליתן את המפתח לאף אדם בעולם!" הסבלים לא הרפו, "אל תמסור לנו את המפתח, אתה תפתח ותיכנס עמנו, ותראה בעיניך שאנו רק נכניס את הספה ומיד נסתלק...". לבסוף הלל ניאות לבקשתם. הוא פתח לסבלים את הדלת, והם הניחו את הספה בכניסת הדירה, ומיהרו לצאת, תוך כדי שהודו להלל מקרב לב.

למחרת בבוקר, נקישות נשמעו מבעד לדלתו של הלל. היו אלו שלושת הסבלים, ששוב נשאו בידם ספה גדולה.

"אנא, מחל לנו, אירעה לנו טעות מצערת; אליהו הזמין ספה בצבע לבן, כמבואר במסמכים שלפניך, ואנו בסכלותו הבאנו אתמול ספה בצבע שחור... אולי תואיל בטובך לפתוח לנו שוב את הדלת כדי שנוכל להוציא את הספה השחורה, ולהכניס תחתיה את הלבנה". הלל נענה לבקשתם בשמחה. הספות הוחלפו, והכל בא על מקומו בשלום.

בשלום אמרנו?... לא לזמן רב! אליהו שב מחו"ל, נכנס לביתו, וחשכו עיניו... הוא הבחין שהכספת שבביתו, שהיו טמונים היו בה מאות אלפי דולרים, ריקה לחלוטין!

מה התברר? תקשיבו טוב: האמת היתה, שאליהו כלל לא הזמין ספה, ואותם סבלים, היו שודדים מפולפלים ביותר; הספה הראשונה שהכניסו (על ידי הצגת מסמכים מזויפים) שימשה כהסוואה - בתוך הספה היה ארגז, שבתוכו הוטמן ה...גב השלישי בכנופיה! הוא היה פורץ כספות מומחה, והיה ברשותו מספיק זמן (כל שעות הלילה), בכדי לפרוץ את הכספת ולרוקן את תכולתה. למחרת, שבו שותפיו על מנת לקחתו בחזרה... קודם בואם הוא חזר אל מקום מחבואו, בארגז הספה, ועל כפיים נשאוו לחוץ, עם הכסף הרב שנגנב...

עכשיו תובע אליהו את הלל שכנו לשלם לו את כל ההפסד העצום שנגרם לו מחמת פתיחת הדלת לגנבים! כנגדו התגונן הלל: "לא נתתי את המפתח לאף אדם, אלא נכנסתי עם האנשים ובדקתי שלא עשו דבר. וכי צריך הייתי להעלות על דעתי עורמה שכזו?!". עם מי הדין?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: על הפסוק: "כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור" (שמות כ"ב, ו'), דרשו חז"ל במכילתא: "לשמור - עד שיפקיד אצלו ויאמר לו 'הילך שמור לי זה', אבל אם אמר לו 'עניך בוי' - הרי זה פטור". כלומר: כדי לחשב כ'שמור', צריך השומר לקבל על עצמו בפירוש לשמור על החפץ, אבל אם בעל החפץ רק אמר לחבירו 'שים עין על החפץ וכדומה, אך לא סוכם ביניהם בפירוש שיהיה שמור, הרי שאם לבסוף החפץ נגנב או אבד מחמת פשיעת החבר שלא השיגו עליו כראוי - החבר פטור, כי לא התחייב בחיובי שמירה על החפץ, אפילו לא כשומר חנים שחייב בפשיעה.

ובמקרה שאלתנו, הלל הרי מעולם לא הסכים וגם לא התבקש להיות 'שומר' על תכולת ביתו של אליהו, והדבר היחיד שהתבקש הוא - לשמור על מפתח הדירה ולא למסור אותו לאף אחד, ואכן כך עשה, כי לא הוציא מרשותו כלל את מפתח הדירה, והחזיר אותו לאליהו בשלמותו. ולכן, גם אם נאמר שיש פשיעה מסוימת בפתיחת הדלת לסבלים, מכל מקום לא ניתן לחייב את הלל. לסיכום: נראה שיש לפטור את הלל מלשלם לאליהו עבור גניבת כספו (אחת שאלתי).

"מי עיור כי אם עבדי והרש כמלאכי אשלה מי עיור כמשולם ועיור כעבד ה" [הפטרות השבוע].

הנביא מדבר בפסוק על "עבדי", על "משולם" - שהוא האדם השלם במידותיו - ועל "עבד ה"'. מי הם אלו המכונים בתארים הללו?

אומר הרב חיד"א שהכוונה לתלמידי חכמים, שהם עבדי ה', שלמים במידותיהם, ומכל מקום הוא מכנה אותם "עיוורים". זאת משום שהם רואים את קלקול אנשי הדור ואינם מוכיחים אותם על מעשיהם! תלמיד חכם אינו יכול להסתפק בכך שהוא יושב ולומד. שומה עליו ללמד מתורתו לאחרים, ולהדריך אותם ללכת בדרך הישר.

על אותה דרך מפרש ה"מצודת דוד": "מי הוא היותר ראוי להיקרא עיור? כי אם עבדי, על כי הוא יודע ומכיר בקלקול הדור, ואינו מסתכל במעשיהם להישיר אותם ולתקנם. וחוזר ואומר: מי הוא היותר ראוי להיקרא חרש? כמלאכי אשר אשלה. רצה לומר, מי שנתתי חכמה בלבו, וכאילו שלחתי ללמד דעת את העם, והוא כחרש לא ישמע מעשי בני העם להזהירם על הדבר".

ה"ראשית חכמה" כתב דבר נורא ואיום: כשצדיק נפטר, יוצאים לקראתו כתות של מלאכי השרת, ששרים לו ומקבלים את פניו עם שמונה הדסים, שבכל אחד מהם יש חמש מאות אלף מיני ריחות, או אז, הוא שוכב את כל הצער שהיה לו בעולם הזה, ואינו חש בבכי ובמספד שבוכים עליו בעולם הזה, כי שמחתו גדולה מאוד. ואז מעבירים אותו ליד הגהינום, וכל הרשעים שחיו בדורו, יוצאים ולועגים לו. אומרים לו: התבייש לך! דאגת לעצמך! דאגת רק לעולם הבא שלך, ואותנו עזבת! לא הוכחת אותנו, ולא הדרכת אותנו כדי שניטיב את דרכנו!

זהו שמוזהיר כן את הנביא את תלמידי החכמים: אל תהיו עיוורים! אל תעלימו את עיניכם ממעשיהם של אנשי דורכם, אלא הוכיחו אותם והיטיבו את דרכיהם. הנביא אומר "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". לעתיד לבוא, כשיבוא המשיח, נהיה כולנו חכמים, נדע כולנו את התורה, כמו שאומר הפסוק "ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ".

מקשה הרב חיד"א: איך יתכן הדבר? איך יתכן שתלמידי החכמים שעבדו כל כך קשה, יומם ולילה, עמלו ויגעו בתורה הקדושה עשרות שנים, ומסרו את נפשם עליה, יהיו באותה מדרגה כמו כולם? איך יתכן ש"כי מלאה הארץ דעה את ה'" וכולם יהיו באותה מדרגה?

הוא אומר, כי התירוץ לשאלה כתוב בהמשך הפסוק עצמו: "כמים לים מכסים". כשמתבוננים על הים רואים מראה שטוח, כאילו כל המים באותו גבה. אבל האמת אינה כן! כשנכנסים לעומק המים רואים כי יש הבדלי עומק עצומים. יש מקום יותר עמוק ויש מקום פחות עמוק. במקומות מסוימים ישנם שקעים ובורות, בהם גובה המים גדול לאין שיעור ממקומות אחרים, בהם המים רדודים יותר. לעתיד לבוא, כל ישראל ידעו את התורה. "כי מלאה הארץ דעה את ה'" וכולם יהיו שווים בידעת התורה. אבל בוודאי תלמידי חכמים יהיו גדולים יותר בעמקות התורה, בפנימיות התורה. כלפי חוץ אולי ייראו כולם שווה, אבל "כמים לים מכסים", באמת יהיה הבדל גדול בין תלמידי החכמים לבין כל העם, בהבנת התורה ובעמקות התורה.

ההפטרות מסתיימת, למנהג הספרדים, בפסוק "ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר". יש הרבה פרושים על פסוק זה, אחד מהם הוא על הדרך שאמרנו:

"ה' חפץ למען צדקו" - הקב"ה רוצה שלכל איש מישראל יהיה, לעתיד לבוא, חלק בגן עדן, לפיכך "יגדיל תורה" - כולם ידעו את התורה, "מלאה הארץ דעה את ה'". אלא, שיבואו תלמידי החכמים ויטענו: ומה עם עמל התורה שעמלנו וטרחנו במשך עשרות שנים? על זה עונים להם: "ויאדיר" - תלמידי החכמים יהיו אדירים יותר מאחרים! כי אף שאמנם "יגדיל תורה" וכולם יהיו גדולים בתורה, אבל תלמידי חכמים יהיו במעלה גבוהה יותר, מבחינת האדרת התורה, עמקה ופנימיותה.

פרוש נוסף: היום, כשאנו לומדים תורה, הננו מתקשים בהבנתה, נותרים עם דברים לא ברורים, וגם את מה שלמדנו והבנו - שוכחים כעבור זמן. וכבר המליצו על כך, על דרך החידוד, את הפסוק בתהלים "שולים בבית ה' בחצרות אלוקינו יפריחו" - כשעוד נמצאים בתוך בית ה', בבית הכנסת, ושומעים את השיעור - עוד זוכרים ממנו משהו, אבל רק כשיוצאים ממנו, ועוד נמצאים בחצרות אלוקינו, בחצר בית הכנסת - "יפריחו", הכל נעלם ופורח...

אבל לעתיד לבוא הקב"ה בעצמו ילמד אותנו את התורה, "ה' חפץ למען צדקו". או אז, "יגדיל תורה ויאדיר" - התורה התחזק אצלנו, ובין אותה ונוכח אותה, והיא לא תשכח מאתנו.

בסיום דרשה נוהגים להזכיר את הפסוק הזה ולומר: "רבי חנניא בן עקיבא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר". בעל הדרשה מתכוון לומר בסיום דבריו: הנה, היום אני הוא זה שאמרת את הדרשה, אבל יהי רצון שאת הדרשה הבאה "ה' חפץ למען צדקו" - השי"ת יאמר אותה בעצמו, כי בוא תבוא הגאולה השלמה, ואז "יגדיל תורה ויאדיר" (דרש ציון).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ אשר בן רגינה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ יעקב בן אמרי ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ סעיד דוד בן מהין ז"ל, לע"נ אליהו בן כשור ז"ל, לע"נ משה בן אסתר ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ בראל בן ניצה ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

פנינת בית לוי

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

השמיים מספרים כבוד א-ל

ה

הרב אלחנן וסרמן שואל, איך אפשר להאשים בני אדם שלא מכירים את הקב"ה, הרי הם לא למדו ולא ראו את הקב"ה, ולכאורה אם אדם לא ראה הוא לא מאמין, הרי "אדם יראה לעיניים" ורגיל לראות ולהבין שכלית ורק אז להאמין, אם כן, כיצד אפשר לבוא בטרוניה לאדם ולחייבו על זה שהוא לא מאמין.

אומר הרב משל למה הדבר דומה, לאדם שהלך בדרך ונקלע לבדו למקום שומם, בלי אוכל ושתייה ימים רבים מרגיש שזה סופו. לפתע הוא רואה מבנה יפה ומואר מרחוק, ומחליט לעשות מסירות נפש עד כלות כוחותיו כדי להגיע למקום. הוא הולך צעד ונופל ושוב קם עד שהגיע, פותח את הדלת והנה אולמות מפוארים אחד אחרי השני נגד עיניו, ובאחד מהם שולחן מפואר וערוך, עם כלי כסף וזהב וכל מעדני העולם. לקח לו זמן להתאושש מעצם המראה, עד שלאט לאט התחיל לאכול והחיה את נפשו וניצל.

לפתע הוא שומע רעשים, חושב שליסטים באו לשדוד אותו, הם תופסים אותו ושואלים 'מה אתה עושה פה?', והוא עונה 'הייתי במצב קשה, נכנסתי והשבעתי את נפשי'. שוב שאלוהו 'האם אתה חושב שזה הפקר? למה אתה נוגע במה שלא שלך?', והוא עונה בתמימות שלא ידע, ושוב שאלו אותו 'האם אתה חושב שהכל ירד כך מן השמים? אינך מבין שמישהו ערך את המקום, ובישל את כל המאכלים והשקיעו!', ומיד הכניסוהו למאסר.

אומר הרב, אדם שרואה עולם כזה מופלא, איך יוכל לומר שזה נוצר מאליו, הרי אלו דעות כוזבות, תתבונן ותראה איך הכל מסודר להפליא, לא שייך אפילו לחשוב שהדברים נוצרו מאליהם, חס ושלום להעלות זאת במחשבה, לכל דבר יש השגחה ועין בוחנת, והקב"ה מדקדק בכל פרט ודבר בבריאה.

הרב יחזקאל אברמסקי הוגלה לסיביר, שם היו בזיונות איומים שאי אפשר לתאר במילים, ועבודות פרך מבוקר עד ערב, אפילו ללמוד תורה לרגע לא היה שייך. בוקר אחד כשרצה לומר "מודה אני", הרהר הרב לעצמו, על מה אודה לקב"ה,

על זה שאין לי בית ומשפחה ושום דבר בעולמי, מילא הייתי לומד תורה הייתי מתנחם בכך, אבל גם תורה אין, אז על מה יש להודות? חשב לעצמו במשך כמה דקות ולבסוף אמר, אני יודע על מה אני אומר מודה אני, 'שהחזרת בי נשמת - רבה אמונתך', על האמונה השלמה שלי בכך, על כך שאני מאמין בכך ריבונו של עולם למרות כל המצב, על זה אני מודה לך.

מה שנתנו לנו קיום בעולם זה רק האמונה בה' יתברך. יש בעולם מהלכים וחשבונות רבים שאיננו מבינים, והקב"ה הוא שיועד ומנווט, אבל 'הַשְּׁמַיִם מְסַפְּרִים', צריך להתבונן בשמיים והארץ והסדר המופתי שבהם, 'שָׁאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרָאוּ מִי בְּרַא אֱלֹהִים' - 'הקב"ה - כשאדם יודע שהקב"ה מנהל את העולם בצורה מופתית, הוא למעשה זוכה לחיים שקטים ושלווים הרבה יותר, וכך ממשיך הלאה בחיי היום יום, יודע שהקב"ה איתו בכל רגע ובכל מצב. בכך נקשר האדם לבוראו, והאמונה בקב"ה המלווה אותו היא אמונה שלמה, וזו השאיפה של כל יהודי.

בברכת שבת שלום, הרב אברהם עטיה

גמרא (מגילה ט). מספרת שתלמי המלך לקח 72 מחכמי ישראל, והושיב כל אחד בביתו לבדו, מבלי לגלות להם את מבוקשו, וביקש מהם שיכתבו עבורו את תורת ה'. ישבו החכמים איש איש בביתו, והקב"ה השרה עליהם רוח נבואה וקדושה, וכתבו כולם הכל באופן זהה, ובתחילת התורה שינו וכתבו הפוך מהכתוב בה, "אלוקים ברא בראשית" במקום "בראשית ברא אלוקים".

ידעו חכמי ישראל שאם גוי כמו תלמי המלך, יראה כפשוטו את הכתוב בתורה הקדושה, הוא עלול לפרש שהיה קדמון שקוראים לו "בראשית" שמשל בעולם, והוא "ברא את אלוקים", וחס ושלום נשמע שיש פה שתי רשויות, ואפשר לטעות בזה בקלות, וכדי להסיר מכשול כתבו "אלוקים ברא בראשית את השמים ואת הארץ" וכו'. לכאורה נראה שאותם 72 חכמים צודקים, גם אנחנו סה"כ בשר ודם, ואיננו מכירים ולא ראינו כיצד נברא העולם, ויתכן שנטעה ונחשוב שהיה פה קדמון שנקרא "בראשית", ושחס ושלום יש פה שתי רשויות, ובכך חלילה לבוא לידי טעות, למה באמת לא נכתב בתורה "אלוקים ברא בראשית"?

היסוד הוא, שאם היתה התורה מתחילה באלוקים, מדענים רבים היו מנסים לפרש ולהבין מי זה האלוקים, ומי יצר אותו חלילה ואיך הוא בא, אבל הדבר ברור, את הקב"ה אי אפשר להכיר בצורה מדעית, כמה שינסו ויחקרו ויעלו וירדו, אי אפשר להבין ולהכיר ולו במקצת מי זה הקב"ה.

הדרך היחידה להכירו היא ע"י אמונה, שרואים בעינינו את הבריאה המופלאה של הקב"ה, 'הַשְּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֱ-לֹהֵי וּמַעֲשֵׂה יְדֵיו מְגִיד הַרְקִיעַ' (תהילים יט, ב), לא צריך ספר קדמון וכל מיני חקירות, או ללמוד את דברי הפילוסופים, די להסתכל לשמים, 'שָׁאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרָאוּ מִי בְרַא אֱלֹהִים' (ישעיה מ, כו), ולהביט על הבריאה הנפלאה הזו, על הכוכבים השמש וירח, על השמש שזורחת במזרח ושוקעת במערב, והכל מכוון בדיוק נפלא, בזמן ובמרחק המדויק מעולמנו, כך אפשר להכיר את הקב"ה.

אברהם אבינו חי בין כופרים ועובדי עבודה זרה. לאביו היה בית חרושת לפסלים, ואברהם אבינו היה צריך להתמודד נגד כולם. כשהיה ילד התחיל לחפש ולראות אולי השמש זה הקדמון, אבל הנה היא שוקעת ועולים הירח והכוכבים, וחשב אולי זה הם, אבל גם הם נעלמים ביום, עד שנגלה אליו הקב"ה ואמר לו "אני השם", אני בראתי את העולם, וכך הכיר את הקב"ה ע"י ההתבוננות.

ללמדנו כמה צריכים אנו להסתכל בנפלאות הקב"ה בעולמו המיוחד והמדוקדק, ובכך נגיע לאמונה בו יתברך. הרב שך היה אומר, מי שרוצה לראות את הקב"ה, לא צריך לעלות לשמים או להשקיע את זמנו בספרים, מספיק להתבונן בתפוז, לפתוח אותו ולראות את הקב"ה, לראות בריאה נפלאה שנוצרה מזרע שנוקב באדמה, ממנו צומחים שורשים ועץ, שמצמיח פרי עם קליפה ומעטפת, פלא פלאים! לפתוח את התפוז ולראות כיצד כל פלח מסודר בצורה מופתית. לא צריך לשכנע ולהסביר, די לפתוח את העיניים ולראות שיש בורא לעולם.

"שָׁאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרָאוּ מִי בְרַא אֱלֹהִים" - כשאדם יודע שהקב"ה מנהל את העולם בצורה מופתית, הוא למעשה זוכה לחיים שקטים ושלווים הרבה יותר

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
17:49	18:58	19:40

לע"נ יצחק שם טוב בן שרה ז"ל	לע"נ יוסף חיים בן עזיזא ז"ל	לע"נ שאלו חי בן מרים ז"ל
-----------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------

ע"פ לוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים

מהפך שהציל משפחה

שנים, הילדים של אז כבר הפכו להורים המגדלים דורות של תלמידי חכמים צעירים, שאינם יודעים מאומה על סיפור המהפך הקיצוני בחיי הוריהם וסבם... וללמדנו בא: כל אחד מאיתנו רוצה לפעמים לקבל החלטות, אך הן נראות לו קשות ואינן ברות יישוב. מה עוד, שהיצר טוען באוזניו שזה בלתי אפשרי, שאיננו מסוגלים, שההיסטוריה מוכיחה כמה נכשלנו, שאין לנו את היכולת. וזו טעות הרסנית ונוראית: הבה נראה בעיני רוחנו את אותו יהודי, שלא דיגל על אף טעות. לא רק שבצוק העתים חטא בעצמו, אלא גם גרר את משפחתו אחרי אל שאל תחתית, חטא והחטיא משפחה שלמה. וברגע אחד, בהחלטה נחושה אחת, החליט האיש לשים את הפרק הזה מאחוריו, ופתח בפרק חדש - והציל את עצמו, את עתידו ואת דורותיו, וכיום הוא זוכה בשפע נחת.

התפיסה המקובלת בעולם היא, שאם רוצים לבחון משהו או משהו, בוחנים את ביצועיו בעבר, את הצלחותיו מול כשלונותיו. אמנם זה עשוי להיות נכון בעולם הגשמי, אבל בעולם הרוחני - זו טעות איומה, בכך היצר מכשיל את האדם שאין

הם היו משפחה לשם ולתפארת, כזו שכל רואיה הביטו בה בהערכה עצומה. האב נחשב ליהודי מכובד בשכונתו ובקהילתו, ועם היותו עמל לפנסתו - היה קובע עתים מכובדות לתורה וניהל את ביתו על אדני התורה. גם הילדים היו כשתילי זיתים סביב לשולחנו, שתולים בבית ה' במוסדות החינוך, פורחים ומתעלים מעלה מעלה. ואז, ביום מן הימים, עברה עליו רוח שטות קשה, שכן אין אדם חוטא אלא אם נכנסה בו רוח שטות. למפרע ההברר, כי מדובר במשקעים עתיקי יומין שנוצרו מקשיים שחוה בילדותו, שהובילו לתוצאה הטראגית:

ברגע מסויים החליט האיש לפרוק מעליו כל עול תורה, עזב את דרך התורה והמצוות יחד עם כל בני משפחתו. בהנהגתו, כל בני המשפחה הפנו עורף לתורה ולמצוות, למסורת היהודית וליראת ה' שהיתה נסוכה על פניהם, ובחרו בחיים אחרים, זרים ומנוכרים... הדבר גרם לזעזוע נרחב בקרב חבריו ובני משפחתו, שלא האמינו למראה עיניהם. משפחה שלימה נפלה ברשת בצורה כה חזקה, פשוט נלכדה במלתעות היצר והגיעה עד שאול. הם כמו שכחו את עברם, את החיים היהודיים העשירים שהיו מנת חלקם, את האור האלוקי ששכן במעונם, את התורה והמצוות שהאירו את חייהם. מזעזע כל לב!

ארבע שנים חלפו, ארבע שנים. המשפחה החליפה לבוש ומקום מגורים, מוסדות חינוך ועיסוקים אישיים. הקשר עימם הלך ונפרם, וגם החברים ובני המשפחה הקרובים בקושי שמרו על גחלת של קשר עם המשפחה האובדת והתועה בדרכה. ואז, באחד הימים, הרכב של אבי המשפחה נתקע באחד מעיקולי הכבישים, והוא החל מחפש אחר מברג שמסתתר באחד מתאי הרכב, שלא סודר זה עידן ועידנים... בחפשו את המברג, נחו לפתע עיניו על קלטת ישנה, שעד לפני ארבע שנים נראה האזין לה, אולם מאז - היא שכוחה בעומק תא הכפפות. הוא מביט בקלטת, ואין לו מושג למה - הוא מחליט להפעילה ולהאזין לה, להיזכר בימים ההם. כשהרכב שב לנסוע הדליק את הקלטת והחל מאזין, היו אלה סיפורי צדיקים מהבעל שם טוב הקדוש ז"ע ותלמידיו, מסופרים באופן מרתק ונעים לאוזן, והוא מצא עצמו מרותק ומאזין לסיפורים כאילו הוא שומע אותם לראשונה...

לפתע, חש שבזוויות עיניו נקוות דמעות, ואלו החלו גולשות על לחיו, ואף מטשטשות את יכולת ראייתו. הוא עצר את הרכב בצד הדרך במקום בטוח, והתמסר להאזנה לסיפורים המרתקים שחרשו חריש עמוק בנשמתו, והרטיטו בה נימים רדומים. בעיני רוחו שבו ועלו הזכרונות מהימים ההם, כשנפשו התענגה על סיפורי הוד מענקי העולם היהודי, כשהתיאורים על מעשי הצדיקים הניעו בו רגשות קודש ותחושות הוד... בלי לדעת איך ולמה, פתח את דלתות הרכב ויצא אל האוויר הצונן שבחוץ, כמחפש משהו להשיב את נפשו.

אדם שעבר בסמוך וראה אותו נסער ונרגש הציע לו עזרה, והוא ביקש להגיע לביתו של רב. הלה הפנה אותו לרב מקומי, ומיד בהיכנסו אליו נשבר האיש והחל בוכה בכי תמרורים על הטעות שעשה, על שבמו ידיו החריב את עתידו הרוחני, על שגרר משפחה שלימה אל עברי פי פחת... הרב, שניחן בכוחות נפש עילאיים, האזין לסיפורו בקשב רב, ושמע היטב את הכאב והאנחה הבוקעים מכל מילה. הוא קרב אליו ולחץ את ידו, בהסבירו כי שערי תשובה לא ננעלו, ויהודי - כל יהודי, בכל מצב - לעולם אינו אבוד. בכל רגע יכול הוא לתפוס את עצמו ולהתחיל מחדש, לשוב לבוראו ולאוקיו ולחזור להתענג על תורת ה' ומצוותיו.

הלה התקשה להאמין, כה רחוק היה. הוא הרגיש אבוד בעולם, רגשות האשם מהאסון הרוחני שהמיט על עצמו ועל משפחתו כמעט וייאשו אותו. אבל הוא החליט בכל זאת להתאמץ, ובעזרת דברי החיזוק שהרעיף עליו הרב - החליט לשוב ולנסות... לא קלה היתה הדרך, אבל הוא נלחם כארי וניצח כלביא. עוד באותו יום הוא אסף את בני משפחתו, בדמעות שליש תיאר בעיניהם את הטעות שעשה, וביקש מהם להצטרף אליו במסע בחזרה לחיקו של אבא שבשמים, לשוב בתשובה שלימה ולעבוד את ה' כבתחילה. גם הם לא האמינו שזה אפשרי, אבל הכח שהשפיע עליהם אז - כשגרר אותם אחריו בדרכו אל השממה הרוחנית - עבד גם הפעם...

וסוף דבר, כפי ששמענו מאחד מבני משפחתו של אותו יהודי גיבור רוח, הוא שבני המשפחה כולם עובדי ה' ומדקדקים בקלה כבחמורה. הם מחקו מההיסטוריה האישית את ארבע השנים של התעיה בדרך לא דרך, ושבו לגדול ולהתחנך בכרם בית ה', לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. כבר עברו מאז לא מעט

הרב קרב אליו ולחץ את ידו, בהסבירו כי שערי תשובה לא ננעלו, ויהודי - כל יהודי, בכל מצב - לעולם אינו אבוד. בכל רגע יכול הוא לתפוס את עצמו ולהתחיל מחדש

הוא מסוגל חלילה, ולכן

ראוי להפנים היטב שזו טעות הרסנית ושגיא נוראית. האמת היא, כפי שרש"י מגלה בתחילת הפרשה: בני ישראל והתורה מכונים בשם 'ראשית', כי ליהודים ולתורה יש יכולת להתחדש בכל רגע, זו מהותו של יהודי וזה חידושה של התורה. כל יהודי יכול לתפוס את עצמו מבראשית, ולדבוק בתורה ובמצוות בלי כל קשר לעבר, רק מתוך עיניים נשואות אל העתיד!

חז"ל אומרים כי האומר 'תהילה לדוד' - מזמור 'אשרי', ג' פעמים מדי יום, מובטח לו שהוא בן עולם הבא. הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, מנכ"י הדעת שבירושלים של מעלה, גילה משמעות מתוקה מדבש בדברי חז"ל אלו: הרי את המזמור סיימו חז"ל בפסוק 'ואנחנו נברך י-ה מעתה ועד עולם הללויה-ה'. כלומר, אנו אומרים ומבקשים, כי מעתה ועד עולם נברך ונקדש את שם ה' בעולם. מי ששלוש פעמים ביום מתייצב ואומר 'מעתה ועד עולם', מעכשיו אני מתחיל מחדש ושואף להיות כך עד עולם, מוכן להתחיל מחדש ולהתחייב כי מעתה ועד עולם יפעל אחרת - הרי שאין ספק שהוא בן עולם הבא, כבר בעולם הזה...

הבה ניקח את המסר לתשומת ליבנו, ונחליט שלא משנה מה היה בעבר, לכל יהודי יש כח להתחדש ולהתחיל שוב. העבר אין - בטל ומבוטל. העתיד לפנינו והוא רק בידנינו. רק צריך להחליט עכשיו להתחיל מחדש - כי בידנינו הדבר! די לנו עם מה שהוזהר מספק לנו, אל לנו להוסיף את העבר, ובפרט לא כשלונות וטעויות מהעבר, אלא רק להסתכל קדימה. בהחלטה אחת, יכול כל אחד להתעלם מכל מה שקרה עד אותו רגע, להחליט שאין לו כל קשר עם הבעיות, הקשיים, ההתמודדויות ובעיקר - הנפילות אותן חווה בעבר, ולהתחיל בחיים חדשים, מתוך חיבור אמיתי עם הקב"ה.

(הרב אשר קובלסקי)

לע"נ
אברהם אבהרון
בן ג'נינה ז"ל

לע"נ
רפאל פואה
בן רוזה ז"ל

לע"נ
יוסף מנחם
אליהו בן מסיע
דה ואהרון ז"ל

חוזרים לשגרה

נמצאים אנו לאחר 51 יום של התעלות וקדושה, החל מחודש אלול, דרך ראש השנה, יום הכיפורים, חג הסוכות וכלה בשמחת תורה. ננסה ללמוד ממשלו של הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ז"ע.

איש יהודי היה מתגורר בכפר קטן בין גויי הארצות, ולא ידע מימיו ומשמאלו מכל מה שקשור ליהדות ותורה ומצוות. לימים עקר דירתו לעיר הגדולה, אחד מבני העיר ריחם עליו והחל להדריכו דבר יום ביומו, אימתי הוא זמן תפלת שחרית ומהו סדר התפילה, בחול ובשבת. בהגיעם לסליחות שבחודש אלול, סיפר לו שעומדים לבוא ימי הרחמים והסליחות לקראת השנה החדשה, ומחר בבוקר (יום א' לסליחות) משכימים כולם לומר 'סליחות', והראה לו את סדר הסליחות, והוסיף לומר לו, כי מעתה בכל יום מקדימים לבוא לבית הכנסת לומר סליחות.

בערב ראש השנה 'גילה' לו כי מחר משכימים באשמורת הבוקר כי יש 'הרבה' סליחות לומר... ואף לימד אותו כל סדר ראש השנה על בוריו, סדר תפילה ותקיעת השופר, ומוסיפים לומר פיוטים שונים, ונמצאים כמעט כל היום בבית הכנסת. וכך לימד אותו על אמירת הסליחות בכל עשי"ת. לפני ערב יום הכיפורים הודיע לו כי שוב צריך להשכים סמוך לעלות השחר לעשות 'כפרות', ולימד אותו כל סדר עבודת יום הקדוש מכל נדרי ועד אחר נעילה.

כשחשב ה'כפרי' שלאחר 'תקיעת שופר' שבמוצאי יוה"כ מגיע כבר החופש... סיפר לו, כי חלילה לו מלחשוב כן, אלא יש ארבעה ימים בהם הכל 'טרודים במצוות', בקניית ארבעת המינים ועשיית הסוכה, ואח"כ כל שבעת ימי החג שבהם שוהים כל יום כמה שעות בבית הכנסת ומאריכים בתפילה באמירת הלל ובהושענות, עד שב'הושענא רבא' מרבים ב'הושענות' ובתחנונים, ולבסוף מתקדש ובא שמיני עצרת ושמחת תורה, שביום זה שמחים עם התורה ורוקדים שעות על גבי שעות עם הספרי-תורה. שאלו ה'כפרי', ומה יהיה אחר כך, כלומר, מה סדר היום לאחר שמחת תורה, נענה ה'מלמד', מכאן ואילך חוזרים לסדר החיים כמו שהיה לפני חודש אלול.

בהגיע יום שמחת תורה רקד ופיזז ה'כפרי' בשמחה עצומה מבלי להתעייף, וכשנשאל מהיכן שאב את הכוחות לכן, הסביר ששמחתו גדולה כי ברוך ה' מחזר חוזרים לשגרה, וחסל סדר תפילות ארוכות בבית הכנסת... חלילה לנו להדמות לכפרי הזה, אלא עלינו לקחת את תוספת הקדושה מהימים הקדושים שחלפו לכל השנה הקרובה.

השקפה לבית היהודי

למה נדמו ישראל לכוכים

ישנה תמיהה ידועה על הפסוק המתאר את ממשלת היום וממשלת הלילה, אומרת התורה (בראשית א, טז) **"וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים אֶת שְׁנֵי הַמָּאוֹרֹת הַגְּדֹלִים, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לַמַּשְׁלֶלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן לַמַּשְׁלֶלֶת הַלַּיְלָה, וְאֶת הַכּוֹכָבִים"**. בתחילת הפסוק מתוארים שני מאורות הגדולים, שהם השמש והירח, ואילו בסוף נאמר שלמעשה יש מאור גדול אחד בלבד, ובנוסף אליו ישנם מאור קטן וכוכים. ננסה לעמוד על ביאור הדברים ולהכחים מכך לחיי היום יום.

אומר רש"י במקום בשם המדרש: שווים נבראו, ונתמעטה הלבנה על שקטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד: "ואת הכוכבים" - אומר רש"י שעל ידי שמיעט את הלבנה, הרבה צבאיה להפיס דעתה. כלומר שבא פסוק זה ללמדנו בדרך הדרש, שני דברים, הלימוד הראשון הוא שהלבנה שרצתה להיות המאור הגדול היחיד, והלכה ואמרה כן לקב"ה, שלא יאה לו בתור מלך להיות עם שני כתרים לראשו, וחשבה שבשל כך תזכה היא להיות הגדולה, אך הקב"ה הענישה והפך אותה למאור הקטן.

מי ישלם את הדו"ח

הנחש התקלל "על גחונך תלך", ואומר הספרונו - שתשיג מזונותיך בצער... כאמרם (קידושין פב). שהרעותי מעשי וקיפחתי את פרנסתי.

שאלה: דוד עובד כנהג שליחיות, ומידי יום נוסע ברכבו של אלחנן מעסיקו, לשם העברת משלוחים ליעדים שונים בארץ. במהלך עבודתו הוא מתמודד עם בעיות חניה שונות. באחד הימים יצא לשליחות דחופה של סחורה לירושלים, כשהגיע לא מצא חניה בכל האזור, אלא רק במדרכה צבועה באדום לכן האסורה בחניה. חשב לעצמו, הרי השליחות תארך דקות ספורות, ומן הסתם לא יספיק לעבור פקח... החנה את הרכב באדום לכן ויצא עם הסחורה.

לרוע מזלו, פקח עבר במקום ורשם לו דו"ח חניה בסך 500 שקלים! אך דוד החליט להתחכם, התקשר לבוס שלו ואמר "אני לא יודע מה לעשות, הגעתי ליעד אבל אין חניה, אני יכול להחנות באדום לכן למרות סיכוי לדו"ח בסך 500 שקלים. האם אתה מוכן לקחת את הסיכון?". אלחנן הבוס חשב ואמר: "זו שליחות קצרה ביותר, אני מאשר לך, ואם חלילה תקבל קנס אני אשלם...". בערב הגיע דוד למשרד והציג לבוס את הדו"ח שקיבל, שאמר בצער: "מזלי גרם... אשלם את הקנס כמו שאישרתי".

באותו לילה דוד לא הצליח להרדם מרוב נקיפות מצפון, אולי עליו לשלם את הדו"ח. למחרת בבוקר הגיע לגאון הרב זילברשטיין שליט"א, ושאל מה הדין.

תשובה: מבואר בתוספות (בבא מציעא כב, ובשו"ע הרב - מציאה ופקדון סד), שהנכנס לפרדסו של חברו, אסור לו ללקוט פירות שלא מדעת בעל הפרדס, אף על פי שבעל הפרדס הוא חבירו, ובודאי ישמח כשיוודע לו שחבירו נהנה מפירותיו, ואם ילקט פירות ללא ידיעתו, הוא נהנה באיסור! מובן מכך שגילוי דעת עתידי אינו מועיל להתיר את ההנאה ממזונו למפרע.

אולם נראה לחלק - מאורע שכזה של אי מציאת מקום חניה מתרחש מידי יום אצל נהגים פורקי סחורות, וגם המעסיק מודע לכך, ואם למעשה שמענו שהמעסיק גילה דעתו שבשליחות שאורכת זמן קצר (באופן שאין חניה אחרת), רשאי הנהג להחנות במקום אסור, במקרה כזה גילוי הדעת מועיל למפרע, ונוכל לומר שהנהג החנה בהסכמת בעל הבית שהודה שזה המקובלות אצלו, וממילא בעל הבית ישא בקנס אם ינתן.

לסיכום: אלחנן הבוס שהסכים שדוד יחנה את הרכב באדום לכן, ישלם את הקנס.

(אחת שאלתי 3, מאוצרו של הגר"י זילברשטיין)

ובכל אופן, ננסה להעמיק בלימוד השני, שבו רואים אנו שהקב"ה רצה להפיס את דעתה, לנחם אותה במצבה החדש אף על פי שהגיע לה בדין, והצמיד לה מיליוני כוכבים שיהיו לצידה בלילה. כלומר שהקב"ה חס על הלבנה ועל החושך אליו היא נקלעה וניסה לעודדה. אבל לכאורה, איזה מן פיוס הוא זה, הרי כל הכוכבים והירח יחדיו אורם קטן משל החמה. מתרצים רבותינו בעלי המדרש, שהפיוס פה, הוא שדאג הקב"ה שיהיה עוד מישהו של איתה בשעת החשיכה, מיליוני כוכבים שמאירים איתה ולו במעט את הלילה החשוך והאפל.

זהו מוסר השכל לכל יהודי באשר הוא, הרי עם ישראל נמשלו לכוכים, כך אמר הקב"ה לאברהם, **"וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, וַיֹּאמֶר הֲבֵט נָא הַשְּׁמַיְמָה וְסַפֵּר הַכּוֹכָבִים, אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם, וַיֹּאמֶר לוֹ פֶּה יְהִי זָרְעֶךָ"** (בראשית טו, ה), הרי לנו שדימה הקב"ה את זרעו של אברהם לכוכים, ללמדנו שהמעלה של יהודי שהוא יודע להאיר לאחרים בעת החשיכה, כשהוא מזהה יהודי שזקוק לעזרה, ולא דוקא ממונית, אלא יודע להגיש עזרה או לומר מילה טובה ודברי עידוד ונחמה ליהודי שנמצא בחשיכה, זוהי מעלה נשגבה שכל יהודי צריך להתהדר בה, וכל איש ואשה בבית יהודי חייבים להיות משען לכן הזוג ולילדים בביתם, ואשרי הזוכה.

המעלה של יהודי שהוא יודע להאיר לאחרים בעת החשיכה... זוהי מעלה נשגבה שכל יהודי צריך להתהדר בה

מן רבינו עובדיה יוסף צוק"ל

לקראת יום פטירת מרן רבינו עובדיה יוסף צוק"ל שיחול בשבת הבאה, נביא סיפור מרתק ואודותיו. מעשה באשה שבעלה עיגן אותה באכזריות נוראה זמן רב, ולבד מהיותו אלים ומסוכן, היה מסובך עם החוק בפלילים, ובגלל חוב ענק לחברה מסוימת שצבר ריביות וקנסות, הוא נכנס למעצר ולבסוף לכלא.

במשך עשר שנים התענתה האשה בעיגונה, עד שאחד הדיינים החליט להיגש עם הבעל בכלא, ולהציע לו עסקה, שישלם רק את סכום החוב המקורי, בתמורה למחיקת הריביות והקנסות, והוא מצידו ייתן גט לאשתו. בעל החוב חשב ולבסוף ניאות להצעה, בזכותה הוא לא יהיה בעל חוב וגם לא סרבן גט, ויוכל לצאת מהכלא. חשב הדיין, שמנכ"ל החברה ישמח לעזור ולהעניק לאשה את חייה במתנה. אולם המנכ"ל התחמק וטען, כי הוא אינו הבעלים על חובות החברה ולא יכול למחול על הקנסות. בפנים נפולות שב הדיין אל האשה ובישר לה שאין בידו פריצת דרך... חמש שנים חלפו, והסיפור התגלגל אל מרן שזעק! האומנם?! האשה תישאר מסורבת גט, כאשר יש אפשרות לקבלתו?! קרא מרן בבהילות למנכ"ל וציוה עליו לעשות ככל שביכולתו. המנכ"ל ענה "כבוד הרב לא אוכל, יצאתי לפנסיה ואיני המנהל!". מרן לא התרשם מדבריו. "אני ממנה אותך לשליח, להסדיר את העניין על הצד הטוב ביותר, ורואה בך אחראי לכל המתרחש!", אמר מרן כשהוא בוכה בדמעות שליש על צערה של האשה. המנכ"ל לשעבר הבין את גודל השעה והבטיח לעשות כל שביכולתו. במקביל, הוזמנו שרי תנועת ש"ס למרן, שהורה להם לטפל בדחיפות במקרה!

ואכן, המנכ"ל השתדל אצל בעלי החברה, ושירי התנועה הפעילו את קשריהם, ובתוך שבועיים קרה הבלתי יאמן. הגט ניתן בשעה טובה והאשה לא ידעה את נפשה מרוב אושר. אך מרן טרם סיים להיטיב עמה. ביום המחרת צלצל מזכירו של מרן אל האשה ואמר "הרב מבקש לראותך עם ילדייך!". הגיעה האשה נרגשת לביתו של מרן, ומרן האציל עליה מברכותיו, והוסיף ברכות מיוחדות, על ראש כל ילד וילד.

זאת ועוד, ביום שישי הסמוך, דפק על דלתה שליחו של מרן, ולצידו ארגזים רבים מלאים מצרכי מזון. "מרן ביקש לשלוח לך זאת, על מנת שתוכלי להמשיך בחייך מתוך ישוב הדעת". בנוסף שלח ידו ושלק צ'ק אישי של מרן בסכום עתק!", ובעוד האשה נוטלת את הצ'ק בידיים רועדות, בישר השליח "זה לא הכל", והגיש לה צ'ק נוסף בסכום גדול, מאותו מנכ"ל חברה, שגם אותו גייס מרן לטובת האשה אומללה, לכפר על אשר לא סייע בעדה בתחילה.

חיזוי מזג אוויר // חלק א

כדי להיות מסוגלים לחזות את מזג האוויר הצפוי בצורה מיטבית, עלינו לדעת מהו מזג האוויר במקומות רבים בו-זמנית. הסיבה לכך היא העובדה שהאטמוספירה מתנהגת כורם רציף, ומערכות מזג האוויר נעות ממקום למקום ומושפעות מהרוחות ומהתנאים בדרכן.

לדוגמה, שקעים שנוצרים בהם עננים הממטירים בישראל גשמים עזים מגיעים מן המערב, ואנו יכולים לראותם במפות עוד בהיותם באזור איטליה ולצפות מתי יגיעו לחופינו. לעומתם, חמסינים משתוללים הנישאים ברוחות הדרומיות מאפריקה מתחילים את דרכם הרחק מישראל, והתחזית יכולה לקבוע את מועד הגעתם. ברור לפיכך שצריך מדידות במקומות מרוחקים מאוד זה מזה, לעתים במדינות שונות או ביבשות שונות. לשם כך נקבעה שפה אחידה, שמשמשת לדיווח על מזג האוויר בכל העולם. מדי יום מבוצעות תצפיות מטאורולוגיות בשעות קבועות בכל העולם. אלפי אנשים

יוצאים בדיוק באותו רגע ומודדים נתונים רבים באמצעות מכשירים. באזורים מרוחקים ישנן תחנות אוטומטיות ממוחשבות הפועלות ללא מגע יד אדם ומדווחות על תוצאות התצפית. המדידות נערכות גם באמצעות בלונים, המודדים את מצב האטמוספירה בשכבות גבוהות יותר מעל פני הקרקע.

מאוסף התצפיות באזורים נרחבים המוזרמות למרכזים בין לאומיים, בונים החזאים מפות סינופטיות: אלה הן מפות המתארות את מצב האטמוספירה, ועל פיהן אפשר לקבוע את כיוון הרוחות ולחזות את התנהגותן של מערכות מזג האוויר בימים הקרובים. מפה סינופטית היא כמו מפת צופן למציאת מטמון: צריך לפענח אותה כדי להבין מה צפון בה, מחשבי-על מהירים במיוחד אוספים את כל הנתונים שדיווחו התחנות, ובאמצעות מודלים מיוחדים יוצרים מפות לחיזוי מזג האוויר העתידי.

מודל לחיזוי מזג אוויר מכיל מערכת מסובכת של משוואות, המתארות גדלים שונים באטמוספירה: לחץ האוויר, האנרגיה של הזרימה, הלחות והעננים, הטמפרטורה ועוד. בגלל כמות הנעלמים והקשרים ההדדיים ביניהם, מערכת המשוואות מורכבת ביותר, ונדרש זמן חישוב ארוך במיוחד כדי לפתור אותה.

המחשבים אינם חוזים את מזג האוויר, אלא רק בונים מפות עתידיות לפי תחזיות של האטמוספירה בגבהים שונים שלה - וזאת ל-24 שעות, ל-48 שעות, ל-72 שעות וכדומה. במפות אלה קל לזהות את מערכות הלחץ - שקעים ורמות - ולחזות את התקדמותן ואת מסלולי תנועתן.

חזאי מיומן יכול לקבוע, על סמך ניסיונו, את מזג האוויר החזוי על פי המפות שייצר המחשב. הוא זה אשר "מנבה" אם ירד גשם, היכן ירד ומה יהיה מזג האוויר בכל מקום.

המשך בעז"ה בשבוע הבא

אולם האירועים המחודש של בית הכנסת "בית לוי"

בסימן

אנו מזמינים אתכם לביקור והתרשמות ולערוך את האירוע שלכם באולם החדש והמשופץ: ברית מילה // סיומי מסכת // אזכרות // שבת חתן // כנסים והוצאות

הכנסות קודש להחזקת הכולל • לתחזוקת המקוה • לנדקקים

לפרטים ותיאום מועד התרשמות: רח' יוסף חכמי ליד מלון רימונים-שלום שכונת מדורגי בית וגן ירושלים
054-4222931 // 054-3551383 // 02-6540906

בית לוי
מקוה בתכלית הכשרות וההידור לפי כל השיטות והחומרות ובהמלצת הרבנים
נבנה ברמה גבוהה ובייפוי מיוחד, ועובר נקיין יסודי מידי יום ע"י חברת נקיין
לפרטים נוספים: 02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לפניות לתרומות לעלון לזיכוי הרבים, וכן להקדשות לרפואה להצלחה לע"נ -

02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לקבלת העלון למייל ולכל צרכי העלון נא לשלוח מייל ל:

ALON.BEITLEVY@GMAIL.COM

לקבלת דבר תורה יומי מפי הרב שליט"א בקבוצת וואטסאפ שקטה, נא לשלוח בקשה במייל

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בראשית תשפ"ב

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

"ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותינו" (א, כו)

א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים - אל יבא, ומהם אומרים - יבא וכו', רב הנא רבה של ציפורין אמר, עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו ומתעסקין אלו עם אלו, בראו הקב"ה, אמר להן, מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם (מד"ר ח, ה).

והנה, לעיל במדרש אמרו שם, בשעה שבא הקב"ה לברא את האדם הראשון, נמלך במלאכי השרת, ואמר להם, נעשה אדם, בצלמינו כדמותינו, ומדוע נמלך ה' במלאכי השרת? "ללמדך דרך ארץ וענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן" (רש"י) וכשנצטרף שני הדברים יחד יוקשה הדבר מאוד, הקב"ה שואל ונמלך במלאכי השרת - בשביל מידת ד"א שימלך הגדול בקטן, ולבסוף, עד שהספיקו המלאכים להכריע - "אמר להם הקב"ה מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם", ומה זאת?

סיפר הגה"צ רבי בן ציון ברוק זצ"ל עובדא דהוי בדידיה, כשרצה ליסד ישיבה בעיר לוצק, היה זה קרוב לחג הפסח, ולא היה בידו שום אמצעים לסדר להם אכילה ושינה וכו', ואעפ"כ סיפר, שלחתי טלגרמה שיבואו הבחורים ללוצק, ובאו כחמש עשרה בחורים, וסמכתי ע"ז שלאחר שיבואו כבר אדאג אצל הבעלי בתים להתרימם כנהוג, ואולם כשבאתי לפני הבע"ה התרעמו עלי וטענו נגדי, מדוע לא עשיתי אסיפה קודם שהבאתי את הבחורים, לדון עמהם אם לעשות כאן ישיבה או לא ועלה בדעתי רעיון נפלא כדי לפייסם,

ואמרתי להם כך: הנה אמרו במדרש שנתיעץ ה' עם המלאכים לפני שעשה את האדם, ועד שהמלאכים הספיקו לדון אמר להם ה' כבר נעשה אדם, ויש להבין ממ"נ, אם נמלך הקב"ה למה בינתיים ברא את האדם בלא תשובתם. אלא שכך אמר להם הקב"ה, על מי אתם דנים אם לברא או לא, על האדם? וכי יודעים אתם טיבו של האדם - מהו כדי שתדונו עליו? והרי עוד לא נברא! הנה הוא לפניכם עכשיו תוכלו לדון אם היה כדאי...! ואח"כ באמת הראה להם הקב"ה שיש בו חכמה יותר מהם, שידע לקרא שמות וכו'. כמו"כ, סיים, בנידון דידן, עד שאבא ואדון עמכם אם לפתוח ישיבה או לא, הנה לפניכם צורת בני תורה, כעת תוכלו לראות במעלתם ולדון, ובודאי תראו שכדאי היה הדבר!

"נעשה אדם" (א, כו)

"מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? - זכה, אומרים לו אתה קדמת לכל, לא זכה, אומרים לו יתוש קדמך" (גור אריה יב, ב).

מספר רבי שלום מאיר וולך שליט"א בספרו "נעם שיח" על הגדה של פסח: רבי יצחק מוורקא זצ"ל באר זאת במשל נאה. ישנם שני סוגי בעלי עגלה: האחד, הקב"ה חפץ להזמין לו את פרנסתו ושולח לו סוס ועגלה, ואלו השני - הקב"ה הזן את העולם כולו, חפץ לפרנס את הסוס ושולח לו בעל עגלה שידאג לכל מחסורו...

שני העגלונים מתפרנסים באופן דומה, אולם מה רב ההבדל ביניהם! בעוד האחד - הסוס עמל עבדו, השני - עמל כל חייו למען הסוס...

וכך אומר המדרש: מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? שאם לא זכה אומרים לו יתוש קדמך, נבראת כדי לפרנס את היתושים מדמך...

(לאור הנר)

ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים: ויברא אלקים את התנינם הגדלים ואת כל נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למיניהם ואת כל עוף כנף למיניהו וירא אלקים כי טוב: (א, כ-כא)

אחרי בריאת המאורות המסוגלים להאיר לארץ ולצאצאיה באור גשמי, ברא הקב"ה נפש כל חי. יש סדר נפלא והתאמה מיוחדת בבריאת נפשות רבות וחסרונן ובקיצור נמרץ נאמר בזה: כי ערך הברואים הולך וגדול מדגים לאדם (הראשון והאחרון לברואים) הדגים צרכיהם מועטים מאד וחז"ל אמרו אין נותנים מזונות לדגים ביו"ט ופירש"י שדגים אפשר להם בלא מזונות שהם אוכלים שרשי עשבים וקרקע, וגדול אוכל את הקטן, כמו"כ אין לאם צורך במלבושים ודירות. למעלה מהם: העופות החיות והבהמות אשר שרשי עשבים וקרקע לא ינעמו לחיכם ויש מהם שאינם אוכלים עשבים ואפילו פירות, וקיבתם דורשת מאכלי בשר כן זקוקים הרבה מהם לדירות (קנים מאורות ורפתים) ולבגדים נוצות ועורות. למעלה מכל הברואים הוא האדם שהוא אוכל את הטוב והמובחר שבריק השדה פירות האדמה והעץ, וגם בשר ומכל דבר הוא מרים את חלבו, וגם החלב הזה צריך תיקון באש ובמים ובתבלין עד שהוא ערב לחכו, כן הוא זקוק להכין לו מלבושים מעורות או מצמחי האדמה. האדם איננו מוצא קורת רוח משיבה בחגוי הסלע או במערות והוא בונה לו בתים וארמונות.

עליה שניה מדגים לאדם אנו מוצאים בעניני סדר ומשטר וחיי החברה: הדגים עומדים במדרגה הנמוכה ביותר בענינים אלה, כי אין ביניהם שום סדר וחיים חברתיים, כל דג הוא עולם בפני עצמו, ובולע את חברו חיים, אפילו מין את מינו. משא"כ בעופות חיות ובהמות שרובם אוכלים עשבים ואפילו החיות והעופות הטורפים אינם טורפים את מינם ומעולם לא שמענו ארי גדול טורף ואוכל ארי קטן ממנו, כן מתחברים הרבה מהם, בפרט העופות למטרת הגירה לארצות החמות או למטרת טרף משותף, ויש החיים "חיי משפחה" איש ואשתו היונים וכדומה. והאדם עומד על המדרגה הגבוהה ביותר בין בחיי החברה ובין בסדר ובמשטר.

לעומת זאת אנו רואים ירידה בברואים מדגים לאדם ואף ששניהם הדגים והאדם נתברכו מפי העליון בפרו ורבו זכו הדגים לפריה ורביה היותר גדולה שבעולם, ומטילים הם ביצים לאלפים ולרבות ומהם יוצאים "רמש ואין מספר" תהלים ק"ד, ובפדר"א איתא שהדגה שבלעה את יונה היתה מעוברת שס"ה אלפי רבבות דגים קטנים. למטה מהם העופות, שאף שגם הם פרים ורבים מאוד אבל לא כדגים, ותרגולות, למשל, מטלת רק ביצה אחת ליום. למטה מהעופות: הבהמות והחיות, המולידות פעם או פעמיים (בהמה דקה) בשנה. ולמטה מכולם האדם, שאין האשה מתעברת ע"פ רוב בימי הנקה (כ"ד חדשים), כן אין האשה ראויה ללדת בילדותה ובזקנותה.

ואחרי ההתבוננות אפשר למצוא קשר והתאמה בין ב' העליות מדגים לאדם שהזכרנו ובין לבין ה"עליה" לענין פריה ורביה: הדגים שאינם זקוקים למזונות יתרים, אין להם צורך בחיי החברה ובסדר ובמשטר, - אדרבה פרנסתם מיוסדת על האי סדר ואי-משפט (הגדול בולע את הקטן). ומפני שלא רק אחרים עושים בהם שמות אך הם מכלים את עצמם ברך אותם ה' בפריה ורביה הגדולה ביותר להשלים את חסרונם ולא יכלה מין הדגים מן העולם. והאדם שצרכיו מרובים ועדינים מכל החי אשר על פני האדמה, ונקנים ברוב עמל ויגיעה רבה מצד הרבה אנשים, הרי הוא זקוק לחיי משפחה ואפילו לחיי חברה סדר ומשטר כדי להכין ברוב עם את צרכיו המרובים, זה זורע וקוצר, זה טוחן ואופה, זה תופר נעלים וזה בגדים, זה בונה בתים וזה עושה רהיטים. ומכיון שסדר ומשטר דין ומשפט שורים בחברת האדם ואין נוגע לרעה במין האדם (כי אם תקום איזו חיה על אדם א' יקומו כל בני האדם לבערה מן הארץ, ואם יקום איש על רעהו להרגו נפש יש דין ומשפט בעולם לנקום את דמו) הרי קיום מין האדם בטוח אפילו בפריה ורביה קטנה מאד, והעופות החיות והבהמות שצרכיהם מרובים מצרכי הדגים ומועטים מצרכי האדם הרי גם הסדר והמשטר וחיי המשפחה והחברה מצד אחד והפריה ורביה מצד שני נמצאים אצלם במדרגה ממוצעת.

(אזניים לתורה)

יורד מלמעלה, ולא היו צריכים להתרטב בהליכה בדרכים. כמעשה דרבי חנינא בן דוסא.

טעם שלישי שיהיה הגבוה שותה כנמוך. שלולא ירידת גשמים מלמעלה, לא היו יכולים לזרוע בהרים הגבוהים. והטעם הרביעי הוא העיקר, שיהיו הכל תולים עיניהם מלמעלה. וכתב המפרש שאילו היו מוציאים מי תהום מלמטה, היה האדם אומר כפרעה 'לי יאורי ואני עשיתיני', אך עתה שצריך רחמי שמים בכל יום ויום שירדו גשמים, כך יוכל האדם להיות עיניו תלויים למרום לצפות לרחמי ה'. וכ"כ באיוב פ"ה מ"י, 'הנתן מטר על פני ארץ ושלח מים על פני חוצות. לשום שפלים למרום וקדרים שגבו ישע: מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תשיה: כלומר שלא יבואו בעלי זרוע לגנוב המים, ויצטרכו השפלים להרים עיניהם למרום, לכן נותן מטר ושולח מים מלמעלה על פני חוצות. מכין לארץ מטר כדי להשפיל רשעים עד ארץ, ולהצמיח הרים חציר וראיתי בספרו של

הגה"מ רבי אברהם אשכנזי ידירו של הג"מ רבי חיים פלאג', מחכמי איזמיר, בעמח"ס 'נאה להודות' על תהלים, [וספר נחמד למעלה על ירושלמי] שכל הנ"ל אנו אומרים בכל יום בתפילה בפרק הללויה, כי גדול אדונו ורב כח, מעודד ענוים ה', מחזק את החלשים ושומר עליהם מפני בעלי זרוע, משפיל רשעים עד ארץ, ועל זה עלינו לזמר לאלקינו בכינור שהגשמים באים מלמעלה ולא מלמטה, ואיך הוא דרך ירידת הגשמים, ע"י המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר, וע"ז 'מצמיח הרים חציר', גם הרים הגבוהים יכולים לשתות, ומשם יש מזון לבהמה, חיה ועוף, 'נותן לבהמה לחמה, לבני עורב אשר יקראו', שאילו היו המים באים מלמטה רק במישור ובשפלה, לא היה די לחיות ולבהמות, לכן הצמיח הרים חציר ע"י שהגשמים באים מלמעלה. וכך אין הרשע יכול לגנוב לעצמו המים.

הארכנו בכל זה עתה בהתקרב ימי הגשמים, אל יטעה האדם לחשוב על הגשמים כאילו הם באים באופן בלתי נח ומיושב, ובעבורם עלינו להתעטף במעילים ולכסות הכובע בניילון בלתי מכובד וכדו', כי באמת האלקים עשה את האדם ישר, ואילו לא חטאנו, לא היה סיבה שירדו הגשמים מלמטה, ואז לא היינו צריכים לכל זה. אלא שהמה בקשו חשבונות רבים, אכלנו מעץ הדעת, ממילא נעשו בעלי זרוע ושאר הסיבות. לכן היפך הקב"ה תכניתו והגשמים באים מלמעלה.

לא ירדו גשמים מלמעלה עד דור המבול

עוד יש מפרשים במדרש שעד ימי המבול לא היו הגשמים יורדים מלמעלה, ובה מיושב קושיית הרמב"ן על סימן הקשת שנתן הקב"ה כשמירת השבועה שלא יבא עוד מבול. והרי לכאן הקשת הוא דבר קבוע שבא ביום הגשם והשמש. אלא שבאמת לא היה סדר הבריאה שהגשמים ירדו מלמעלה, וממילא לא היה מצוי הגשם כלל. אלא שבאו בני דור המבול והם גרמו ע"י גניבותיהם שיריד הקב"ה גשם מלמעלה. ועתה נתיישבו סדר הפסוקים, בתחילה אומר 'ואדם אין לעבוד את האדמה', כיון שעדיין לא היה אדם שאכל מעץ הדעת שיגרום שהמטר ירד משמים, לכן לא המטיר ה' אלקים גשמים מלמעלה. ומעתה באים הגשמים להנאתך ולטובתך. לברכה ולחיים.

(הגרמ"י רייזמן)

לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת (ב, כג).

לכאורה קשה דאף אם לא היה נלקחה מאיש, רק היו נבראים שנים כמו בהמות וחיות, כשהוא נקרא איש היא ראויה להקרא אשה, כמו פר פרה חמור חמורה. ונראה דעיקר נתינת הטעם במה שאמר כי מאיש לוקחה הוא שלא נאמר כיון שהוא יקרא אדם ראוי לקרות לאשה אדמה כמו פר פרה, לזה נתן טעם כי מאיש לוקחה, דבשלמא אם נבראה גם מאדמה כמו האדם היתה נקראת בשם אדמה כמו פר פרה, אבל אחר שהיא לא נבראת מהאדמה בשוה עמו, לכן הוא ראוי לקרותו בשם אדם כי הוא נברא מן האדמה, אבל היא נלקחה מהאיש ראוי לקרותה בשם אשה:

(נחלת יעקב)

ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת ארוור אתה וגו' ועפר תאכל כל ימי חיך (ג, יד)

איתא במדרש (ב"ר כ, י) אמר ר' לוי לעתיד לבא הכל מתרפאין חוץ מנחש וגבעונין נחש שנאמר ישעיה (סה, כה) זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו וגו'.

ובכתב יד המיוחס לר' משה מגיד - מתלמידי הגר"א כתב על פי מה שנבואר במשנה בברכות (פ"א משנה ה) מזכירין יציאת מצרים בלילות, דדרש בן זומא ימי חיך הימים, כל ימי חיך הלילות, וחכמים אומרים ימי חיך העולם הזה, כל ימי חיך להביא לימות המשיח. וכאן גם כן כתוב ועפר תאכל כל ימי חיך אם כן לשיטת חכמים מרומז כאן דאין מתרפא גם לימות המשיח

ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה פרי אשר זרעו בו למינהו וירא אלקים כי טוב: (א, יב)

י"ל במשאתחז"ל כשחטא אדה"ר פקד הקב"ה גם על עוון הארץ ונתקללה היינו משום שחטאו של אדה"ר נולד על שהוסיף ואסר הנגיעה באילן, ואמנם באמת בכל האסור באכילה יש לאסור הנגיעה מדרבנן כמו חמץ בפסח משום שייג לתורה והכי איתא בהדיא באבות דר"נ דמשום שייג לתורה גזר אדה"ר על הנגיעה, אך דיו לגזור על גוף הפרי איסור הנגיעה אבל הנגיעה באילן הוה גזירה לגזירה, אך כל זה הואיל ואין טעם עץ ופרי שוה משא"כ אי לא חטאה הארץ והי' טעם העץ כטעם הפרי היה ראוי לאסור הנגיעה באילן נמצא יש שייכות לחטא הארץ עם חטאו של אדה"ר.

(חתם סופר)

ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה: (ב, ו)

אי' במדרש בראשית פרשה יג פסקא ט' וכן במדרש קהלת עה"פ כל הנחלים הולכים אל הים. כי הנה בתחילת הבריאה לא היה גשם על האדמה, כי אדם אין לעבוד את האדמה, ופרש"י שמכיון שאין אדם שיראה צורך הגשמים, לכן לא המטיר הקב"ה גשם. וצריך עיון שהרי פסוק אחד לאחריו כתוב 'ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה', הרי שאף לפני שהיה אדם על האדמה, כבר היו עננים וגשמי ברכה המקשים את הארץ. ולא עוד אלא שבאו לצורך בריאת האדם, שהאד השקה את האדמה ע"י הגשמים, וכך נעשה בוץ מהעפר והמים, כגבל שנותן מים, ואח"כ 'ויצר ה' אלקים את האדם מן האדמה'. הרי שכבר היו גשמים קודם אדה"ר? ועוד קשה שהרי פרש"י שכל צמחי האדמה לא יצאו מעל פני הקרקע אלא עמדו על פתח הקרקע, עד שבא אדה"ר וראה שיש צורך לגשמים, והתפלל עליהם וירדו וצמחו כל הגשמים, וכמבואר בגמ' חולין דף ס: ו'א"כ ממה נפשך, האם כבר היו גשמים לפני כן, או לאו?

ומפרשי רש"י תירצו שגשמי ברכה עבור יבול האדמה, לא ירדו עדיין, כי האדם אין. ורק במקום אחד ירדו גשמים ע"י האד שעלה מן הארץ, לצורך גיבול עפר האדמה לבריאת האדם. וקשה שהרי אמרו חז"ל בגמ' חגיגה שעפרו של אדה"ר צברו הקב"ה מד' רוחות העולם, מסוף העולם ועד סופו. וא"כ כבר היו גשמים מסוף העולם ועד סופו, ואיך נאמר כי לא המטיר?

ארבע סיבות לירידת הגשמים מלמעלה ולא מלמטה:

וזה לשון המדרש: 'כיצד היתה הארץ שותה וכו', ורבנן אמרי כמין תוויי נהר בבבל ושמו תוויי ולמה קורין אותו תוויי שהוא חוזר ומשקה אחת למ' שנה וכך היתה הארץ שותה מתחלה דכתיב ואד יעלה מן הארץ וחזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלן רבי חנן דציפורי בשם רבי שמואל בר נחמן אמר מפני ד' דברים חזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלן מפני בעלי זרוע ובשביל להדיח טללים הרעים ושיהא הגבוה שותה כנמוך ועוד שיהיו הכל תולין עיניהם כלפי מעלה הה"ד (איוב ה) לשום שפלים למרום' ופירשו מפרשי המדרש שבתחילה היו מימי התהום עולים עד סמוך לפני הקרקע, והיו מלחחים את האדמה שתצמיח פירותיה ויהיו כל באי עולם יכולים לשתות מהם. ואז לא היו צריכים מטריות ומעילי גשם, וכמ"ש בגמ' שבת שבימות הגשמים לובשים בגדים מלוכלכים מהבוץ, ב"ה בדורות אחרונים הטיב הקב"ה שיש צנורות בשולי הרחובות ויכולים ללכת ולשוב לביתם בנקיות. לא כן בדורות אחרונים היו צריכים בראש חודש אדר לשלוח שלוחים לתקן את הדרכים שנתקלקלו מהגשמים. והיה כה"ג צריך להתפלל ביוה"כ שלא יכנסו לפניו ית' תפילת הולכי דרכים, משא"כ בימינו ב"ה יש כמה אפשריות ללכת על הגשמים א מחיה. ועלינו להודות ולשבח להשי"ת על כל פרט ופרט, כמבואר בחובות הלבבות שער הבחינה.

נחזור לדברי המדרש, ואד יעלה מן הארץ אין הכוונה על גשמים, אלא על לחלוחית מן התהומות שעלו עד פני האדמה. אלא שחזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלה, כמו הגשמים שאנו מכירים בימינו, שעליהם התפללנו אתמול בתפילת גשם, שירדו גשמים לברכה ולא לקללה, וכמבואר ברא"ש שצריכים ברכה מיוחדת לעבור את החורף בשלום ושלוה.

ואמרו שם במדרש שמפני ארבעה דברים חזר בו הקב"ה, אחד מפני בעל זרוע, כנ"ל שיבואו בעלי זרוע ויגנובו המים לעצמם, כמו בימינו שצריך לשלם על המים, כאילו הנהר שלהם. לכן עשה הקב"ה חסד גדול שהגשמים באים מלמעלה, באופן שאי אפשר לגנוב מהם המים. טעם נוסף לגרש טללים רעים, לטהר את האויר מכל מיני זוהמא. וכל אלו הסיבות נגרמו רק לאחר חטא עץ הדעת, שקודם לכן לא היה יצר הרע, ולא היה שייך שיהיו בעלי זרוע או טללים רעים בעולם. ואז לא היה הגשם

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה ג, ב} - אמר רב יהודה אמר רב: שמים עשרה שעות הוי היום. בשלש שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה. בשלוש השעות השניות הוא יושב וזן את כל העולם כולו. כיון שרואה שנתחייב עולם כלייה עומד מכסא הדין שעליו יושב תחילה ויושב על כסא רחמים. בשלוש השעות השלישיות הוא יושב וזן את כל העולם כולו, מקרני ראמים עד ביצי כנים. בשלוש השעות הרביעיות הוא יושב ומשחק עם לויתן, שנאמר {תהילים קד-כו} לויתן זה יצרת לשחק בו.

כשם שהלויתן משתעשע בהכנסת זנבו אל תוך פיו, כך משתעשע הקב"ה כאשר מחברים זנב לראש בתורה - כלומר, לוקחים את האות ב"ית של בראשית ומחברים עם האות למ"ד של ישראל [סוף פרשת 'ו'זאת הברכה']; לוקחים תחילת מסכת ומחברים לסופה - עשית זאת? שעשעת את הקב"ה!

כותב הרוקח {הלכות סוכות} - בפסיקתא 'תודיעני אורח חיים' נדרש על לולב. החומש מתחיל בב' - 'בראשית' ומסיים בל' - 'כל ישראל'. הנביאים מתחיל בו' - 'ויהי אחרי מות משה' ומסיים בל' - 'עמו ויעל'. הרי לולב שקול ככל התורה כולה.

בספר עוללות אפרים, עומד בעל הכלי יקר על הענין שהתורה מתחילה בב"ית ומסתיימת בלמ"ד;

אם התורה מתחילה באות ב' ומסתיימת באות ל', יוצא צירוף של האותיות ב"ל. אמנם היה טוב יותר, אם התורה הייתה מתחילה בלמ"ד ומסתיימת בב"ית - אז היה יוצא צירוף של האותיות ל"ב. למרות שאם קוראים מהסוף להתחלה, מקבלים את הצירוף ל"ב;

אומר העוללות אפרים - נאמר בפס' {משלי ג, ג} כתבם על לוח לבך - הכוונה לחותמת; ברגע שחותמים, החתימה שעל גבי החותמת תמיד תצא בצורה הפוכה - כלומר, אם תחתום ב'ל' - יצא לך ל"ב. ומכאן הסיבה, שלא מלמדים גוי את חוקות התורה;

אומרת הגמרא {מסכת חגיגה יג, א} - ואמר רבי אמי: אין מוסרין דברי תורה לעובד כוכבים, שנאמר {תהילים קמז-כ} לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום.

ולמה אסור ללמדם? משום שהמילה מעכבת את לימוד התורה - שעד שהאדם לא מל את עצמו, יש עליו ערלת הגוף שלא מאפשרת לו ללמוד תורה.

(ברוך שאמר)

מאוצרות המגידים

בראשית

רש"י כותב על התיבה הראשונה: "בראשית - אין המקרא הזה אומר אלא דרשני

- המקרא אומר תדרוש אותי!... כבר בתיבה הראשונה של התורה, אין לנו אפשרות להסתדר לבד. אנו מוכרחים להזדקק לדרשות חז"ל! ומה לימדונו חז"ל?

ממשיך רש"י הקדוש: "כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל, בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו', ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו'."

הגמרא (עבודה זרה מ ע"ב) מספרת: פעם אחת חש רבי במעיו, אמר: כלום יש אדם שיודע, אם יין תפוחים של עובדי כוכבים אסור או מותר? אמר לפניו ר' ישמעאל בן רבי יוסי: פעם אחת חש אבא במעיו, והביאו לו יין תפוחים של עובדי כוכבים של ע' שנה, ושנה ונתרפא.... בדקו ומצאו עובד כוכבים אחד, שהיה לו שלש מאות גרבי יין של תפוחים של ע' שנה, ושנה ונתרפא, אמר, ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים."

גוי אחד תושב ארץ ישראל, לקח תפוחים משובחים, עשה מהם שלוש מאות גרבי יין תפוחים, שמר עליהם במרתף. העביר אותם לבנו. והבן העביר לנכד. שבעים שנה שהם נשמרו במרתף כמו אוצר. כדי שכללות שבעים שנה, רבנו הקדוש יוכל לשתות מהם כוס אחד בלבד או שני כוסות מיץ תפוחים, ויתרפא.

ועל כך אמר רבי: "ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים" - העולם הם 'שומרים' בשביל הצדיק. בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית. ולא רק בריאת העולם אלא קיום העולם תמיד הוא בשביל התורה וישראל.

יש על כך עוד הרבה בש"ס ובמדורים - הכל בשביל התורה וישראל. יש שמבארים בשם רבי אליהו לופיאן זצ"ל: "בשביל התורה ובשביל ישראל" - ה' ברא את העולם לפי התורה ולפי ישראל. היינו? כיון שישנה מצוה של לולב ואתרוג בתורה נבראו בעולם אתרוגים ולולבים, כיון שיש

ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל (ג),

יש להבין מה חשב לתרץ בזה הרי דברי הרב ודברי התלמיד וכו', ומאי קס"ד? כתב בספר מאמר אברהם לתרץ בדרך הלצה, שהרי הקב"ה קצב לו עונשו "ביום אכלך ממנו מות תמות", דהיינו שיקבל עונש מיתה באם יאכל, ובגמ' שאשה רעה יותר קשה ממיתה "ומוצא אני מר ממוות את האשה", וזה מה שאמר אדם הראשון שנח היה לי למות מאשר לא לשמוע בקול האשה שא היה מצב גרוע ממיתה...

(ילקוט האורים)

ויעש אלקים את שני המארת הגדלים את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וגו' (א, טז)

ובחולין ד"ס רשב"ע רמי כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים וכו' ואת המאור הקטן עייש ובס' ברית שלום כ' לתרץ עפ"י הגמרא בב"מ לא קטן קטן ממש אלא כל שסמוך על שולחן אביו אעפ"י שהוא גדול נקרא קטן, וידוע שהלבנה אין לה אור מעצמה כלל רק מקבלת אורה מהשמש, א"כ לפי שהלבנה סמוכה על שולחן החמה לקבל אורה ממנה לכך קראה הכתוב המאור הקטן

(ילקוט האורים)

ויבן ד' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה (ב, כב)

מפרשי התפלות מסבירים ברכת שעשני כרצונו שהיא כמו מצדיקה עליה את הדין, רוצה לומר שהאשה לא היתה מסכימה להיות נבראת כך, אלא שכך היה רצון הבורא.

אולם, שמעתי לפני איזה שנים פה בארץ כוונה אחרת, שהאשה, אדרבא, נותנת שבח להש"ת שנבראת אשה, ואיזו עדיפות יש לה שנבראת אשה? העדיפות היא בזה שבבריאת אדם אמר הקב"ה למלאכים 'נעשה אדם' ורש"י פירש כדי להורות שיהא הגדול נמלך בקטן איך שיהיה, כאילו היתה השתתפות הסכמת המלאכים בבריאתו של אדם, אבל בריאת האשה היתה רק ברצונו של הקב"ה בלבד ולכן מברכת האשה שעשני כרצונו"

(אבני זכרון)

אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך וגו' ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך: ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאאמר לא תאכל ממנו ארוורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך וכו' בזעת אפיך תאכל לחם וגו'. (ג' טז - ט)

בגמ' בבא מציעא דף נט/א "דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו" דהיינו שרבה ציווה את נשותיהם בשביל שיתעשרו, שכשמכבד האדם את אשתו הרי זה סגולה לעשירות. ומה הטעם? שמעתי לפרש בזה שהיות והאשה נתקללה שהאיש ימשול בה, והאיש נתקלל בזיעת אפך תאכל לחם, אומרים מן השמיים אם אתה אינך לוחץ עליה את קללתה של "והוא ימשול בך" והנך מכבדה ומוקירה, כמדה כנגד מדה אף לא ילחצו עליך את קללתך של "בזיעת אפך תאכל לחם" ותזכה לעשירות...

(רבי אלימלך בידרמן)

בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב: ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם כל חי: (ג, יט - כ)

יסוד מוסד לימדנו אדם הראשון, היות אשר אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, והאדם בהתגבר עליו יצרו והכשילו ברשותו, נשבר בקרבו ומרירות ממלאת את ליבו, וצריך לשנן בנפשו להתחזק ביתר שאת וביתר עוז להמשיך את חייו בלא הבט אל מכשולו. (ודאי שעסק בתשובה כדאייתא בעירובין כמה שהתענה וכו') והיכן לימדנו זאת אדם הראשון? דייקא אחרי המעשה של עץ הדעת שהאדם ואשתו נתקללו וכל העולם כולו נשתנה מעת חטאם ונתגרשו מגן עדן וכו', דווקא כעת בחר לתת לה שם חשוב של: "כי היא אם כל חי" אמר לה אדם הראשון: מה שהיה היה כעת אנחנו צריכים לזכור: כי היא אם כל חי תפקידנו כעת לדאוג שיהיו כל חי כל יצורי העולם שייצאו מאיתנו. בלא הבט אל מה שהיה.

(ציוני תורה בשם מפרשים)

בראשית ברא אלקים

מובא בשם הרב אברמסקי;

אומר דוד המלך {תהילים קד, כו} לויתן זה יצרת לשחק בו.

שאלת השאלה - הקב"ה משחק עם לויתן - מה פתאום שהוא ישחק

איתו?!

"ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו".

כותב רש"י הקדוש: ענוותנותו של הקב"ה למדנו מכאן, לפי שאדם בדמות המלאכים והתקנאו בו לפיכך נמלך בהם וכשדן את המלאכים הוא נמלך בפמליא שלו.

ממשיך רש"י וכותב: "נעשה אדם - אף על פי שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות, לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן".

ראשית, נשאלת השאלה, מדוע דווקא כאן הקב"ה רצה ללמד מידת ענוה ודרך ארץ?

ראיתי פשוט. כידוע ש"במקום גדלותו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו".

מה פאר הבריאה? האדם. לכן, בעת בריאת האדם, בגדלותו - מיד אתה מוצא ענוותנותו...

אבל השאלה היותר גדולה היא, כי הנה לשון המדרש: "בשעה שהיה משה כותב את התורה... כיון שהגיע לפסוק הזה - ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו - אמר לפניו: רבון העולם, מה אתה נותן פתחון פה למינים, אתמהא.

אמר לו: כתוב, והרוצה לטעות יטעה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, האדם הזה שבראתי, לא גדולים וקטנים אני מעמיד ממנו, שאם יבא הגדול ליטול רשות מן הקטן ממנו והוא אומר מה אני צריך ליטול רשות מן הקטן ממני, והן אומרים לו: למוד מבוראך שהוא ברא את העליונים ואת הנחתונים, כיון שבא לברוא את האדם נמלך במלאכי השרת".

מסתמא יש פה בין השומעים סוחרים. ובכן, יש לי הצעה מסחרית עבורם. תנאי העסק הם כדלהלן: והיה אם תרוויחו - הרווח יהיה חמשים שקלים, ואם תפסידו יהיה סכום של חמשת אלפי שקלים. האם אחד מכם היה יגש לכזה-ההפסד מסחר? להיפך אולי כן - שהרווח חמשת אלפים וההפסד חמישים.

על פי זה, שאל רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, לא מובנים לכאורה דברי המדרש. הקב"ה אומר למשה: תכתוב "נעשה אדם". משה רבנו שואל את הקב"ה: "אתה נותן פתחון פה למינים", והקב"ה עונה לו: "כתוב, והרוצה לטעות, יטעה". וכי זה מסחר הגון? מה הרווח?

שילמדו ענוה ודרך ארץ. נו, דבר טוב. ומה ההפסד? שחלילה יהיה כופר אשר יאבד את שני העולמות שלו. מה ההיגיון?!

גם לא ברור מה הקב"ה עונה לו - "כל הרוצה לטעות יטעה".

השיב ר' אלחנן א'מירדייקע תירוץ, עוד יותר טוב מהקושיה...

למעשה, בכל הדורות, יהודים מכל קצוות העולם, כולל ילדים צעירים ומבוגרים - בחורים ואברכים, כולם לומדים בחיידר את הנאמר בחומש "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", ואף אחד לא בא לידי כפירה. לומדים את הרש"י ומבינים ש"לימדה תורה דרך ארץ" ולא קורה כלום. רק מה, משה רבנו טען: "אתה נותן פתחון פה לאפיקורסים". השיב לו הקב"ה: "הרוצה לטעות" - האפיקורס הלזה המעוניין לכפור, "יבוא ויטעה" - הוא כבר יטעה ללא הפסוק. גם אם אכתוב "אעשה" - הוא כבר ימצא דרך ופלפול לכפירה, כי לאפיקורסים לא יועיל מה שנכתוב ואיך שנכתוב. הם רוצים לטעות, וכל הרוצה לטעות - שיטעה...

לנו נותר מכך רווח גדול של לימוד ענוה ודרך ארץ לעם ישראל. כי אנו לא טועים, ואדרבה לומדים ענוה ודרך ארץ, והם? "כל הרוצה יבוא ויטעה".

הגאון בעל ה"פרשת דרכים" ז"ל אמר דבר נפלא נוסף: הגמרא אומרת: "כל אדם שיש בו גסות רוח [היינו מתגאה] - כאילו כפר בעיקר".

על פי דברי המדרש שהביא רש"י, מובן מאד מדוע בעל הגאווה כאילו כפר בעיקר.

מהו בעל גאווה?

בעל גאווה הוא זה שאומר: "אני עשיר, אני חכם, אני ואני...". האם אתה עשיר, חכם, גיבור, וכי זה אתה? יש בך משהו מכח עצמך? אתה הרי כלום, עני שבניינים, כל מה שיש לך הקב"ה נותן לך.

אם אדם מרגיש שהכל מאת הקב"ה, ולא רק שנתן בעבר אלא נותן כל הזמן, ולולי נתינתו האדם אפס, כלום - מה שייך שיתגאה? מי שאומר 'אני' - כפר בעיקר.

אומר ה"פרשת דרכים": למה אתה בעל גאווה? מי אמר שצריכים להיות עניו?

הקב"ה אומר "נעשה אדם". מה זה 'נעשה', הלא הוא לבד עושה! אלא ללמדך את מדת הענוה. מה הבעל גאווה אומר על זה? - מי אמר שזה הפשוט, מי אמר שזה ללמדך ענוה? אולי הכוונה כפשוטו - נעשה?!

בתורה לאו "לא תגנוב" "לא תחמוד", ברא ה' רצון לחמוד וגם תאוה לגנוב. אם לא האיסור בתורה, לא היה דבר כזה של "גניבה". וכי למה שיגנובו? מדוע לגנוב? מדוע לחמוד? אבל כיון שכתוב בתורה לא תגנוב, לא תחמוד, הקב"ה ברא את האדם עם יצר הרע, כדי שיגדל שכרו כאשר יקיים את האיסורים לא תגנוב ולא תחמוד. "אסתכל באורייתא וברא עלמא".

אבל בפשטות הפשט במילים "בשביל התורה ובשביל ישראל" שהתכלית של בריאת העולם בשביל שיהיה תורה והיה עם ישראל שיעסקו בתורה ויקיימו את התורה [ולפי רבי אליהו לאפיאן שהסביר את ה"בשביל התורה" לא מובן כיצד הוא יסביר "בשביל ישראל"].

נשוב למעשה עם רבי. מיירדיג'ע מעשה. שבעים שנה שומרים שלוש מאות גרבי יין, ואפילו חבית אחת שלמה הוא לא שתה. אבל כל הרעיון של עשיית היין והמאמץ של הסבא שהעביר לנכד וכו' נעשה בשבילו, ועל כך אמר בשמחה: "ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים".

הרמב"ם מביא, שיתכן שגוי אחד בונה בניין שלם, ארמון, או מגדל, כדי שפעם אחת יעבור שם צדיק ליד הבנין הגבוה, יהיה לו חם, ויתיישב בצל הבניין.

כי כל הבריאה נבראה בשביל הצדיק. "כי זה כל האדם" - כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה".

א מיירדיג'ע א-מעשה.

לדוד בשנותו את טעמו

אני תמיד מתפעל מחדש. דוד המלך לא ידע מדוע העולם זקוק לשני דברים שה' ברא: קורי עכביש, מה תכליתם? ומה צורך לעולם בשיגעון? מה התועלת לעולם מהמשוגע הזה?

עד שנתן לו הקב"ה את שני הדברים: בקורי עכביש הוא התחבא, ובזכות האפשרות להיות משוגע ניצל מאכיש מלך גת, כמו שאמר בתהלים (לד, א): "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך".

מה היה שם?

תפסו את דוד המלך. אתם יודעים איזו מציאה היתה זו עבורם? להבדיל אלף אלפי הבדלות, את ה'סדאם' הזה [שליט עיראק], הרי מחפשים כעת [בעת אמירת הדרשה] והנה, מביאים אותו לחיילי אמריקה שמחפשים אותו: זה סדאם! ואז מבחינים שהוא מדבר שטויות, יורק, ועושה מעשים של משוגע.

מה אכפת לי? משוגע, בריא, תפסנו את סדאם! הם הרי נותנים על כך ממיליון דולר!

ושם, במלוכה של אכיש מלך גת, מצאו את דוד המלך ע"ה, הביאוהו לאכיש מלך גת: "הנה המבוקש!"

"החסר משוגעים אנכי" - אמר אכיש - "שילך, משוגענער!" וכך ניצל דוד המלך ע"ה.

בלשכת הגיוס, חייל שעושה את עצמו משוגע כדי להיפטר מהשרות הצבאי, לא כל כך מהר מוותרים לו. בוחנים אותו: "רגע, אתה משוגע? בוא, בוא נראה. תשב פה קצת..." וכך מבחינים האם הוא באמת משוגע או שעושה את עצמו... והנה שם תפסו את דוד המלך ולא העמיקו הרבה, לא בדקו לא בחנו, המלך שלח אותו לנפשו. לכאורה אכיש הוא המשוגע האמיתי, לא דוד המלך ע"ה - מה אתה עוזב אותו?!

האמת, שאכיש לא היה משוגע כלל, אלא הוא כמעט השתגע...

מה יש?

מספרים חז"ל: האישה שלו ל"ע היתה משיגענע, הבת שלו גם היא נהייתה משיגענע.

וכל היום דפקו לו בראש - הבת והאשה. זו רוקדת וזו בוכה, זו זועקת וזו צוחת.

אחת מתעוררת והשניה קמה, דופקות לו בראש יום ולילה. כבר לא יכול היה יותר, כמעט התפוצץ, לא הועילו פסיכולוגים ואפילו לא פסיכיאטרים...

ולפתע מביאים לו בן אדם ומכריזים: "הנה, תפסנו את דוד המלך!" כשרק התעורר אצלו חשש שהוא משיגענער - מיד שב לאחוריו ואמר: "אני כבר שבע ממשוגעים, תלך מכאן, לא מעניין אותי, שיהיה דוד שיהיה מי שיהיה. אינני יכול לראות משוגעים..."

מיירדיג'ע מעשה.

מדוע האשה והבת השתגעו? - כדי שיבוא דוד המלך ע"ה וינצל ע"י שעשה עצמו כמשוגע. הכל בשביל התורה ובשביל ישראל.

(יחי ראובן)

כתוב באיגרת הרמב"ן: כל המתגאה מורד בממלכות שמים, ה' מלך גאות לבש.

ולא תפלה שגורה בלבד, אלא: "אין לך דבר שמזכה לאדם להשיג שירות התורה ולפענח מצפונים בדרכי ישר ואמת, אלא להתפלל לה' בדמעה!" ("יערות דבש", דרוש ד).

וידוע הספור -

כשיצא לאור הספר "עמודי אור" להגאון מסובאלק זצ"ל, עורר התפעלות רבה בעולם התורה. הכל סחו בחדושי המופלאים. גם הדיין דקובנא לא שבע מהעיון בו, והמליץ לפני רבה של קובנא באותם ימים, הגאון האדיר רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל, "השרף מבריסק", שיעיין בו. התנצל בפניו שאין לו פנאי: כל עתותיו מוקדשות להתעלות בתורה ולעניני העיר. לחץ ולחץ: על הרב להכיר את דרך הלימוד המחודשת. הכל סחים בחדושים המופלאים, והרב צריך להיות מעודכן!

"הבא את הספר", אמר המהרי"ל דיסקין, והדיין עשה זאת בשמחה. הושיט, והרב אמר: "הלא הודעתך שאין לי פנאי. מה הנושא הראשון שהוא דן בו?"

אמר הדיין: "הוא חוקר, האם על בתי התפלין להיות עשויים מעור אחד". שאל הרב: "ומה חדש בעיניך?"

הרצה הדיין את כל המהלך: בתחלה הביא ראייה מ"דבק שברי שופרות", ודחה. הביא ראייה מהדבקות קלף הפרשיות, ודחה. מהדבקות רצועות תפלין השנויה במחלוקת הראשונים, וחלק. והסיק להכשיר ממשנה במסכת כלים ומסוגית זקן ממרא במסכת סנהדרין.

וכשסיים, שאל הרב: "ומה הנדון בסימן השני?"

הקריא הדיין: "לבאר שיטות הפוסקים בדין איסור הסח הדעת בתפלין".

אמר הרב: "הוא פותח בקושיית ה'שאגת אריה' מהגמרא בימא על הסוגיא בשבת, ומוסיף להקשות כך וכך, ומביא דברי הרמב"ם בענין רצוי הציץ, ומחלק כך וכך, וממילא מיושבת קושיית ה'שאגת אריה' - ואולי הביא גם דברי 'שער המלך' -

"כן, הביאם בהגה"ה".

"ניחא. והסימן הבא" -

"בענין נשים ותלמוד תורה".

"ודאי הביא דברי ה'מגן אברהם' בסימן קכח, והמשיך לקושיית ה'טורי אבן' על דברי רש"י בראש השנה לג, וחלק כך וכך מסוגית הגמרא בחולין פד" - וכך, קו לקו, טוה את כל המהלך, לפליאת הדיין. והמשיך כך, סימן אחר סימן. הדיין מקריא את הכותרת והרב אורג את המהלך. הרקע הקושיות, החילוקים, הראיות, ועד למסקנה. ולא ברוח הקודש, אלא בגאונותו העצומה ובקיאותו המופלאה והבנת קו המחשבה של הגאון המחבר.

כך עד שהגיעו לסימן ל. בענין חולה שיש בו סכנה, שמאכילים אותו 'הקל הקל, תחלה' -

אמר הרב: "ודאי פתח בדברי ה'חכם צבי' סימל קל"ח" -

"לא", אמר הדיין.

"אבני מלואים" סימן יח" -

"לא", אמר הדיין.

"נודע ביהודה" מהדורה קמא אורח חיים לו" -

"לא".

הרב קם ממקומו נגש לקופת הצדקה, נשא תפלה קצרה ושלשל פרוטה, מטבע נחושת של קאפיקה. פנה אל הדיין ואמר: "הוא פותח בדברי ה'פרשת דרכים" - והכל זרם בשטף, עד סוף הספר!

כשהגיעו הדברים לאזני ה"בית הלוי" מבריסק זצ"ל, התפעל וקרא: עד עכשיו ידעתי שאפשר 'לדעת ללמוד' כשיש 'ראש' טוב, א גוטע קאפ. כעת נודע לי, שצריך לצרף 'קאפיקה' ל'קאפ' -

לצרף תפלה לכשרון!

כי אם לא מבקשים, לא נותנים!

(והגדת)

"וערבה לה"

גמרא מצינו ויש להבינה (פסחים קיח ע"א): בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם: "וקוץ ודרדר תצמיח לך האדמה", זלגו עיניו דמעות. אמר לפניו: רבונו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד?!

לאבד את גן עדן, ניחא. על חטא, יש לשלם. לעמול בפרך, ניחא. אבל שאני אעמדם בצד זה של האבוס, והחמור בצד השני, ונסתכל זה לזה בעינים, ונבלוס תבן, וגרוס דרדרים, בבקשה, זה לא.

(יחי ראובן)

"ואדם אין"

"וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח. [ולמה], כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ. [ומה טעם לא המטיר, כי] ואדם אין לעבד את האדמה". ואין מכיר בטובתן של גשמים. וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם, וצמחו האילנות והדשאים (בראשית ב, ה' וברש"י). וכך אמרו בגמרא (חולין ס ע"ב): שיצאו דשאים ועמדו על פתח הקרקע עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו, ללמדך שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתם של צדיקים. רב נחמן בר פפא היתה לו גינה, זרעה ולא הצמיחה, בקש רחמים וירד מטר והצמיחה. אמר, זהו ששינינו שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתנו.

לאה ידעה ברוח קדשה שליעקב אבינו יהיו ארבע נשים, ושנים עשר שבטים. היינו, שלושה לכל אחת. ילדה את ראובן שמעון ולוי, והוסיפה וילדה את יהודה. וקראה כך שמו לאמור: "הפעם אודה את ה'" (בראשית כט, לה), שנטלתי יותר מחלקי (רש"י). נפלא. ואמרו על כך (ברכות ז ע"ב), שמיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה לקדוש ברוך הוא עד שבאה לאה והודתו, שנאמר: "הפעם אודה את ה'" -

"ותעמד מלדת!"

למה, הלא הודתה. ובארו בו ("דברי תורה" ח"א אות י בשם החוזה מלובלין זצ"ל), שעמדה מלדת משום שלא בקשה על העתיד!

ואם לא מבקשים, לא נותנים!

מרעיש הדבר: הקדוש ברוך הוא מטיל על משה שליחות, לגאול את ישראל. משה רבינו מסרב: "בי ה', לא איש דברים אנכי, כי כבד פה וכבד לשון אנכי" (שמות ד, י). "כי לא יתכן לאדון הכל לשלוח שליח ערל שפתים למלך עמים" (רמב"ן). והקדוש ברוך הוא ענהו: "לך, ואנכי אהיה עם פיך" (שם, יב) "ובעת שתדבר יהיו דבריני ככוננים" (שמות רב, כ ורמב"ן שם). ומשה רבינו מפציר: "שלח נא ביד תשלח" (שם, יג). "יאמר: שלח נא ביד אדם מדבר צחות, שיהיה כשר וראוי לשליחות נכבדת כזאת, ואל תשלח ביד כבד פה וכבד לשון ותהיה עם פיו בדברו אל פרעה, כי אננו דרך כבוד ומעלה להיות שליחך ערל שפתים, כי לא ישמעו כל העמים בדברו אל המלך [בריהיטות], ויהיה זה חסרון בעיניהם" (רמב"ן). והודיעו הקדוש ברוך הוא, שאהרן יהיה מתרגמנו -

לא מובן: מדוע לא רפאו הקדוש ברוך הוא?!

היה מסיר את כבודות שפתיו, ולא היה עוד מקום לסרוב מחשש לחלול שם שמים!

וכתב הרמב"ן (שמות ד, י): "הקדוש ברוך הוא, כיון שלא התפלל בכך, לא רצה לרפאותו!"

נורא -

בלא תפלה, לא נותנים!

כזו עת רצון היתה במעמד הר סיני, ונעקר יצר הרע מלבם (שיר השירים רבה א, טו), ואמר הקדוש ברוך הוא: "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם" (דברים ה, כו). ואמרו רבותינו (עבודה זרה ה ע"א), שבשמעם כן היה להם לומר: "תן אתה" -

והיינו מצויים לנצח בדרגת היראה וקבלת על מצוות כבשעת מתן תורה!

ומכיון שלא בקשו לא קבלו, וחלפה השעה!

והמהרש"ם מברזאן זצ"ל כתב ("גלוי דעת", במלואים) בשם הגאון הקדוש הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל, שמי שאינו מוכן בברכת "אהבה רבה" ובברכת "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" לא יוכל לכון בלימודו באותו היום לאמתה של תורה. ופעם אמר לו תלמיד, שלא כון בתפלתו וחדש חדוש אמתי. בקש לשמעו, וסתרו!

והלא כבר אמרו (נדה ע ע"ב), מה יעשה אדם יחכם, ימעט בעסק וירבה בשיבה. הרבה עשו כן ולא עלתה בידם, אלא יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו. שנאמר: "כי ה' יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה" (משלי ב, ו). מאי קא משמע לן, דהא בלא הא לא סגי.

יש צורך בהתמדה ויגיעה, אך חובה להסמיך להם תפלה -

והבורא יתברך, אב רחמן, קל מלא רחמים. רק בוכים לפניו, וכבר מבטל הגזרה. שערי דמעות לא ננעלו. אמר לו: "בזעת אפיך תאכל לחם" לזה הסכים, נתקרה דעתו -

אמר רבי שמעון בן לקיש: אשרינו אם עמדנו בראשונה. מדוע?!

האם הלחם - ושאר המעדים - טעימים יותר, ערבים יותר?

והתשובה: בלחם האדם עוד עלול לחשוב שכוחו ועוצם ידו עשו את החיל: הוא חרש וזרע, הוא השקה ודישן, קצר וזר, ניפה וטחן, לש ואפה. אבל עשב השדה, קוץ ודרדר, אכן תפל ומר, אבל כולו מהבורא יתברך, בלא חשש גאוה!

למרות שגם בתבואה ובלחם, הלא הכל מהבורא. הוא המזריח חמה ומוריד גשמים, הוא המצמיח אדמה ונותן כח לעבדה, לקצור ולאפות. אך עוורון הוא, תלות ההצלחה בעצמנו.

ומה נעשה, ועוררים אנו!

מסופר, שהיתה משרה פנויה, משרת זבן בכל בו ענק. עלו ובאו מהירי צעד וזריזי דבור, ושוחחו בחדר ההמתנה. נכנס בחור מקרטע, צולע, ופנה אליהם: "בב...בבקשה, תתנו לי להכנס ראשון..."

רחמו, והסכימו. הלא אך יפתח פיו וידחה, ויכנסו.

צלע פנימה, ונכנס. כצפוי, כעבור רגע יצא. המנהל יצא אחריו, והודיע: "אתם יכולים ללכת. הוא קבל את המשרה!"

הלם!

הוא? המגמגם, הצולע, יגש ויסביר וימכור?

שאלו אותו: "מה קרה כאן?" לא ידעו שהוא אחין של המנהל.

אה, גם הוא לא חשב שזו הסבה. פניו נהרו: "צצריך ללדעת ללדבר", ענה...

זה "כחי ועצם ידדי"...

השתתפתי בחתונה בירושלים. יהודי השיא את בן זקוניו, ילדו האחד עשר. כטוב לבו על השלחן הצהיר: "אחד עשר ילדים חתנתי, בלי עזרת שמים!"

נדדמו כולם, והסביר: "עזרה פרושה שאני עושה, והשני עוזר לי -

אבל כאן יכול אני לומר: מהראשון ועד האחרון -

ה' עשה הכל!"

והמתבונן יראה, שאין זה בגשמיות בלבד, לא רק בעיני פרנסה ובריאות צריך לדעת "כי ממך הכל, ומידך נתנו לך" (דברי הימים א כט, יד). גם ברוחניות - אמנם "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג ע"ב), אבל כמה עלינו לשבח שלא עשנו גוי, ושתלנו בבית ה', ופתח לבנו בתורתו, "גם כל מעשינו פעלת לנו" (ישעיה כו, יב)! כמה סיוע ממרום לנו, ברוחניות!

זה עומק מדרש (ויקרא רבה ז, ד) "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" (מלאכי ג, ד). "כימי עולם" זה קרבנו של נח ו"כשנים קדמוניות" זה קרבנו של הבל, שלא היתה עבודה זרה בימיהם. כלומר, לא היה כח אחר שאפשר לתלות בו חלילה את ההצלחה, גם לא כוחי ועוצם ידי. הבל נחל עולם מלא, ונוח נצל בנסים מן המבול. ושניהם ידעו שהם חיביים הכל לבורא יתברך -

רק עבודה כזו ערבה לה'!

(והגדת)

"עולם הפוך"

בעונותי, נכנס חיידק באזני והציק נוראות. אלו כאבי תופת, לא עליכם. הרופאים ניסו להוציאו, ולא עלתה בידם. אמרתי להם: חכו בסבלנות. לא הבינו, למה לחכות. אמרתי: לטיטוס הרשע נכנס יתוש בחטמו ונקר במוחו (גטין נו ע"ב). אם תחכו יגדל החידק ויהיה לפחות כיתוש, ותוכלו לצודו. לא היתה להם סבלנות. נסו בכח ובכח, ונכשלו.

יום אחד הופיעה סוללה שלמה סביבי, וראש המחלקה אמר: "הרב גלינסקי, תראה כמה רופאים הבאתי להתיעצות!"

לא התפעלתי מכל הדוקטורים. אמרתי: "הרי זה פסוק מפורש".

"פסוק מפורש?" לא הבין.

הסברתי: "כשחטא אדם הראשו, נאמר לו: 'וקוץ ודרדר תצמיח לך האדמה' (בראשית ג, יח). 'קוץ' זה החידק שהתית ואינו רוצה לצאת. 'והדרדר' הינו דוקטור ודוקטור: ד"ר וד"ר. הכל, כתוצאת החטא..."

טוב, יצאנו ידי הנהגת רבה שהיה פותח במלתא דבדיחותא ובדחי רבנן, ולבסוף יתיב בימתא ופתח בשמעתא (שבת ל ע"ב, פסחים קיז ע"א). דבר על פסוק זה.

כשחטא אדם הראשון, גורש מגן העדן. ובגרושו, נגזר עליו: "וקוץ ודרדר תצמיח לך האדמה" (בראשית ג, יח). ופרש ב"בני יששכר" (מאמרי חדש אדר ב, ח) [על פי דברי הגמרא (ערובין יג ע"א), שרבי מאיר בא ללמד לפני רבי ישמעאל. אמר לו: בני, מה מלאכתך? ואמר לו: סופר אני. אמר לו: בני הוה זהיר במלאכתך, שמלאכתך מלאכת שמים היא. שמא אתה מחסר אות אחת או מיתר אות אחת, נמצאת מחריב כל העולם כולו. אמר לו: דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו, שאני מטיל לתוך הדיו. ושאלו בגמרא: מה אמר לו, ומה ענהו. כלומר, מה יועילו הקנקנתום אם חסר או יתר אות. והשיב שכך אמר: אין צריך לומר בחסרות ויתרות שלא אטעה, כי בקי אני. אלא שאיני צריך לחשוש לזבוב שיבוא וישב על קוץ הדל"ת וימחקהו ויעשהו רי"ש, כי יש לי קנקנתום שאני מטילו לדיו.]

והינו, ששתי אותיות דומות יש, דל"ת ורי"ש. ההבדל ביניהן, שלדל"ת יש זוית וקוץ, והרי"ש מעוגלת. והנה בפסוק היחוד, "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" (דברים ו, ד), הדל"ת רבתי. ובאזהרה: "כי לא תשתחוה לאל אחר" (שמות לד, יד), הרי"ש רבתי. ולכן נכתבו אותיות אלו גדולות, שלא יחליפן חלילה. בבחינת "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר" (ישעיה ה, כ). שהופכים "אחד" ל"אחר", חלילה.

וההבדל המספרי בין רי"ש לדל"ת הוא כמנין קו"ץ. ורמז הבורא יתברך לאדם הראשון על הערבוב הנורא שגרם בחטאו באכילתו מעץ הדעת טוב ורע, וערב חשך באור, והחדיר הרע לתוכו, ונוסף על הדל"ת של "אחד" מנין "קוץ" והפך חלילה ל"אחר". וזהו: "וקוץ, וד"ר ד"ר, תצמיח לך", רחמנא לצלן. [וזהו שאמר רבי ישמעאל לרבי מאיר, שיש לחשוש שמא יבוא זבוב - הוא היצר הרע הדומה לזבוב (ברכות סא ע"א), שנאמר: 'זבובי מות יבאיש, יביע שמן ורוקח' (קהלת י, א) - וימחק עקץ הדל"ת ויעשהו רי"ש!]

זהו שאמרו (בבא מציעא פג ע"ב) שהעולם הזה דומה ללילה. ופרש ב"מסלת ישרים" (פרק ג) שבחושך אין האדם יודע מה לפניו, חושב על עמוד שהוא אדם ועל אדם שהוא עמוד (וכמבואר לעיל, מאמר "היה אור"). החטא גורם אפוא ללקוי מאורות ולעוות המבט. להפוך את העיקר טפל ואת הטפל עיקר, ואת החיוב לשלילה והשלילה לחיוב.

זהו ששינוי (פרקי דרבי אליעזר כד) אודות דור הפלגה שכאשר בקשו לבנות את המגדל "אם נפל אדם ומת, לא היו שמים לבם עליו. ואם נפלה לבנה היו יושבים ובוכים ואומרים: אוי לנו, מתי תעלה אחרת תחתיה!"

עוות מושלם. סולם ערכים מעוות כליל!

ובענין זה, נספר: הגאון בעל "שאגת אריה" זצ"ל ערך כידוע 'גלות' ונדד מעיר לעיר כשבאמתחתו הטלית והתפלין וקומץ גריסים, כי נזהר מאכילת תבואה חדשה לפני שיתירה חג הפסח, שלא כהמון שהקל בכך בתבואת נכרים. בכל מקום שהתאכסן, בקש מבעלת האכסניה שתבשל לו מגריסיו בכלי שנשא עמו.

הגיע לעיר אחת ונקלע לחתונה. ישב לשלחן העניים לנוח מנדודיו ומובן שלא אכל מאומה. אילו היו מתעניינים, היה בקש שיבשלו עבורו מעט גריסים בקדרתו. כיון שלא שאלו, לא רצה להטריח. כשאספו את הכלים, הוברר שנעלמה כף כסף. מיד נפל החשד על האורח היושב בצד ואינו אוכל מאומה. אם כן, מה מעשיו כאן? ודאי ארב להזדמנות לגנוב! צעקו עליו, גערו בו, הכלימוהו והלבינו פניו, חפשו בכליו ולא מצאו. תבעו שיגלה היכן החביא -

פתח ואמר: "עלי התכון דוד המלך בקינתו: נשכחתי כמת מלב, הייתי ככלי אבד (תהלים לא, יג). לאמר: כשהגעתי, איש לא התענין בי, לא שאל האם אני רעב ומדוע איני אוכל, והתעלמו ממני כאילו הייתי מת ובטל מן העולם. אבל 'הייתי', לפתע הבחינו בנכחותי וזכרו בקיומי, אימתי? 'ככלי אבד', כאשר אבד כלי!"...

ואנו, איך מצטערים אנו מהפסד כספי שארע לנו, ואיך אדישים אנו בבטול תורה שארע לנו...

(והגדת)

בראשית ברא (א, א)

והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על הארץ ויהי כן. (א, טו)

אומר רש"י - והיו למאורת. עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם.

נשאלת השאלה - לשם מה נבראה השמש?

כותב החפץ חיים - לו היינו שואלים אף את החכם היותר גדול בעולם, בשביל איזו מטרה נברא השמש, ודאי היה משיב: לתועלת הברואים, להאיר להם ולחממם, לעזור בצמיחת פרי האדמה ופרי העץ ועוד עניינים אין מספר ואין ערוך, ואם ישנן עוד איזה השתמשויות, הלא הן טפלין לדברים העיקריים. והתורה גילתה לנו להיפך, כי עיקר כוונת בריאת השמש היתה בשביל לדעת ולסמן את המצב של העמים ומצב עם ישראל. אם החמה לוקה סימן רע לאומות העולם, ואם חלילה, הלבנה לוקה, הוא להיפך, ומכיון

שנבראו המאורות למטרה זאת, ניתנה להם היכולת גם להאיר לעולם ולדריים, ברם זהו רק דרך אגב: "עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם".

אם כן, אומר לנו רש"י – דע לך, עיקר בריאת המאורות היתה לצורך קביעת המועדות, החודשים והשנים. אבל יש להם גם תפקיד משנה – בנוסף הם גם מאירים.

אומרת הגמרא {מסכת סוכה כט, א} – {א} תנו רבנן: בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים. בזמן שהלבנה לוקה, סימן רע לשונאיהם של ישראל.

אומר ר' חיים שמואלביץ – כל זה בא לאותת לאנשים, שישוּבו בתשובה. בכל שבת קודש, אנו אומרים את מזמור קל"ו שבתהילים שנקרא גם בשם 'הלל הגדול'; אומר דוד המלך: {שם} לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו: {ח} את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו: {ט} את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו.

נשאלת השאלה – אם אמר דוד המלך תודה רבה על 'אורים גדלים', לשם מה הוא חזר ואמר פעם נוספת 'תודה רבה' על 'השמש לממשלת ביום', ועל 'הירח וכוכבים'?

אומר הספר **אש תמיד** – תמיד הבנתי, שהפשט הוא 'תודה רבה על המאורות', ו'תודה רבה' על כך שתלית אותם ברקיע. אך עפ"י דברי רש"י, יש לנו פשט חדש לגמרי: 'תודה רבה' – 'לעשה אורים גדלים' – לאותות, לימים, למועדים ושנים; 'תודה רבה' נוסף, על עוד תפקיד שניתן להם – להאיר – 'את השמש לממשלת ביום', ו – 'את הירח וכוכבים לממשלות בלילה'.

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כז, אות ב} – מי הקדימי ואשלם, מי קלט לפני עד שלא נתתי לו נשמה, מי מלל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סכה עד שלא נתתי לו מקום, מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים, מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית, מי הפריש לפני פאה עד שלא נתתי לו שדה, מי הפריש לי תרומה עד שלא נתתי לו גרן, מי הפריש לפני חלה עד שלא נתתי לו עסה, מי הפריש לפני קרבן עד שלא נתתי לו בהמה, הדא הוא דכתיב: שור או כשב או עז.

עפ"י פשט הדברים, אומר הקב"ה: "לא ביקשתי ממך כלום, לפני שנתתי לך! – עד שלא נתתי לך בן, לא צויתי אותך למול ... עד שלא נתתי לך בית, לא צויתי אותך על עשיית מעקה ..."

בא הספר **זאת ליעקב**, ומביא פשט חדש בדברי רש"י עפ"י המדרש הנ"ל; כותב הספר **זאת ליעקב** – והפירוש בעומק הוא, שכשם שתכליתה של נתינת הנשמה היא קילוסו ית', וכדכתיב 'עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו', וכתיב 'כל הנשמה תהלל י-ה הללויה', כך מעיקר יצירתו של בן הוא עבור מצות מילה, וכל מה שיש מציאות של גג הוא עבור המעקה, כל יצירתו ונתינתו הוא עבור מצות מעקה, וכל המציאות של מקום (מרפסת) עבור ז' ימים של סוכות (מעין שכ' הרמב"ם בהקדמה לפיה"ש שאפשר שיעמוד בין שנים רבות עבור פעם אחת שחכם יחסה בצילו), וכך הוא שדה עבור פאה, וגורן עבור תרומות ומעשרות, ועיסה עבור חלה, ובהמה עבור קרבן.

נסביר את דבריו:

אומר הקב"ה: "אתה יודע למה נתתי לך בן? – כדי שתמול אותו! כדי שתחנך אותו לתורה ולמצוות!, ובשביל מה נתתי לך בית?!"

"מה פירוש 'בשביל מה?!' – בשביל שיהיה לי מקור לגור בו!"

"לגור יש גם אופציה באוהלים – ארבעים שנה, לקחתי עם שלם במדבר שגרו באוהלים! – אלא מה? נתתי לך בית כדי שתשים בו מזוזה ומעקה – מה שאין לך אפשרות לעשות באוהל!"

"ונתתי לך שדה – אתה יודע בשביל מה?! כדי שתוכל לקיים את מצות לקט שכחה ופאה!"

שמעתי פעם מהגאון ר' ראובן קרלנשטיין זצ"ל:

אומרת המשנה {ריש מסכת ברכות} – מאימתי קורין את שמע בערבית.

משעה שהכהנים נכנסים לאכל בתרומתן, עד סוף האשמורה הראשונה, דברי רבי אליעזר ...

נשאלת השאלה – מתי זה?

אומרת הגמרא – משעת צאת הכוכבים.

אם ככה, למה לא אמרה המשנה כבר על ההתחלה – 'מאימתי קורין את שמע בערבית' – משעת צאת הכוכבים?!

אומרת הגמרא – מלתא אגב אורחיה קמשמע לן – רציית להשמיע לך עוד דבר 'על הדרך' שכהנים שנטמאו וטבלו אימת קא אכלי אימתי הם רשאים לאכול בתרומה? משעת צאת הכוכבים.

אמר החפץ חיים – מאכן למדנו, שבכל פעם שאתה מסביר למישהו משהו – על הדרך תכניס לו דבר תורה נוסף;

מישהו ישאל אותך: "תגיד, מתי יוצאת הרכבת?" – תאמר לו: "רבע שעה אחרי שמסיימים תפילת שחרית!"

"מתי מסיימים שחרית???"

"בשעה 7:00 בבוקר!"

אם ככה, אומר לנו הספר **זאת ליעקב** – אדם הולך לקנות בית – מה בדרכי הוא בודק שיהיה בבית?

"תראה לי את היחידת הורים" – לאחר מכן הוא בודק שיש ג'קוזי במקלחת שיעשה לו גלים וכו'. אבל יהודי שומר תורה ומצוות מה מחפש?? – מרפסת שיוכל לבנות בה סוכה, בית כנסת קרוב וכו' – זהו המבט שצריך להיות לכל יהודי – לראות בכל דבר את המצוה שלשמה הוא נברא, כי זה המבט של התורה;

אם ככה, השמש לא נבראה רק כדי להאיר, אלא לקביעת מועדים, ימים ושנים – פירש"י: "עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם" – יש להם תפקיד נוסף – הם גם מאירים לעולם!; כך גם הבית שלך – קיבלת אותו בשביל מצות מזוזה, מצות מעקה, מצות סוכה וכו' – "עוד זאת ישמשו" – יש דבר נוסף – גם תגור שם!

כותב הספר **זאת ליעקב** – ושמעתי בשמו של מרן הגר"מ גיפטר זצלה"ה שאמר בביאור הפיוט 'אחד מי יודע' שאומרים בליל פסח, דכל ענין המספרים בא עבור אחד אלקינו בשמים ובארץ, ושני לוחות הברית, ושלושה אבות, וארבע אמהות, וחמשה חומשי תורה, וששה סדרי משנה, ושבעה ימי שבתא, ושמונה ימי מילה, ותשעה ירחי לידה, ועשרה דבריא, ואחד עשר כוכביא ושנים עשר שבטיא ושלוש עשר מדיא, וכל שאר השימושים במספרים הם בבחינת "עוד זאת ישמשו", והיינו אחד מי יודע, אחד אני יודע, שנים מי יודע שנים אני יודע וכו'.

נמצינו למדים שכל המערכה של תרי"ג מצוות מפרשת את התכלית של כל תנועה, של כל כח ושל כל אבר של האדם, אילולי מצות תפילין לא היינו יודעים לשם מה באה ונוצרה ונבראה היד, זו היא ההסתכלות של תורה על הבריאה. כך צריך לראות גם את כל העניינים וכל המאורעות שבעולם. וכד' הביה"ל שלא באו המצוות משום יציאת מצרים אלא יציאת מצרים באה בגלל המצוות, שהמצוות הם בעצם, מחמת עצמיות רצונו ית' ואינם תלויות בשום סיבות ומאורעות, אלא שכל המאורעות באות מחמת המצוה. וכ"ה ברש"י {שמות י"ג ח'} "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים בעבור שאקיים מצוותיו פסח מצה ומרור הללו", וכ"ה באבן עזרא שם. והי' מרנא הגר"ח הלוי זצוקלה"ה אומר שרציחה היא סכנה לעולם משום שבתורה יש איסור רציחה, ואסתכל באורייתא וברא אלמא. ועיין ירושלמי מוע"ק {פ"ג ה"ח}: "על כל המתים אינו מגלה את לבו אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר. רבי שמואל בשם רבי אבדמי בר תנחום מפני שבטלת ממנו מצות כבוד",

ויש ללמוד מזה שכל המציאות הטבעית העולמית של אב ואם, באה מחמת המצוה של כיבוד אב ואם [שור"ך בשם מרנא מוהר"י זצוקלה"ה ממיר]. עיקר התכלית של כל יצירה ושל כל מאורע – תורה ומצוות, וכל יתר השימושים הם בגדר "עוד זאת ישמשו".

פירוש רש"י הזה, עם 'עיניו' של החפץ חיים – מלמדים אותנו פשט חדש בכל התורה כולה – 'בראשית ברא אלקים' – בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראה ראשית; בכל דבר עלינו לראות איפה זה שייך לישראל ואיפה זה שייך לתורה – מספרים? בשביל הקב"ה! שבעת המינים? כדי שנדע מה ראשון לברכה, וכו'.

(הגר"ב רוזנבלום)

ויכולו השמים והארץ

הראה לי מו"ר רבי פינחס פרידמן ע"י שלוחו רבי עמרם פריד מ"ש"כ בספר 'זכרון דברים' לרבי אלכסנדר סנדר מקאמארנא בן הרה"ק רבי יצחק אייזיק. כנודע שהיו ה' אחים, הרמזים, במסלה"ר"ת בעריש, משה, סנדר, ליפא, הערש. רבי הערש מזידיטשוב היה האח הבכור, ואחריו רבי משה מסאמבור, ואחריו רבי אלכסנדר סנדר מקאמארנא אביו של בעל היכל הברכה, הוא היה תלמיד מובהק של הרה"ק רבי מלובלין זי"ע ואמר עליו שהוא מל"ו צדיקים. הוא קיבל ידיעה משמים שצריך להקבר באיהל בהונגרו, אפי' שלא היה דר שם, ואכן הגיע לשם על שבת קודש, ובמוצי"ש נסתלק ונטמן שם, והישמח משה היה אז רבה של איהל, וביקש שיקברוהו סמוך לזה הצדיק הרה"ק רבי סנדר מקאמארנא.

בתחילה היה רבי סנדר חשוך בנים, והרבי מלובלין אמר לו שיהיה לו בן אחד אך יצטרך להסתלק קודם הבר מצוה, כשנפרד ממנו היה הרה"ק מקאמארנא בן י"ב שנים, ונתן לו אז חיבור גדול שכתב, ונגנב רוב החיבור רק נשאר ממנו חלק קטן מאד, וזהו הספר 'זכרון דברים'. והרה"ק מקאמארנא כותב שהוא לא ידע מדוע קרא אבי לספר הגדול 'זכרון דברים', לאחר שנשארו רק כתבים מועטים הבין כבר.

וכתב בספרו לבאר דברי הגמ' במס' שבת: 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית'. ויש להבין איך נעשה שותף עם הקב"ה רק באמירת ויכולו. ועוד צ"ע מדוע דווקא המתפלל בערב שבת הרי רוב ישראל מתפללים בליל שבת ולא בערב שבת מוקדם. ובגמ' שם אמר רבי אלעזר מנין שהדיבור כמעשה – ופ"י המהרש"א שבזה בא לבאר מה שכתוב מוקדם, איך יהיה שותף במע"ב באמירה לבד – שנאמר בדבר השם שמים נעשו'. הרי שהקב"ה גם עשה בדיבור לבד, וגם אני

אמרתיו ויכולו, אלא שעדיין צ"ע הרי דבר ה' שמים נעשו, ומה נעשה בדבריו שלנו.

ובהמשך אמר רב חיסדא אמר מר עוקבא 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי השרת מניחים ידיהם על ראשו ואומרים וסר עונך וחסאתך תכופר'. ויש להבין איך יכופרו עוונותיו באמירת ויכולו בלבד.

וביאר רבי סנדר ז"ע ע"פ מש"כ האור החיים הק' בפסוק ויכולו השמים וכל צבאם, ויכולו לשון כליון, כי באמת ברא הקב"ה את העולם רק לששה ימים בלבד, אלא והשבת קודש מכניס חיות לעוד שבוע חדש, כמ"ש בזמירות ליל שבת 'ולששה כל ברואים ועומדים', העולם נברא רק לששה ימים, ובאמת היה צריך העולם להגמר לאחר ששה ימים, אלא שבכתב השבת מתקיים העולם תמיד עוד על שבעה ימים, כך בכל שבוע ושבעה, שהשבת ממשיך חיות לעוד שבוע. עוד פי' האור החיים הק' ויכולו לשון התחלה, שמתחיל העולם עוד פעם ועוד פעם.

נמצא שהשבוע פרשת נח חי בזכות שבת קודש פורשת בראשית. והנה כשבא יהודי ואוהב את השבת קודש, הרי הוא מוסיף מחול על הקודש, נמצא שהקב"ה הכניס כח בששה ימים הבאים ע"י כ"ד שעות של שבת, אך זה היהודי יש לו כח להוסיף עוד שעה על שבת, שמקבל שבת מבעוד יום ומוסיף מחול על הקודש, הרי עשה כ"ה או כ"ו שעות של שבת, וא"כ נמצא שהוא שותף עם הקב"ה בקדושת השבת, כי הקב"ה קידש כ"ד שעות והוא הוסיף עוד שעה.

ובשו"ע ח"מ סי' קע"ו נפסק ששני שותפים שהכניסו מעות לקופה אחת, אע"פ שראובן הכניס אלף ושמעון עשר, ואח"כ עשו רווחים מאלו המעות, הם חולקים הרווחים לאמצע. וכיון שאמר האור החיים הק' שכל השבוע חי מהשעות של השבת, והקב"ה עם האדם הם שותפים בקדושת השבת, אע"פ שעיקר השבת נתן הקב"ה, מ"מ הם נחשבים שותפים שוה בשוה, והוא שותף להקב"ה בבריאת שמים וארץ של זה השבוע.

ובזה פירש רבי סנדר את דברי הגמ' הנ"ל 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו', בערב שבת דייקא, כיון שהוא הוסיף שעות של תוספות שבת, הרי הוא נעשה שותף עם הקב"ה במעשה בראשית. ועל זה הקשה רבי אלעזר הרי הקב"ה עשה ואתה רק מדבר, ומיישב שגם הקב"ה רק דיבר, וגם אתה כשאמרת הריני מקבל עלי קדושת שבת, הרי אתה ממש שותף של הקב"ה במעשה בראשית.

וכמ"ש האור החיים הק' על הפסוק 'ושמרו בני ישראל את השבת', וחז"ל דרשו בכל פעם שכתוב לשון ושמרתם, לעשות משמרת לדברי תורה, ואם היינו שומרים כ"ד שעות מדויק של שבת, הרי היו נוגעים באיסור תורה, ושמרו בני"י את השבת, היינו שבני ישראל קבלו עוד שעות סביב השבת, ועי"ז 'לעשות את השבת לדורותם', שעשינו את השבת ע"י המשמרת של תוספות שבת.

ועתה נשאר לבאר המשך דברי הגמ' שם: אמר רב חיסדא אמר מר עוקבא 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי השרת מניחים ידיהם על ראשו ואומרים וסר עונך וחסאתך תכופר' והקשה רבי סנדר, ומה יעשה מי שאין לו עוונות, מה להם למלאכי השרת להניח ידיהם על ראשו? הרי אין מוכרח שיהיה לו עונות בכל שבוע. ואם נאמר שיש לו איזה שגגה בכל שבוע, הרי הם אומרים 'וסר עונך וחסאתך תכופר', האם כל אחד נכשל בעון במזיד כל שבוע? וכן יש להבין איך יתכפרו העוונות ע"י אמירת ויכולו בלבד. בשלמא על שמירת שבת עצמו, כבר ביאר הח"ח בהקדמה להלכות שבת סיבת הדבר שבשמירת שבת זוכה לכפרה, אך כאן הרי רק הוסיף על השבת איך יתכפרו עוונותיו.

ויובן ע"פ מה ששמע מרבו הרה"ק מלובלין שכמו שכל אדם צריך לתקן את מה שפגם בזה הגלגול, כך צריך לתקן מה שעשה בגלגולים הקודמים עד

פגמו של אדם הראשון בעצמו, וכך נודע מדברי מרן האריז"ל. ומבאר רבי סנדר דבר נפלא [הפוך ממה שלמדנו לעיל] שכל הפגם של אדה"ר היה שלא קיבל עליו תוספת שבת, וחיה סחטה ענבים ונתנה לו ושתה לפני השבת מבעוד יום בשעה י"א, אם היה אדה"ר מקבל עליו תוספת שבת, הרי כבר היה נהיה שבת קודש לכל דבר, ואז דבר פשוט שכבר היה מותר לו לאכול מעץ הדעת. ולא רק לדעת הט"ז אלא גם לדעת המהרש"ל שהרי כתב הבאר מים חיים שזה הכוס היה גביע של קידוש, ואפי' לדעת המהרש"ל יכולים לקדש מבעוד יום, אלא שצריך להוסיף כזית בערב לסעודת שבת, אך עצם הקידוש חל גם מבעוד יום, וא"כ אם היה מקבל עליו שבת מבעוד יום, בודאי היה מותר לאכול מעץ הדעת. וכיון שלא קיבל עליו תוספת שבת, נתגלגל עליו בחינת 'חשתי ולא התמהמת'.

וזה שאמר דוד המלך בתהלים - שהוא גלגולו של אדה"ר - חשתי ולא נתמהמתי לשמור מצותיך, ופי' האור החיים הק' 'ושמרו בני ישראל את השבת', לשון שמירה הוא על התוספת שמוסיפים לפני השבת, וזהו חשתי שמרתי לשתות מהיין ולא שמרתי להוסיף על השבת. כי זה השבת היה השבת הראשון בעולם, כמ"ש במדרש שהוא זימר בראשונה מזמור שיר ליום השבת, עוד לפני שקין אמר לו שנתקבלה תשובתו. נמצא שעיקר הפגם הוא שלא קיבל עליו תוספת שבת.

ואע"פ שלדברי הגמ' לא היה יכול לקבל תוס' שבת לכל הדעות, אך המג"א מביא בשם הב"ח שיכולים לקבל שבת ב' שעות ורבע לפני הלילה, ואפי' אם שעה ורבע הרי לפי הגירסא באדר"נ בי"א סרח', שבאותה שעה כבר היה יכול לומר הריני מקבל עלי קדושת שבת, יום השישי וכו'.

וכיון שמה שנגרם חטא עץ הדעת היה תוצאה ממה שלא קיבל עליו שבת בתחילה, לכן כל אדם שמקבל שבת עם תוספת ואומר ויכולו, הרי בזה הוא מתקן את חטאו של אדה"ר, והוא מראה חביבות ואהבה לשבת קודש, בזה שהוא תופס את זה מתחילה, ובהו הוא מתקן פגם אדה"ר. כי בכל יום בערב שבת לפנות ערב נתעורר שוב זכרון חטא עץ הדעת, כמו שכתוב בשערי תשובה שכשאדם חטא ופגם, יעשה 'יראייט' לאותו יום בכל שנה לעסוק בו בתשובה, וכך בכל ערב שבת נתעורר פגם אדה"ר שאכל לפני השבת מעץ הדעת, ולכן אנו באים זרע אברהם יצחק ויעקב ואנו כן מקבלים אז קדושת שבת, עי"ז מניחים המלאכים ידיהם על הראש של כל יהודי, אפי' קדוש כמו רבי סנדר קאמארנער ואומרים לו 'וסר עונתך וחסאתך תכופר', היינו שבה נמחל העון הקדום שכולנו היינו חלקים של אדה"ר, ובהו אנו מתקנים הכל.

ואי' בספה"ק הפלגה גדולה על חשיבות מי שזוכה להוסיף מחול על הקודש, בזה הוא מתקן את העבירה הראשונה שכלולה מכל העוונות.

הגם שדברנו שבוע שעבר מספר צפנת פענח החדש [ספר דרוש ופולפול בנוסח רבי העשל] באופן אחר, שהוא כן קיבל עליו שבת, אך רבי סנדר אומר אדרבה שזה היה עיקר הפגם שלא קיבל עליו שבת מבעוד יום.

ובזה מבאר דברי חז"ל 'אלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלים', שני שבתות היינו השבת של הקב"ה, כ"ד שעות של יום השבת, והשבת השני הוא התוספת שהיהודי מוסיף על השבת של הקב"ה בשני שבתות אלו אנו זוכים להטהר מפגם עץ הדעת ונגאלים.

ובזה יובן דברי המדרש שכשיצא קין שאל אותו אדה"ר מה נעשה בדיןך, עשיתי תשובה ונתפשרתי עם קוני, התחיל אדה"ר מטפח על פניו ואמר כך היא גדולה כחה של תשובה, פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת. והנה ע"פ הלכה כשאומרים זה הפרק מזמור שיר, בזה מתחיל תוספת שבת שלו, כמ"ש בשו"ע סי' רס"ג ס"י, כשאומרים הקהל מזמור שיר, כולם מקבלים עליהם שבת. כיון שעיקר החטא היה שלא הוסיף מחול על הקודש, לכן זהו עיקר התשובה על חטא עץ הדעת שיהודים נזהרים לקבל שבת מבעוד יום.

(הגרמ"י רייזמן - יום א' נח תשע"ו)

בדרך הדרוש

ולא אמרין ברוך שעשני ישראל, כי איך יברך ברוך שעשני והלא טוב היה שלא נברא. וקשה מה שאומרים ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו, אמנם כי כאשר כבר התפלל האדם וקיבל על עצמו ייחוד הבורא ית' אז טוב לו שנברא, משא"כ קודם התפילה. והנה אמרין (קידושין מ, א) דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה משא"כ מחשבה רעה, א"כ לפי המחשבה השכר יותר מההפסד. וז"ש וירא ה' כי רבה רעת האדם, הדינו שהלאווין שהוא עובר עליהם הם מרובים, א"כ טוב לו לאדם שלא נברא רק משום שהמחשבה טובה שהקב"ה מצרפה למעשה נוח לו שנברא, אבל כאן היה וכל יצר מחשבות לבו רק על כל היום ואין להם מחשבה טובה כלל, לכן וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ.

(חתם סופר על הש"ס עירובין. ומובא כן ג"כ בשם

הרה"ק ר"ש מנישקלבורג זי"ע)

היא שמירת שבת ע"כ פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת ודו"ק: (מדרש יונתן)

וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק על רע כל היום: וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו: (ו, ה)

בגמרא עירובין: נחלקו ב"ה וב"ש הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא וכ' נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במועשיו וכו' ופי' מהרש"א (מכות כ"ג ע"ב) דנמנו ר"ל שבאו למנוח המצות שהלאווין הם יותר מהעשין כי העשין רמ"ח והלאווין שם"ה וע"כ הסכימו וגמרו שלא נברא האדם בשביל עצמו ויותר טוב היה לו שלא נברא כי הוא קרוב להפסד מחמת הלאווין שהם רבים עי"ש

ובארתי כבר מה שכי' המפרשים (ב"ח או"ח סי' מ"ו ד"ה ויש) על המברכים ברכות השחר ברוך שלא עשני גוי

ילדי החסד

ילדי ישראל עוסקים במצות חסד של אמת
לעלוי נשמות שלא זכו להניח אחריהם ילדים

גליון מספר 33
פרשת בראשית תשפ"ב

דבריהם הם זכרונם דבר תורה מגדולי ישראל שלא זכו לילדים, ולומדי תורתם הרי הם כבניהם

המקטין את עצמו נקרא גדול

ייעש אלקים את שני המארת הגדלים את המאור הגדל וגו' ואת המאור הקטן וגו' (א, טו).
צריך להבין אם אחד היה קטן למה קראו גדול שנאמר שני המארת הגדלים, ואפשר לומר שזה שאחד הקטין את עצמו זה לבד כבר גדלות, ולכן נאמר על שניהם גדול כי אחד היה גדול במציאות והשני היה גדול במדות שהקטין את עצמו.

[בת עין]

כל המצות נרמזים בתבת אדם

ויקרא אלקים את האדם (א, 2).
אומר הרה"ק רבי אליעזר הגר זצ"ל אבדק"ק וויזניצא אדם נוטריקון דרך מצוותיך ארוץ (תהלים קיט, לב), הינו מצות עשה, גם נוטריקון אשמרה דרכי מחטוא (תהלים לט, ב), הינו מצות לא תעשה, כי זה כל האדם, לשם כך נברא, על מנת לקיים התורה ומת"ג מצותיה.

[דמשק אליעזר]

ראשון שיך רק כשיש שני לו

ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (א, ה).
מה טעם לא נאמר יום ראשון כמו שנאמר יום שני ונאמר יום אחד, ואפשר לומר שראשון שיך לומר כשיש אחרים הבאים אחריו, אבל ביום ראשון שנברא האור, ונזוז הקב"ה לעתיד לבוא, הרי שיצירתו היתה מיוחדת שאין עדין שמוש בו ולכן נאמר אחד ולא ראשון.
[משור חכמה]

שני השם למען האחדות

ויקרא אלהים לרקיע שמים ויהי ערב ויהי בקר יום שני (א, ח).
יש לדקדק בהא דכתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים לכאורה איפכא הוי למימר ויקרא לשמים רקיע, שרקיע הוא שם העצם שנעשה משמים שהם אש ומים, ואפשר לומר דאיתא בישמח משה (וזאת הברכה קנד, ב) דרקיע הוא מלשון הברכה, כלשון הכתוב רקיעי פחים צפוי למזבח (במדבר יז, ג), ושמים מורה על אחדות שהם אש ומים, ועל כן קרא הקב"ה שמו שמים להורות על האחדות ולא חס ושלום על ההבדלה.

[תורת א"י]

זכות הרבים תלוי בך!
רבות שעות תורה במסגרת לימוד ה'דף היומי' יזקפו לזכותך!
הורד אינך פוסט אפליקציה והוא חיובי ואתה נניח הכנסת לקי
DAF.TFILOT.ORG

רב אחא - שר הבירה ספור היסטורי בהמשכים

[ארכיון המחנה החרדי]

פרק י"ב

גלויים חשובים

רב אחא מצא דלת ישנה בפנינת המסדרון המעוגל, הוא לחץ על הידית החלונה דחף את הדלת כשהוא נשען עליה במלוא כובד משקלו עד שהיא נפתחה לרוחה. לעיניו נגלה מחזה מרנין: במרפזה של חצר הפנימית נבע מעין של מים זכים... היונים הרבות ששיתו ממיימי נבהלו כשהדלת נפתחה ועפו להן בבהלה, הן לא היו רגילות שאי מי יפתיע אותן בבירה השוממה.

דקות אחדות עמד רב אחא במקומו כמסומר, הזין את עיניו בגילוי החשוב, והאזין לקולם של המים הנובעים מן האדמה. לא היה קץ לשמחתו כי צמאונו היה רב.

הוא נכנס פנימה במהירות, בחר לו אחד מן ה"כלים" (האבנים החלולות שמצא בדרכו) שהיה נראה כמו כוס, שטף אותו, מלא בו מים וברך "שהכל נהיה בדרו", בכונה עצומה ובהתרגשות רבה ובקול רם, כשהד קולו חזר אליו מפתלי הבירה.

"אהה!" קרא רב אחא לאחר שהרונה את צמאונו – "עכשו אני מבין מהו מקור המים של

רב אחא הכניס את האריה פנימה ופנה עבורו את החדר הראשון שקומת הכניסה. מעתה, האריה הוא השומר של הבירה, כעין כלב נאמן שמתפקידו להזהיר את בעל הבית מפני זרים המתקרבים. האריה ידאג שלא תפנסנה פנימה חיות טרף למיניהן וגם שוודים ורוצחים לא יעזו לגשת לבירה בראותם כי אריה נצב סמוך לפתח.

לאחר שנוכח לראות כי האריה רובץ לו בנוח בחדרו – יצא רב אחא אל מחוץ לבירה כדי להכניס פנימה את הציוד שלו את שלל הבגדים, החכה, הרשת, וגם את הכלים הלא הן האבנים החלולות שמצא בדרכו, את הכל הניח רב אחא באחד החדרים ואז היה פנוי לסיר בבירה כדי להכיר מקרוב את "משכנו" החדש.

הבירה, כפי שספרנו, היתה בנויה בצורה עגולה, כעין טבעת. שתי חצרות היו לבירה. האחת, חיצונית אשר הקיפה את הבירה מסביב, והשנייה, חצר פנימית שהיתה במרכז מוקפת על-ידי הבירה.

שליחי 'שומע תפילה' יעתירו עבורכם בכותל המערבי

40 יום רצופים

להעברת שמות חייגו כעת: 0722-81-85-82

אלפים
כרך
1181

היונים, לשם כך הן נכנסות לכאן
בהמוניהן

רב אחא מלא לעצמו כוס נוספת כשהוא מודה
להקדוש ברוך הוא על התגלית החשובה.

"מי יודע כמה זמן הייתי יכל להתקיים ללא מים –
הרהר רב אחא – השתיה חשובה לאדם יותר מהאכילה.
מי הים המלוחים הלא אינם ראויים לשתיה".

לאחר ששתה די צרכו, הוא ברוך ברכה אחרונה בכונה
מיחדת כשהוא נוכח לראות עין בעין, כי הקדוש ברוך
הוא מספק את חסרונו של כל בריותיו ודואג להחיותם
כמו הנס של מציאת המעין שארע לו זה עתה.

עכשו התפנה רב אחא להמשיך ולסיר בתוך הבירה.
הוא נכנס פנימה דרך הדלת שממנה יצא אל החצר
הפנימית, והחל לעבור מחדר לחדר. בכל מקום גלה
פחות או יותר מראה דומה: קירות סדוקות בעלי
צבע כהה המתקלף, קורי עכביש פרושים על התקרה
וגרוטאות מכסות אבק ולכלוך רב, בנייה: שברי רהטים
ישנים, שאריות בליות של לבוש (פנראה מדים אשר
אותם לבשו החילים ששהו בבירה זו), כלים עתיקים
חלקם שבורים ועוד.

כך היה גם בקומות העליונות ורב אחא החליט לרפז
(לאסוף אל מקום אחד) את כל הגרוטאות ולמין (להפריד
לפי הסוגים השונים) אותן: שברי רהטים וקרשים –
בחדר אחד, בגדים ישנים – בחדר השני, כלים – בחדר
השלישי...

כך, חשב רב אחא, יהיה לו קל לנצל את הגרוטאות
הללו לתועלתו, ואמנם אט-אט הוא החל לטפל בהן.

ראשית, הוא כבס את הבגדים הבלויים והמאובקים
(מכסים באבק) במי המעין ופרש אותם ליבשם מול
השמש. אחר כך החל לחתוך מהם בעזרת חרבו את

פיסות האריג (בד) הראיות
לשמוש וחבר אותן זו לזו בעזרת ה"מחטים"
שיצר מעצמות הדג וחוטים שפרם (התיר) מצד
הבגדים הישנים.

מ"האריג" שהתקבל תפר לו רב אחא בגד נוסף כדי
שיוכל להחליף את הבגד היחיד שברשותו לפי הצורך.

את הכלים שמצא שטף היטב, ובדק אלו מהם ראויים
לשמוש. את כל הכלים השבורים ושארייות הבגדים
שאיי אפשר להשתמש בהם אסף באחד החדרים אותו
קבע ל"חדר אשפה".

לאחר מכן נגש אל ערימת שברי הרהיטים. הוא נסה
לתקן כפא אשר שלש מרגליו היו שבורות הוא חטט
בין השברים עד שמצא לו תחליף והתקין לעצמו כפא
הראוי לשבת עליו. לאחר מכן שפץ לעצמו מטה מעץ
שיטה רעועה עד שעשאה יציבה וחזקה.

כדי שיהיה לו מזון, אסף רב אחא את כל שאריות
האריג הקטנות ואסף אותן לערמה. לאחר מכן חבר
חתיכות אריג גדולות זו לזו, תפר אותן בצורת שק גדול
והכניס לתוכו את השאריות הקטנות. את השק פרש
על המטה ופזר את השאריות שבתוכו בצורה שונה, כך
יצר לו "מזרון" לישון עליו בנוחות.

רב אחא הביט בגרוטאות שהצליח להופכן לרהיטים
ושאר דברים נחוצים וחשב איך יוכל לנצל עוד ועוד
גרוטאות כדי להקל את חייו בבירה העזובה עד שיגיע
למקום ישוב.

עיניו נתקלו בשאריות של קרשים וגזרי עץ ישנים ואז
עלה במחו רעיון גאוני...

המשך בשבוע הבא בעזהשי"ת

לזכרון עולם בהיכל ה'

מתאחדים לכתיבת ספר תורה שכל כולו חסד של אמת!

קחו חלק בספר התורה ובחרו פסוק מיוחד לזכותכם ולזכות בני ביתכם, חייגו כעת: **0722-81-85-82**

לְעֵלוֹי נְשָׁמָתָם

שְׁמוֹת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ לִילָדִים
שֶׁהֵי־אֲרֻצֵּיט שְׁלָהֶם חָל בְּשָׁבוּעַ זֶה

כ"ט תשרי - ה'ב' חיים ב"ר עזרא ברוך הלוי קליגר
 ל' תשרי - ר' אפרים אהרן ב"ר שלמה ברשביצקי
 ל' תשרי - ר' אורי שמשון ב"ר אברהם יושע
 ל' תשרי - אלון בן אלברט
 ל' תשרי - ה'ב' בנציון יוסף יודא ב"ר חיים משה גרוס
 א' חשון - ר' יוסף בהג"ר ישראל גרוסמן
 א' חשון - אהרון נחום ב"ר נחמן נתן
 א' חשון - ר' צבי בן ראובן יהושע
 א' חשון - ר' גדליה ב"ר ברוך
 א' חשון - ר' יצחק בהג"ר דוד משה רוזנבוים
 א' חשון - מרת חנה שינדל ב"ר שלמה ווייס
 א' חשון - מרת אפרת בת ראובן יהושע
 א' חשון - ה'ב' יהודא ב"ר אברהם ישעיהו זיאת
 ב' חשון - רבי אלעזר שמחה ב"ר אלחנן בונם ווסרמאן
 ב' חשון - ר' שלמה ב"ר יעקב מרזל
 ב' חשון - שמואל חיים ב"ר זאב
 ב' חשון - ר' יהודה בן אברהם ישעיהו
 ב' חשון - ר' שלמה בן יוסף יקותיאל
 ב' חשון - ה'ב' דבורה ב"ר שמואל חיים ליפשיץ

כ"ו תשרי - ר' חיים בן ציון ב"ר דוד
 כ"ו תשרי - ר' מרדכי ב"ר אליהו חיים דוב
 כ"ו תשרי - ר' מתתיהו ב"ר משה אברהם
 כ"ו תשרי - מרת אסתר ב"ר צבי קרניק
 כ"ו תשרי - מרים ב"ר בצלאל
 כ"ז תשרי - הג"ר ישראל מרדכי בהג"ר משה גרוסמן
 כ"ז תשרי - ר' ישכר דב ב"ר ברוך חיים וולר
 כ"ח תשרי - ר' יעקב שמואל ב"ר יוסף יצחק פולצ'ק
 כ"ח תשרי - ר' גרשון ב"ר יוסף ברונשטיין
 כ"ח תשרי - ר' יהודה בן ששון
 כ"ח תשרי - ר' רון בן ששון
 כ"ח תשרי - מרת לאה ליבא ב"ר אברהם רובינשטיין
 כ"ח תשרי - מרת ח' שרה ב"ר בנימין
 כ"ח תשרי - ה'ב' אברהם שמחה ב"ר מרדכי צבי הרשקוביץ
 כ"ט תשרי - ר' נחמן זאב ב"ר יהונתן שטארקס
 כ"ט תשרי - ר' בנימין בייניש ב"ר יעקב ניימרק
 כ"ט תשרי - מרת עליזה אמונה ב"ר אברהם
 כ"ט תשרי - מרת רחל ב"ר שלמה
 כ"ט תשרי - מרת שרה ברכה ב"ר משה חיים זוסמן דומוביץ

קו ההגָרלות - ילְדֵי הַחֶסֶד

ילְדִים יְקָרִים בּוֹאוּ לְקַיֵּם מִצְוַת חֶסֶד שֶׁל אֲמֹת, וְאוֹלֵי גַם תִּזְכּוּ בְּהִגְרָלָה שְׁתִּתְקַיֵּם בְּסוּף הַחֶדָּשׁ!!!

אֶפְשָׁר לְהִכְנִס מִיָּדֵי שָׁבוּעַ 3 פְּעָמִים בְּהִגְרָלָה
 הַחֶדָּשִׁית (פְּעַם אַחַת עַל כָּל מְשִׁימָה) וּבְסֵף
 הַכָּל עַד 12 פְּעָמִים בְּחֶדָּשׁ.

אִז קְדִימָה חִיגוּ עִכְשָׁו לְקו יְלְדֵי הַחֶסֶד
 וְהִשְׁתַּתְּפוּ בְּהִגְרָלָה הַגְּדוּלָה!

יְלְדִים יְקָרִים שִׁמּוּ לִב: הַהִגְרָלָה נִעְרַכֶּת לְפִי
 מִסְפָּרֵי הַטֵּלְפּוֹן מֵהֶם הִתְקַשְׁרְתֶּם, לְכֵן חֲשׂוּב
 מְאֹד שֶׁתִּתְקַשְּׁרוּ בְּכָל פְּעַם מֵאוֹתוֹ מִסְפָּר.

שְׁלֹשֶׁת הַמְשִׁימוֹת הַשָּׁבוּעִיּוֹת הַמִּזְכּוֹת אֲתֶכֶם
 בְּהִשְׁתַּתְּפוּת בְּהִגְרָלָה:

- 1 << לומדים 2 משניות לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה.
- 2 << אוקרים בסעודת השבת דבר תורה המופיע בעלון זה
- 3 << מדליקים נר לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה (באשור ההורים בלבד!)

077-204-9772

נִתֵּן לְהִרְשֵׁם לְהִגְרָלָה אַךְ וְרַק עַד יוֹם ד' ב' - 12:00 בְּלִילָה

לְתִרּוּמוֹת וְהַנְּצָחוֹת חִיגוּ - 0722-81-85-82

פניני הפרשה

בראשית

עלון מס'

1106

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

המפתח לישועה

וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה (ב. ה) – יש להבין: וכי בלי אדם האדמה אינה יכולה להצמיח עצים ושיחים, הרי גם כשנברא אדם הראשון לא נועד לעבוד את האדמה, וכי הרש זרע, הרי היה בגן עדן והיו מלאכים צולים לו בשר ומוזגים לו יין, וכל עבודת האדמה נעשתה אחרי הקללה של "בויעת אפך"?

רש"י מפרש את הפסוק בתוספת ביאור: "ומה טעם לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים. וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים". מכאן למדנו שעיקר העבודה שנדרשה מאדם הראשון היתה עבודת התפלה שהיא המפתח לישועה. הגשמים כאן למעשה כבר היו מוכנים לרדת ולהשקות את השדות, אולם המתינו עד לתפלתו של האדם אשר תגרום לירידתם. רואים מכאן שיתכן מצב שבו המשאלה שהאדם רוצה, כבר מוכנה ומוזמנת לו באוצרו של הקב"ה, אך מונעים ממנו את הדבר רק כדי שיתפלל ויבקש. המפתח אמנם הוא קטן וזעיר, אך בלעדיו אי אפשר להכנס לבית. וגם צריך שיהיה המפתח מדויק ומותאם, כי אם לא – אין בו תועלת כלל.

מסופר על חסיד אחד שהיה חולה, והירבה להתעסק ברופאים ורפואות, ולא הועילו לו כלום. בא להרב הקדוש מנישכיו לשאול בעצתו ולבקש את ברכתו, אמר לו הצדיק: סע לפרופסור מהעיר אניפולי, והוא ירפאך. נסע הלה מרחק רב עד שהגיע לאניפולי, ודרש וחקר היכן גר הפרופסור. תמהו האנשים ואמרו לו אין כאן פרופסור, ואפילו לא רופא. נצטער אותו חסיד על מלטול הדרך. חזר לרבו וסיפר לו את כל הקורות אותו, שלא מצא רופא בעיר זו כלל. אם כן, שאלו הצדיק מה עושים האנשים בנאפולי, אם חלילה אחד מהם חולה? השיב החסיד, מה יכולים הם לעשות, בוטחים בה' ומתפללים שירחם עליהם וישלח להם רפואה מן השמים. אמר לו הצדיק "זהו הפרופסור מאניפולי שאליו היתה כוונתי, מי שעוזר להם יעזור גם לך". האיש אכן התפלל על עצמו ונתרפא.

עצה טובה	יחיד ומיוחד
<p>לסובלים מעצבות, כדאי לפנות שעת פנאי לעשיית דברים המרגיעים את הנפש. כל אחד ותחביבו. אם זה נגינה, ציור, שתילת פרחים, דייג, כתיבה או כל דבר אחר שמסיח את הדעת וממלא את הנפש. (הרב נח פלאי הי"ו).</p>	<p>החיבור היחיד של רבנן סבוראי "מסרה גדולה". מלבד השלמות שנעשו לתלמוד, יצירתם של רבנן סבוראי היא כתיבת המסרה, הכוללת רשימת הערות על נוסח המקרא, שנכתבו במטרה להכריע בין הנוסחים וליצור נוסח אחיד בכל קהילות ישראל. רוב הערות המסרה מציינות את מספר הופעות המלים במקרא. לדוגמא, שיש בתורה ל"ט "אותם" מלא וי"ו. בעלי המסרה כמוכנ לא התכוונו שיש קשר דרשי בין הפסוקים, אך ישנה דרך לשלב את הפסוקים החריגים שמציין המסרה ולדרוש מהם רעיון מאחד. בעל הטורים על התורה בנה אב לכל המחדשים בדרך זו, וכנראה שהוא הראשון שדרך בדרך זו. גם מהר"ם מרוטנבורג כתב קונטרס גדול של דרשות ע"פ המסרה (הובא בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג, בהוצאת מוסד הרב קוק דפים ג-מא). ישנו גם ספר "טעמי המסרה" וכן ספר "שילוב המסורות" העוסקים בזה.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סערון זצ"ל

"אותם העומדים בעת התפלה ומראים עצמם כעייפים ואינם יכולים לעמוד, עליהם הכתוב אומר 'ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל'. כל יומא לא לעי (כל היום אינו עייף) ובעידן צלותא לעי (ובעת התפלה עייף)?! כל היום עומד בשוק אצל הפקיד וכו' ואינו עייף, ובשעת התפלה אינו יכול לעמוד?!".

(מגיד חדשות" ח"ט עמ' רס"ח)

ורוח אלהים מרחפת על פני המים – מרן החיד"א ז"ל בספרו נחל קדומים כתב וזו לשונו: אמרו חז"ל, ורוח אלהים מרחפת זה רוחו של משיח. ע"כ. והנה ידוע ומפורסם מאמר חז"ל (עייני סנהדרין דף צ"ב רע"ב) שלעתיד לבא צדיקים שבדור הקב"ה בורא להם כנפים ועפים בשמים ורשעים כלים ב"מ. ואפשר שלזה ירמוז הפסוק ורוח אלהים מרחפת על פני המים, היינו כל הירא את ה' ואשר רוח אלהים מפעמת בקרבו ירחף על פני המים. ועוד אפשר לרמוז "על פני המים" על פי מה שאמרו חז"ל (ב"ק דף י"ז ע"א) אין מים אלא תורה, לרמוז שרק מי שיהיה לו מים יוכל לרחף. וזו כוונת הפסוק ורוח אלהים מרחפת – על פני המים, רצונו לומר למי שיש לו מים דהיינו תורה. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

לתשובה אין תשובה!

קנה בגד והביאו לביתו. ספקה אשתו כפיים וקראה: "את כל ממונך הוצאת לקניית בגד, ומה נאכל בחג, על מה תקדש ועל מה תבצע? איזו הפקרות, פזיזות, חוסר מחשבה ודעת!"

נוכח העני בטעותו, ושאל: "ועתה מה אעשה?". אמרה האשה: "רוץ והחזר את הבגד למוכר!". תהה האיש: "וכי יסכים להשיב לי את כספי?".

נטלה האשה את הבגד, בחנה אותו ומצאה בו פגם זעיר. הצביעה עליו ואמרה: "הנה, הראה לו זאת, וישיב לך את כספך!".

נטל העני את הבגד, שב אל המוכר ואמר: "החזר לי את מעותי! ראה מה מכרת לי, הנה - הבט כאן!".

נטל הסוחר את הבגד, והשיב לו את הכסף בלא אומר ודברים. נטל העני את המעות והלך לדרכו. תמהו הקונים הרבים: "מדוע החזרת לו את כספו? הפגם - זעיר עד מאוד, כמעט שאינו נראה. וגם אם חפץ הוא בבגד מושלם, מדוע לא החלפת לו את הבגד שקנה בבגד אחר!".

חייך המוכר ואמר: "לו הייתם שמים לבכם לדבריו, הייתם מבינים למעשי. הן לו היה חפץ בבגד מושלם, היה בא ואומר: 'ראה נא פגם זה, אבקשך להחליף את הבגד!', אבל הוא לא אמר כן, אלא פתח ואמר: 'החזר לי את מעותי!', ורק לאחר מכן נימק את דרישתו, באומרו 'ראה את החיסרון שמצאתי'. מכאן הסקתי, שאינו חפץ כלל בבגד, כל כוונתו לקבל חזרה את מעותיו, והפגם הוא רק עילה ותואנה. אם כן, מה הייתי מרויח לו הייתי מתעקש על החלפת הבגד, הלא היה מעיין בו למצוא פגם אחר. מוטב אשיב לו את כספו, ולא יהא לי עסק עמו!".

כך הרשע שכל כוונתו לקנטר - אין טעם לענות לו. לא תשובות הוא מבקש - אלא כל כוונתו לפרוק עול, וגם אם נענה לו על שאלה אחת, יחפש "מומים" אחרים, ימציא קושיות וימאן בתירוצים.

אל הגאון רבי יוסף רוזין הרוגוצ'ובר זצ"ל נטפל יום אחד אדם רשע בעל גאווה ורע מעללים שניסה לשאול את הגאון שאלות וחקירות טיפשיות ובדרך זו ללגלג על תורת ה'.

הבין הגאון כי לא תשובות הוא מבקש כי אם להתגולל ולהתנפל, וענה כסיל כאיוולתו. "גם לי יש חקירה", אמר לו, "כשעושים קנין משיכה בבהמה ונותנים לה מכה כדי שתרוץ, מדוע היא רצה - האם בגלל שהיא מפחדת לקבל מכה נוספת, או בגלל שכשהיא מתרחקת שוב אינה רואה את המקל?".

הביט עליו אותו רשע בתמיהה ואמר: "סליחה כבוד הרב, אבל שאלה זו צריך להפנות לעגלון, וכי עגלון אנכי?...". החזיר לו הגאון: "וכי בתור עגלון שאלתיך? בתור בהמה שאלתיך!...".

*

ישנה סתירה ידועה בין שני פסוקים: כתוב אחד במשלי אומר "אל תען כסיל פְּאֹלְתוֹ, פֶּן תִּשְׁוֶה לוֹ גַם אֶתָּה" (משלי כו, ד), ואילו בפסוק שאחריו נאמר "עֲנֵה כָסִיל פְּאֹלְתוֹ פֶּן יִהְיֶה חֶכֶם בְּעֵינָיו". מיישב הגאון רבי יוסף גיגי זצ"ל (מגדולי חכמי תוניסיה לפני כמאתיים שנה) בהגדת "פי המדבר": כאשר אתה אומד בדעתך שהכסיל מבקש לדעת תשובה ואינו בא להתנגח - "עֲנֵה כָסִיל פְּאֹלְתוֹ", אך אם ברור לך שכוונת הכסיל להתנגח - "אל תען כסיל פְּאֹלְתוֹ" (ועיין שבת ל' ע"ב).

וכבר לימדונו חז"ל בסנהדרין (ל"ח ע"ב) שאין לענות לאפיקורס ישראל, כי זה יביאו לכפירה גדולה יותר. **המגיד מדובנא** זצ"ל מסביר זאת כדרכו במשל (הובא בהגדת "שערי ארמון"):

מעשה בעני מרוד, שחסך מפתו וקיבץ פרוטה לפרוטה להוצאות החג הממשמש ובא. בערב החג הלך ברחוב, וראה אנשים מתגודדים סביב דוכן למכירת בגדים. התקרב וראה, שהסחורה מעולה והמחיר זול. אמר לעצמו: אקנה בגד לכבוד החג, ולא אלך בו בכגדי הבלואים.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

"אם תאהב אותו – לא תדבר עליו!"

אפילו לא נסיון בעבורי" הודה התלמיד.

"מדוע? האם לאבא שלך אין שום חסרונות?" חקר הרב.

"אין אדם ללא חסרונות", הסכים התלמיד, "ובכל זאת, אין לי כל תאווה לדבר עליו. ולא זו בלבד אלא שאם אשמע מישהו שידבר עליו לשון הרע – לא יתן לי הדבר מנוחה".

"תנסה להסביר לי מדוע?" ביקש הרב "במה שונה הוא מכל אדם אחר?"

"על אבא שלי אני לא מסוגל לדבר!" התקשה התלמיד להסביר את ההבדל, "זה אבא שלי ואני אוהב אותו!"

"אם כן" סיכם הרב "אתה בעצמך נתת עצה נפלאה איך להתגבר על התאווה לדבר לשון הרע על הזולת: תאהב אותו! אם תאהב אותו – לא תרצה לדבר עליו!"

אחד התלמידים בישיבת סלבודקא, ניגש לראש הישיבה הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, וגילה בפניו את לבו: "יש לי תאווה בלתי נשלטת לספור לשון הרע, בפרט סיפורים כאלו שאף אחד לא יודע! התאווה הזו בוערת בי כמו אש, ואינני מצליח להתגבר עליה. יוכל הרב לתת לי עצה איך להתגבר ולא להכשל?"

נענה ראש הישיבה ואמר לו: "אביך היה אצלי לפני שבועיים והתעניין אודותיך. הוא עשה עלי רושם של אדם יקר במיוחד. רציתי לשאול אותך האם גם עליו, על אבא שלך, יש לך תאווה בלי נשלטת לדבר לשון הרע?"

"לא, חס וחלילה!", הזדעק התלמיד, "על אבא שלי אין לי שום רצון לדבר לשון הרע".

"וכשאתה נוצר פיך מדבר עליו, האם אתה מרגיש שאתה עומד בפני נסיון ומתגבר על תאווה?" הקשה הרב.

"לא! ביחס לאבא שלי אין לי כל תאווה לדבר. זה

☺ זה לא חוק! ☺

איש אחד שמע כי מי שעורך "תענית דיבור" ואינו מוציא מפיו דיבור חולין במשך ארבעים יום וארבעים לילה, זוכה לרוח הקודש...

בלי אומר ודברים, התכנס בביתו, ונמנע מלצאת אל הרחוב כדי שלא ישל בדיבור. תקופה זו היתה קשה עבורו, אך בסופו של דבר היא הגיעה לסיומה. בסיום יום הארבעים, ציפה בקוצר רוח כי תשרה עליו רוח הקודש, אך מלבד רוח שנשבה קלות על ראשו, מאום לא אירע!

מאוכזב ומבולבל עשה דרכו אל הצדיק רבי ישראל מרוזין זצ"ל לדעת מנה זה ועל מנה זה.

כשהגיע לרוזין, נדהם לראות את הצדיק עומד ליד מרכבתו, ולא פחות ולא יותר מלטף את ראשו של הסוס...

"ימחל נא לי רבי", לא הצליח האיש להתאפק, "האם זה מתאים כי רבי גדול כמו כבודו ילטף ראשו של סוס?"

"אין זה סתם סוס" היסה אותו רבי ישראל "דע לך שסוס זה קדוש וטהור – במשך ארבעים יום וארבעים לילה, הוא עשה תענית דיבור ולא הוציא ולו דיבור אחד מפיו..."

☺ חוק חוק אפא... ☺

רהמנא לבא בעי!

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם מותר ללמוד בספרי שד"ל?

תשובה: צריך זהירות רבה. מצד אחד הוא דייקן מאד (גם הגאון ר' יוסף חיים ז"ל מזכירו בפתחה לספרו עוד יוסף חי דרושים, בשם החכם שד"ל), ומצד שני מגיה בתנ"ך כרצונו (ואפילו על תבל יתם, כרום כבוד ה' ממקומו, ועוד) וכופר בקבלת חז"ל בדין מעשר עני, ומתגלה בתער, ועוד. היה בידי ספרו פניני שד"ל (מכתבים) לשבוע ימים, ואור וחשך משמשים אצלו בערבוביא.

שאלה: האם מותר להסתפר בכיתת לימוד בישיבה?

תשובה: אם הכיתה אוכלים בה וישנים בה, הו"ל כבית רבנן. ואם אינה עשויה רק ללימוד גרידא – אין להסתפר.

שאלה: שמעתי אומרים שאין לירוק ברחוב אפילו בצד, משום קדושת ארץ ישראל. האם יש ענין בזה? תשובה: אין בזה ענין.

שאלה: האם צריך לשבת בקדושת "ובא לציון" כמו בקדושה דיוצר? תשובה: כן.

שאלה: האם גם בזמננו יש איסור להלוות בלא עדים?

תשובה: לא נשתנה הדין. גם בימינו יש להלוות בעדים או לקחת פתק בכתב יד – אלא אם כן מוכן המלוה למחול על ההלוואה.

שאלה: יחיד שאיחר לתפלה, ורוצה לומר בקול רם את תחילת שמונה עשרה עם הקדושה, אך בזה הוא מבטל אנשים שלומדים שם אחרי התפלה. האם ראוי הדבר? תשובה: לא כדאי לבטל לימוד רבים עבור קדושה של יחיד.

שאלה: האם פסקי הרמב"ם בענינים שלא נדונו בשלחן ערוך, כמו בהלכות שמיטה, חשיבי לן כמשקל פסקי הש"ע? תשובה: לא בדיוק. וראיה מדין ביעור בשמינית.

שאלה: יין של שביעית שאסור בהפסד, האם מותר להרתיחו כשמגנישים לפני חילוניים, כדי שלא יתנסך היין, או שאסור שהרי מפסיד מן היין מעט? תשובה: זו שאלה יפה. ואם אפשר יש לזהר שלא לשתות מהכוס אחר ששתו ממנו מחללי שבת, וממילא אין צריך להרתיחו.

שאלה: שכך לא דתי בבנין משותף, נטע עצי פרי בנינה המשותפת בשוגג בשנת השמיטה. האם מותר לאכול פירות אלו? תשובה: אחר שלש שנות ערלה.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לקבלת העלון לוציאם: 054-6868199

זמני ת"א:

בְּנֵימַת הַשָּׁבֶת: 18:05

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 19:00

ר"ת: 19:36

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagifrenkel@gmail.com

בס"ד עלון מס' 521 1.10.2021 - כה' תשרי תשפ"ב

וְיִשְׁעֵהוּ אֶל הַבַּל וְאֶל מִנְחָתוֹ (ד,ד)

פְּרִשֶׁת - בְּרֵאשִׁית

וְיִשְׁעֵהוּ אֶל הַבַּל וְאֶל מִנְחָתוֹ (ד,ד)

ישנם אנשים החושבים שאם יתנו תרומה מכובדת לבית-הכנסת, או צדקה בעין יפה לעניים, הם כבר עשו את שלהם כיהודים, ויכולים להמשיך את חיי החולין שלהם ככל האנשים רודפי הבצע והתענוגות. עם הטעות הזאת הם חיים את כל שנות חייהם.

מבלים את רוב זמנם לריק במאמצים להשיג את מילוי תאוותיהם. ואילו את רעבונם הרוחני הם משקיטים במעט מעשים טובים שעושים, בעיקר על ידי כספם, כמותן צדקה וכיוצא בזה.

טעות גדולה היא זו. כי העיקר כאן חסר, עלינו לדעת ולזכור כי העיקר בעולם הזה הוא לימוד התורה. מעבר לעובדה כי התורה הקדושה היא תכלית הבריאה, הרי שכאשר האדם עוסק בתורה הקדושה ומקיימה- התורה עצמה אף גורמת לאדם לעדן את עצמו ולעבוד על מידותיו.

בנוסף התורה הקדושה מלמדת ומחדירה באדם את העניין של קיום מצוות חסד עם הזולת וכן זוכה הוא להתחזק באמונה בבורא יתברך לעד ולעולמי עולמים ובכך יוכל לעבור באמונה ובביטחון את כל האירועים שיעברו עליו בימי חייו. וכן יתחזק בהשתפכות הנפש ובעבודת התפילה ובמצוות נתינת הצדקה לעשותה כדבעי ובלב שמח וכן ישתלם בעניינים רבים נוספים בזכות שהוא עוסק בתורה.

בנוסף יזכה שצאצאיו וילדיו יראו וילמדו ממעשיו על ידי שישמש להם מודל לחיקוי והם יגדלו על אדני התורה. אמנם כן, אין ספק כי נתינת צדקה ותרומות גדולות למוסדות תורה וחסד, אינן דבר של מה בכך כלל ועיקר ושכרו של העוסק בהן גדול. אולם אם הדבר לא נעשה במקביל ללמוד התורה הקדושה וכפועל יוצא ממנו, ערכו פוחת משמעותית.

על מוטיב זה אומר האדמו"ר הגאון הרב חיים מאיר הגר זצ"ל בעל האמרי חיים מויז'ניץ (מובא בספר 'אוצר אפרים') עניין זה רמוז בפסוק: "וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבַּל וְאֶל מִנְחָתוֹ" כי הבל ראשי תיבות העוסק בתורה לשמה. וכך אומר לנו הכתוב קודם: "וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבַּל", כלומר אל העוסק בתורה לשמה, ורק לאחר מכן נאמר: "וְאֶל מִנְחָתוֹ". כלומר שמי שעוסק בתורה לשמה, הקדוש ברוך הוא שמח ופונה אל מנחתו – ואל מעשי הצדקה והחסד שלו. יהי רצון שנזכה לעסוק באמת ובתמים בתורה הקדושה לשמה ולקיים את האמור בה עד עולם. בברכת שבת שלום הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א. (פניני עין חמד)

מה הוא 'צלמו ודמותו' של האלוקים? הרב משה יזדי ('אהבת ישראל')

אף לאחר שחטאו אדם וחוה בפרשתינו, ריחם עליהם ה' יתברך ועשה להם כתנות עור. לאחר מכן נאמר: "בדמות אלו-הים עשה אותנו", ולמדו רבותינו שהפסוק בא ללמדינו לעשות חסד אף עם מי שחטא נגדינו. זהו שכתב ה"חפץ חיים" בספרו 'אהבת חסד' (ח"ב פ"ב): נאמר בפסוק "ויברא אלוקים את האדם בצלמו..."

ופירשו חכמנו וזכרונם לברכה: למידותינו! והיינו, שנתן הקדוש ברוך הוא בכח נפשו של כל אדם שיתדמה במידותיו אליו יתברך, שהוא רק להיטיב ולהתחסד עם זולתו. וכמו שכתוב: "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו"... וקיום כל העולם תלוי בזה. נמצא: ההולך בדרך הזו נושא עליו צלם אלוקים והמונע עצמו ממידת החסד ואומר בליבו: למה לי להיטיב לזולתי? מרחיק את עצמו מה' יתברך מכל וכל. עד כאן דברי "החפץ חיים" זיע"א.

בכל הדורות ידעו גדולי התורה שבעמנו להדגיש את מעלת החסד ואף להוות דוגמה אישית לכך. מעולם לא חסו על זמנם ולא על ממונם ואף לא על בריאותם. דחו הם הכל כדי לעשות עוד ועוד חסד. עד כמה? ובמה דברים אמורים?

פעם התארח הסבא מנובהרדוק הגה"צ רבי יוסף יוזל הורביץ זיע"א ביום הכיפורים בעיירה בארוסיק. כאשר נכנס לבית הכנסת, הבחין ביהודי הנועל נעליים לרגליו (אף שכידוע שיום זה אסור בנעילת הסנדל). ניגש אליו הסבא מנובהרדוק ושאלו לסיבת הדבר. ענה הלה כי אין לו גרביים ומתבייש הוא ללכת יחף. מיד חלץ ה'סבא' את גרביו ונתן ליהודי, בעוד הוא עצמו מתהלך יחף כל יום הכיפורים.

כאשר נשאל על ידי תלמידו: מה ראה להעדיף את היהודי הזה על פני עצמו ולא חס על כבודו? השיב ואמר: "יהודי זה הרי הוא תושב העיר וכשיראוהו יחף יזלזלו בכבודו. לא כן אני, שאיני אלא עובר אורח, לא אכפת לי מה שיחשבו עלי..."

בספר "המורה" הרצוף עובדות מדהימות מחייו הזוהרים והמוזהרים של ראש ישיבת 'פורת יוסף' הגאון הגדול חכם עזרא עטיה זיע"א מובא כדלהלן: באחד הלילות הבחינה רעייתו של ראש הישיבה שהשינה נדדה מעיניו של בעלה הגדול ואינו נרדם כלל. לשאלתה: "מה מציק לך? מדוע אינך נרדם?" ענה הוא לה: "היום בצהריים שמעתי שהבן של השכנה אינו חש בטוב וחום גופו עלה מאד. זעקתי לרפואתו במשך היום ואיני מסוגל להירדם לפני שאדע אם הוטב לו". רעייתו הצדיקה הזדרזה ויצאה לבית השכנה לשאול על מצבו של בנה. רק לאחר שחזרה והודיעה שהילד חש בטוב, הודה חכם עזרא זיע"א לה' יתברך ושקע בשינה עמוקה.

עוד עלינו לדעת: קיום מצוות החסד אינו רק בחוצות קריה, אלא חובה קדושה וזכות עצומה היא לנו לחפש ולעשות חסד בעיקר עם הקרובים אלינו ובתוך משפחתנו. כאותה עובדה מאלפת עם אחד מנכדי ה"חפץ חיים" שלמד בכולל שבישיבת לייקווד, אצל הגאון רבי אהרון קוטלר זיע"א והמשגיח הגה"צ רבי נתן מאיר וזכטפויגל זיע"א. ראש הישיבה והמשגיח היו גאים בכך שאברך בעל יחוס כזה נמנה על אברכי הכולל.

עם זאת הבחינו השניים, שלעיתים קרובות מגיע האברך באיחור לתפילת שחרית, ומפעם לפעם אף מפסיד את המניין לגמרי. תמהו הם מאד על איחוריו התכופים של האברך אך מפני כבודו נמנעו להעיר לו עד שחזר הדבר ונשנה מידי יום ביומו. יום אחד קרא לו המשגיח כדי לשוחח עימו על תופעה תמוהה זו.

בנוכחות ראש הישיבה רבי אהרון פנה הוא לאברך ואמר: "אני תמה על כך שאתה מרבה לאחר לתפילה" לאחר מכן הוסיף ואמר: "כיצד היה סבך הגדול מוגיב על דבר כזה?" "מאד הייתי רוצה להגיע תמיד בזמן, אך אין הדבר עולה בידי. בכל בוקר בדרכי לתפילה, נתקל אני במקרה מעורר רחמים ואיני יכול לעמוד מנגד.

המדובר הוא באשה שנתברכה בילדים רבים, ובכל בוקר אני שומע את הילדים בוכים. האחד צורח עד שיקב ל את הבקבוק שלו. השני צריך להישלח לבית ספרו, השלישי דורש ארוחת בוקר וכן הלאה. אין אף אחד שיוכל לעזור לה, לכן אני חש שמחובתי לעזור לה" השיב האברך.

האברך המשיך וציין: "לפעמים אני מספיק להגיע להתפלל בישיבה, אך לעיתים העיכוב הוא כה גדול עד שאני נאלץ לחפש מנין מאוחר יותר במקום אחר". המשגיח התפעל והתרגש מהתנהגותו האצילית של האברך, ואמר שרגישות מיוחדת זו אכן מתאימה לנכדו את החפץ חיים. עם זאת חש המשגיח גם השתתפות בכאבה של האשה ושאל את בן שיחו: "מי היא האשה הזאת, האם היא אלמנה? או גרושה? גם אני הייתי רוצה לעזור לה". "אוי, לא! חס ושלום! לא אלמנה ולא גרושה" אמר האברך הצעיר והוסיף: "יש לה בעל לאשה זו, ואני הוא בעלה!"...

המשגיח וראש הישיבה התפעלו מאד מדבריו ואמרו: "אתה כל כך צודק. לפעמים מבין האדם שיש לעזור רק לאלמנה ואינו שם לב לחסד המתבקש להיעשות בתוך ביתו". כי על כן מצוות גמילות חסדים חלה בראש ובראשונה בביתו של האדם וכמו שכתוב: "ומבשרך אל תתעלם". ה' יזכנו לאהוב חסד ולהרבות בחסד בביתנו ומחוצה לו. ובזכות מצווה נפלאה זאת נזכה כולנו לחיים טובים ומאושרים ויראו עינינו בביאת משיח צדקנו לאלתר אמן ואמן.

וּלְבָשִׁים (ג,כא)

מדהים להיווכח שישנם בדורנו ילדים מופלאים בדרגות של מלאכים... לפנינו שאלה מרגשת, שנשלחה מאת מורה לכיתה ג' בתלמוד תורה מסויים: אחד מילדי הכיתה, דניאל שמו, הגיע בבוקר אחד אל הכיתה עם נעליים חדשות מסוג איכותי. כדי לתת לו הרגשה טובה, פניתי אליו והבעתי את התפעלותי מהנעליים החדשות והיפות שקנו לו. למחרת הבחנתי, שתלמדי אחר בכיתה, בנימין שמו, אף הוא הגיע עם נעליים חדשות, זהות ממש לנעליו של דניאל. במקביל, גיליתי להפתעתי, שדניאל הגיע עם נעליו הישנות (לאחר שעברו ניקוי וצחצוח). פניתי אל דניאל כדי לבדוק כיצד קרה שחבירו הטוב הגיע עם נעליים זהות לנעליו החדשות, ואילו הוא נועל את נעליו הישנות. בתחילה הוא ניסה להתחמק, אך לבסוף סיפר את שהתרחש כאן (והדברים מחממים את הלב, בפרט לאור העובדה שמדובר בילד בן שמונה!): "זה זמן רב שבנימין חברי הגיע לתלמוד תורה עם נעליים מרופטות וישנות, דבר שהיסב לו בושה נוראית מידי יום.

לאחרונה הבחנתי, שנעליו כבר 'פותחים את פיהו', ולנוכח מוג האוויר הסוער בימים האחרונים, חודרים מים לנעליו, ורגליו קופאות מקור... תמיד ידעתי שהמצוקה בבית חברי קשה, אבל לא תיארתי לעצמי שאף כסף לנעליים אין שם; החלטתי אפוא, שמאחר ולי כבר יש נעליים ישנות במצב סביר, אוכל ליתן לו את הנעליים החדשות שקנו לי, וכך לשנינו יהיו מנעלים לרגלינו. למרבה הסייעתא דשמיא, המידה התאימה לו בדיוק, והנעליים ניתנו לו במתנה... (איזה טוב- לב של ילדי ישראל הכשרים והטהורים!!). "ומה סיפרת להורידך? - שאלתי את תלמיד הצדיק - וכי הם לא הבחינו בכך שנעליך נעלמו?". הלה השיב: "הצלחתי להתחמק מהוריי בדרך כלשהי, ואת נעליי הישנות מיהרתי 'לחדש' על ידי צחצוחם והברקתם"... (ומעניין שנתן לחבירו דווקא את נעליו החדשות ולא את הישנות, ממש כדברי קודשו של הרמב"ם (בסוף הלכות איסורי מזבח): "האכיל רעב - יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כיסה ערום- יכסה מן היפה שבכסותו, וכן הוא אומר: כל חלב לה!". פלאי פלאים).

כעת - ממשיד המורה - אני מסופק כיצד עלי לנהוג; אמנם מדובר בנתינת צדקה מיוחדת המגיעה עד לכסא הכבוד, אך מאידך, זה לכאורה ממש גזל, שהרי ההורים לא קנו עבור בנם את הנעליים היקרות כדי שילך ויתנן לאחרים... שאלתי אפוא היא- האם עלי לגלות להורים אודות מעשיו של בנם, או שמא אפנה אל שני התלמידים ואסביר להם שיש כאן בעיה של נתינה ללא רשות; ואולי בכלל איני צריך להתערב בסיפור?...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, הציג שאלה זו בפני גיסו הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, והשיב על סמך הנאמר בשולחן ערוך (או"ח סימן שמ"ג): "קטן אוכל נבלות (או עובר על אחד משאר איסורי התורה), אין בית- דין מצווים להפרישו". דהיינו, קטן העובר על איסורים, אביו צריך להפרישו מהם, אבל אחרים אינם מצווים להפרישו. ולכן גם אם נאמר שדניאל עבר על גזל בכך שנתן לחבירו את הנעליים, מכל מקום אין אנשים אחרים (מלבד אביו) מצווים להפרישו. ולכן, מותר למורה לשתוק ולהתעלם. ואמנם מבואר ברמ"א (שם) שיש אומרים שקטן שהגיע לחינוך, מוטל על כל אדם להפרישו מאיסורים, והמשנה ברורה (סק"ז) הביא את הכרעת החיי אדם שיש להחמיר כשיטה זו כשעובר הקטן איסורי תורה, מכל מקום בענייננו, אין כאן גזל ממש, כי מסתבר שאילו היו הוריו יודעים מה בנם פעל בשמים, היו מתרצים ממעשה הצדקה שלו, רק שהשאלה היא האם צריך לחנך את הילד שלא ינהג כך, ובזה נראה, שמאחר וכל עשייתו נובעת מטוב- לב ורחמים, ואין כאן ממש חשש גזל, ולא חשש שעלול הילד להיסרך ולהידבק באיסורי גזילה, ממילא אין צריך להפרישו מכך. עוד יש לציין, למבואר במשנ"ב (סק"ט), שבית-דין צריך לגעור ולהכות קטן הגונב. ובענייננו בוודאי שבית-הדין לא יכה את דניאל, אלא אדרבה ינשק אותו על הצדקה המופלאה שנתן! (אחת שאלתי 2)

בְּרֵאשִׁית

סיון תשפ"ב

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 652 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 538 שנה י"ב העלון מוקדש לע"נ מו"ר הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל כ"ג תשרי תשפ"ב

בְּרֵאשִׁית - תוכן ענייני הפרשה

- א. בראשית - בריאת העולם ע"י השם יתברך - מלאכת שמים וארץ בששת ימי המעשה, ויַנְפֹּשׂ ממלאכה בשבת.
- ב. סדר יצירת אדם וחווה, מעשה גן עדן, חטא אדם הראשון, העונש וְהַגְרוּשׁ מגן עדן (ב, ד-כה: ג, א-כד).
- ג. לידת קין והבל, קרבנותיהם, הריגת הבל, ועונש קין (ד, א-כז).
- ד. סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם עד נח - עשרה דורות (ה, א-לב: ו, א-ח).
- ה. חטאי דורו של נח, ונח הצדיק מצא חן בעיני ה'.

"וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ" (ב, א) - שלימות

ההנהגה

מתחילת הבריאה ועד סוף כל הדורות הראה הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו, דור דור ומנהיגיו. ועל ראייה זו ראה צורך לומר שירה ולהודות. כפי שנאמר בתהלים (צ, ו-ז): "מִה נִגְדְלוּ מַעֲשֵׂיךָ ה', מֵאֵד עֲמָקוֹ מִחֻשְׁבְּתֶיךָ, אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע וַיִּכְסֵּל לֹא יֵבִין אֶת אֲתָתְךָ", וא"כ מאחר ש"מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" הוא שירה על שלימות ותכלית הבריאה, אדם שמתעלה - מעלה הוא את הבריאה יחד איתו לתכלית בריאתה, ואם הוא חלילה מתקלקל - הוא מקלקל את העולם כולו איתו. ובשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן. וא"ל ראה מעשי כמה נאים ומשובחין הן, וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי. וכשהכיר אדם הראשון בכוח התשובה, התחיל מטפח על פניו ועשה גם הוא תשובה, ואז אמר את ה"מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" שכל תכליתה כבוד בוראה, וזה המזמור על התשובה שהביאתו לשירה.

"וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹקִים וַאֲיַנְנֻוּ כִּי לָקַח

אֶתוֹ אֱלֹקִים" (ה, כד) - חנוך עבד ה'

לאחר שהוליד חנוך בן את מתושלח, מאס בדרכי בני האדם הרעים, והיה עובד את ה' בביתו ומפריד את עצמו מבני האדם. לאחר שנים רבות שהיה מתפלל בביתו ועובד את ה', נגלה אליו מלאך ואמר לו קום צא מביתך ומלוך על בני האדם ותלמד אותם ללכת בדרך הישרה להאמין בה' ולשפוט אותם ביושר ובאמונה. וכך עשה חנוך בציווי ה' ואסף את כולם ולימדם את מוסר ה', ומכל המקומות בעולם התאספו לשמוע את דברי חכמתו של חנוך, ועבדו את ה' כל ימי חנוך. כך היה במשך 243 שנה, עד שמת אדם באותו זמן וקברוהו שת ובניו וחנוך ומתושלח בכבוד גדול ועשו מספד גדול עליו. לאחר מות אדם שוב הסתתר חנוך בביתו, והיה נגלה מדי כמה ימים. וכשהיה יוצא אליהם, כל בני האדם והמלכים היו באים לשמוע את חכמת אלוקים שבו. באחד הימים, קרא לו מלאך ה' ואמר שהקב"ה רוצה להעלותו ולהמליכו בשמים על כל המלאכים. וכך נפרד חנוך מבני האדם וראו סוס יורד מן השמים לקחתו, ורכב עליו חנוך וליוו אותו 800 אלף איש. ביום שלאחר מכן ביקש חנוך שלא ילווהו יותר כדי שלא ינזקו. וכך עזבו לאט-לאט האנשים עד שאמר ביום השישי שעולה השמימה עם הסוס, ועלה ברכבי אש וסוסי אש, ועל הארץ נפלו אבני שלג גדולות. [ספר הישר]

999 ה'תשפ"ב

בסימנא טבא מתחילים בקריאת ספר בראשית המכונה ספר הישר. לאחר שזכינו לסיים את התורה ולשמוח בשמחת התורה, זוכים אנו להתחיל את התורה שוב, מבראשית. דרש רבי שמלאי: תורה תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. תחלתה גמילות חסדים (שהלביש ערומים) דכתיב "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאֶשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוֹר וַיַּלְבֹּשֵׁם". וסופה גמילות חסדים דכתיב "וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִ". מסקנת הגמרא היא שכל התורה היא - חסד. ונאמר בקהלת רבה: אמר רבי ברכיה תורתנו הקדושה מסובבת בגמילות חסדים בתחילתה, באמצעיתה ובסופה. בתחילתה מצינו שהקב"ה גמל חסד עם אדם הראשון וחווה. ותיקן את חווה שתהיה כלי נאה, ונעשה להם שושבין, כדי לשמח חתן וכלה... ע"כ.

כתוב בספר "אהבת חסד": גדולה מידת החסד, שהיא אחד מהדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא. ומידת החסד עומדת לו לאדם להציל אותו בעל צרתו, והטעם לכך, כיון שכאשר דנים את האדם בבית דין של מעלה יש שם מלאכי רחמים ומלאכי דין המקטרגים עליו, אבל כשהקב"ה דן את האדם בעצמו, כל ההנהגה היא הנהגה של רחמים. ומתי זוכה האדם שידון אותו הקב"ה בעצמו? כאשר הוא גומל חסדים, ומעורר בזה את שורש מידת החסד, ואז זוכה שידון אותו הקב"ה ברחמים. אבל מי שעוסק רק בתורה ולא בגמילות חסדים, לא יוכל לזכות לכך, ולכן אמרו חז"ל שיש לאדם לעסוק גם בתורה וגם בגמילות חסדים.

ובפרק שני כתב (שם): הטעם שהתורה מזרזת את האדם כל כך הרבה על מצוות החסד, וגם מצריכה את האדם לאהוב מידה זו, כיון שכשברא הקב"ה את האדם נתן בו כח להתדמות אליו במידותיו, שהם רק להיטיב לזולת, שנאמר 'טוב ה' לְכָל, ונאמר 'נִתֵּן לָחֵם לְכָל בָּשָׂר', נמצא שההולך בדרך זו של גמילות חסדים - נושא עליו צלם אלוקים.

סיפר הרב מרדכי ארנון זצ"ל "יחזו ממתקים" עמ' קכח]: ביקשתי להתקבל אצל פרופסור בכיר בבית חולים במרכז הארץ. הלה היה פרופסור מעולה ומומחה בתחומו, ומחמת שרבו הפונים אליו, היו צריכים להזמין אצלו תור, חודשים ארוכים מראש. דא עקא, הנושא שלי היה דחוף... ועל כן נועצתי במורי ורבי, הגאון רבי אברהם דוב אויערבאך שליט"א. הוא הציע לי לפנות אל אחיו הגדול, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, כדי שיצייד אותי במכתב בקשה מיוחד אל הפרופסור הנ"ל. עליתי אל הרב ומסרתי לו דברי אחיו. הרב חיך את חיוכו הטוב, והחל מיד לכתוב את המכתב המיוחד. כשסיים, הכניס את המכתב למעטפה, והתכוון לכתוב עליה את שם הפרופסור. אך הרב אמר, שאין הוא זוכר את שמו הפרטי של הפרופסור, ואין זה יאה לכתוב לאדם חשוב כזה, ללא ציון שמו הפרטי. קם, איפוא, הרב ממקומו ופנה לעבר החדר השני, באומרו, שילך לחפש את שמו במדריך הטלפון.

אני, שחשתי מבוכה רבה, אמרתי לרב, שזו טרחה, בזבוז זמן וביטול תורה. הרב, שהיה עם הגב אלי, הסתובב כלפי, ושאל תוך כדי חיוך: "כלום הינך יודע עבור מה נוצר הזמן"? הוא מותיב והוא מפרק לה: "בשביל לעשות חסד עם בני אדם!" וזה שכתב הנביא מיכה (ו, ח): "הַגִּיד לָךְ אֲדָם מִה טוֹב וְמִה ה' דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ, כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד, וְהִצַּנֵּעַ לָכֶת עִם אֱלֹקֶיךָ". וישמע החכם ויוסיף לקח.

of the

"וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וְנָהוּ וְחֶשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְּהוֹם" (א, ב) - הוראה ועדות - סיפור

הד"ר יצחק קיסטר כבר פנה לצאת מהחדר, כששמע את קולו של הרבי מדבר אליו ואומר לו משפט סתום, שאת פשרו לא הבין: "הוא מכונה לאזר לנדא".

הימים ימי מלחמת העולם השנייה. אירופה בוערת ושואת העם היהודי בשיאה. רבי אהרון מבעלז מצליח לחמוק בניסי-ניסים מציפורני הנאצים, ועולה לארץ ישראל.

חסידיו מפצירים בו להתגורר בירושלים או בבני-ברק, ואולם הוא בוחר לקבוע את משכנו בתל-אביב, ושם הוא מתחיל לכוון מחדש את חסידות בעלז.

יום אחד הופיע בביתו הד"ר יצחק קיסטר, יהודי שומר תורה ומצוות, שמונה עוד בימי המנדט הבריטי לשופט, ובהמשך שימש נשיא בית משפט השלום בתל-אביב ולימים שופט בבית המשפט העליון.

שמו של האדמו"ר מבעלז נישא למרחקים. ברכותיו הקדושות וסיפורי המופת שהתרחשו אצלו כבדרך קבע התפרסמו בציבור. הד"ר קיסטר ביקש גם הוא לקבל את ברכתו. הרבי בירכו ולאחר מכן החל לומר: "בגטו בוכניה היה עימי יהודי ושמו אליעזר לנדא. היהודי הזה עשה לי ולעוד יהודים רבים טובות רבות, והציל את חייהם של רבים. בקשתי אליך כי תשתדל גם אתה לעשות לו טובה".

הד"ר קיסטר האזין לדברים רוב קשב, אך לא הבין איך יוכל לעשות טובה ליהודי שאינו נמצא כלל בארץ. כשפנה לצאת, בעומדו סמוך לדלת, קרא לו הרבי וציון כי כינויו של היהודי הוא 'לאזר לנדא'. השם הזה נחרת בליבו של קיסטר, אם כי הבקשה נותרה כתעלומה בעיניו.

ר' אליעזר לנדא היה עסקן פעיל בעיירה בוכניה, הממוקמת מדרום-מזרח לקרקוב שבפולין. הוא הצליח לקשור קשרים עם ראשי הגסטאפו במחנה. הללו היו מקבלים ממנו כסף ומצרכי מזון נחשקים, וכך הצליח להציל יהודים רבים.

כאשר הרבי מבעלז ואחיו, הרב מבילגוריי, הגיעו למחנה בוכניה, נודע לר' אליעזר כי עומדת להיערך 'אקציה', שבה ישולחו אלפי יהודים למחנה ההשמדה בלז'ץ. לרבי מבעלז ולאחיו לא היו תעודות המאשרות כי הם עובדים במפעלים חיוניים, ולכן היו מועמדים להישלח להשמדה.

ר' אליעזר ארגן מבצע הצלה מסועף, שבו דחס עשרות יהודים חסרי תעודות עובד לתוך משאית, והעביר אותם לגטו קרקוב. בין ניצולי המשאית היו האחים מבעלז.

בינתיים הזמין ר' אליעזר את קציני הגסטאפו לארוחה דשנה בביתו, והשקה אותם במשקאות משובחים.

במהלך הסעודה הפצירו ר' אליעזר ואשתו בקצינים להפסיק את ה'אקציה'. כטוב ליבם ביין נעתרו, ובמקום כמה אלפי יהודים שהיו אמורים להישלח למחנה ההשמדה, שולחו לשם כאלף בלבד, וחיי אלפים אחרים ניצלו.

בעזרת קשריו עם הגרמנים הציל ר' אליעזר יהודים רבים. לשם כך נתן את כל רכושו, וכשלא נשאר לו כסף, היה מבקש כסף, תכשיטים ומצרכי מזון מאת היהודים שנתבקש להציל. בעזרת אלה היה משחד את מלאכי החבלה ומטפח את קשריו עימם, לטובת אחיו.

ואולם קשריו עם הנאצים עוררו גם רינונים עליו. לא הכול הכירו את מעשי ההצלה המופלאים שעשה ואת מסירותו למען היהודים. הללו גם לא ידעו כי נותר בלי פרוטה, וסברו כי הוא דורש תשלום לטובת עצמו. ר' אליעזר היה מהנעלבים ואינם עולבים, וקיבל את הייסורים באהבה.

גם לאחר שהצליח להינצל בעור שיניו ממלתעות הרשע ועלה לארץ, סבל רדיפות מאנשים שכעסו עליו על שלא הציל את יקיריהם.

בבית הכנסת שבו התפלל היה יהודי מבוכניה, שבתחילת המלחמה נמלט לרוסיה, בתקווה שיצליח להבריח לשם גם את אשתו וילדיו, אבל נתיב ההצלה נסגר ובני משפחתו נשארו בגטו. היהודי עלה לארץ, ומכיוון שלא שמע דבר על גורל אשתו וילדיו, היה בטוח שנספו בשואה.

כשראה את ר' אליעזר בבית הכנסת בתל-אביב הטיח בו את זעמו על שלא הציל את יקיריו. הוא לא רצה כלל לשמוע את תשובתו, סירב לדבר עימו והציק לו בכל הזדמנות.

לא עברו הימים והאישה וילדיה הגיעו לארץ והמשפחה התאחדה. או-אז התברר לאותו יהודי שיקיריו ניצלו בזכות ר' אליעזר, והוא בא ובכה לפניו בבקשה שיסלח לו על שחשד בו על לא עוול בכפו.

השנים חלפו. השופט קיסטר לא ידע היכן הוא אותו 'לאזר לנדא', וכיצד יוכל לעזור לו. אבל זכר את בקשתו של הרבי מבעלז...

יום אחד נודע לו במסדרונות בית המשפט כי עומד להתקיים משפט של יהודי הנחשד בשיתוף פעולה עם הנאצים. מתברר שהיו שהתלוננו עליו והאשימו אותו באשמה החמורה. השופט התעניין בפרטי הדברים וליבו עצר פעימה כשגילה שכינויו של האיש הוא - 'לאזר לנדא'.

השופט הבין כי למצב הזה כוונו דברי הרבי מבעלז. הוא ביקש להופיע כעד במשפטו של ר' אליעזר לנדא, ובעדותו מסר את הדברים ששמע מפי הרבי מבעלז שנים רבות קודם לכן. העדות הזאת הכריעה לדחיית החשדות נגד ר' אליעזר, והוא זוכה מכל אשמה. [על-פי 'צנצנת המן' ו'מנת חלקי']

"וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים..."

(א, טז)

"המאור הגדול" - הוא השמש, והיא גדולה מהארץ ק"ע (פי 170) פעמים, וגדולה מהירח ו' אלפים ות"ת פעמים (פי 6800) (רמב"ם, הלכות יסודי התורה פ"ג ה"ח).

ובתנא דבי אליהו (רבה, פרק ט) מובא, לגל חמה מהלך ת"ק (500) שנה (למכסה עתיק).

"המאור הקטן" - הוא הירח, והארץ גדולה ממנו מ' פעמים (רמב"ם שם, למכסה עתיק).

"וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי" (א, יט)

אחת לכ"ח (28) שנה ביום ד' חוזרת השמש למקום בו נתלתה בבריאת העולם ומברכים עליה ברכת החמה (ברכות נט).

"וַיִּנְהָר יָצָא מֵעֵרָךְ" - תשעה נכנסו בחייהם לגן עדן:

חנוך, משיח, אליהו, אליעזר, עבד מלך הכושי, חירם, יעבץ בנו של ר' יהודה הנשיא, סרח בת אשר, בתיה בת פרעה, ויש אומרים במקום חירם זה ר' יהושוע בן לוי. [ילקוט שמעוני]

"הַנְּפֹלִים הָיוּ בְּאָרֶץ" (ו, ד) - הם עוזא ועזאל שנפלו

ממרום ולא יכלו לחזור וטעו אחר נשי העולם. [זוהר]

אלא שאותו בחור, שנודע כמתמיד ושקדן עצום, הרהיב עוז בנפשו לסרב לבקשתו של מרן ה"חפץ חיים". "חשקה נפשי בתורה" אמר, "וחוששני שניהול הגמ"ח יפריעני מלימודי". אך ה"חפץ חיים" לא השתכנע. הוא פתח לפניו הבחור את מסכת ראש השנה (יח.) והצביע לפניו על דברי הגמרא המספרת על הקללה הנוראה בה נתקללו בני ע"ל, שלא יאריכו ימים, זאת על שום שזלזלו בקדושת המשכן בכך שהיו נוטלים בחוזקה את בשר הזבחים מן המקריבים, והיו מעכבים מלהקריב את קיני היולדות.

קללת הכתוב (שמואל א' ב, לג): "וְכָל מִרְבֵּית בֵּיתְךָ יָמוּתוּ אֲנָשִׁים", התקיימה בהם בבית ע"ל, והם לא האריכו ימים יותר מעשרים שנה. והגמרא מספרת כי אביי ורבה, למרות שהיו מבני ע"ל, האריכו ימים וחייהם הרבה יותר מעשרים שנה. רבה חי ארבעים שנה ואביי חי שישים שנה. והגמרא מבארת גם מדוע. רבה, שעסק בתורה, חי ארבעים שנה. ואביי שעסק בתורה ובגמילות חסדים, האריך חיים במשך שישים שנה. "רואה אתה"? אמר ה"חפץ חיים" לאותו מתמיד, "אם תעסוק בגמילות חסדים, לא רק שעיתותיך לא יתקצרו, אלא שחיך יתארכו, וכך יהא בידך סיפק לעסוק בתורה כאוות נפשך, שהרי מנתנה לאחרים לא מפסידים!!!"

רוצה 'ביטוח חיים'?

אחד ממקורביו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל מספר סיפור מדהים, ומאוד יוצא דופן: "ישבנו אצל ראש הישיבה בהושענא רבא, בשיעור של ארבע לפנות בוקר. למדנו שם, במסכת בבא בתרא (עמוד י"א), את הסיפור הידוע על בנימין הצדיק: תניא אמרו עליו על בנימין הצדיק, שהיה ממונה על קופה של צדקה. פעם אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת. אמרה לו, 'רבי פרנסני'. אמר לה, 'העבודה שאין בקופה של צדקה כלום'. אמרה לו, 'רבי, אם אין אתה מפרנסני, הרי אשה ושבעה בניה מתים'. עמד ופרנסה משלו. לימים חלה ונטה למות. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם, אתה אמרת: 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא', ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעת בניה, ימות בשנים מועטות הללו?! מיד קרעו לו גזר דינו. תנא, הוסיפו לו עשרים ושתיים שנה על שנותיו..."

מיד לאחר שסיימנו ללמוד את הקטע, שאלנו את מרן הגרא"ל: "מי שתורם כסף לאברכים - מה דינו? והשיב: "בודאי מוסיפים לו על חייו". ואז הזכרנו את שמו של גביר יהודי מחו"ל, שמתייסר זמן רב ביסורים נוראים, ושום רופא אינו מצליח לאבחן את מחלתו. יומיים לפני כן הוא התקשר אלינו, ובקש שנזכיר את שמו לברכה. ראש הישיבה חשב לרגע, ואמר: "צדקה תציל ממוות. אם יקח על עצמו להחזיק אברכים מידי חודש בחודשו, הוא יחיה ויתרפא".

שאלנו את הרב, כמה אברכים צריך הגביר לקחת על עצמו, והתשובה היתה "שלושים"! התקשרנו מיד לארצות הברית, וסיפרנו לגביר החולה על התשובה שקבלנו. הוא ביקש לברר, כמה זמן יהיה עליו לקחת זאת על עצמו. שנה? חמש שנים? התשובה שקבלנו מהרב הדהימה את כולנו: "תגידו לו, שכמספר השנים שיקח על עצמו, כך יהיה מספר השנים שיחיה. אם יקח לחמש שנים, יחיה חמש שנים. אם יקח לעשר שנים, הוא יחיה עשר שנים. ואם יקח על עצמו חמישים שנה של החזקת תורה של שלושים אברכים - הוא יחיה עוד חמישים שנה". אז עצר ראש הישיבה, ושאל: "רגע, בן כמה הוא?" אמרנו לו, שהאיש בן ארבעים ושתיים שנה. "אם כך, זה בסדר גמור".

[ומתוק האור" מתן תורה]

מעלה גדולה יש במידת החסד, שעל ידה מסייע האדם בגאולת עם ישראל, וכמו שאמרו חז"ל 'אמר הקב"ה, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים, ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם'.

ומצוה זו של גמילות חסדים גדולה יותר מהקרבת הקרבנות בבית המקדש, שנאמר "כִּי חֶסֶד חִפְצָתִי וְלֹא זָבַח" (הושע ו, ו), ופירשו חז"ל שאמר הקב"ה חביב עלי חסד שאתם גומלים זה עם זה יותר מכל הזבח שזבח שלמה המלך, שהעלה אלף עולות ביום אחד.

עוד אמרו חז"ל, שמצוות אלו - צדקה וגמילות חסדים, שקולות כנגד כל מצוות התורה.

כל כפית של תרופה אתה נידון כעוסק בתורה

מפורסם סיפור על אחד מגדולי התלמידי חכמים היום שזכה להיות אחד המלווים שליוו את ה'חזון איש' בזמן שהיה הולך מידי פעם ברגל, כיון שהמצב הבריאותי שלו היה מחייב ומצריך זאת, ובאותו זמן אותו רב גדול היה בחור חשוב בישיבת פוניבז', הוא היה שקדן עצום וניצל את הזמן הזה כדי לשאול את ה'חזון איש' שאלה: היתה לו קרובת משפחה שהיתה מאושפזת באחד מבתי החולים וביקשו ממנו שיבוא להיות לידה ולסעוד אותה. היו עוד אופציות שהיו יכולים להיות שם, אבל הוא היה מועדף, והיתה לו התלבטות אם לעשות זאת או שמא זה יבוא על חשבון השקדנות שלו. הוא שאל אם זו מצוה שלא יכולה להיעשות על ידי אחרים או שאפשר לשלוח מישהו אחר.

ה'חזון איש' הורה לו שילך ויהיה שם שבוע או עשרה ימים אבל הוסיף לו משפט יסודי ביותר בענייני התורה והיהדות באופן כללי. הוא רצה להניח את דעתו על כך שעוזב את הלימוד ואמר: באותו זמן שתיתן לה עוד כפית של תרופה, אתה נידון באותו זמן לא כמתעסק בחסד בלבד, אלא תהיה נידון בכל פעולה כמי שעוסק בתורה.

שאל הבחור את מרן הרב: חסד אני מבין, למה תורה? אני לא מסוגל לחשוב בלימוד באותו זמן.

ה'חזון איש' הסביר לו יסוד שהוא אחד מאבני היסוד של האישיות של האדם: למה אתה לומד כל כך? מה בעצם תכלית הלימוד שלך? אתה רוצה להתקרב לבורא. "אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךְ חָטָאִים לֹא עָמַד... כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ וּבְתוֹרַתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה". בהתחלה כתוב "בְּתוֹרַת ה'", ואח"כ "בְּתוֹרַתוֹ". לפני היגיעה זה תורת ה' אבל אחרי שהוא מכין את הכלים זה כבר נקרא תורה שלו. אתה רוצה שהתורה תבלע בתוכך. לא בכל מצב ניתן להידבק בתורה, כמו שלא כל חומר ניתן להדביק זה לזה. "מה יאמר קורצי גושיר", אדם שהוא קרוץ גוש ובשר יכול להתחבר לאור אין סוף של הבורא? זה לא בר חיבור.

אמר לו ה'חזון איש': אתה יודע מה הוא החומר שמדבק אדם לתורה? התורה איננה נדבקת אלא לנפש עדינה. התורה היא אור אין סוף מצד אחד, והאדם רוצה להתחבר אל התורה. איך מחברים? התורה נטמעת ונספגת בנפש עדינה. ומה שמעיד את הנפש זה פעולות של חסד! כל התורה שאתה לומד בפוניבז', איך זה יכנס שזה לא יהפך לידיעות חיצוניות? זה רק על ידי חסד! ["שיח יוסף" עמ' רנה]

גמ"ח בישיבת ראדין

בישיבת ראדין המעטירה פעל גמ"ח שנוהל על ידי בני הישיבה. פעם פנה מרן ה"חפץ חיים" לאחד מבחורי הישיבה בבקשה שיאות ליטול על שכמו את ניהול הגמ"ח.

**"וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ
כִּי בּוֹ שָׁבַת מְקַל מְלֶאכֶתוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים
לַעֲשׂוֹת" (ב, ג) – במעלת יקור השבת**

העיר אפטא שבפולין, לפני שלוש מאות שנים. בחדר מלאכתו הקטן יושב היה איש תם וישר, רכון על שולחן עבודתו. בחרדת קודש, כשצמרמורת חולפת בגופו, היה מחורר את ספרי הקודש שנמסרו לו לכריכה, תוך שהוא מבטיחם נאמנה, כי החורים שהוא פוער בהם - לטובתם הם, למען יאריכו ימים על האדמה. לאחר מכן היה מלפפם באהבה בחוטים חזקים, מדפן את כריכת העץ בניירות עבים, מדביקים במסירות בדבק הטוב ביותר, נושק להם בחום ומעביר עליהם יד אוהב.

כך שנים על גבי שנים, עד שכוח המשיכה גבר על כוח גופו. ידיו כבר נלאו מהישמע לפקודות מוחו המדוייקות, זרועותיו כבדו ואצבעותיו ריפרפו היכן שהיו צריכות לאחוז בחוזקה. בית המלאכה נסגר. מטה לחמו נשבר, והוא ורעייתו המסורה התפרנסו מן היד לפה. אט-אט נעלמו חפצי ביתם, הפחות נחוצים. שעון האורלוגין היה הראשון. בעצה אחת הסכימו ביניהם, כי ממילא משכים הוא לפני עלות השחר ופונה לבית הכנסת, שם הוא שוהה עד לאחר תפילת וותיקין. את תפילות מנחה ומעריב הוא מתפלל לפני ואחרי שיעור המשניות הקבוע הנמסר על ידי רב בית הכנסת. משכך, שעון זה מיותר לחלוטין. כה היתה פשוטה ההחלטה, עד שימים אחדים לאחר מכן תמהו בינם לבין עצמם, מדוע רכשוהו לפני עשרות שנים. הבאה אחריו היתה מיטת הברזל הרחבה של חמותו הישישה, שעזבה אותם לאנחות חדשים אחדים לפני כן. מיטה חזקה ויציבה זו, נוצרה במסגריה של אחד מאבות המשפחה לפני דורות אחדים, ועתידה היתה לשרת עוד שנים ארוכות. ביתם הלך והתרוקן, אך לבם התרחב ועלה על גדותיו עם כל שבת קדושה נוספת שחלפה, ועלה בידם לכבדה כיאות. בימות החול הסתפקו בלחם צר ומים לחץ, אך על תחושת הקדושה העילאית של שבת קדש, לא ההינו לוותר. היא היתה ציר חייהם, סלע קיומם עלי אדמות. ממנה הגיחו אל ששת ימי המעשה, ואליה נמלטו מהם. ויהי היום, שיום שישי היה, שבת קדש עמדה בפתח, ובידיהם אין פרוטה לפרוטה. לא היו עצובים כלל על לא אביונם ומרידותם, אלא על שאין בידיהם לכבד את שבת המלכה כיאה וכיאות.

בצעדים עצובים עמד לצאת מביתו אל עבר בית המדרש, תוך שהוא ורעייתו המסורה מסכמים ביניהם בעגמומיות נכאה, כי זאת השבת יקיימו את דברי רבי עקיבא: "עשה שבתך חול". עמדו השניים בפתח הבית והיה לבם הומה מצער, על קדושת השבת שתוחמץ. יצא ר' שבתאי מביתו בברכת שבת שלום, ושרך את צעדיו הלאים אל בית הכנסת. זמן רב עוד נותר עד בוא שבת המלכה, אך לא היה לו במה לסייע בהכנות לשבת המלכה. אין כיצד. המלכה תבוא בלווי מלאכי השרת, והוא אין לו במה לקדם את פניהם. לאחר התפילה התעכב ר' שבתאי בבית הכנסת, כדי שלא יהלך בצוותא עם שכניו, וישאלוהו הלמאי חשוך ביתו ואין בוקע אור השבת מחלונותיו. כצאת המתפללים, יצא הוא בגפו ברחובות העיר. מכל עבר נשמעו משפחות מאושרות משוררות לכבוד המלאכים, והוא... נפשו הומיה עליו. מידי פעם הפנה את עיניו לצדדים, כמציץ במלאכי השרת המלווים אותו, על מה יענו "אמן"...

בהתקרבו לביתו, נמלאו פניו תמיהה רבתי. אור עז הציף את חדר האוכל, ובהציצו דרך חלון המטבח הבחין בתבשילים שונים סדורים לראווה על פני מגשי השבת. כאבי גבו ולאות עצמותיו נשכחו באחת.

בצעדים קלילים הזדרז לביתו ועוד בטרם הספיק לפצות את פיו שחה לו רעייתו, כי בעת שפנה לבית הכנסת, לא היתה מסוגלת לשבת בחוסר מעש, אחר עשרות שנים שרגילה היא לעמול בשעות אלו לכבוד שבת המלכה, והחליטה לסדר את ארון הבגדים. במהלך פשפושיה וחיפושיה, גילתה בגד ישן נושן, עליו נצצו... כפתורי כסף.

חיש מהר אצה אל הצורך, הפצירה בו לבדוק את שוויים, ובו במקום קיבלה מעות עבורם ובזריזות רכשה מאכלים, יין ונרות לכבוד שבת קדש, והרי שלהם לפנייהם.

לא ניתן לתאר את תחושת האושר העילאי שאפפה אותם. בעיני רוחם הם ראו את מלאכי השרת מכריזים "אמן" רבתי, ובלא אומר ודברים החלו רגליהם מרקדות ומפזזות לכבודה של שבת המלכה, על שלבסוף עלה בידיהם לכבדה כיאה וכיאות.

שני יהודים עניים, אביונים מרודים, ניצבו בבית דל מט ליפול, ורקדו מאושר, כמו התבשרו זה עתה כי הפכו לאנשים העשירים ביותר בעולם. והם אכן היו העשירים ביותר.

לאחר מכן נפנו לאכול, בשירות ובתשבחות לא-ל בורא עולם, ומשסיימו את סעודתם, שבו ורקדו עד כלות כל הכוחות. חסידים מספרים, כי כאשר שמע ה'בעל שם טוב' הקדוש זיע"א על תמימותם וצדקותם, בירכם כי יזכם הקב"ה בגן שיאיר את העולם, וכחלוף שנה זכו לחבוק בן - ישראל הופשטיין, שלימים התפרסם בכינויו המגיד מקוז'ניץ.

בתורה בברכה

בריינה רון

"לְאָדָם מַעֲרָכִי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאור אברהם אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיאל: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון מרים בת עזיה: כתון בת חביבה: אהובה (דייח) בת טובה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר ועל בני פאולה
זיווג הגון: זרבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר: נעמה בת אסתר: יצחק בן חיה
רחל בת זרבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כסאנה שליט"א
יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
אורסל בת גלית: וקטורה בת שרה: זוליס בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קין בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שירה
רחל בת נחמה: רות בת לינה: גורית בת רחל

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה
מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה
שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית
רחל בת חיה: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102

מגילת שלום

מהרה"ק הרבי הגדול רבינו שלום שקנא מפראהבישט זיעוועכ"א

סגולת הצדיק משטפנישט זיע"א

אבי זי"ע [הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנישט], **אמר:** מי שרוצה לזכות לשבת שמחה שידבר כליל שישי מזקני הגדול רבי שלום מפראהבישט זי"ע, ואם אין לו סיפור ממונו, שידבר לפחות משולחנותיו הקדושים ומספסלי בית מדרשו.

שנה ב'

ליל שישי שבת בראשית חשפ"ב

גליון 49

הנהגות ישרות * אמרות טהורות * סגולות * עובדיו קדישין * תולדותיו * הכנה לשבת

תורת שלום מתורת הרה"ק מפראהבישט

כאשר מדבר אם אחד אשר אינו טוב יכול להזיק לו ההבל היוצא מפיו

המדבר עמו אינו טוב כל כך אזי יוכל להזיק גם את המדבר שישיב אליו ההבל שיוצא מפיו⁽³⁾.

כתבי ר"ש ש"ב (ערך הרה"ק רבי שלמה מקארלין אות ח)

ילד⁽¹⁾, כשידבר אחד עם חבריו אזי מהדיבור יוצא הבל מפיו וגם יוצא מתכירו גם כן ואותם ההבלים מתערבים יחד באויר⁽²⁾ וכשחבירו

(בראשית ב ז')

"ויהי האדם לנפש חיה".

ובתרגום אונקלוס 'לרוח ממללא'.

אמר הרב ר' שלום [מפראהבישט] כאשר היה

שלמות שלום - השלמות וציונים

אינו הולך לריק ולבטלה, כי אם מדברי הצדיק הקדוש נברא מלאך הקדוש, ולהיפוך מאדם רע נברא מלאך רע חס ושלום. והנה זה הדיבור הוא משוטט בארץ באין מנוחה עד בואו להצדיק ואז נופל להצדיק הזה במחשבתו הדיבור ההוא והוא מעלה אל הקדושה. וזהו שלפעמים בא להצדיק מחשבה אשר מעולם לא עברה על דעתו המחשבה ההיא, ואין זה כי אם היוצא מפי איזה רשע ומשוטטת עד מצאה מנוח. ע"כ.

וראה עוד שכתב (שם, פר' וארא ד"ה הוא משה ואהרן) לפרש הכתוב "הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל כו' הם המדברים אל מלך כו' הוא משה ואהרן", וזה לשון קדשו: יש לומר הפירוש כך, שהכתוב מתמיה האין אפשר אהרן ומשה שפי' ה' דבר עמהם, האין היה אפשר שהם ידברו אל פרעה ערל טמא. ומתוך הכתוב "הוא משה ואהרן", כלומר שהם היו דבוקים שניהם יחד כמו שגאמר "והוא יהיה לך לפר", והיה הדיבור יוצא מבין שניהם ולא אל פרעה, וממילא נשמע אל פרעה, וקל להבין.

וקצת הוא גם כן לבוש חוץ שברואיו מצאו חן בעיניו יתברך כמו בן יש לו חן אצל אביו, אף על פי כן הוא קצת התחברות כמו ריח החוטם ולכן נקרא אורחא דתחת חוטמא. ע"כ וכעין זה כתב הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעפסק זי"ע בספרו הקדוש פרי הארץ (פר' מטות ומסעי, ד"ה ובכדי להרחיב) וזה לשונו הקדוש: וזהו היכל שהוא ענין יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, שהוא ענין קול ודיבור שאין דיבור בלא קול דלית לה מגרמה כלום, אבל אית קול בלא דיבור, כמבואר בזהר חלק ג (ר"ח): כי הדיבור הוא הנקרא סוף כל דרגין בכל עולם ועולם, כענין הדיבור שמיחד שני בני אדם וגופים מחולקים לכוונה אחת, כן הענין בעולמות כי סוף כל דרגין מעולם עליון נקרא דיבור המייחדו עם עולם התחתון ממנו כידוע, אמנם נגד עולם התחתון אותו הדיבור נקרא מחשבה, כענין המדבר נגד השומע, שאצל השומע אותיות הדיבור המה מחשבתו, שכל מחשבה מוכרח גם-כן להתלבש באותיות כידוע. ע"כ.

(3) כתב בספה"ק נועם אלימלך (פר' פנחס, ד"ה או יש לפרש) בזה הלשון: נראה דהנה כל דיבור היוצא מהאדם

(1) את הדברים הנ"ל אמר רבינו בילדותו, אחרי שהרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע הי"ד אשר גידלם בביתו לאחר שהתייתמו - שכו מלמד עבור רבינו ועבור אחיו הרה"ק רבי ישראל חיים מלאדמיר זי"ע - כאשר יחד עמכם למדו עוד שני ילדים - והמלמד הזהיר אותם שאסור להם לדבר עם שום ילד אפילו עם חבר שלחם. פעם אחת שאל אחד הילדים ושמו יעקב (אשר ברבות הימים היה אביו של הרה"ק הירשעלע דעם בעל ש"ס) מה הוא הענין שידבר אחד עם חבריו עד שאסר עליהם זאת רבם כל כך. ועל זה השיב לו רבינו את הדברים הנ"ל.

(2) ראה בספה"ק קדושת לוי (לר"ה ד"ה והנה הבורא) וזה לשון קדשו: הנה דבר שהולך מאדם לחבירו הוא דיבור כמו שאדם מדבר לחבירו הולך ההבל שבדבור מזה לזה וכן ריח החוטם הולך מזה לזה אבל לא כל כך כמו דיבור. ולכן מדות רחום איתא בכתבי האר"י ז"ל שנקרא שערות דשפה שעל הפה דהוא בחינת דיבור שרחום מחבר והולך מבורא ברוך הוא לברואיו ולכן הוא על הפה שהוא דיבור וחנון הוא גם כן קצת בחינה זה, אך אינו כל כך כמו רחום

<< המשך ממעמד 2

זכה זה מכבר לשמות מן המים החיים המפכים מברא החסידות, משך את ליבו בעבותות של אהבה אל היכלו של הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע.

נסיעתו של רבינו אל הרה"ק מניקלשבורג לא מצאה חן בעיני חותנו, ורבינו שלא חפץ לפעול בניגוד לרצון חותנו נמנע מהנסיעה, אך תשוקתו לחסות ולהסתופף באור החסידות הלכה וגדלה עד שפניו נשתנו לרוע. שאלו חותנו 'מדוע פניך רעים היום?' השיב לו רבינו 'חלום חלמתי ובגללו אנכי מצטער', שאלו רבינו מהו החלום, ויען לו רבינו ויאמר 'עד עתה חשבתי כי הנני כבר צדיק ומושלם, אך עתה בחלומי הוגד לי כי כדי לזכות בשלימות עלי לנסוע מביתי ומעירי ולנסוע אל הרב דריטשוועל, האין זה חלום רע?' כאשר שמע זאת חותנו הבין את אשר לפניו ושכר עבורו עגלה שתקחהו אל העיר ריטשוועל.

כאשר נסע הרה"ק מניקלשבורג זי"ע לרבו המגיד הגדול ממעזריטש לקח עמו את רבינו אשר ראה במגיד מלאך ה', ודבק בו בכל נימיו נפשו, וכל אשר שמע מפה קדשו היה רבינו מעלה על גבי הכתב, והיה מתייגע רבות להבין כל הגה שיצא מפה קדשו.

יכהן פאר

כאשר הרבי ר' שמעלקא זי"ע נקרא לכהן ברבנות העיר שינאווא, הוצע לרבינו

אשכבתיה דרבי

כאשר בנו של רבינו הרה"ק רבי מאיר זי"ע הכניס את בתו בברית האירוסין בכ"ה תשרי תקס"ו עם החתן הרה"ק רבי יצחק מנעשכין זי"ע, אמר רבינו כי הוא מתחייב לזון את החתן והכלה על שלחנו ארבעה שנים, אך יותר מכך - אמר רבינו - אין הוא יכול להתחייב.

אחרי יום הכיפורים של שנת תק"ע היה נראה כי רבינו עומד להשיב את נשמתו הטהורה ליצורה, אך רבינו התחזק ושב מעט לכוחותיו עם הגיע חג הסוכות אליו ייחל רבינו בכל מאוודו לקיים את מצוות סוכה ומצוות נטילת ד' מינים אשר משתוקק היה כל ימיו לקיימם. ואחר כלות ימי החג ביום כ"ה תשרי עלתה נשמתו הטהורה לגנוי מרומים, כאשר אלפי אלפים מבני ישראל מבכים את אבידתם עם הלךק מהם ארון הקודש אשר היה חביב על הכל.

היולא דצדיקיא

הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע לרגל יומא דהיולא כה תשרי תק"ע

אהל ציון קדשו של הרה"ק סגנון של ישראל מברדיטשוב

מצבת הרה"ק מברדיטשוב זי"ע"א המקורית ובניו שהתגלתה לאחרונה על ידי הרב משה טאלר שליח החד בברדיטשוב

ושמו נתפרסם לשם ולתהילה, לקחו הגביר הקצין הנודע והמפורסם ברוב צדקת מעשיו, ה"ה רבי ישראל זצ"ל ממשפחת פרץ מלוברטוב.

בהיכלו של הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע

אחרי נישואיו כאשר התגורר בסמוך אל חותנו בעיר לוברטוב, הגיה לאוזוניו שמענה של דרך החסידים מפולין (רבי אריה לייבוש בן ר' משה אחיו של חותן רבינו) אשר המשיך בעמוד 2 <<<

הבעש"ט מה טעם לשמחה זו ואמר 'בשעה זו ירדה נשמה קדושה לעולם המעשה אשר תכליתה תהיה ללמד זכות וסגנוניא על בני ישראל, ובגלל כן שוררת שמחה רבתי למעלה ואף למטה, על כן הבאתי לחיים'.

באותה שעה האיר אור גדול את בית הרה"ק רבי מאיר זי"ע אב"ד הוסאקוב והרבנית הצדקנית המפורסמת בהשפעתה על סביבתה מרת שרה סאשא ע"ה עם הולדת בנם אשר נקרא שמו בישראל 'לוי יצחק'.

אחר שדלה רבות ממעיניה של תורה מאביו הגדול,

הבעל שם טוב מגלה לידת סגנון של ישראל

ביום בהיר בשנת ת"ק נכנס מרן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע אל בית מדרשו ובידו מוש עם מיני תרגימא ובקבוק משקה. תלמידיו הקדושים אשר שקועים היו מי בלימוד התורה הקדושה, ומי בעסק עבודת הבורא ברוך הוא, המה ראו כן תמוהו לשמחה מה זו עושה, ומה ראה רבם הקדוש להכנס באמצע יום של חול להתיישב ולשתות עמם לחיים. אך כאשר התיישבו יחד עם מרן הבעש"ט סביב השלחן, גילה

מגלה את קדושת רבינו הרה"ק מפראהבישט זי"ע

קומט פון פראהבישט פון דעם הייליגן רבי שלום, ער ברענט אזוי ווייט אוועק, אזוי ווייט אז איך קען נישט זאגן א ווארט! (מי בא מפראהבישט מהרה"ק רבי שלום, הוא בוער כל כך למרחוק, כך שאיני יכול לומר מילה). שני החסידים מפולין פלסו להם דרך בין ההמון שיוכלו לגשת להרה"ק ואמרו לו, אנחנו באים מפראהבישט, היינו אצלו בראש השנה. אמר להם: תעמדו אצלי ואוכל להתפלל, ואחר כך התחיל 'כל נדרי'. אז הבינו החסידים הללו את גודל קדושת הרה"ק הרבי ר' שלום זי"ע.

נמנע מלהוכיח את רבי אברהם מפראהבישט זי"ע

בכתבי ר"י שו"ב (עמ' צ אות ו) הובא שכאשר הרה"ק רבי אברהם מפראהבישט קיים מצות גירושין, אחר שאירע כל מעשה ואיש לא ידע מזה, וכשבאה לביתה כיחשה את כל המעשה, ויצא ריגון על רבי אברהם על אשר גירשה חנם. ונסע הרה"צ מברדיטשעווו להרב ר' אברהם מלאך להוכיחו על זה, וכשבא לקהילת פריבושט, היתה אשת הרה"ק ר' שלום אמו של רבי אברהם עוד בחיים, ואמרה: 'אתם באתם להוכיח את בני אברהם, אם תאמרו שאתם צדיק כמו בעלי [הרה"ק רבי שלום] אשר כל ימיו לא בא רק כפי הבנים שיש לי, וכמו שמצינו בגמרא (שבת קיח): אצל ר' יוסי וכו' וועט איר קענען שטראפין מיינע קינדער, אז ניט, קאנט איר ניט שטראפין אים', (תוכלו להעניש את בני, ואם לא, לא תוכלו להענישו), ונסע לביתו ולא דיבר עמו מאומה.

מאומה, רק פה ושם ראו שמעט קט הוא מכוון ומקמט מצחו, אשר זה היה כבר בגדר חידוש עד שאמר איש אל רעהו 'הביטה וראה'. אבל מחמת זה לחוד לא באו על סיפוקם לאתובי דעתייהו, בזכרם את העבודה מתוך רטט וזיע פחד ויראה של רבם הקדוש, ויאמרו איש אל אחיו, יעבור כבר ימי הזכרון וחיש מהרה למחרת ראש השנה נרוץ מכאן בכדי להגיע לברדיטשוב.

הבוקר אור והאנשים הגיעו להרה"ק רבי שלום בכדי להיפרד ממנו, שאל אותם 'אנה תלכו', ויענו: 'לברדיטשוב'. הרה"ק חזר על דבריהם: 'איר גייט קיין בארדיטשוב', כאומר החלטתם שכאן לא טוב וחייבים למצוא משהו בסגנון אחר, ופטרם לשלום. עדי הגיעם לעיר בארדיטשוב היה כבר ערב ויה"כ אחר הצהריים, קרוב לפנות ערב, בזמן שבני העיר כבר גמרו את הסעודה המפסקת והלכו לבית המדרש, אכלו את הפת חרבה שהיה בליקוטם לבדם, והלכו בחפזן למקום קדשו של ה'קדושת לוי' זי"ע, ובהנכנס לבית המדרש נפל עליהם פחד ואימה בשומעם הבכיות והיללות של ההמון מומת דברי הכיבושין של הרה"ק וישאו גם הם קולם ויבכו עמם. אחרי הדרשה ניגש הרה"ק לעמוד בכדי להתחיל 'כל נדרי', אך הנה עובר רגע ושתיים והרה"ק אינו אומר כלום, וכל העם דרוך ומכתיים לשמוע, פתאום נשמע קולו הקדוש באומרו: 'איך קען נישט זאגן' (איני יכול לומר...). חרדה עצומה אחזה בהמון בחושבם שבוודאי רבו המקטריגים ח"ו אשר מפריעים לתפילת הצדיק לכל יעבור, הם הכינו עצמם שוב בהרהורי תשובה אולי בכל זאת, אך שוב הם שומעים: 'איך קען נישט זאגן'. כעבור זמן קט שומעים קולו הקדוש שמכריז 'ווער

שניים מחסידי הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע ששמעו מגודל קדושת העבודה של רבינו רצו מאד להסתופף בצלו בימים הנוראים ולקחת מהשפעותיו הטובים, ושמו לדרך פעמיהם לעבר מדינת רוסיא, אך לא התמזל להם להגיע מבעוד מועד לברדיטשוב לפני ראש השנה, והגיעו לעיירה פראהבישט בערב ראש השנה, שם נודע להם כי הוא מקומו של איש אלוקים נכד המגיד הגדול זי"ע, לכן החליטו כמובן להישאר על ראש השנה בפראהבישט ולחסות בצל כנפיו של צדיק זה. עד מהרה נודע להם מקום חצר קדשו אשר איווה למושב לו, והלכו אליו לקבל שלום. בבואם לביתו והסתכלו אנה ואנה מצאו אברך אחד עומד במטבח בלי כובע עליון רק עם כיפה, ומפקח על הכנת בישול הדגים לכבוד יום טוב, שאלוהו: וואו איז דער רבי (היכן הוא הרבי), השיב האברך: 'ביי אלדע גוטע יאהר'. מתוך התשובה הם הבינו שרק הרבי בעצמו מסוגל לענות תשובה כזאת, ותיכף בשעת מעשה היה להם כל העסק כדקירת חרב בלבם, בהעלותם על לוח לבם שעזבו את רבם הקדוש הר"ר מענדל'ע מלהיות אצלו בראש השנה ויצטרכו לשהות כאן, אבל את הנעשה אין להשיב, ובלית ברירה אמרו לו שהם מגיעים מפולין ורוצים להיות כאן בראש השנה. האברך שהיה לא אחר אלא רבינו הרה"ק ר' שלום שכנא מפראהבישט זי"ע עצמו נתן להם שלום, הם יצאו מאותו עם תקוה וציפיה אולי בכל זאת ישגו את מבושקם בראש השנה. הגיע ליל יום טוב והנה לא רואים ולא שומעים ממנו כלום כי התפלל בחדר מיוחד. חיכו לעת עריכת השלחן שבו יופיע הרבי לפני קהל חסידיו ואז בוודאי ישמעו ויראו, אבל למפח נפשם לא שומעים ולא רואים

את השמים – ואת הארץ

נראה לפרש בדרך הרמז בהקדם סוגיא דפרק חלק (סנהדרין צא:), בדרשא דקרא (תהלים נ, ד): "יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו. יקרא אל השמים מעל' זו נשמה, ואל הארץ לדין עמו' זה הגוף" ע"ש. ונמצא ענין 'שמים' רומז על העניינים הרוחניים הנוגעים אל הנשמה, ואילו 'ארץ' רומז אל הדברים הנוגעים אל הגוף, וכל עניינים הארציים.

ואשר לפי זה יתפרש טעם שהקדימה תורה בריאת שמים תחילה לפני בריאת הארץ, וכדמסיק ריש לקיש בפ"ב דחגיגה (יב), כדי למדנו שעיקר תכלית בריאתו של עולם נברא בשביל 'שמים', לעשות ולפעול בעניינים הרוחניים, וחיי הנשמה חשובים ועיקריים בעולם יותר מענייני הגוף הארציים של האדם.

אך ממשיך הכתוב ואומר, באם ח"ו טעה אדם והחשיב יותר את הארץ ואת ענייני הגשמיות לעשותם עיקר, ואילו רוחניות השמים אצלו טפלה לארץ. - הרי שעל כך נאמר: "והארץ היתה", באם 'הארץ' היתה לעיקר תכלית החיים ח"ו. - אז נעשה אצל האדם "תורה ובורה", כאשר מהפך את היצירות ומבלבל בנפשו סדרי עולם, עושה מעיקר טפל ומטפל עיקר. והתוצאה מזה היא "חושך על פני תהום", שנעשה חושך לאדם בעולם, ומדרדרו אלי פי תהום רבא, רחמנא ליצלן.

בעמדנו כה בפתח השנה שהתחדשה עלינו לטובה, אחר עבוד הימים הנוראים שעברו עלינו בנעימים, ומסדרים עתה את ענייני החיים בשנה החדשה כל איש ואיש לפי עניינו. - יש לתת את הדעת לסדר הנכון שלא להפוך את העיקר טפל ואת הטפל עיקר, רק לכוון הכל אל עיקר תכלית החיים לענייני שמים הרוחניים, ולעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

[על פי 'טיב התורה' פרשא דין]

• § •

אחד מחסידיו של הרה"ק רבי אברהם מסטרעטין זצוק"ל, הנקרא 'ר' אפרים זלמן - ציצית מאכער', שהתגורר בעיר בוברקא יצ"ו, שם היה עוסק במלאכתו מלאכת הקודש של טוויית חוטי הציצית, ערך 'נסיעה' לרבו הקדוש בסטרעטין לכבוד שבת בראשית.

והנה לאחר שסיימו קריאת התורה בטרם ניגשו לתפילת המוספין

| הפשך פעבוד הקודם <

סגולת הלימוד התורה עם פירש"י

מלבד מה שרואים שגדולי הדורות ראו הכרח גדול בלימוד התורה עם רש"י, מן הראוי להביא את דבריו של הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע, שהלומד כל שבוע את פרש"י על כל הפרשה, יזכה בעוה"ב להיות בהיכלו של רש"י, וביאר מו"ר רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל (עמ"ס במיץ תק"א) שכוונתו היתה שמן השמים יסייעו להוהגה בתורתו של רש"י להתעלות במדרגות רמות בעולם הזה, ועי"ז יהיה ראוי וגם יזכה להיות בעולם הבא בהיכלו של רש"י.

ללמוד שמו"ת דוקא ביום שישי

מידי דברי בענין נחיצות לימוד הפרשה עם רש"י ראיתי לנכון לעורר ולזרז להדר על חובת הלימוד 'שניים מקרא ואחד תרגום', שעליה אמרו חז"ל הקדושים ש'המשלים פרשיותו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו'. כי מצוה זו צריכה חיזוק גדול [ורמז נתנו לכך שהלכה זו מפורשת בסיומן 'רפה' להורות כי רפוייה היא וצריכה חיזוק], ולכן מן הראוי לקבוע לו זמן קבוע דוקא ביום השישי, ויהיה זה הזמן מוקדש רק לזה, וכך יזכה להימנות עם אלו המשלימים את הפרשיות עם הציבור.

הנהגה כעין זו זכינו לראות אצל מרן גאב"ד ירושלים רבי משה אריה פריינד זי"ע, שנהג תמיד להקפיד על כך, לעבוד על הסדרה דוקא ביום שישי, וגם בימים הקשים ביותר הקפיד על כך, וזכור עמדי שפעם אחת חל פורים דמוקפים ביום שישי, ועד שגמר את התפילה וקריאת המגילה כבר היה לעת הצהרים וכמנהגו עוד היה עליו לאכול שתי סעודות ביום הפורים, בכ"ז לא רצה לוותר על הקביעות לעבוד על שמו"ת, ומיד אחר התפילה ביקש להעביר תחילה על הסדרה שמו"ת, והיו הגבאים מזהירים לבל יברכו אותו בברכת פורים פן יפסיק כדי לברך ויתחיל שב מתחילת הפרשה.

ואעתיק לפניך מה שאמר הרה"ק מאווריטש זי"ע (הובא בספר 'בת עין' בסופו) שסגולה גדולה לזכות לכוון בפירוש המילות בתפילות השבת כשמעביר הסדרה שמו"ת דוקא ביום השישי. וסגולה זו היא נחוצה מאוד לכל אחד, כי כפי הידוע מטריד היצר מאוד את האדם ומבלבל דעתו, וקשה לו מאוד להתרכז בפירוש המילות.

וידוע אימרתו של הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע, שהמכוון בפירושי התיבות בתפילות יזכה להתעלות במדרגות רמוז, ויכול לזכות על ידי זה אפילו לגילוי אליהו זכור לטוב, כדי כשיזכה האדם לכוון בתפילתו צריכים הרבה יגיעה לגרש את כל הטרדות, ויכולים אנו לזכות לכך כשאנאמן מנהג זה, לעבוד על הסדרה דוקא ביום שישי.

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

צחוק עשה לי אלוקים

לפרנסתי אני משמש כנהג הסעות כאשר מפעם לפעם ישנם גם משלוחים של חפצים דוממים לכתובות שונות.

לקחתי חבילה מעיר לעיר, כאשר הגעתי לכתובת באותה עיר התקשרתי ללקוח שיבוא לקחת את החבילה. הבן אדם לא עונה לטלפון. אני מתקשר שוב ושוב וצליל החיוג נשמע היטב, אך אין מענה וגם כתובת מדויקת אין לי.

העצבים מתחילים לעלות על חוסר ההתחשבות של הבן אדם אך אני מנסה לשכנע את עצמי שהכל לטובה והכל מהבורא יתברך וכל עכבא לטובה...

בין מחשבה למחשבה אני שוב מצלצל, כעבור רבע שעה שנראה כנצח בפרט שאין תניה באזור. האדם החליט לענות ובטון חצי מתנצל אומר: "מה אני יעשה זה היה על שקט!!!" עוד לפני שהספקתי לצעוק הוא ניתק, עד שירד למטה תפסתי את עצמי ואמרתיו הכל לטובה ודיברתי אל עצמי: "אל תכעס אל התפוצץ גם אם אתה צודק והוא לא אנושי אל תגיב ככעס!!!"

כעבור חמש דקות נוספות ירד לו בנחת לאסוף את החבילה. התחשק לי להתפוצץ עליו אבל חשקתי את שיני ולא אמרתי דבר.

מסרתי לו את החבילה ונסתתי לדרכי חזרה אל עיר מגוריי. רק עזבתי וקבלתי טלפון עם נסיעה מרחוב סמוך עד עיר מגוריי. קבלתי את הנסיעה בשמחה שכן במקום לחזור ריק חזרתי מלא עם עוד פרנסה ותשלום יפה עבור הנסיעה.

בדרך התחלתי לצחוק וראיתי שכל העיכוב היה סה"כ כדי לתת לי עוד פרנסה, שהרי אילו היה העיכוב של הלקוח הזה כבר הייתי עשירים דקות בדרך חזר כך שלא היה משתלם לי לחזור לנסיעה, ועתה שהפלאפון שלו היה על שקט והוא איחר לרדת, זה נתן לי את הנסיעה חזר בתשלום מלא שזה משמעותי מאוד מבחינת הפרנסה.

בקיצור אין מה לכעוס הכל לטובה והכל מחושבן היטב הדק מלמעלה.

בעל המעשה:ג.ה.

שיעור בחזנות

אצלו בישיבה קטנה הבחורים של שיעור ג' ניגשים לסליחות ואני נחשב בין החזנים הטובים של הישיבה אך מעולם לא התנסיתי בלגשת לעמוד התפילה לסליחות.

אך טבעי שנלחצתי מלגשת לעמוד מחשש שמה איני שולט מספיק טוב בנוסח למרות שאני מכיר את הבסיס היטב והתפללתי לה' שיסייע בעדי ויציל אותי מהמצב המביך. לקראת הסליחות הגיע לביקור בישיבה בחור שהוא בוגר הישיבה ובאופן טבעי בקשו ממנו שייגש לעמוד הסליחות. הייתה לי הזדמנות להאזין היטב לנוסח בהקשבה של התלמידות ולמחרת כבר ניגשתי בביטחון לתפילה אחרי שיעור טוב.

בעל המעשה:ג.ה.

הפעונים לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזמן לשלוח אר' שפחה ספואלס
בפקס: 15326517922
או: o.y.wines@gmail.com

רוצה לדעת ?

מה הפרשה קטורה אלוך ?
מה הכניס הבורא, בכל פסוק ?
מה ניתן ללמוד מכל ענין ?
מה הוציא רש"י, חוץ מלהסביר את הפסוק ?

ספר ייחודי ביותר על התורה
אטר בו צרור פנינים שתוקים
ולקחי טוסר נפלאים
גם מצרופי נזה טיב הרש"י
להבין ולהעמיק בדבריו הק'

מעומד ומעוצב במידור רב
מאירת עינים כפשוטו

ניתן להשיג בחנויות ספרים המובחרות

הפצה ראשית, מרכז הספרים בהנהלת הרב יצחק פרידמן 03-6194114

ופתח את פי קדשו באמירת 'תורה' על פרשת השבוע, שבת בראשית, וכה אמר:

בפרשתנו דיבר הכתוב לאמר (ב, 1) "ואד יעלה מן הארץ, והשקה את כל פני האדמה". ונוכל לפרש על דרך הרמז, 'אד' הוא מלשון שבייה, כדאיאת בריש מס' עבודה זרה (ב). מאן דתני "לפני אידיהן" לא משתבש, משום שהוא מלשון שבייה, כד"א בשירת האזינו (דברים לב, לה) "כי קרוב יום אידם".

והיינו הרמז, כאשר 'אד יעלה מן הארץ', כשהאדם נשבר לבו בקרבו מחמת 'מן הארץ' לפי שהתבונן בארציות שלו, כיצד התרחק מחיי החיים ב"ה ודבק בארציות, ועל כך מתמלא בחרטה ומיריות וליבו נצטב בקרבו. - בזכות זו השבירה "השקה את כל פני האדמה", תשובה נפלאה זו משקה השפעות טובות לכל פני האדמה, שבכך זוכים להריק השפעות טובות בעולם.

ללמדנו סדרי חיים, מה עיקר ומה טפל, ואם היפך את הסדר להקדים את הארץ והגשמיות לפני שמים הרוחניים חלילה. ונעשה תורה ובוהו וחושך בלבבו, כשמוצא עצמו שקוע בתהום הגשמיות רח"ל. - אז עצמו אמנו לשוב בתשובה על כך, לשבר את ליבו בקרבו על גודל ריחוק מדרכי חיים, ובתשובה זו יחזיר העיקר למקומו, ולהמשיך שפע קודש, אמן.

[פסיקות, קובץ 1087]

• § • § •

בשדרת העסקים של מנהטן הגדולה, התעורר סכסוך קטן בין שני סוחרים יהודים. - מדובר בשני יהודים יראים ושלמים, חברים טובים עוד מספסל הלימודים המשותף בישיבה. שלאחר כמה שנים מנישואיהם בהם שקדו בלימודי הישיבה הק' פתחו בית עסק גדול משותף לשניהם, כששניהם מנהלים את העסק על מי מנוחות, לרווחת כל הצדדים. - אך לאחרונה ביצע אחד השותפים עסקת ענק מחוץ לשעות העבודה שבמשרד, ומשהצליחה אותה עסקה וגרפה הון רב טען אותו שותף שהיות וביצע את העסקה מחוץ לשעות העבודה, הרי כל הרווח של עסקה זו שייך לו בלבד.

אולם חבירו השותף השני טוען לעומתו, שבהיות כל העסקה מבוצעת מכוחו של בית העסק המשותף ובמסכותו, הרי הרווח שייך לשני השותפים גם יחד, ככל שאר העסקאות. ניתן אולי לתגמל את השותף על הוספת שעות העבודה, אבל הרווח הכללי שייך לכלל בית העסק, ועל שניהם להתחלק בו בשווה.

בהיות שניהם יראי השם המתנהגים בכל דבר כדת של תורה ועל פי הוראת השולחן ערוך והפוסקים, החליטו גם הפעם לשאול בדעת תורה.

השלישו אפוא את מומן הרווח של אותה עסקה ביד שלישי נאמן, ועלו ובאו אל לשכת הגזית של לפוסק הדור מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, כדי שיפסק עם מי הצדק בדין תורה מסובך זה.

את האיש לנפשו. יש השליש על מדוכת הסוגיא כמה ימים, הכניס עצמו כל כולו בנבכי דין תורה זה, למד בעיון הדק היטב את כל המראי מקומות שרשם לו הגאון, העמיק בכל הצדדים והסברות. עד שלבסוף נוכח במסקנתו שאכן צודק רבי משה בפסקו, ורק הוא טעה בגדול!

לאחר כמה ימים התקשר השליש אל רבי משה ואמר בקצרה שאכן למד את כל אותה סוגיא, ומודה הוא שהצדק עם פסקו של רבי משה, ונתן להם את כל כספם שיתחלקו בו ביניהם בשותפות, כדת של תורה.

חלפו כמה חודשים, והנה בתחילת החורף לאחר חודש תשרי, הגיע אותו השליש שוב אל ביתו של רבי משה, והפעם בענין אחר לגמרי.

הוא סיפר שבחודשים האחרונים מתקשה הוא מאוד בענין הפרנסה, והנה הציעו לפניו משרת שו"ב [שוחט ובודק] במשחטה גדולה באחת הערים הרחוקות שבארצות הברית, אבל הם מתנים את קבלתו בכך שייביא 'המלצה' מן הגאון רבי משה פיינשטיין דווקא! - לפיכך בא עתה להיבחן אצל הרב הלכות שחיטה, וכדי לקבל מידו הורמגא להימנות כשוחט ובודק כשר וישר.

רבי משה קבלו בסבר פנים יפות, לא הזכיר ולא כלום מאותו מקרה מביש שהתרחש אך לפני חדשים ספורים בלבד... אף לא ברמז כל דהו, רק בחן אותו היטב בכל הלכות שחיטה לאורכם ולרוחכם, כדרך שהיה נוהג לבחון את שאר

השוחטים, ומשמצאו בקי כראוי בהלכות שחיטה כתב לו המלצה לביתו, 'כתב קבלה' משובח, שאכן ראוי ומוכן הוא לאותה אצטלה, והאיש יצא לביתו ולעבודתו שמח וטוב לב. בני הבית שזכרו היטב את צעקותיו וחוצפתו הנוראה כשהעז את פניו כנגד הרב בטענות וביזיונות קשות, ניגשו אל הרב ושאלוהו בפליאה רבת, האם למחוצף נורא שזכה מגיע כתב קבלה? וכיצד קבלו הרב כך בסבר פנים יפות, ולא גירשו יתיכף מן הבית כלעומת שבא?

ענה להם רבי משה בתום לבבו, איך פארשטיי אייך ניט! [אינני מבין אתכם], הרי מאז אותו מקרה עבר עלינו היום הקדוש של יום הכיפורים, שבו מוחלים ישראל על כל העניינים שבין אדם לחבירו, גם לאיש זה מחלתי ביום הכיפורים בלב שלם על כל מה שפעל ועשה כנגדי! ואם כן הרי כל זה כבר מחוק לגמרי, כמי שלא היה מעולם! ומהשתא שפיר ראוי הוא אותו גברא להורמגא, על פי בקיאותו היפה בהלכות השחיטה.

ואף אנו נלמד מכאן להוציא הלכה מתוך מעשה, בעמדנו עתה אחר עבור יום הכיפורים, ופותחים דף חדש של שנה חדשה ומחודשת, למחוק מלבבנו כל קנאה ושנאה ח"ו, ולא לגרור עמנו 'גרורות' ישנות של טינה ותרעומת דומיהם משנים קדמוניות... כי אם בלב נקי חן לצאת אל השנה החדשה בדף נקי ולבן, כאיש אחד בלב אחד!

[שיחה לכבוד פתיחת זמן חורף]

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליאריצייט. התורמים להפצת העלון.

לע"י יעקב צבי בן ישראל	לע"י מרת הינדל בת משה ירמיהו ובלומה	יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה	לע"י מרת הינדל בת משה ירמיהו ובלומה	לע"י מרת טילה רחא לרפואה שלימה	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	שרה שיינדל בת טילה רחא להצלחה בכל העניינים	לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע' יסיון תנצבה.	לע"י הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק נלביע' יח נסלו תנצבה.	גרפצ'יק סל: 02-5002321	קשת הרשת מיתוג ייז' וירידים מכירות 02-6257948 info@keshet-harehet.co.il	גרפצ'יק
------------------------	-------------------------------------	-------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---	--	--	---	------------------------	---	---------

יר"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגורניך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

אֶלְזָנוֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֶבֶת

פְּרָשַׁת פְּרָאֲשִׁית

כ"ז, א' ע"ו ק"ז

יָדַע כָּל־מְכֻנָּת רַבּוֹ וְעַל מָה מִתְרַעַם עָלָיו כִּי לֹא הִרְגִישׁ בְּעֵצְמוֹ שׁוֹם הִרְהוּר חֲטָא.

כְּעֵבֶר כְּמָה יָמִים רָאָה כִּי רַבּוֹ מִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּאֵהָבָה כְּמִקְדָּם, אַז הִרְהִיב עֲזוֹ בְּנַפְשׁוֹ וּבָא לִפְנֵי רַבּוֹ לְבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיאֲמַר לוֹ מִפְּנֵי מָה הִתְרַעַם עָלָיו, כְּשִׁשְׁמַע הָרַב שֶׁהוּא אֵינּוּ יוֹדַע מִשׁוֹם שְׁמֵץ חֲטָא הַתְּפִלָּא עַל גְּדֹל חֲכָמְתוֹ בְּזָה שֶׁקִּבֵּל תּוֹכַחַת רַבּוֹ וּבִקֵּשׁ שֶׁרַבּוֹ יִמְחַל לוֹ אִף שֶׁהִיא יְכוּל לְהִשִּׁיב תְּשׁוּבָה נִצְחַת שֶׁהוּא חָף מִפְּשָׁע, בְּכָל זֹאת לֹא רָצָה לְהִצְדִּיק אֶת עֵצְמוֹ רַק עָנָה תַּכְף בְּפִיּוֹם וְהִכְנָעָה גְּדוּלָה כְּאִלּוֹ חֲטָא פֶּשַׁע רַב.

אָמַר לוֹ רַבּוֹ אִם אָדָם הִרְאִשׁוֹן הִיא מִתְנַהֵג בְּדַרְךְ חֲכָמָה וְכֹאֲשֶׁר שָׁאֲלוֹ הַשִּׁ"ת אֵיכָּה לֹא הִיא מְשִׁיב שׁוֹם תְּרוּץ רַק הִיא מִתְחַנֵּן וּמְפִיִּס וּמְרַבֵּה בְּבִקְשָׁה שִׁימְחַל לוֹ עַל חֲטָאוֹ, אֲזִי הִיא טוֹב מְאֹד.

(ניצוצי התורה)

כָּל מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה הִיא נִצְחִי וְשִׁיךְ לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן

וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה (ג, ט).

כְּשֶׁהִיא הָרַב הַקְּדוּשׁ בְּעַל הַתְּנִיָּא זי"ע אָסוּר בְּבֵית הָאָסוּרִים מַחְמַת עֲלִילוֹת שׁוֹא שֶׁטְפְּלוּ עָלָיו זְדִים, נִכְנָס אֵלָיו שׁוֹר אֶחָד וְרָאָהוּ שֶׁקוֹעַ בְּמַחְשְׁבוֹתָיו וְצוּרְתוֹ נוֹרָא הוּד, הַבֵּין הַשֵּׁר כִּי אִישׁ מוֹרֵם מֵעַם הוּא.

הַשֵּׁר הִיא בְּקִי בְּחֲכָמוֹת רַבּוֹת וְגַם הָיוּ לוֹ יָדִיעוֹת בַּתְּנִיָּא, פְּנָה אֶל הַבְּעַל הַתְּנִיָּא וְאָמַר לוֹ: שְׁאֵלָה בַּתּוֹרָה יֵשׁ לִי לְשָׂאֵל, כְּתוּב וַיִּקְרָא ה' אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ 'אֵיכָּה' הֲלֹא הַקַּב"ה יוֹדַע הַכֹּל וְלָמָּה הִיא צְרִיךְ לְשָׂאֵל אֶת הָאָדָם 'אֵיכָּה'?

אָמַר לוֹ בְּעַל הַתְּנִיָּא, הֲלֹא הַתּוֹרָה אֵינָה סֵפֶר סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כָּל מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה הִיא נִצְחִי וְשִׁיךְ לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן, וְהִנֵּה הָאָדָם נִשְׁלַח לְעוֹלָם הַיָּהוּ לְזְמַן קָצוּב, וְה' פּוֹנֶה אֶל הָאָדָם תָּמִיד וְאֹמֵר לוֹ, הִנֵּה אֲתָה כְּבָר כְּךָ וְכָךְ שְׁנַיִם וְכָאֵן נִקְבַּ בְּעַל הַתְּנִיָּא

כְּאֲשֶׁר יוֹשְׁבִים בַּחֲשֵׁךְ וּמִסְתַּגְּלִים אֵלָיו, מִתְחִילִים לְדַמּוֹת שַׁחֲשֵׁךְ זֶה - אוֹר

וַיְבַדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֲשֵׁךְ (א, ד).

חֲסִיד יָרַד פַּעַם אַחַת עִם חֲבֵרוֹ לְמִרְתֵּף הַבַּיִת. בַּחוּץ זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ בְּמֵלֵא עֵזָה, וְאִלּוֹ הַמִּרְתֵּף הִיא חֲשׂוּךְ וְאִפְלוּלִי. עֲמְדוֹ הַשְּׁנַיִם עַל מְקוֹמָם דְּקוֹת אֶחָדוֹת עַד שֶׁהִחְלוּ לְרֹאוֹת דְּבַר מָה בַּחֲדָר.

נִעְנָה בְּעַל-הַבַּיִת וְאָמַר לְחֲבֵרוֹ: "זֶה טַבַּע הָאָדָם, שֶׁכֹּאֲשֶׁר הוּא בָּא מִמְּקוֹם שֶׁמְאִיר בּוֹ אוֹר חֲזָק לְמְקוֹם חֲשׂוּךְ וְאִפְלוּלִי - בְּרַגַּע הִרְאִשׁוֹן אֵין הוּא רוֹאֶה דְּבַר, וְלֹא אַחַר מִכֵּן חוֹזֵר אוֹר הַעֵינַיִם כְּבְּרֵאשׁוֹנָה".

"טַעוֹת בִּידָךְ", חִיךְ אֵלָיו הַחֲסִיד, "הַחֲשֵׁךְ - הַחֲשֵׁךְ הוּא וְלֹא אוֹר, אֲלֹא שֶׁכֹּאֲשֶׁר יוֹשְׁבִים בַּחֲשֵׁךְ וּמִסְתַּגְּלִים אֵלָיו, מִתְחִילִים לְדַמּוֹת שַׁחֲשֵׁךְ זֶה - אוֹר הוּא..."

קִבֵּל תּוֹכַחַת רַבּוֹ אִף שֶׁהִיא יְכוּל לְהִשִּׁיב שֶׁהוּא חָף מִפְּשָׁע

וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה (ג, ט).

לְהָרַב הַקְּדוּשׁ רַבִּי צְבִי הִרְשׁ מוֹיִדְטְשׁוֹב זי"ע הִיא תְּלָמִיד שֶׁהִיא מִסְתַּוֵּפֵף בְּצֵלוֹ, וְהִיא אָדָם גְּדוֹל וְקְדוּשׁ, פַּעַם הִלְשִׁינוּ עָלָיו לִפְנֵי רַבּוֹ הַקְּדוּשׁ שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּרַבְּנוּת, וּמְקַבֵּל פְּתָקָאוֹת וּפְדִיּוֹנוֹת. וְהִצְלִיחוּ לְהַכְנִיס תְּרַעוּמוֹת עַל תְּלָמִידוֹ בְּלֵב רַבּוֹ הַקְּדוּשׁ, אוּלַם אוֹתוֹ תְּלָמִיד לֹא יָדַע כָּל־שֶׁהִלְשִׁינוּ עָלָיו וּמִמֵּילָא לֹא הִרְגִישׁ שׁוֹם הִרְהוּר חֲטָא. לְאַחַר זְמַן כְּשֶׁבָּא הַתְּלָמִיד אֶל רַבּוֹ הַקְּדוּשׁ אָמַר לוֹ הָרַבִּי, חֲדוּשׁ בְּעֵינַי אֲשֶׁר בָּאתֶם אֵלַי... וְכִשְׁשָׁמַע הַתְּלָמִיד דְּבָרִים אֵלּוֹ יוֹצֵאִים מִפִּי רַבּוֹ נִשְׁבַּר לְבוֹ בְּקִרְבוֹ וְהִשִּׁיב בְּצַדְקָתוֹ וּבְחֲכָמְתוֹ הִנְנִי מִתְחַנֵּן אֶל מוֹל פְּנֵי כְּבוֹד קְדֻשָּׁתוֹ לְמַחַל לִי עַל חֲטָאֵי וּפְשָׁעֵי אֲשֶׁר חֲטָאתִי וְאֲשֶׁר עָוִיתִי. וְהִשִּׁיב לוֹ הָרַב סְלַחְתִּי, אוּלַם אוֹתוֹ תְּלָמִיד לֹא

היצר הרע אין לו יצר הרע להסיתו...

לפתח חטאת רבץ (ד, ז).

מספר על הרב הקדוש רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע, שבהיותו ילד עשה איזה מעשה ילדות כמשובת הילדים. גער בו אביו הרב הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע והוכיחו. אמר לו הילד ומה אעשה והרי יש לי יצר הרע המפתה אותי, אמר לו אביו אדרבה ממנו תראה ותקח מוסר, הוא היצר הרע נאמן בשליחותו לפתות את האדם ועושה מלאכתו באמונה כאשר נצטוה.

השיב הילד אבל היצר הרע אין לו יצר הרע להסיתו לבל יעשה תפקידו, ואלו לי יש יצר הרע.

שני מחתנים - זה למך וזה למך

ויחי למך... ויולד נח את שם את חם ואת יפת (ה ל-לב).

הרב הקדוש האמרי יוסף מספינקא זי"ע ספר שהיה פעם בשבת קדש פרשת בראשית אצל הרב הקדוש רבי שלום מבעלזא זי"ע והיו שם ארבעים ושמונה רבנים, וביניהם היה גם הרב הקדוש רבי שלום מקאמינקא זי"ע, אשר היה בבדיחות הדעת, ואמר שמספר הרבנים הנמצאים הוא כמנין חם.

בין הרבנים שהיו שם היו גם כן שני רבנים שהתחתנו ביניהם ושמות שני המחתנים היו שוים, ושאל הרב מקאמינקא את כל הרבנים האם יודעים הם היכן מזכר בתורה שני מחתנים בשמות שוים, וכאשר לא ידעו להשיב, ענה הוא בעצמו ואמר, שלמך שהיה מזרע קין הוליד את נעמה, ולמך שהיה מזרע שת הוליד את נח, ואיתא במדרש שנעמה היתה אשתו של נח, ואם כן מבאר שלמך ממשפחת קין היה מחתנו של למך מזרע שת, הרי לכם שני מחתנים זה למך וזה למך.

(ניצוצי התורה)

ברוח קדשו את מספר שנותיו של אותו שור, מה עשית בשנים אלו! האם היטבת למישהו! השר התפעל מאד מהתשובה ואמר לו: 'בראבו' תודה ברוסית, ולאחר מכן הלך להמליץ טוב על בעל התניא בפני הקיסר, כי אדם גדול הוא ושוא טפלו עליו המלשינים.

צדקנית זו לא מתה אלא מחמת חטאו של אדם הראשון

ארוהה האדמה בעבורה... (ג, יז).

אשת הרב הקדוש הרמ"א זי"ע נודעה בצדקותה כבתו של הרב הקדוש רבי שלום שכנא זי"ע, עליו כתב הרמ"א בתשובה 'נר ישראל אשר נודע בשערים ראש הגבורים, משיח ד' רב הרבנים גאון הגאונים נשיא ישראל'.

כשנפטרה אשתו של הרמ"א, הספידה הרמ"א בקול מר והכל התפלאו למשמע דבריו. הוא פתח ואמר עליה את הפסוק במלכים 'פקדו נא את הארוהה הזאת וקברוה כי בת מלך היא'...

היו שלא הבינו למה נתכונן באמרו 'ארוהה' בשעת חמום רגש הלבבות בהלוית רעיתו הצדקנית. אך הרמ"א המשיך ובאר את כונתו באמרו: האדמה שנתארה מחמת חטאו של אדם הראשון - 'הארוהה הזאת' - נפקדת ובאה על תקונה, מלשון 'וה' פקד את שרה', רק בשעה שהיא קולטת גופתו של צדיק בקרבה.

גופתה של צדקת ובת מלך זו, סים הרמ"א את דבריו, אשה צדקנית זו שהיתה בתו של הגאון רבי שלום שכנא לא מתה אלא מחמת חטאו של אדם הראשון, שכן לא היו לה חטאים אחרים, שכל ימיה גמלה אך טוב עמי ועם כל אדם, ואם נקברת היא באדמה הארוהה, זהו התקון הגדול בעבורה ובעבור האדמה כלה.

שו"ת קטר

חידון אכזרנות - נושא פרסים מי קרא בפרשה זו לעיר על שם בנו?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת ואתחנן:

ש. באיזו שני מקומות מוזכרים בפרשתנו שור וחמור בפסוק אחד?

ת. בעשרת הדברות שור וחמור מוזכרים א. שמירת השבת (דברים ה יג). ב. האיסור לחמוד את רכוש הזולת (דברים ה יז).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת ואתחנן:

ה' שמעון מנלה משכונת הר חומה ירושלים.

שנה שביעית

גליון מס' 302

שבת בראשית
ה'תשפ"ב

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרה שרים

לקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

בית הנסות לתורה ולתפילה שטפנשט
כולל אברכים לעיון - לפתע
כולל אברכים לתורה - אחו"צ
רחוב מורשי"ל 13 בני ברק

תלמוד תורה
"תורת אמת" שטפנשט
מתחם בני הירושלמי - קב"י אברכים
רח' רש"י 5 אגוד
מתחם בית התלמוד תורה
רח' רש"י 9 אגוד
מתחם המכינה לשיבה קטנה
הכלל חסידות - אגוד
רח' רש"י 3 אגוד

בית שטפנשט - גבעתיים
קב"י הגר"ק שטפנשט
רח' רש"י 1 גבעתיים
כולל אברכים * בית נבט * מורשי"ל
* מרכז מתנדבים לנתיקים

המסנת אורחיים ואש"י במונחה
לקבוצות ויחידים - הלמנה מירושלמי
מתחם קבר האדמו"ר הראשון שטפנשט
רח' אליזבטה 2 ש"י פאקורר אש"י - חומנה

מופעל קהלת דוכפאה
קפואה ודוכפאה
עיר ירושלים לשמירת חירות בימי
התנאים - גבעתיים

אור התורה
שיעורי תורה ברחוב הא"י, סניף חיוק
ועברו יחידות לעם בשבתות, חגים ומוצאים
גנרלי המשיקים ומזכיר הרבנים

הספריה התורנית ומוזיאון
להנצחת הדורות חומנה
וכר העתיקים שטפנשט.

מוכן תורני
"תורת אמת - שטפנשט"
להוצאת חב"י רבותינו הקדושים
לבית שטפנשט - ירושלים והמניח חומנה.

מופעל האנציקלופדיה
החב"י חומנה

מוספרי המכון ניתן להשיג
במשרדי המוסדות:
- אנציקלופדיה מילכות המלכות בית דוד י"ח
- אמונת אמת - שטפנשט
- ישיבת חיים - חו"י
- ספריה מילכות - יבנה
- ע"י זכ"ח
- ח"י עניני בית מילה
- ח"י עניני התאקף
- ח"י עניני גישור ופיוס אש"י.
- ח"י עניני - דרכי הלימוד
- טורור של משה - גניזת שטפנשט עתיקים
- אילנות עם שני דיקסיים

זיהוי הבל רועה צאן וקין
היה עובד אדמה (ד. ה. ב.) פירש
מרון הסב"ק מרו"י, ויהי
הבל רועה צאן, ויהי לשון
צער, היינו שהבל היה מצטער
על שעוסק במרעה, ואין לו
אפשרות ופנאי להתבונן
במעשה בראשית. אבל קין,
'יהי' לשון שמחה, קין שמח
בחלקו שהוא עובד אדמה,
ולא חש לרעיונותיו הנשגבים
של אחיו, לכן 'וישע ה' אל
הבל ולא אל קין'.

הבל היה מובחר והביא
מהמובחר קין שהיה
גרוע הביא מן הגרוע
ויהי מקץ ימים ויבא קין
מפרי האדמה מנחה לה',
והבל הביא גם הוא מבכורות
צאנו ומחלבהן וישע ה' אל
הבל ולא מנחתו, ואל קין
ואל מנחתו לא שעה, ויהי
לקין מאוד ויפלו פניו (ד. ה. ג.).
איתא ב"התם סופר",
יש לדקדק באריכות הלשון,
שכתב וישע ה' אל מנחת הבל
ואל מנחת קין לא שעה, ונראה
לע"ד לפרש ואתה למשל אזני,
הנה אם יביא איש פחות ונבזה
דורון נאה מהודר אל המלך לא יקובל מצד
גריעות איש המביא,
וכן אם נכבד אחד מהשרים יביא
דורון נבזה, גם זאת לא לרצון
יהיה מצד פחיתות ערך הדורון
ובפרט אם שניהם לגריעותא גם
האיש המביא וגם הדורון שהביא,
אבל אם שניהם כאחד טובים
הדורון והמקריבו, יעלה לרצון
לרית נוחה, וזה היה בשני אחים
הללו, הבל היה צדיק גמור וראוי
לשרת בקודש למלך הכבוד, וקרבנו
מבכורות צאנו ומחלבהן, שכתב
הקב"י וקין היה גרוע, וקרבנו
מן הגרועים, שהביא זרע פשטים,
וזה וישע ה' אל הבל הוא המקריב
וגם 'אל מנחתו המובחר, ואל קין'
דייקא וגם 'אל מנחתו הנבזה לא שעה'.

הבל כלל לא החשיב את מנחתו ואילו קין שמח
והתגאה במנחתו
ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'
והבל הביא גם הוא מבכורות
צאנו ומחלבהן. וישע ה' אל הבל
ואל קין... לא שעה. (ד. ה. ג. ט. ז.) כל המפרשים
נתקשו מה נשתנה זה מזה, אבל החילוק
היה במחשבותיהם, קין ראה את עצמו
ראוי להביא דורון למלך הקב"ה,
ולכן נאמר אצלו "מנחה לד" אבל הבל

זיהוי הבל רועה צאן וקין
היה עובד אדמה (ד. ה. ב.) פירש
מרון הסב"ק מרו"י, ויהי
הבל רועה צאן, ויהי לשון
צער, היינו שהבל היה מצטער
על שעוסק במרעה, ואין לו
אפשרות ופנאי להתבונן
במעשה בראשית. אבל קין,
'יהי' לשון שמחה, קין שמח
בחלקו שהוא עובד אדמה,
ולא חש לרעיונותיו הנשגבים
של אחיו, לכן 'וישע ה' אל
הבל ולא אל קין'.

הבל היה מובחר והביא
מהמובחר קין שהיה
גרוע הביא מן הגרוע
ויהי מקץ ימים ויבא קין
מפרי האדמה מנחה לה',
והבל הביא גם הוא מבכורות
צאנו ומחלבהן וישע ה' אל
הבל ולא מנחתו, ואל קין
ואל מנחתו לא שעה, ויהי
לקין מאוד ויפלו פניו (ד. ה. ג.).
איתא ב"התם סופר",
יש לדקדק באריכות הלשון,
שכתב וישע ה' אל מנחת הבל
ואל מנחת קין לא שעה, ונראה
לע"ד לפרש ואתה למשל אזני,
הנה אם יביא איש פחות ונבזה
דורון נאה מהודר אל המלך לא יקובל מצד
גריעות איש המביא,
וכן אם נכבד אחד מהשרים יביא
דורון נבזה, גם זאת לא לרצון
יהיה מצד פחיתות ערך הדורון
ובפרט אם שניהם לגריעותא גם
האיש המביא וגם הדורון שהביא,
אבל אם שניהם כאחד טובים
הדורון והמקריבו, יעלה לרצון
לרית נוחה, וזה היה בשני אחים
הללו, הבל היה צדיק גמור וראוי
לשרת בקודש למלך הכבוד, וקרבנו
מבכורות צאנו ומחלבהן, שכתב
הקב"י וקין היה גרוע, וקרבנו
מן הגרועים, שהביא זרע פשטים,
וזה וישע ה' אל הבל הוא המקריב
וגם 'אל מנחתו המובחר, ואל קין'
דייקא וגם 'אל מנחתו הנבזה לא שעה'.

הבל כלל לא החשיב את מנחתו ואילו קין שמח
והתגאה במנחתו
ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'
והבל הביא גם הוא מבכורות
צאנו ומחלבהן. וישע ה' אל הבל
ואל קין... לא שעה. (ד. ה. ג. ט. ז.) כל המפרשים
נתקשו מה נשתנה זה מזה, אבל החילוק
היה במחשבותיהם, קין ראה את עצמו
ראוי להביא דורון למלך הקב"ה,
ולכן נאמר אצלו "מנחה לד" אבל הבל

הבל כלל לא החשיב את מנחתו ואילו קין שמח
והתגאה במנחתו
ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'
והבל הביא גם הוא מבכורות
צאנו ומחלבהן. וישע ה' אל הבל
ואל קין... לא שעה. (ד. ה. ג. ט. ז.) כל המפרשים
נתקשו מה נשתנה זה מזה, אבל החילוק
היה במחשבותיהם, קין ראה את עצמו
ראוי להביא דורון למלך הקב"ה,
ולכן נאמר אצלו "מנחה לד" אבל הבל

לאחר שאדם חוטא והוא חוזר בתשובה הרי הוא
כיצירה חדשה לגמרי, כתינוק שנולד והוא כבירה
חדשה, אפילו לפעמים יחשוב האדם הנה כבר
חטאתי כמה פעמים ושבתי בתשובה, ואח"כ שוב
חטאתי, הנה כבר הבטחתי כמה פעמים להטיב את
מעשי, ואיך כעת רצוני לחזור שוב בתשובה ואיך
אוכל להראות פני להש"ת, אך הוא צריך לדעת
שהש"ת הוא "הרועה בתשובה" והוא מקבל את
השבבים, ומחכה לראות בתשובה של בניו רחומי,
וזה הוא וייצר ה' אלקים את האדם, הש"ת עושה
מהשב בתשובה יצירה חדשה.

הבל הצטער שאינו
עוסק מספיק בעבודת ה'
וקין דוקא שמח ע"כ

התורה הנצחיית מרמזת את סדר הדורות של
רועי החסידות

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד
והיה לארבעה ראשיים (ב. ט. פ.) אחרי פטירת הרה"ק
הנועם אלימלך ז"ל בקשו התלמידים לקבל עליהם
לרב את אחיו הרה"ק הרבי רבי זושא זצ"ל. והשיב
להם, קרא כתיב 'ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן
ומשם יפרד והיה לארבעה ראשיים', התורה היא
נצחית ומרמזת בעליונים ותחתונים לכל הדורות.
'העדן' הוא רבינו ישראל בעש"ט, 'נהר' הוא תלמידו
הרבי רבי דובער המגיד הגדול ממעזריטש, 'גן' הוא
אחי הנועם אלימלך, וזה נהר יוצא מעדן להשקות את
הגן העיקר בתלמידי, ומשם היינו מה'נועם אלימלך'
יפרד והיה לארבעה ראשיים, אחד הרה"ק מלוזבלין, ב'
הרה"ק מקאזניץ, ג' הרה"ק רבי מענדיל מרימנוב, ד'
הרה"ק מאפסא, ואינם צריכים לרב זולתם.

העזר כנגדו היא רק שיוכל לעסוק בתורה

אעשה לו עזר כנגדו (ב. יח) אמרו חז"ל זכה עזר, לא
זכה כנגדו, הכונה באם שרוצה לעסוק בתורה אז טוב
שהיא עוזרתו, כאמור בחז"ל אדם מביא לביתו חטין,
וכי חטין כוסס לא אלא שהאשה מתקנת לו מאכל
ממנו, נמצא מאירה את עיניו, לא זכה אזי העזר'
שלה, היא לרע עבורו, כי יש לו פנאי יותר לעסוק
בהכליו נמצא העזר כנגדו.

מדוע נשמות הצדיקים למנוע את חטא
אדה"ר

ונפקחו עיניכם והייתם (ג. ט. ה.) הרה"ק הרבי ר'
זוסיא מהאניפולי ז"ל, שאל את אחיו הרבי ר'
אלימלך ז"ל בזה הלשון: ברודער לעב, [אחי יקירי]
הלא כתוב בספרים הקדושים שכל הנשמות נכללו
באדם הראשון, ומסתמא אנהו היינו ג"כ אז בעת
שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, ומדוע לא מנענו
אותו מלאכול. השיב לו הרבי ר' אלימלך ז"ל: אחי,
הלא הוכרחנו להניח אותו לאכול, כי אם לא היה
נשאר אצלו השקר מהנחש אשר הסית אותה ונפקחו
עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, ותוכלו
לברוא עולמות, לזאת מוכרח היה לאכול לראות
שאעפ"י שאכל הוא רק אדם ולא יותר.

מדוע נעשה להם כתנות מעור דווקא

כתנות עור וילבישים (ג. כא) מדוע נעשה להם כתנות
מעור דווקא ולא מבד וכדו', כי בלבישת בגד חדש
בראשית, נדכת נעשה אדם, והיצירה הושגה היא

להתחזק ביתר שאת ועוז באמונה ובטחון
בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ
(א. א.) כתב הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפסא,
הנה התורה מתחלת בפסוק בראשית ברא אלקים
את השמים ואת הארץ (א. א.), שראשי התיבות הן
האותיות בבא"א, שזוהו הרה"ת של הפסוק ב'כ בטחתי
אל א'בושה (תהלים כה, ב), ובצד ההיפוך הרה"ת של
הפסוק א'שרי א'דם ב'וטח ב'ך (תהלים פד, יג), להורות
כי יש להתחזק ביתר שאת ועוז באמונה ובטחון.

ה' השאיר את האדם להשלים את עצמו

נעשה אדם (א. כו) פירש הרה"ק בעל ה'ישמח
מוש" שהכוונה בנעשה אדם היינו שהאדם ייעשה
ע"י הש"ת ביחד עם האדם, כי זהו העיקר השלמתו
של האדם, כי לא נשלם האדם בעצמו ע"י ה' עד
אשר ישלים את עצמו שיהיה ראוי להקרא אדם.

להיות טוב יותר ויותר

וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד
(א. לא) האור החיים הק' מפרש את הפסוק ומבאר
מה הוא הלשון 'טוב מאוד', דהנה בכל הבריאה
הרי כתוב 'וירא אלקים כי טוב', ואם כן מדוע ביום
הששי נכתב 'והנה טוב מאוד', אלא שתכלית בריאת
העולם הוא בריאת האדם, האדם אכן נברא ביום
הששי, ותכלית בריאת האדם שיעבוד את הבורא
ית', ויגלה כבוד מלכותו יתברך בעולם, הרי שבעצם
נשמת האדם היא מבחי' טוב, אך על האדם ללכת
ולהתעלות מדרגה לדרגה להגביה את עצמו וללכת
מחיל אל חיל, ולכן כתוב 'וירא אלקים את כל אשר
עשה והנה טוב מאוד', להראות שעל האדם להיות
טוב מאוד, שלא יסתפק במה שהוא טוב אלא יוסיף
ויתחזק עד שיהיה 'והנה טוב מאוד' להתעלות בטוב
יותר ויותר.

להתבונן עם מי נגשים לשותפות

ויכולו השמים והארץ (ב. א) מסופר על מרון
האדמו"ר הזקן רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"י כי
פעם אחת בעת שקידש על כוס בליל שבת קודש
נתבלבל לו נוסח הקידוש, ואחר הקידוש נענה
ואמר: 'היום טעיתי בקידוש', והחסידים שעמדו שם
כנראה לרבי היתה בזה כוונה מיוחדת! ונתחייך הרבי
הק' ואמר: החסידים האלו תמיד חושבים הם שצריך
לחרץ את הרבי, ומפרשים את הטעות כאילו היה לו
כוונה מיוחדת וכו', אך האמת היא מה הפלא, כאשר
מתבוננים מה זה ה'קידוש' שהרי חז"ל אמרו 'כל
האומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף
אל הקב"ה במעשה בראשית', ואז כאשר מתבוננים
מעט לביצה 'שותפות' וכנסיים למעשה בראשית, ועם
מי הולכים לשותפות, עם הבורא ית"ש כביכול, אז
כלל אינו חידוש אם מתבלבלים ב'נוסח'!.

החזור בתשובה הרי הוא כתינוק שנולד
וכבירה חדשה

וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה (ב. ג.)
הרה"ק בעל ה'באר מים חיים' כותב על פסוק זה
שחז"ל אומרים 'וייצר' שתי יצירות, וכרכו בקודש
הוא מאריך בלשונו הטורח ומבאר כי הכוונה בשתי
יצירות היא היצירה הראשונה זו היא בריאת האדם
בראשית, נדכת נעשה אדם, והיצירה השנייה היא

להתחזק ביתר שאת ועוז באמונה ובטחון
בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ
(א. א.) כתב הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפסא,
הנה התורה מתחלת בפסוק בראשית ברא אלקים
את השמים ואת הארץ (א. א.), שראשי התיבות הן
האותיות בבא"א, שזוהו הרה"ת של הפסוק ב'כ בטחתי
אל א'בושה (תהלים כה, ב), ובצד ההיפוך הרה"ת של
הפסוק א'שרי א'דם ב'וטח ב'ך (תהלים פד, יג), להורות
כי יש להתחזק ביתר שאת ועוז באמונה ובטחון.

ה' השאיר את האדם להשלים את עצמו

נעשה אדם (א. כו) פירש הרה"ק בעל ה'ישמח
מוש" שהכוונה בנעשה אדם היינו שהאדם ייעשה
ע"י הש"ת ביחד עם האדם, כי זהו העיקר השלמתו
של האדם, כי לא נשלם האדם בעצמו ע"י ה' עד
אשר ישלים את עצמו שיהיה ראוי להקרא אדם.

להיות טוב יותר ויותר

וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד
(א. לא) האור החיים הק' מפרש את הפסוק ומבאר
מה הוא הלשון 'טוב מאוד', דהנה בכל הבריאה
הרי כתוב 'וירא אלקים כי טוב', ואם כן מדוע ביום
הששי נכתב 'והנה טוב מאוד', אלא שתכלית בריאת
העולם הוא בריאת האדם, האדם אכן נברא ביום
הששי, ותכלית בריאת האדם שיעבוד את הבורא
ית', ויגלה כבוד מלכותו יתברך בעולם, הרי שבעצם
נשמת האדם היא מבחי' טוב, אך על האדם ללכת
ולהתעלות מדרגה לדרגה להגביה את עצמו וללכת
מחיל אל חיל, ולכן כתוב 'וירא אלקים את כל אשר
עשה והנה טוב מאוד', להראות שעל האדם להיות
טוב מאוד, שלא יסתפק במה שהוא טוב אלא יוסיף
ויתחזק עד שיהיה 'והנה טוב מאוד' להתעלות בטוב
יותר ויותר.

להתבונן עם מי נגשים לשותפות

ויכולו השמים והארץ (ב. א) מסופר על מרון
האדמו"ר הזקן רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"י כי
פעם אחת בעת שקידש על כוס בליל שבת קודש
נתבלבל לו נוסח הקידוש, ואחר הקידוש נענה
ואמר: 'היום טעיתי בקידוש', והחסידים שעמדו שם
כנראה לרבי היתה בזה כוונה מיוחדת! ונתחייך הרבי
הק' ואמר: החסידים האלו תמיד חושבים הם שצריך
לחרץ את הרבי, ומפרשים את הטעות כאילו היה לו
כוונה מיוחדת וכו', אך האמת היא מה הפלא, כאשר
מתבוננים מה זה ה'קידוש' שהרי חז"ל אמרו 'כל
האומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף
אל הקב"ה במעשה בראשית', ואז כאשר מתבוננים
מעט לביצה 'שותפות' וכנסיים למעשה בראשית, ועם
מי הולכים לשותפות, עם הבורא ית"ש כביכול, אז
כלל אינו חידוש אם מתבלבלים ב'נוסח'!.

החזור בתשובה הרי הוא כתינוק שנולד
וכבירה חדשה

וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה (ב. ג.)
הרה"ק בעל ה'באר מים חיים' כותב על פסוק זה
שחז"ל אומרים 'וייצר' שתי יצירות, וכרכו בקודש
הוא מאריך בלשונו הטורח ומבאר כי הכוונה בשתי
יצירות היא היצירה הראשונה זו היא בריאת האדם
בראשית, נדכת נעשה אדם, והיצירה השנייה היא

להתחזק ביתר שאת ועוז באמונה ובטחון
בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ
(א. א.) כתב הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפסא,
הנה התורה מתחלת בפסוק בראשית ברא אלקים
את השמים ואת הארץ (א. א.), שראשי התיבות הן
האותיות בבא"א, שזוהו הרה"ת של הפסוק ב'כ בטחתי
אל א'בושה (תהלים כה, ב), ובצד ההיפוך הרה"ת של
הפסוק א'שרי א'דם ב'וטח ב'ך (תהלים פד, יג), להורות
כי יש להתחזק ביתר שאת ועוז באמונה ובטחון.

ה' השאיר את האדם להשלים את עצמו

נעשה אדם (א. כו) פירש הרה"ק בעל ה'ישמח
מוש" שהכוונה בנעשה אדם היינו שהאדם ייעשה
ע"י הש"ת ביחד עם האדם, כי זהו העיקר השלמתו
של האדם, כי לא נשלם האדם בעצמו ע"י ה' עד
אשר ישלים את עצמו שיהיה ראוי להקרא אדם.

להיות טוב יותר ויותר

וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד
(א. לא) האור החיים הק' מפרש את הפסוק ומבאר
מה הוא הלשון 'טוב מאוד', דהנה בכל הבריאה
הרי כתוב 'וירא אלקים כי טוב', ואם כן מדוע ביום
הששי נכתב 'והנה טוב מאוד', אלא שתכלית בריאת
העולם הוא בריאת האדם, האדם אכן נברא ביום
הששי, ותכלית בריאת האדם שיעבוד את הבורא
ית', ויגלה כבוד מלכותו יתברך בעולם, הרי שבעצם
נשמת האדם היא מבחי' טוב, אך על האדם ללכת
ולהתעלות מדרגה לדרגה להגביה את עצמו וללכת
מחיל אל חיל, ולכן כתוב 'וירא אלקים את כל אשר
עשה והנה טוב מאוד', להראות שעל האדם להיות
טוב מאוד, שלא יסתפק במה שהוא טוב אלא יוסיף
ויתחזק עד שיהיה 'והנה טוב מאוד' להתעלות בטוב
יותר ויותר.

להתבונן עם מי נגשים לשותפות

ויכולו השמים והארץ (ב. א) מסופר על מרון
האדמו"ר הזקן רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"י כי
פעם אחת בעת שקידש על כוס בליל שבת קודש
נתבלבל לו נוסח הקידוש, ואחר הקידוש נענה
ואמר: 'היום טעיתי בקידוש', והחסידים שעמדו שם
כנראה לרבי היתה בזה כוונה מיוחדת! ונתחייך הרבי
הק' ואמר: החסידים האלו תמיד חושבים הם שצריך
לחרץ את הרבי, ומפרשים את הטעות כאילו היה לו
כוונה מיוחדת וכו', אך האמת היא מה הפלא, כאשר
מתבוננים מה זה ה'קידוש' שהרי חז"ל אמרו 'כל
האומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף
אל הקב"ה במעשה בראשית', ואז כאשר מתבוננים
מעט לביצה 'שותפות' וכנסיים למעשה בראשית, ועם
מי הולכים לשותפות, עם הבורא ית"ש כביכול, אז
כלל אינו חידוש אם מתבלבלים ב'נוסח'!.

החזור בתשובה הרי הוא כתינוק שנולד
וכבירה חדשה

וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה (ב. ג.)
הרה"ק בעל ה'באר מים חיים' כותב על פסוק זה
שחז"ל אומרים 'וייצר' שתי יצירות, וכרכו בקודש
הוא מאריך בלשונו הטורח ומבאר כי הכוונה בשתי
יצירות היא היצירה הראשונה זו היא בריאת האדם
בראשית, נדכת נעשה אדם, והיצירה השנייה היא

יומין דנשמתא

הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל ה"תולדות יעקב יוסף" - כ"ד תשרי

מסופר כי בראשית התקרבותו של הרה"ק בעל ה"תולדות יעקב יוסף" מפולנאה אל רבו הבעש"ט הק' היו משוחחים הרבה ביניהם, תחת אחד השיחים כשהבעש"ט הק' שוחח עמו בעניני עקרי האמונה, שהבורא ית' מלא כל הארץ כבודו, והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, והבעש"ט הק' הסביר שיהודי צריך להאמין שכל מה שרואה ושומע הרי זה ככת קול מן השמים אליו, לרמוז לו על ענין מסויים בעבודת ה', תוך כדי שיחתם דפק אחד הגויים על חלון הבית של הבעש"ט, היה זה גוי שהיה מתקן חפצים שבורים, וקרא להבעש"ט הק' בשמו, ושאל אותו האם יש לך משהו לתקן, וענה לו הבעש"ט הק' כעת עתה אין לי כלום, והגוי לא הרפה ואמר אולי בכל זאת, חסש חפש אולי תמצא חפץ כלשהו לתקן, נכנס הבעש"ט לבית ויצא אליו וכלי שבור בידיו בכדי שיתקנו, ונענה ואמר להרה"ק ה"תולדות", רואה אתה הנה זה בא לרמוז לי כי עלי לחפש מה יש לי לתקן ברוחניות ולהשתפר, והנה

כאשר אמרתי לו כי כעת עתה אין לי מאומה, הרי רציתי לדחותו ואז שאנני אולי בכל זאת, ואמר שאחפש אולי אמצא, בעל ה"תולדות" לא קבל את הדברים כי איך יתכן שגוי מגושם יהיה השליח מן השמים לאמור דברים נעלים כאלו, ולא הבין זאת, ואמר לו הבעש"ט הק' "אתה יכול להבין רק אינך רוצה".
בנתיים חזר ה"תולדות" לבית האכסניה שלו, בדרכו נקרה בפניו גוי שעמד ליד חמורו שהיה רתום לעגלה שהיה עליה משא כבד של קש והמשא נפל עם העגלה, ובקש הגוי מה"תולדות" שיעזור לו להקים את העגלה וענה לו ה"תולדות" אתה הרי רואה כי הנני אדם חלש, ואינני יכול לעזור לך, אמר לו הגוי "הינך יכול רק אינך רוצה", ה"תולדות" שמע את המילים האלו יוצאות מפיו של הגוי וראה כח הוא אמר את אותם הדברים ששמע זה עתה מפי הבעש"ט הק' "אתה יכול להבין רק אינך רוצה" חזר מיד לבית הבעש"ט הק' והיה מוכן לקבל את כל מה שיאמר לו.

הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע - כ"ה תשרי

מעניין לציין כ"ה הרה"ק מבארדיטשוב נולד עשרים שנה לפני הסתלקות הבעש"ט, ומעולם השנים לא נפגשו. הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע נתן טעם לדבר ואמר: כי לפני ירידת נשמתו הקדושה של הבארדיטשובער לעולם, התאמץ ה"בעל דבר" והתנגד באמרו כי כאשר תרד לעולם נשמה קדושה וגבוהה שכזאת אשר תקרב ליבם של ישראל לאביהם שבשמים, ברוב גודל להט עבודתו הק', ובנוסף לכך הוא ילמד תמיד וכות על בני ישראל, אזי תתבטל הבחירה, כך טען הבעל דבר, ועשו עמו שלשה תנאים שעל ידם יאפשר להוריד את הנשמה הזאת לעולם. א' שהוא לא יפגש עם הבעש"ט הק', ב' שיהיה לו הנגדות חזקה, ואכן כך היה שהיו לו להבארדיטשובער רב

צרות רבות ממתנגדי, צרות שגרמו לו לא אחת לחלישות הדעת וקטנות המוחין, והתנאי הג' הוא שיכהן כרב עיר ויהיה תדיר טרוד בעניני הכלל.
איתא ב'תפארת שלמה' (פרשת כי תבא) שהרה"ק ה'חזוה' מלובלין זי"ע היה במשך זמן ארוך מקדיש כל יום זמן מסויים לעמוד ולהודות לבורא ית' על שהוריד נשמה גדולה כזאת של הבארדיטשובער לעולם.
אמרו צדיקים כי הבארדיטשובער רב היה אמור להסתלק מן העולם לפני הימים הנוראים אך הוא התחנן ובקש כי יניחוחו עד אחר הימים הק' והחגים של חודש תשרי ונענו לו מן השמים.

הגה"ק בעל ה"חתם סופר" זי"ע - כה תשרי

מסופר על החתם סופר זי"ע, שפ"א הסתתר אחד מתלמידיו בחדרו בשעה שהכין את ה'שיעור', וכיזעו היתה לו עבודה רבה בהגדת השיעורים הק' לתלמידים, ורצה התלמיד לזכות לראות איך רבו הק' מתכוון לשיעור, והנה ראה איך שפתח הגמ' והתחיל לקרא "אמר אביי" "אמר אביי", אביי האט געזאגט, [-אביי אמר] וכך חזר כמה פעמים "אמר אביי", אביי האט געזאגט, עד שפתאום נתלהט כאש להבה ונרעד כל כולו ואמר "אמר אביי, אביי זאגט", [אביי אומר] כך למדו הצדיקים 'כאילו בעל השמועה עומד לפניו'.
על הגה"ק מטשעבין מסופר כי היה מעריץ עד לאחת להחתם סופר והיה נותן משקל גדול לסברא שיצאה מפי ה'חתם סופר'. פעם נשאל,

מדוע הוא לומד ומשנן פעמים רבות כל כך את תשובות ה'חתם סופר'? השיב לשואל: 'האמן לי, יש תשובות ב'חתם סופר' שאחרי שנים רבות, אחר שלמדתי אותן עשרות פעמים, רק אז אני מבחין בעמקות שלה עמדותי עליה בפעמים הקודמות שלמדתי'.
כמו"כ מסופר כי פעם ישב והגה בשו"ת 'חתם סופר', ולפתע ניגשה הרבנית והעירה לו שארוחת הצהרים מוכנה, אולם הוא היה שקוע ב'תשובה' ולא שם לב שקראה לו. כעבור זמן מה ניגשה הרבנית שוב, ואמרה לו שהאוכל מתקרר. סגר את הספר ואמר כמדבר לעצמו: 'כאשר לומדים תשובות 'חתם סופר' רואים שאין יודעים כלום'.

הרה"ק רבי אשר מסטאלין - כ"ז תשרי

מסופר בשמו כי פעם אחת רעשה כל העיר בעקבות אסון נורא, באשר אדם צעיר עלה בלילה על יצועו לישון ובבוקר לא התעורר, נענה רבי אשר סטאליןנער זי"ע, האם מקרה

כזה הוא דבר חידוש מרעיש, והלא כאשר אדם שוכב לישון והוא כן מתעורר הרי זה בגדר חידוש עצום.

"הביא גם הוא" אומרת לנו התורה שהבל הבין אשר אינו ראוי להביא דורות להשי"ת, רק הביא גם הוא, יען כל הנבראים עובדים את השם, צריך גם הוא להביא כל מה שביכולתו אבל לא הרהיב בנפשו לחשוב שזה מנחה לד', לכן שעה ד' אל הבל ולא אל קין.

(ישמח משה)

בין אם תטיב בין אם לא תטיב - יסלה להם

הלא אם תטיב שאת ואם לא תטיב. (ד. ז.) המלה 'שאת' אין לה הכרע, ומוסבת למעלה ולמטה, ואמר הרה"ק רבי מאיר'ל מפרימישלאן כי יש בזה המלצה טובה על ישראל, 'אם תטיב' בין אם מטיבים ישראל דרכם, ובין 'אם לא תטיב' - 'שאת' צריך השי"ת למחול להם, כי 'לפתח חטאת רובץ' כמאמר חז"ל 'שאר שבעיסה מעכב' וכן איתא בש"ס דאמר ליה אליהו לרבי יהודה הקב"ה אמר לפתח חטאת רובץ דהיצה"ר מחטיא האדם בעל כרחו אבל באמת 'אליך תשוקתו', תשוקת ישראל לעשות רצון אבינו שבשמים ושאתה כביכול תמשול בו ולא היצה"ר, לכן בין אם תטיב ובין אם לא תטיב צריך אתה לסלוח לישראל. (פרנתיא דר' מאיר)

המתקן מידותיו רואה אך טוב בזולת

מתאמריה משמו של הרה"ק הרבי ר' הערש מרימונוב זי"ע על הפסוק 'אם תטיב שאת', כאשר האדם מתקן את מידותיו ומטיב דרכיו, אזי יכול לסבול את הזולת, את כולם, 'אם לא תטיב', אם אינו מתקן את המידות ואינו מטיב דרכיו אזי 'לפתח חטאת רובץ', בכל פתח שהוא נכנס ובכל מקום אליו פונה מיד ישים לב כי 'חטאת רובץ', תמיד ימצא חסרונות ופיו מלא טענות ומלמד את כולם לכף חובה.

המוות טוב מחיי טלטול ונד

הייתי נע ונד בארץ והיה כל מוצאי ירנגי (ד. יד) חיים בלי מנוחה אינם שווים כלום, ולכן אמר קין אם גורת עלי להיות נע ונד אז 'והיה' שמחה היתה זאת עבורי באם 'כל מוצאי ירנגי' כי בוחר אנכי את המות מן חיים כאלה.

(מאיר עיני ישרים בשם הרה"ק מריזין זי"ע)

הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם

הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע היה אומר כי מפרשיות אלו של תחילת ספר בראשית נוכל ללמוד כי הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. דהיינו מפרשיות קין והבל דודר המבול דודר הפלגה, אלא שצריך לדעת כי בכל דור ודור יש את ענינים אלו באופן כללי, דהיינו מעשה קין והבל, דור המבול, דודר הפלגה, וגם לכל אחד בפרטות יש ענינים אלו, כי מעשה קין היה מעשה קנאה, דודר המבול היו בעלי תאוה, דודר הפלגה חפשו כבוד ושליטה בעולם, ועל ג' דברים אלו יש לאדם לעמוד כל ימי חייו.

בשבת לא סבל קין

וישם ה' לקין אות (ד. יט) איתא במדרש מה הוא האות של קין, אית דאמרי אות שבת נעל בפניו, ואית דאמרי קין עשה לו במצחו, הרה"ק בעל ה"עבודת ישראל" מקאזניץ מבאר את הענין, דהנה הקב"ה אמר לקין נע ונד תהיה בארץ, וצריך להבין ענין הקללה, הלא הבחירה ביד האדם לבחור לו מקום לשבת ולא ינוד ממקומו, אלא על כרחך צריך לומר שנסך בקרבו רוח עושים ואיזה פחד ושגעון אשר על ידי זה לא יכול היה לבחור לו מקום לשבת רק להיות נע ונד בארץ, והנה בוודאי אם קין היה יכול להתדבק במחשבתו בבורא יתברך כראוי אז בוודאי סרו מעליו כל הפחדים ומתקן כל הדינים, כמו שנאמר בכל דרכיך דעהו וכו', אלא שזוהו גוף הקללה שנתבלבלה מחשבתו מרביקותו בבורא ית' והיה נע ונד במחשבתו עד שגרמה לו פחדים ונידוד בארץ, ולכן אמרו במדרש 'אות שבת נעל בפניו', פירוש שעל כל פנים ביום שבת קודש היה נדבק בבורא יתברך והיתה לו מנוחה, "כי ביה כל דינים אתכפייין וכל חייבא דגיהנם ניחין", דבר אחר, 'קין עשה לו', פירוש קין הוא לשון בהירות כי לדעה ה' נשאר עליו מהוד שבת על ימי החול שיגין עליו קצת מהפחדים ומחיות רעות.

סגולות מלכים

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים מתוך מופעל "סגולות מלכים" (תת"ב) הלא המזה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולות עשבים עשב מזריע זרע (א, יא)

אכילת עשבי בר

האר"י היה אוכל עשבי המדבריות שאין נזרעים על ידי אדם, לקיים ואכלת את עשב השדה.

(מגן אברהם א"ח סי' קע ס"ק יט)

צמחי סגולה המותרים והאסורים להשתמש בהם

כל רפואה הכתובה בספרי חכמי הרופאים שמרפאים בהם דרך סגולה כיון דהיא אמיתית מצד הנסיון שרי להתרפאות בה, דיש כמה רפואות בספרי הרופאים שמרפאים בהם דרך סגולה כמשל שהביא הרמב"ם בתלות עשב על הנכפה דזו היא רפואה סגולית אמיתית מצד הנסיון רוצה לומר דפעם אחד קרה מקרה דתלו עשב על הנכפה ונתרפא ומשם הכירו וידעו דזו רפואה לנכפה אף שלא השיגו טעם הרפואה על צד הטבע אלא דהיא רפואה סגולית שרא, אבל הרפואות שאנו אוסרין מדרכי אמורי הם רפואות שהמציאות תחלה האמוריים מכח שהיו עובדים ע"ז לשמש ולירח והיו אומרים לחולי זה יעשו רפואה זו ויעיל בסגולה מכח שברפואה זו יש בה כח כוכב פלוני וכל כיוצא בזה מרפואות שהמציאות האמוריים בסגולה מכח דתם ועבודתם ועל זה נאמר ובחקותיהם לא תלכו, וזהו ספר [רפואות שחזקיהו (שיגנוז ע"ד הרמב"ם שלא היו רפואות סגוליות או טבעיות מצד הנסיון של הרופאים דזה שרי אלא היו רפואות עשויות בכח צורות הכוכבים.

(תוספת יום הכפורים יומא פ"ג.)

סגולה לעין הרע

כבר יש בספרים כמה סגולות מעין הרע ובפרט עשב הרט"ה שהוא מסוגל מאד לנושא עליו, וראוי לילך אחריהן כי הוא בכלל ונשמרתם מאד לנפשתיכם

(פלא יועץ ערך עין הרע)

ילידים הנבהלים

סגולה לילידים הנבהלים, ואפילו קטנים מבן חודש ימים עם כל זה נבהלים ובוכים תמיד ואינם יונקים חלב, תרופתם, יקחו עשב הנקרא בלע"ז סלאב"א [הוא צמח הסלאוויה ממשפחת צמחי המרווה], ויעשנו לתינוק בו, ויקחו ג' עלין ויכתבו עליהם אסוותא אסוותא על כל אחד, וכשיקבל העשן מיד יתרפא, והוא בדוק.

(ספר אביעז חידות מערכת ב את יא)

לעצירת השתן

לעצירת השתן, יקח עשב מלשון השור [לשון שור הוא צמח עשבוני הנקרא גם הרומזקיה מגובנת], וישרה אותו ביין ישר, עד שיוציא כח העשב הנזכר, וישתה ויתרפא.

(מראה הילדים מערכת ה סוף אות ב)

להחזיר הווסת

להחזיר הווסת לאיש, תבשל עשב הנקרא 'קאפילווינער' [נקרא כיום בשם 'שערות שלמית מצויה'] עם יין, ותשקה את האיש. או תשתה יין מבושל בקנה בושם, פעמים ושלוש.

(ילקוט משה סוף ח"ב שער הרפואות)

להרבות חלב אם

סגולה להרבות חלב אם להמינקת שתוכל להניק הולד בשפע רב, אמר הרב הקדוש מה"ר צבי זללה"ה מרימינוב, שתאכל המינקת מאכל של קמח רעטשינע [כוסמת] מבושל עם חלב הרבה, ותשים בתוכה עשב פעניקייל הנקרא בלאטיין פאניקילי [עלי השומר].

(באר המים)

להרבות חלב אם

סגולה לאשה שנתמעט חלבה, אם תיקח מיץ עשב

הנקרא שומ"ר, ובערבי נקרא באסב"ס, זרע עשב הנזכר, תשתה מן המיץ ותאכל מן הזרע שלשה ימים רצופים, יבא לה חלב הרבה.

(מילט נפשו סימן כט אות ח)

רפואה לכינים

לכנים, קח פרח ועלין של עשב הנקרא הרומיר"ו [הוא שיח הרומארין], ושחוק אותם, ושים תחת הכובע על הראש, וכן לכל גופו ישימם בין בשרו לחלוקו, ויברחו ממנו ג' מזיקים אלו, כנים פרעושים פשפשים, וימשח חלב ויתרפא מתולעים, או יתלה עליו כסף חי בשפופרת ויברחו ממנו.

(מראה הילדים מערכת כ אות כז)

שמירה למגיפה

סגולה למגיפה, עשב הרוד"ה [הוא הנקרא כיום 'פיגם מצוי'] אם תעקרנה קודם הנץ החמה עם דינר זהב היא סגולה נפלא להריח בה תמיד, או לעשן בו, וגם לתלות על הצואר, אך צריך להיות כיום ד' בתוספות הירח, ולומר 'זיהי נועם' ז' פעמים, וכל המזמור כלו פעם אחת. וקודם שתלקטנה תאמר 'אנכי לוקט אותך בשם ה' אלקי ישראל לשמירת אני פלוני בן פלונית מן הדבר ומן המגפה', ואחר כך תחתכנה ותעשה קמיע של הרב בתוך זה הקמיע. והיו זהיר להרחיק ממי שהוא נגוף וממלבושו. ועמוד הכל הוא לערוך תפילתך בדמע לב ולהרבות עסק התורה והא בלא הא לא סגייא. ואחר כך יתננה למי שנילקטה בשבילו. וכל זמן שנושא קמיע זו עם הרוד"ה לא יירא מהמגפה ההיא שנכתב הקמיע.

סגולות ישראל מערכת מ אות יב

רפואה לפודאגרה

לפודאגרה [הוא דלקת מפרקים המתבטאת בכאבים בבהונות הרגלים] תקח מהעשבים הגדלים על גבי עצי הסקה, ותתנם בדבש נופת צופים דוקא, ותאכל העשב עם הדבש בכל יום.

(רפואה וחיים פרק יב קפא)

רפואה לקדחת

סגולה נפלאה לקדחת, קח באפטייק עשב הנקרא 'אזר"א בקר"א' [הוא הנקרא 'לענת האבסינת'], ולכתוש דק, ותן העשב בתוך יין אליבא ריקנא וישתה ג' פעמים, דהיינו בימים של המקרה, ורפואה זו בדוקה מאוד בעזרת השם יתברך, ואין שיעור לעשב הנ"ל רק כמה שריצה, וישתה חם או קר.

(מפעלות אלקים אות שמא)

לשינוי אויר

לשינוי אויר קח עשב שקורין רוט"א [הוא הנקרא כיום 'פיגם מצוי', הנקרא בערבית 'רוטא', ענפיו ועליו מכילים שמן בעל ריח חריף, ששימש לתרופה נגד מחלות שונות], ויעקר וישרש קודם הנץ החמה, ויחתוך עם זהב דוקא, ויריח תמיד בו, וטוב לתלות בצווארו, וטוב לעשן בו, וינצל.

רפואה לכאב שיניים

קבלה מרבי יהודה החסיד, רפואה גדולה לכאב השיניים, תבשל עשב הנקרא 'אקסען צינגען' [הוא צמח הנקרא 'לשון פר'] והוא נמצא באפטייק, ויתן לו לשתות. וגם טוב להחזיק הזכרון.

(ספר רפואות מהלבושי שרד אות לה):

רפואה לאשה

עוד אחרת, כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה, תקיז בידה, ויקח 'הייא בלאמען' וישם בקדירה של חרס, ויכסה היטב שלא יצא הריח מהעשבים, ויבשל היטב, ואחר כך תשב האשה באותן המים היטב,

ותרחץ בהם ממתנים למטה עד שתזיע, וכה תעשה ט' ימים רצופים. ויבשל יין אדום במוטטר נעגליך [ניצני הצפורן] ועם עשב שקורין מוטטר קרויט [הוא הנקרא בבונג, וידוע בשמו הלועזי קוממיל] ותשתה.

(ספר ילקוט משה סוף ח"ב שער הרפואות)

סגולות הדודאים

ראיתי בספר ערוך הגדול רפואות ללשונותם למשפחותם, שהדודאים הנקרא מאנדראגורא בלשון יוני ורומי [עד היום נקרא צמח הדודא הרפואי בשם הלועזי Mandragora], שאין אדם רשאי לעוקרם, מפני שהעוקר מת, אלא קושרין חבל, ראשו אחד בשרש וראש השני קושרין בצוואר הכלב, והכלב עוקרן ומת, עכ"ל. דע וראה איך הגיעו ידיעות רז"ל בכל פרטי הנמצאים. ועוד מצאתי שמה, שהדודאים הנ"ל הם רפואה מפוראה לכאב ושלחבת עינים. ונראה לי שלכן הביא ראובן לאמו, מפני שהיה עיני לאה רכות, כפי מה שקבלו חז"ל [בבא בתרא קכג, א] בשביל עשו.

(רב פעלים אות ג)

וכתב ר' אברהם הדודאים יש להם ריח טוב, וכן כתוב [שיר השירים ז, יד] 'הדודאים נתנו ריח', והן על צורות בן אדם, כי יש להם דמות ראש וידיים, ויש אומרים כי יועילו להריון, ואנכי לא ידעתי, בעבור שתולדתם קרה, אלו דבריו. והנכון, כי רצתה בהן להשתעשע ולהתענג בריחן, כי בתפלה נפקדה רחל, לא בדרך הרפואות, וראובן הביא ענפי הדודאים, הוא הפרי והוא כדמות תפוחים ולהן הריח הטוב, אבל השורש והוא העשוי בצורות ראש וידיים לא הביא, והשורש הוא שאומרים עליו הנשים שיועיל להריון, ואם הדבר אמת, הוא בסגולה בהן לא בטבע, אבל לא ראיתי כן באחד מספרי הרפואות המדברים בהם.

(רמב"ן, ויצא ל, יד)

ויש אומרים ששרש עשב זה יועיל לעורר התאוה והחשק, כמו שאמרו חז"ל [בבא קמא פב, א] על השום שמרבה זרע, עיני רמב"ן בפסוק [בראשית ל, טו] 'המעט קחתך את', ועיני ספורנו שם. גם אמרו שזמן פריחתם הוא בעת הזמיר, והוא זמן האהבה, וטעם 'דודאים' מלשון 'דודי' הנזכר בפסוק 'הדודאים נתנו ריח' [שיר השירים ז, יד] בתוספת אל"ף, וזה שהעתיק המתרגם אשכנזי 'דוא בלומען דער ליעבע', או 'דיא ליעבעסעפעפל'. ויש אומרים כי תכונתו וכשרונו להפיל תרדמה ושינה עמוקה על האדם. ואולי השתמשה לאה בדודאים אלה גם לרפואת עינים, כי לעינים, וסגולה הוא להריון, ורחל עקרה היתה ועיני לאה רכות היו, לכן נפלו שתיהן על המציאה הזאת ורבו עליה.

(סגולות ישראל מערכת ה אות נג)

להריון

סגולה להריון, תן להאשה לשתות עשב הנקרא 'שאלווייא' [הוא צמח הסלאוויה, ממשפחת צמחי המרווה] מבושל ביין, בל"ט, וזה בחון ובדוק.

(סגולות ישראל מערכת ה אות נד)

לזכרון ופתיחת חלב לתורה

לזכרון ופתיחת חלב לתורה, יריגיל עצמו לאכול עשב הנקרא 'הרצוגול', או יאכל בכל בוקר אליבא ריקנא עשב הנקרא 'אקסל צינגען' [הוא צמח הנקרא 'לשון פר'].

(קונטרס סגולות מלכים בסוף סגולות ישראל אות יב)

(יי"ש"כ להרה"צ רבי שבתאי פרייזלער שליט"א אב"ד אורשווע מה"ס סגולות ישראל)

מצבות הספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקה שטפניט

מצבתו ומצבת
זוגתו הרבנית
בניו גרזי

הגאון רבי אהרן אריה כ"ץ זצ"ל

רב בבוקרשט ובפלעטבוש,
נלב"ע כ"ו תשרי תשמ"ט
ומנו"כ בבית העלמין פלורל פארק בניו גרזי ארה"ב

ואלה תולדות

הגאון רבי אהרן אריה כ"ץ זצ"ל נולד ב"א לחודש מנחם אב שנת תרע"ד בעיר סאטמאר לאביו הרה"ח ר' מרדכי אברהם כ"ץ ז"ל שהיה מחשובי ונכבדי העיר סאטמאר. אביו הרה"ח הנגיד הנכבד רבי מרדכי אברהם כ"ץ היה בנו של הרב הגאון החסיד רבי יונתן בנימין כ"ץ זצ"ל מטשענער, אשר היה תלמיד מובהק ויד ימינו של הגה"ק בעל מנחת אשר אבד"ק טשענער זצ"ל. ר' יונתן בנימין היה מפורסם כתלמיד חכם מובהק ונגיד בעמיו ועתיר נכסים, היה בעל יחוס מפואר נכד בן אחר בן להגה"ק המקובל רבי נפתלי הכהן כ"ץ זצוק"ל אב"ד פוזנא ובעמח"ס סמיכת חכמים, בעירו טשענער היה נחשב לאחד מפארי העדה, והיה מוזיל מכספו לצורכי צדקה וחסד, היה איש מקובל על כל בני העיר כולה. מפאת חשיבותו נתמנה כנשיא וממונה על מעות רבי מאיר בעל הנס בעירו, וכן מינו אותו כנשיא החברה

ומפורסמים, האחד הוא הגאון המפורסם רבי אשר אנשיל כ"ץ זצ"ל הי"ד אב"ד סערדאהעל, חתן הגאון המפורסם רבי שלמה זלמן עהרנרייך אב"ד שאמלוי, ואחד הגאון המפו' ר' שלמה זלמן כ"ץ זצ"ל רב בברונקס שבנוא יורק, תלמיד הבאר שמואל מאונסדורף זצ"ל והיה חתן הגאון רבי פנחס צימעטבוים ראב"ד גראסוורדיין (ר' שלמה זלמן היה גיסו של בעל מנחת יצחק ששניהם היו חתני ר' פנחס צימעטבוים). ואחד הרב המפואר תלמיד חכם מופלג מוה"ר מרדכי אברהם כ"ץ ז"ל, שלא שימש ברבנות רק עסוק במו"מ, וכאביו גם הוא לא שת לבו אל הבלי הזמן רק שם כל מעינו בתורה, ובכל שעת הכושר למד ולימד, וכתב חידושי לזכרון. הוא היה תלמידים של הגאונים המפורסמים בעל "לחם רב" מקליינוואדיין זצ"ל ובעל "ערוגת הבושם" זצ"ל, אשר מבארם שאב ואת תורתם למד. ר' מרדכי אברהם גר אחר חתנתו בעיר סאטמאר ובמשך השנים עלה ונתעלה בהנהגת הקהילה עד שהיה

קדישא, בנוסף לכל היה מקורב וכן בית אצל גאוני וצדיקי הדור, ואף בא בכתובים עם גדולי הרבנים בשאלות הלכתיות, וישנם תשובות אליו בשו"ת ערוגת הבושם (חיו"ד סי' רמ"ט), ושו"ת מנחת אלעזר (ח"ה סי' כ"ה, מהגה"ק בעל שם שלמה זי"ע), ובעוד ספרים. אף שלא שימש ברבנות ולא עסק בהרבצת תורה לתלמידים, מ"מ כשראה צורך לעשות לה, וזה היה בתקופת מלחמת עולם הראשונה, כאשר נתמעטו ספסלי בית המדרש - קיבץ וריבץ ועשה פעלים לתורה ונתיישב בביהמ"ד עם חבורת תלמידים שהרעיף עליהם מנועם זיו חכמתו, ולימדם תורת ה'. גם בשעותיו הפנויות היה לומד בשקידה רבה והיה שקוע בתלמודו כאחד הגדולים, בחדשו חידושים עמוקים בגפ"ת שרשמים עלי גליון, ושנשארו לפליטה ביד נכדיו עד היום הזה, חלק מזה נדפס בקונטרס חלק יהונתן עם מעט מתולדותיו. רבי יונתן בנימין כ"ץ זכה לבנים חשובים

באר בשדה - שטפניט

ביותר. ובהיותו מטבעו חובב ספרים מאז ומתמיד, היה מרבה בלימוד ובעיון בספרים וכל ספר שנקלע לידו, הרי שתוך זמן קצר היה מכירו על בוריו ותוכנו, וכן חקר את ההיסטוריה של כל ספר ומתכונתו, לאחר שרכש את הספרייה החל לחקור ולהתבונן באוצר שהחזיק בידו, ומיום ליום העשיר את ידיעותיו עוד ועוד, עד שבמשך הזמן נודע בכל הסביבה כידיען גדול בחכמת הביבליאוגרפיה, ורבים היו שפנו אליו לברר ספיקותיהם וחקירותם בעניני ספרות התורנית והמסתעף מהם, בין הפונים אליו היו גדולים וחשובים [ביניהם הגאון רבי אפרים פישל הרשקוביץ אב"ד האליין והגאון רבי בן ציון קאהן אב"ד סנפעטער]. רבי אהרן אריה לא מנע את שלל ידיעותיו מאיש, והאיר פנים לכל שואל ושאלה, ובסיפוק רב וחפץ לב עזר לכולם. ואכן, ברוב ידיעותיו המקיפות לא היה לו כמעט מתחרים, כמו ברוב ידענותו בתורה ורוחב ביתו בש"ס ופוסקים ובכל מקצועות התורה, ואמרו עליו שידע לא רק את העמודים החיצונים של ספרי ספרייתו, אלא גם ביני עמודי, היכא דהוי גרסי (עדותו של הגאון רבי טוביה גאלדשטיין זצ"ל בעל עמק הלכה)... ספריו היו מלאים בהגהות, ועל פי רוב רשם לעצמו מפתח ענינים שמות וכדו'. היה טוב עין והשאל בחפץ לב מספריו לכל מבקש, וביניהם הגר"ח צימרמן בעל אגן הסהר, הגר"ח קרייזוויטש גאב"ד אנטווערפן ועוד. וגם נתן למול"ם ספרים וכתב"ל לצורך הדפסה ללא תשלום

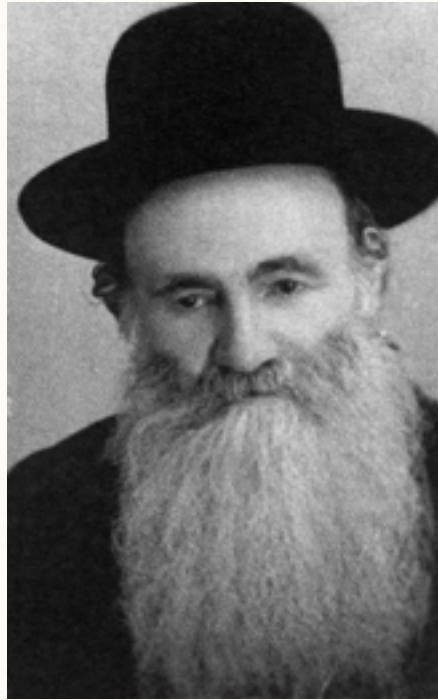

הגה"צ רבי אהרן אריה כץ זצ"ל

ולידען נפלא בכל מכמני התורה. התמדתו העצומה שלא ידעה גבול יחד עם כשרונותיו המבורכים הגיבו פירות נפלאים, וראה ברכה בלימודו עד ששמו נישא למרחקים. הוא אף עסק בליקוט דברים ומאמרים מרבו, וכבר היה לו בילקוטו הרבה חומר בהלכה ודרוש מרבו, שרשם לעצמו בכל עת מצוא. אף היה מכותבי ומסדרי תשובותיו שו"ת דברי יואל.

ספריתו הגדולה

באותם ימים, קנה פעם "כרטיס הגרלה" [לאטעריע] ועלה בגורל זוכה בסכום גדול ונכבד, ר' אהרן אריה החליט לרכוש בכסף שזכה ספרייה גדולה של אלפי ספרים, וביניהם נדירים ויקרים

חמיו האדמו"ר רבי אליעזר טווערסקי מפאלטישען זצ"ל

לאחד מטובי הקהל ומהאנשים הנכבדים בעיר. כולם הכירו בו כאדם חשוב ומיוחד ולדעתו היה משקל רב בדיונים ואסיפות הקהל.

לגדולות נוצר

רבי אהרן אריה נולד כאמור לאביו רבי מרדכי אברהם ב"א לחודש מנחם אב שנת תרע"ד וכבר בגיל הפעוטות ניכר כי לגדולות נוצר, בגיל צעיר ניכר עליו כי נתברך בכשרונות נדירים, ונודע כבעל תפיסה חדה, הבנה עמוקה, וזכרון יוצא מן הכלל, שקדן נפלא היה ומיום ליום גדל בתורה ויראה, ידיעותיו נתרבו ונתברו עד וכשהיה בחור צעיר כבר נחשב לתלמיד חכם מופלג, היה ילד שעשועים וכן חביב בתורה אצל חשובי תלמידי החכמים היושבים ראשונה בעיר סאטמאר, ביניהם הדומ"ץ הג"ר אברהם חנוך פרידמאן זצ"ל הי"ד, למד בחברותא עם ידידו ורעו הגה"צ אבד"ק פאפא זצ"ל שגם שימש בשעתו כדיין בעיר (וגם עזר בעריכת ספר אביו ויגד יעקב), וכן היה אוהב וחביב אצל הגה"ק מביקסאד זצ"ל שהתגורר אף הוא בעיר סאטמאר. את ראשית משנת תלמודו עשה אצל הגאון רבי אליעזר דוד גרינוואלד זצ"ל בעל "קרן לדוד", ואח"כ אצל הגאונים רבי יהודה ראזנער זצ"ל בשיבת סעקעליהיד (ביחד עם ידידו ורעו הגה"צ רבי אברהם יצחק קאהן זצ"ל בעל דברי אמונה מתולדות אהרן), רבי מרדכי בריסק זצ"ל בשיבת הרמה בטאשנאד (אגב, יש אליו תשובה בשו"ת מהר"ם בריסק סימן צ"ח שכותב עליו תוארים גדולים), ובסערדעהעל אצל דודו הגאון רבי אשר אנשיל כ"ץ זצ"ל הי"ד.

הגה"צ רבי אהרן אריה כץ עם מחותנו האדמו"ר מסערט ויזניץ זצ"ל

עם זאת נחשב כתלמיד מובהק לכ"ק האדמו"ר הגה"ק רבי יואל מסאטמאר זצ"ל, אצלו קנה תורה וחכמה בישיבתו בקראלי ואח"כ בעיר מגורו סאטמאר. השתעשע אתו הרבה והיה מפליג בהערצתו, ובמשך תקופה ארוכה נהג לטייל עמו לברו באויר הצח בכל יום, והיה משתעשע עמו בדברי תורה. וכן היה לרבי אהרן אריה חוקה להיות הבעל קורא בכל שבת קודש בתפלת מנחה במנין הקבוע של רבו. ולא בכדי זכה לקירבה שכזאת, שכן באמת היה כבר בימים ההם גאון עצום בתורה, והיה נחשב לבקי בש"ס

בנישואי בנו הרה"צ ר' מאיר כץ שליט"א, נראים: האדמו"ר מסערט ויזניץ, החתן, האדמו"ר הישועות משה מוידניץ, והרא"א כץ זצ"ל

גמול.

בימי צר ומצוק

בימי המלחמה העולמית השנייה סייע לאביו בהתעסקותו בהצלת נפשות, כשביתם החביאו פליטים רבים מפולין שנמלטו לשם מחמת המציק, אף שזה היה כרוך בסכנת נפשות ממש. והיתה זאת בהשגחה עליונה כי הפליטים הללו, כבעלי נסיון מר, גילו את אזנם מה הפירוש האמיתי ב"שילוח לעבודה" שחוו בארץ מכורתם וכעת ההונגרים, שותפיהם של הגרמנים, מדברים אודותיו, והתרו בהם לא לשמוע בקולם ולא להילכד בפח יוקשים.

בשנת תש"ג נפטר עליו אביו רבי מרדכי אברהם ז"ל, ובשנה שלאחריה, השנה האיומה ליהדות אונגארן, בי' לחודש סיון, הובילו את כל בני משפחתו לאישוויץ במשלוח (טראנספארט) האחרון מסאטמאר. ר' אהרן אריה התחבא בבונקר יחד עם עוד שני יהודים, שם שהו במשך תקופה ארוכה אולם באמצע הקיץ בימי בין המצרים נתפסו במחבואם וגורלם נחתם להשתלח עם הרכבת לבודאפעסט, אשר משם עדיין יצאו משלוחים לאישוויץ. ר' אהרן אריה בידעו מה צופן להם העתיד חשב כל הזמן איך להנצל ולברוח, עד שבהזדמנות הראשונה מצא שעת הכושר והוא אזר עוז וקפץ מקרון הרכבת באמצע הנסיעה, ובנס לא ניזוק, הקפיצה היתה באזור הסמוך לעיר גראסווארדיין ליד הגבול הרומני. לאחר שהרכבת המשיכה בנסיעתה הוא לא איבד את עשתונותו, ובשארית כוחותיו קם ופסע לעבר הגבול הרומני שם הצליח לאחר גלגולים להסתגן והגיע לעיר אראד, שם נשאר

בהם היה שקוע ראשו ורובו, זכה והצליח להסתגר בד' אמותיו כאשר יושב כל שעות ארוכות ביום בין ספריו הרבים, מעמיק בסוגיות הש"ס והפוסקים, רושם ומציין חידושי והערותיו המאירים עלי גליון ספריו, ובפרט בספרי הגאון בעל חת"ס זי"ע שהיו חביבים עליו ביותר. כמו"כ בא בכתובים עם גדולי התורה ותשובות אליו מודפסים בספרים שונים: ביניהם בס' מהר"ם בריסק, א, צח ומשנה הלכות ועוד. ומדברי תורתו מופיעים ב: עולת החודש, שנה ב קונט' ג (תשל"ח), קו-קז. כמו"כ מתנוססת הסכמתו על הספר "לקוטי מרגליות".

בשנת תשנ"ד הוציאו בניו ספר 'שבחו של אהרן' ליקוט מעט מדברי תורתו.

בס"ד כאשר הסתובב בעיר לפתע נתגלה לו אמתחת גדולה מלאה על כל גדותיה בחידושים ותשובות של רבו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, האמתחת התגלגלה על פני חוצות רטובה מגשם ומכוסה בטיט בלי משים לב לזה. הוא זכה בהמציאה ושמר עליה כבבת עינו, וכשהביא ממנו אל הקודש פנימה לרבו זצ"ל ששמח מאד בזה, אמר לו שלא ישיבם אלא ישארו אצלו כדין מציל מזוטו של ים, במתק לשונו "הרי אצלי גונבים יום יום, ואם ישארו אצלך עכ"פ אדע איפה הם כשאצטרך להם". כמה מן החידושים הנדפסים בתוך ספרי "טיב לבב" לבעל דברי יואל, מקורם בתכריך הכתבים שהציל באותה שעה. חידושי הגה"ק בעל ייטב לב זי"ע על מס' גיטין שנדפסו לאחרונה מכת"י הם ג"כ ממה שהובא אל הקודש על ידו. - זכות התורה עמדה לו והצליח להעביר את כל הספריה בשלימותה מסאטמאר לבוקרשט.

עד אמצע חודש אלול. באמצע חודש אלול התחילו היהודים לצאת מטעמעשוואר ומאראד ולברוח לערים הפנימיים של רומניה, כאשר חרושת שמעות התהלכו שהגרמנים יחד עם ההונגרים עומדים להיכנס כל יום לרומניה. אף כאן אירע לו נס, כי ביום שהתכוון לנסוע אף הוא למרכז המדינה יחד עם קבוצה של חברים, כפי שעשו הרבה יהודים שנסעו ברכבת שיצאה בערב, אולם הוא לא יכול היה להצטרף והוכרח להישאר ללון באראד כי ה"מסמכים" (שריפטן) שלו לא היו תקינים, כמה מחבריו רגזו וכעסו עליו כי בגללו גם הם יאחרו את הרכבת ומי יודע מה יולד יום. אבל בחסדי השם הצליח לסדר את מסמכיו עוד באותו הליילה, ולמחרת בבוקר נסעו עם הרכבת הראשונה, בלושם על הרכבת נודע להם כמה שהם ברי-מזל, שכן הרכבת שנסעה אמש נפגעה מהפצצות אוויריות ונפלו קורבנות רבים הרוגים ופצועים רח"ל, ואז נודע להם חסד ה' הגדול שעשה אתם, כאשר אין בעל הנס מכיר בניסו.

חתן בבית הרה"ק מפאלטישען בבוקרשט

לאחר טלטולים ונסיעות ארוכות הגיע לעיר בוקרשט, אשר שם היה מרכז פליטים שרידי חרב. שם קנה שם לעצמו כתלמיד חכם מופלג וידען נפלא. באותו זמן גר בבוקרשט הגה"ק רבי אלעזר טווערסקי זצוק"ל אדמו"ר מפאלטישען. והיה כשמעו את שם הטוב ההולך לפניו הבחור החשוב אהרן ארי', בחרו לחתן ולבתו הצעירה שינדל מלכה. וכשהציעו להבחור אהרן אריה את השידוך הבין כי טוב השיג והוטב בעיניו לגמור הדבר מה עוד שראה את טוהר נפשה והתמסרותה הגדולה להחיות נפש אומללים, אשר לא יאומן כי יסופר מעשיה הגדולים והנפלאים בתקופה ההיא להחיות עם רב.

רב בבוקרשט בידת רומניה

לאחר נשואיו נשאר לשבת בצל חותנו הגדול ושם עלה ונתעלה יותר בתורה, ועם סיום רעמי המלחמה האיומה נתקבל לרב בעיר, ב'קהל חברה לומדי ש"ס דבוקרשט". הוא עמל קשות להעמיד שוב הדת על תילה בקרב האנשים פליטי המלחמה שחזרו ונתיישבו במקום. וכך עמל רבות למלאות את תפקידו כרב בישראל, בפסיקת שאלות ובהשגחה על קיום דיני ישראל, והרכבה פעלים לתורה ולתעודה ולהעמדת הדת על תילה. גם עמד לימין אשתו וחמיו בעזר אלפי פליטים באש"ל מלא וסידור ויוזם, אשר עליו נתפס ע"י הרומנים וחסדי השם ניצל.

נס הצלת הספריה

בהזדמנות הראשונה חזר רבי אהרן אריה לעיר סאטמאר לראות מה על בגורלו של אוצרו הטוב ספריו הגדולה אותה החביא בעליית גג, ומה מאד גדלה שמחתו כאשר ראה שכל הספריה על אלפי ספריה נשארו לפליטה והתורה מונחת בקרן זוית בלי שישלטו בה ידי זרים. עוד גדלה שמחתו כאשר

את תפקידו כרב קהל חברת לומדי ש"ס בבוקרשט נשא במשך ארבעה שנים. בשנת תש"ט, יצא מרומניה יחד עם חותנו הגדול זצ"ל וכל המשפחה לארצות הברית. לשמחתו הרבה הוא קיבל רשיון מיוחד מנשיא של מדינת רומניה בעצמו להוציא את הספרים מן המדינה, וכך זכה שכל אלפי ספריו הגיעו בשלימותם אל תעודתם, והם שוכנים כבוד בביתו בפלטבוש עד היום הזה.

בארץ אמריקה

עם הגיעו לארה"ב נתיישב פלעטבוש, בבוקרלין ניו יארק שם נתקבל מיד כרב ל"קהל עדת ישורון". בתפקידו זה שימש ג' שנים, ואח"כ יסד את קהילתו העצמאית "קהל בית אהרן", שם האריך ימים וישב על כסא הרבנות במשך ל"ו שנים, כולם שוים לטובה בהרצת תורה ותפלה, בהנהגה רבנית כמקדם קדמתא, בלי פשרות וכלי ויתורים. למרות ששכונת פלטבוש לא הייתה רגילה לרבנים מסוגו, אעפ"כ כולם ידעו שאף שהוא תקיף בדעתו בעניני שמים

ברחובות בוקרשט, האדמו"ר מפאלטישען עם הגאון רבי משולם ראט זצ"ל אבד"ק טרנובויץ

מ"מ הוא רך כקנה בכל הנוגע לעצמו, ובגלל כן הוקירוהו והעריצוהו מאד ודבריו היו נשמעים ומתקיימים במילואם. חוץ מהיותו רב ופוסק, מן הגדולים והמוכרים בשכונה זו ומחוצה לה, היה גם כן מרביץ תורה בהגדת שיעורים תמידין כסדרן על תלמידים מקשיבים אשר האציל עליהם מחכמתו ובינתו. גם יסד תלמוד תורה "באר מרדכי" לילדי בני ישראל בשכונה זו, והצליח לקרב כמה מאות ילדים לדרך התורה והיהדות והפיח בהם זיק של תורה ויראת שמים.

כמו כן הדריך את בניו, להורותם ולחכמם ולהדריכם בדרך העולה בית ק-ל, כאשר ראה אצל הוריו ורבותיו בלי לשנות כקוצו של יוד. רבי אהרן אריה התפרסם כאיש תבונות רב עצות ורבים השכימו לפתחו לעצה ותושיה. עם כל כבוד שרחשו לו המוני בית ישראל היה ענוותן מפלג וברח מן הכבוד, והיה אהוב על הכל ונתפרסם בחכמה ותבונה ופקחות למכביר. יצויין כי למרות טרדותו הרבים בעסקי הציבור

נוסח המצבות

נוסח מצבת קברו

פ"נ
אהרן אריה

בן מורנו
ר' מרדכי אברהם
כ"ץ

מק"ק סאטמאר
היה רועה נאמן לעדתו
עבד לעבדי ה'
בקהל בית אהרן
דפלעטבוש בבוקרלין
משנת תשי"ג

נפטר ונטמן ביום ועש"ק בראשית
כ"ז תשרי שנת תשמ"ט לפ"ק
ושם אמו בלומא רוזא הי"ד
ת"נ צ"ב"ה

ובהמשך נכתב זאת לדור אחרון וכו' בני משפחתו שנהרגו ונשרפו על קדושת השם באושוויץ הי"ד

נוסח מצבת קבר זוגתו הרבנית ע"ה

פ"נ
ביום ז' טבת תשע"ד לפ"ק
הרבנית הצדיקת המפורסמת רבת פעלים
חכמת לב
הרבנית שינדל מלכה ע"ה
בת הרה"ק רבי אליעזר טווערסקי זצוק"ל

כ"ק אדמו"ר מפאלטישען

אשת חבר הגה"צ המפורסם
רבי אהרן אריה כ"ץ זצ"ל

אשר עמדה לימינו ליסד קהלתו ולהפיץ אור התורה והיראה בכל שכונתו מה רבו פעליה וצדקת פזרונה ביד רחבה ובהצנע, ביתה פתחה לרווחה לאורחים ודלים, עמדה לימין הוריה בכל נפשה ומאודה, ובימי המלחמה מסרה נפשה לעזרת אלפי פליטים, לחלצם מרעב ולהוציאם מאחורי מסך הברזל, קירבה לבבות לתורה בבית החינוך אשר יסדה, מחכמתה שאבו רבים ונהנו עצה ותושיה, זכתה לבנין וחתנין רבין ממשכי דרך אבותיה דור שמיני להבעש"ט זי"ע ונכדת מהר"ש ומהר"י מבעלזא, סקוירא, טשארנוביל, זלאטשוב, קארלין, אפטא, סאווראן, פרעמישלאן, בוטשאטש, יושר דברי אמת, שאץ, ועוד ת' נ' צ' ב' ה'

זבאר האצויה הרב צבי טפר

העשיר הקמזן והעני העצילן

"והארץ היתה תוהו ובהו וחושך וגו ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור". מבאר מרן החפץ חיים זיע"א, ידוע שמעט מהאור דוחה הרבה מהחושך, ואם מאן דהוא יכנס בבית אפל ויאבה לגרש את החושך משם לא יועילו לו מקלות וקרדומים, אלא עליו להדליק נר ואבוקה עד שהחושך יתכווץ ויעלם. והנה אם כי החושך כיסה את התהום כולו, בכל זאת במאמר השם נהיה אור והחושך נעלם, וללמדנו בא, שאל יתיאש האדם אף כשהחושך כסה ארץ וערפל לאומים, כי סוף סוף ועליך יזרח אור השם וכבודו.

הפרשה הזאת הנלמדת עם ילדי ישראל בראשית טל ילדותם מפיתה בליבם רוח אמונה וביטחון בהשם, להתגבר על המכשולים ולצפות לישועת השם כי בטח תבוא. כמו שהאור בא לגרש החושך.

סיפר פעם החפץ חיים לאחד מבניו, פעם ניגש עני ואביון אל עשיר גדול וביקש ממנו שייתן לו מטבע לפרנסתו, אולם כדרכם של עשירים היה הלה קמזן ורצה להתחמק מלתת לו מכספו, על כן נזף בו והוכיחו של שאינו יוצא לעבודתו במשך היום, ותחת זאת יושב בביתו ומתעצל ואינו עושה כלום, והלא בוודאי עדיף לו להרוויח את מטה לחמו מיגיע כפיו ולא יצטרך ליהנות ממתנת בשר ודם. סיים החפץ חיים ואמר. דאף שהעני אכן מתעצל ואינו יוצא לעבודתו אי אפשר להבין כלל את טענת העשיר, שהרי אדם החי עם אמונה בהשם יתברך יודע שהכל נגזר מאתו יתברך, והוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ולפי זה הגם שהעני לוקה במידת העצלות אך מה יש בידו לעשות, והלא אם נגזר עליו בראש השנה להתייסר בעניות רח"ל אז לא יצליח לצאת לעבודתו, כי כל אבריו יהיו כבדים עליו וירגיש כאילו מילאו אותו בעופרת עליו, ועד רגליו, והגם שאין זו ברכה ומתנה עבורו אך כך נגזר עליו, וא"כ איך אפשר להאשים את העניים במידת עצלותם.

זכרונות בוקרסט - מהרה"צ רבי נפתלי כהן שליט"א

לכבוד כתיבת מאמר זה נודענו השבוע לשיחה עם הרב נפתלי כהן יו"ר ועד חסידי שטפנשט: מספר רבי נפתלי כהן שליט"א, אני התגוררתי קצת רחוק מביתו ובית מדרשו של הרבי מפאלטישען אולי חצי שעה הליכה, והייתי מגיע מדי פעם לסעודה וללימודים, תקופה הייתה לומד חברותא עם הרבי מפאלטישען, משך כמה חודשים למדנו חברותא גמרא, הדרך של הרבי מפאלטישען הייתה ללמוד מהר ובהספקים, הייתי אז כבן 16 או 17 ומכיוון שדרכו לא התאימה לי, [בעבר שמענו מהרב כהן שליט"א אודות חברותא זו שהייתה לו עם הרבי מפאלטישען בבוקרסט: באמצע המלחמה הגיע הפאלטישאנער לבוקרשט ולמדתי עמו בחברותא גמרא, הוא היה בעל ראש גאוני חריף ומלומד מאוד ביחס אלי שהייתי צעיר בימים ההם, והיה קצת קשה ללמוד אתו, אבל לא היה לי ברירה אחרת]. אז עברתי ללמוד בבית המדרש של הרבי מסקוויר, שם למדתי חברותא עם רבי משה בטלן, איתו למדתי גם גמרא וגם שו"ע כסדר.

באחד הימים הגיע מהלאגער בחור בשם אהרן אריה כ"ץ, כמו הרבה פליטים שהגיעו אז לבוקרסט ומצאו את מקומם בביתו של הרבי מפאלטישען גם הוא החל להסתופף בצילו של הרבי מפאלטישען, הוא היה ת"ח גדול, היה ניכר עליו שהוא בחור מיוחד היה ידען גדול, היה נואם בחסד עליון, והיה לו דבר ייחודי נוסף מכיוון שהוא היה אספן ספרים, היתה לו ספרייה גדולה בבוקרסט מספרים שקנה ושהציל מביתו, זה היה חידוש בבוקרסט, אני שמעתי על הספרייה הגדולה של רבי ישראל ברגר רבה של בוקרסט בעל העשר' היו שם אלפי ספרים, ספרי קודש מענינים וביקשתי מהאלמנה של בנו רבי משה ברגר שהיה רב בבוקרסט לערוך קטלוג של כל הספרים וכך הפכתי למנהל הספרייה לאיזו תקופה, בערך בתקופה שאחר המלחמה, (הגעתי לבוקרסט כילד 46 מואסלוי לאחר שאבי עקר מבוטושאן לואסלוי ומשם לבוקרסט) הספרייה היתה אוצר בלום של ספרייה, היה זה דבר חידוש בבוקרסט. כך שהספרייה של הרב כץ הייתה תוספת חשובה ללומדי התורה ושוחריה בבוקרסט

הכרתי את הרב כץ בבוקרסט ושוחחנו על חמיו לעתיד ועל המצב בבוקרסט והרבה מדברי חכמה שהיה נובע, הרבי מפאלטישען עמד על גדולתו ותיכף, ולקח אותה לחתן בעבור בתו מלכה, החתונה שלו נערכה בבוקרסט אולם אני לא נכחתי בה, הרב כץ היה הולך לטישים אצל הרבי מסקווירא, אח"כ נסע לפאלטישען לכהן ברבנות שם במקום חמיו שהתגורר כאמור בבוקרסט. רבי אהרן אריה כץ בלט שם כאברך חסידי, זה היה חידוש אז בימים ההם בבוקרסט, הוא היה גאהר אשיינער רעדנער, בכל המקצועות התורה והציבור היה מאוד נהנה לשמוע את דבריו.

וישכב עם אבותיו

לדאבון ליבם של כל מכריזי ובני משפחתו לא ארכו לו הימים שהרביץ תורה והשקה את תלמידיו מבארו הבלתי נדלה, ובהגיעו לגיל שבעים ומעלה נפל למשכב וחלה נוראות כשהוא מטובל ביסורים ומכאובים. למרות זאת התגבר והמשיך בתורתו ובעבודתו אף מתוך יסורים נוראים באופן שהפליא עין כל רואה. יום אחד טרם הסתלקותו בקש מבני ביתו לקחתו למקוה, ובקושי גדול טבל וטיהר עצמו בסילודין. ובאור ליום ו' עש"ק פרשת בראשית כ"ו לחודש תשרי שנת תשמ"ט התחיל בעבודתו הקדושה להתכונן לעבור לעולם שכולו טוב כאשר פיו לא פסק מלמלל תפילות ובקשות מספר מעבר יבך שהיה שגור על פיו, פסוקים ומאמרי תורה, בשעה מאוחרת בלילה התפלל תפילת ערבית בסילודין, ויהי כעלות הבוקר פתח בקריאת שמע ונשמתי עלתה השמימה, כשהיא מזוככת ומטוהרת, כשתורה ומעשים טובים מלווים אותו לבית עולמו.

כבוד גדול עשו לו במותו ואלפים מכל פרברי ניו יארק נהרו לפלעטבוש והתאספו ללוותו בדרכו האחרונה בראש הצועדים אחר ארונו נראו גדולי וצדיקי הדור. נטמן בבית"ח בניו גרזי לא רחוק מציון חותנו הגה"ק מפולטישען זצוק"ל. ציווה שלא יספדוהו ושלא יכתבו עליו תוארים כלל וכלל אפילו את התואר הלקוני "הרב" צוה שלא יכתבו עליו, ושלא ישימו בית דין לבטל צוואתו. כעבור 25 שנה נסתלקה זוגתו הרבנית שינדל מלכה ע"ה בז' טבת תשע"ד, וממצבת קברה אתה למד מעט מגדלותו של בעלה הגדול זצ"ל.

מצבת אביו רבי מרדכי אברהם כץ זצ"ל, נטמן בסאטמאר בשורת הכהנים בין שני אוהלים, אוהל הרה"ק רבי אברהם יהושע פריינד הרב מנאסוד ואוהל הרה"ק ר' בערצי מסאטמאר בהה"ק רבי מרדכי מנאדוארגא זצ"ל

דור ישרים מבורך

רבי אהרן אריה הותיר אחריו דור ישרים מבורך:
 א. בנו רבי מרדכי אברהם כ"ץ דומ"ץ דקהל אברכי תורה ודעת חתן הגר"נ לאנדא זצ"ל דומ"ץ חוסט. ב. בתו מרת בלומא רוחא ז' רבי אלטר אליעזר הורוויץ רב דאגודת ישראל בבורו פארק. ג. בנו רבי דוד שלמה כ"ץ רב דקהל בית אהרן חתן רבי זאב צבי פורהאנד אב"ד פראג.
 ד. בנו רבי מאיר כ"ץ שליט"א, ראש כולל ש"ס בסערעט-ויזניץ חיפה וראש מכון יד רמה, חתן הרה"צ רבי משה האגר זצ"ל ראש ישיבת סערט-ויזניץ. ה. בתו מרת אסתר ז' רבי משולם פייש גינבערג רב קהל אהל אלימלך דחוסט-טאש.
 ו. בנו רבי יהושע כ"ץ רב דקהל מאגרוב חתן רבי יוסף לייפער מווארדאן זצ"ל. ז. בנו רבי יונתן בנימין כ"ץ רב דקהל פאלטישען סקווירא חתן רבי משה סג"ל דייטש זצ"ל רב קהל שאץ בלונדון. ח. בתו רבקה רחל ז' רבי אברהם מרדכי רובין מדאמבראווא ארה"ב.

מצבת זקינו רבי יחזקאל בנימין כץ וזקנתו בבית העלמין בטשענגער

תש"ח להרב חיים דוד כץ שליט"א על עזרתו בהמצאת התמונות ליריבו

מאוצרות הפרשה

אברהם ישעיהו שליט"א: פעם בליל שבת ירד רבינו שליט"א לקבלת שבת בלדרמן ללמוד שנים מקרא ואחד תרגום. בעוד הם יורדים, אמר רבינו שליט"א לבנו שכוונתו לו הרגליים. פתאום רואה רבי אברהם ישעיהו שליט"א את רבינו שליט"א עולה בחזרה לבית. מיד עלה אחריו ושאל מה קרה? אמר רבינו שנוכר ששכח להחליף נעליים לנעלי שבת. לאחר שהחליף וירד שוב ללדרמן, אמר רבינו שליט"א: "עכשיו פתאום עברו לי הכאבים" ... (מגוין במה)

וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה (ב, ז)

מסופר על רבי נפתלי מרופשיץ ז"ע, שבשעת ריקודו עם החסידים, היה רוקד ומזמר: "אדם יסודו מעפר וסופו לעפר". שאלוהו החסידים: "האם לא מצאת לך פזמון יותר מתאים לחדוה וריקודים אלא זה? והלא מילים אלו, מתוך הפיוט "ונתנה תוקף", נאמרות בחרדת קודש, ופעמים רבות מתוך בכי ואנחה!". השיב להם רבי נפתלי: אילו היה אדם יסודו מזהב וסופו לעפר, ודאי היה עלינו להצטער ולהתאנח, כי בכל רגע שעובר מפסידים, כמכוננת חדשה שכשעוברת שנה יורד ערכה. אבל עכשיו שיסודו של אדם הוא עפר וגם סופו לעפר, הרי שהפסידים אין כאן. ומה כן? – בינתים, בין תחילת החיים לסופם, אדם מתפלל, לומד פרק משניות או דף גמרא, שותה מעט יין שרף ורוקד לפני השי"ת עם ספר תורה – כלום אין לשמוח על כך? הלא כולו רווח!" ...

והנחש היה ערום וגו' ויאמר אל האשה (ג, א)

היה רבי יהודה בן תימא אומר: אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין. הציץ בו נחש וראה בכבודו ונתקנא בו (סנהדרין נט). מדוע שימשוהו המלאכים? ובמה נתקנא הנחש? הלא בודאי אין הדברים כפשוטם.

בספר "יערות דבש", ביאר הגאון רבי יהונתן אייבשיץ, בגמרא (חולין נט). מסופר, ששמואל בדק על ידי האש בשר שהיה בו חשש נשיכת נחש, ונפל תלחי תלחי (נפלו ממנו חתיכות חתיכות, מפני ארס הנחש שהיה בו). כמו כן אמרו חז"ל (סוכה ג) שסיון היין מציל מחשש שהנחש הטיל ארס ביין שהיה מגולה. והנה, קודם החטא לא היה שום אוכל צריך אפיה ובישול, וכן אמרו (כתובות ק"א): שלעתיד לבוא תוציא הארץ גלוסקאות. מעתה, כוונת הנחש היתה להטיל ארס במזונו של האדם, כדי שימות וישא את חוה, אבל כאשר ראה שהמלאכים צולים לאדם בשר ומסננין לו יין, ואם כן אין אפשרות להטיל ארס במזונו כי האש והסיון יבטלוהו, התקנא והחליט להסית את האדם לאכול מעץ הדעת, ובאופן זה אולי תוגשם תכניתו, שימות האדם וישא את חוה...

והוא ימשל בך (ג, טז). בזעת אפיך תאכל לחם (ג, יט)

בגמ' ב"מ נ"ט. "דאמר להו רבא לבני מחווא אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעטרו" דהיינו שאבא ציווה לכבד את נשותיהם בשביל שיתעשרו, שכשמכבד האדם את אשתו הרי זה סגולה לעשירות. ומה הטעם? אמר רבי אלימלך בידרמן, שהיות והאשה נתקלה שהאיש ימשול בה. והאיש נתקלל בזיעת אפך תאכל לחם, אומרים מן השמיים אם אתה אינך לוחץ עליה את קללתה של "והוא ימשול בך" והנך מכבדה ומוקירה, כמדה כנגד מדה אף לא ילחצו עליך את קללתך של "בזיעת אפך תאכל לחם" ותזכה לעשירות.

יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן (א, ט) כשהיה רבי איצ'לה בנו של רבי חיים מולוז'ין בן חמש, הביאו אביו לרבו הגדול, הגאון מוילנא. שאלו הגר"א: "אמור נא לי, מה התחדש לך בלימוד החומש?" נענה רבי איצ'לה ואמר: בפסוק "יקוו המים", שתי המילים, "ותראה היבשה", נראות, לכאורה, כמיותרות, שכן אם יקוו המים אשר מתחת השמים למקום אחד, מה יהיה במקום השני? הרי ממילא תראה היבשה, ואם כן לשם מה נכתבו המילים הללו? נהנה הגר"א משאלתו של הינוקא, והאזין בדריכות לתשובה שהשמיע: ידוע שהקב"ה התנה תנאי עם הים שיקרע בפני בני ישראל בעת יציאת מצרים. על הפסוק (שמות יד, כז) "וישב הים לאיתנו", דרשו חז"ל (בר"ר ה, ד) כי חזר הים לתנאו הראשון שהתנה עמו הקב"ה בבריאת העולם, שעליו להקרע לפני בני ישראל ולשמש עבורם כיבשה. והרי "ליכא מידי דלא רמיזא באוריתא" (עי' תענית ט), והיכן רמזו תנאי זה? ונראה שהרמז לכך טמון בפסוק "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה". כך כתבה התורה את המילים, כי כאן נרמזו תנאי זה במעשה בראשית, כי קודם כל נצטוו המים להקוות מתחת השמים "אל מקום אחד", ומלבד זאת התנו עמן תנאי מפורש ש"תראה היבשה", כי ביום מן הימים יהיה עליהם לתת מקום ליבשה בתוך הים. נמצא, אם כן, שהמילים "ותראה היבשה" אינן מיותרות...

ומספרים שהגר"א נשק לרבי איצ'לה בראשו, כי מאד נהנה מתשובתו המחוכמת, והתבטא ואמר: "מובטחני שהילד הזה יגדל לדרשן גדול בישראל". הבחנה זו נמצאת גם בפרושו של רבנו בחיי לאותו פסוק. בסגנונו הקצר הוא כותב: "על דרך המדרש לאיתנו לתנאו, וכן רמז בבראשית: ותראה היבשה", כלומר, במים". (לאור הגר)

עץ פרי עשה פרי למינו (א, יא)

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל נכנס למטבח בביתו, התיישב ליד קערת תפוחים, הגביה תפוח, הריח אותו בנשימה עמוקה, ואז פנה אל הקב"ה ואמר [באידיש]: אבא שבשמים, כל כך טרחת טרחות רבות, והכל בשבילי, לעשות כזה דבר מחוכם, בצבע כה מהודר, וגם הוספת בו ריח כה מעולה, בדיוק כפי שראוי ליהנות ממנו. ועשית כל כך הרבה הכנות, שהוא יגיע אליי. וגם נתת לי ידיים להחזיק בו, ועיניים לראות אותו, ושיניים ללעוס אותו, ולשון וחזק להינות מטעמו, והכל בחסד חנם, כי אתה אוהב אותי, ואף אני אוהב אותך, וכך המשיך בדיבורים, ואז בירך בהתלהבות "בורא פרי העץ", אכל חתיכת תפוח, והמשיך ואמר: אבא שבשמיים, ממש כמו שדיברנו, כך זה במציאות.

שם. פרש"י עץ פרי שיהיה טעם העץ כטעם הפרי והיא לא עשתה כן וכו' לפיכך כשנתקלל האדם על עונו נפקדה גם היא על עונו ונתקללה. וצריך ביאור למה לא נענשה מעיקרא. ויש לומר דנהי שהיתה ראויה לעונש מיהו הארץ ניתנה לבני אדם ואם היא תקולל יהיה העונש לאדם והוא לא היה אז ראוי לעונש ולכן נפקד העון עד שהיה הוא בר עונשין. (תורת משה)

ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אתו (ב, ג)

ובגמ' שבת ק"ג. וכבדתו – שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול. מעשה נפלא, סיפר בנו של רבינו הגר"ח קניבסקי, הגאון רבי

בזיעך אפיך...

בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב (ג', י"ט) אם נתבונן בלשון הפסוק, נמצא דבר פלא. שכן הנה, 'הזיעה' – הלא אינה מהווה את עצם הטירחה בה נתחייב האדם לשם השגת לחמו, אלא רק את הסימן לאותה טירחה! אדם שמתאמץ – מזיע, ובכך נתקלל האדם, כי יאלץ 'להזיע' בטרם יזכה לאכול לחם... מעתה, לכאורה, יפלא: מדוע מזכיר הפסוק רק את הסימן לעמל ולזיעה בהם נתקלל האדם, בעוד את הטירחה והזיעה עצמה – הוא אינו מזכיר כלל? כלום לא היה מתאים יותר לכתוב: "בעמל ויגע תאכל לחם"? את התשובה, נבין על פי סיפור נפלא, סיפור של אמונת חכמים והשגחה פרטית. וכך היה מעשה:

באחת מעיירות פולין, התגורר יהודי, בעל צדקה גדול, אשר התפרסם בזכות הנהגה מסוימת בה נהג: כל אימת שהיה מגיע עני ואביון לבקש את מתת ידו, הוא היה מפנה אותו אל סל מלא מטבעות שניצב בביתו, ומורה לו ליטול חופן של מטבעות – ככל שיצליח להעלות בידו... כמובן, סיפורו של האיש עורר התעניינות רבה, שכן אין זה מצוי לפגוש אדם שידו כה פתוחה לצדקה... ואמנם, מאחורי נדיבותו המופלגת של אותו יהודי – הסתתר סיפור נפלא, סיפור התעשרותו הניסית... שכן לא מאז ומעולם היה יהודי זה עשיר... אדרבה: בעבר – היה הוא עני ורש, עד שלא עלה בידו להביא טרף לבני ביתו. בצר לו, פנה אותו יהודי אל האדמו"ר שלו, אשר הורה לו: "היה סוחר!". "במה אסחר? מה אמכור?" תהה היהודי, ואילו האדמו"ר השיב: "תמכור כובעים!". יהודי זה לא היה משופע בכסף, אך אמונת חכמים – היתה לו למכיר. אילו ניתן היה להעמיד 'אמונה' למכירה – הרי שהוא היה עשיר כקרח... כך או כך, כאשר שמע את דבריו של רבו, לא היסס מיודענו אפילו לרגע: הוא אסף כל פרוטה שעלה בידו להשיג, מכר את מעט מטלטליו, ובכסף שהצטבר בידו – קנה כובעים, עמם נסע אל היריד שבעיר הגדולה. בהגיעו אל היריד – ערך היהודי את כובעיו על הדוכן, והמתין לקונים. אלא שלצערו, אמנם רבים עברו ליד הדוכן, אולם אפילו אחד מהם לא נעצר בכדי לבחון את טיב הסחורה... לאחר מספר שעות, ציין לעצמו מיודענו בצער, כי לא עלה בידו למכור אפילו כובע אחד ויחיד! אפשר, שבנסיונות אחרות, היה מיודענו ממשיך להתייצב על משמרתו מבלי לומר נואש... אולם מבט חטוף אל עבר החמה, שהחלה מתקרבת לפאתי השמים – הבהיר לו כי שעת מנחה הולכת וקרבה, ועל תפילה במנין הוא לא העלה בדעתו לוותר... כך, עזב היהודי את הדוכן שלו, תוך שהוא מותיר את הכובעים במקומם, ופנה לבית הכנסת לשפוף שיח מעומק הלב בפני אביו שבשמים. שעה קלה לאחר מכן, כשחזר אל דוכנו – גילה מיודענו כי בהעדרו ניתן מטר עז ארצה, וכל הכובעים נרטבו עד שלא היו ראויים למכירה... הוא כבר הבין היטב, כי באותו היום יחזור אל ביתו עם הסחורה כולה, אך מבלי פרוטה לפרוטה... ומהיכן יביא לחם לפי עולליו? על כך הוא אפילו לא היה מסוגל לחשוב... אלא שאז, בעודו ממתין לעגלה שתחזיר אותו אל עירו, ניגש אל הדוכן גוי מקומי, שלף מתחתית הערימה כובע פרווה, והכריז: "בדיוק כובע כזה אני מחפשי!". הלה בירר למחירו של הכובע, ואף הכניס את ידו אל כיסו בכדי להוציא את ארנקו, אך לחרדתו התברר לו כי הארנק איננו... הוא חיפש פה ושם, ומשנוכח כי הארנק אינו נראה בסביבה – אמר למיודענו: "המתן לי כאן... רק ארוץ אל ביתי ואביא כסף בכדי לשלם על הכובע!", ואילו היהודי הבהיר: "בשמחה אמתין כאן, אולם רק עד שתגיע עגלה הנוסעת אל מחוז חפציי... אם תגיע עגלה – אעלה עליה ואסע לדרכי!" הודיע מראש, והגוי סבר וקיבל. מספר רגעים חלפו, ולצידו של מיודענו נעצרה עגלה. התברר, כי היא נוסעת אל עירו. בלב כבד ארז אפוא מיודענו את סחורתו במהירות, וטיפס אל העגלה עם מטענו – עמו חזר בשלמותו כלעומת שבא... רק בהגיעו אל ביתו, כאשר החל לפרוק את מטען הכובעים – גילה היהודי את הישועה ששלחו לו מן השמים: מתחת לאחד הכובעים הסתתרה ארנקו של הגוי, ובתוכו – נמצאה אבן יקרה אשר די היה בה כדי להעשיר את בעליה לאורך ימים ושנים! השבת אבידה לא באה בחשבון בנסיבות הענין. היהודי לא הכיר את הגוי, ולא היה לו שמץ של מושג היכן יוכל למוצאו... כך נותרה האבן ברשותו, ובעיות פרנסה – כבר לא היו לו מכאן ואילך... להיפך: הוא התעשר עושר רב, ומאותו היום ואילך זכה לפתוח את ידו ברוחב לב לאחיו העניים והדלים... סיפור זה, מהווה דוגמה אחת מני רבות לישועה שהתגלגלה בחסדי שמים למי שהיה זקוק לה. ובכל זאת, יש בסיפור זה משהו מיוחד: סיפור זה מלמד, כי בכדי להתפרנס – אמנם יש צורך ב'השתדלות', אולם לא בהכרח שהישועה תגיע באמצעות אותה השתדלות שיעשה האדם... לעיתים, האדם – עושה את שלו, ואילו הישועה – מגיעה ממקום בלתי צפוי לחלוטין! הנה, עינינו הרואות: האדמו"ר הורה למיודענו לעשות השתדלות לפרנסתו ולמכור כובעים... אולם את הישועה, את הפרנסה, הוא לא מצא ממכירת כובעים, אלא מארנק ששלחה לו ההשגחה העליונה אל ערימת הכובעים, שאפילו אחד מהם לא נמכר!

ומכאן נחזור אל שאלתנו בה פתחנו: שכן אמנם התקלל האדם כי יאלץ לעשות 'השתדלות' לפרנסתו... אולם במקביל, עליו לזכור, כי לא ההשתדלות היא זו שתניב את פרנסתו! ההשתדלות הכרחית – אולם לא בהכרח היא זו שמועילה!

משום כך, מדגישה התורה ומתארת את הקללה בה נתקלל האדם: "בזיעת אפיך תאכל לחם", תוך שהיא מתמקדת בסממן החיצוני המורה על המאמץ והטירחה, להורות כי אף ההשתדלות עצמה – אינה אלא סממן חיצוני, מעשה שמוטל על האדם לעשותו, בלי שום קשר לשאלה האם הוא זה שבאמת יביא בכנפיו את הפרנסה, או שמא לא...

(מתוך "ללמדך - בראשית" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

לצייר שמש וירח

בספר חוט שני כתב שמואל לצייר ילדים שמש וירח בפרשת בראשית או וישב. אע"פ שהילדים יודעים מהם שמש וירח, באים לומר בזה שהשמש והירח שהם מכירים זו הבריאה, שהדברים מועילים להמחיש להם להבין. וכן נשאל הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר (שו"ת שבת הלוי ח"ז קל"ד ח') האם מותר לצייר שמש, ירח וכוכבים בפרשת בראשית כשלומדים עניני בריאת העולם. וכן כשמציירים את חלום יוסף בפרשת וישב, האם זה נחשב "להתלמד" שמבואר בשו"ע שמוותר או לא? והשיב: הרי הש"ך התיר אפילו ציורים של י"ב מזלות כדי להבין ולהורות, ובוודאי להתלמד כעניינינו. אולם בשו"ת אגרות משה (או"ח ח') כתב בדבר ילדים שמציירים צורת ירח ושמש. אם יש דמיון בצירוף, שאנשים גדולים יאמרו שהוא צורת שמש וירח, יש לאוסרם לאלו שהגיעו לחינוך, אבל ודאי רק אם יש דמיון ממש, שרוב תינוקות לא יעשו כך, ואם לא דומה אינו כלום. ולמעשה לא טוב ללמד תינוקות איך לצייר שמש וירח, כי הרי זה הדבר אסור, ולמה לנו ללמד, הרי כשיוכלו לצייר היטב נאסור עליהם. (נר לשולחן שבת)

חידה שבועית

אין לי ארנן, ולא מטה לישון, ונס אפילו לא קפץ אחי. אלא צדין פני כולם אני קריו מלך, מי אני?

תשובה על חידה פורש: "אישון" העין (לבי). תשובה לחידה: הכתנים אולי את לחם הפנים חוץ לסוכה, דאינו יכול לעשות סוכה בעורה, דכתיב "לא תעך לחם אשרה אצל מוכח ח' אלוך", ואינא בליקט דאסור לעשות שם סוכה, ולכן לא אוכלים לחם הפנים בסוכה.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות פייר – ניטבורג להולדת הבת הנכדה משפחות רכניצר – שופר להולדת הבן הנכד משפחת ברוכי לאירוסי הבן משפחת נריה בצלאלי להולדת הבן משפחות גריי – ניצן להולדת הבת הנכדה משפחת שמואל כץ להולדת הנכד משפחות אייזן-בוק להולדת הבת הנכדה משפחת יצחקוב להולדת הבת משפחות לרר – אלפר להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחת מרוקס להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת אליהו ויזר להכנס הבן לעול תורה ומצוות **גני הדר:** משפחות הלפרין – בקובסקי להולדת הבת הנכדה משפחת כץ להולדת הבת הנכדה משפחת צויבל לנשואי הבת משפחת פקטר לנשואי הבן משפחות הירש לנשואי הבן הנכד משפחות רוזנטל – שטרנברג – קוט להולדת הבת הנכדה הגינה משפחת בלומנטל להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות כוכבי – טננבוים להולדת הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר

שבת אורה

בראשית

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מנעינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

לבית מדרשו של רבי חיים לייב מיסקובסקי זצ"ל אב"ד ד"סאוויסק" בפולניא נכנס רובל אשר עיסקו היה מכירת תשמישי קדושה. מנהג "סוחרים" אלה היה להלך מעיר לעיר ומכפר לכפר כדי להציע מרכולתם לרבים. משהגיעו למקום בו היו דרים יהודים, היו שמים את פניהם לבית הכנסת, שכן היכן ניתן למצוא הרבה קונים בבת-אחת אם לא בבית הכנסתי על שולחן שהיה ניצב בפאתי בית-הכנסת, ליד התנור היו שוטחים את סחורתם בעת התפילה, והמתפללים היו קונים מה שלבם חפץ. גם הרובל הנזכר, בהגיעו לבית הכנסת דסטאוויסק פתח את אמתחותיו והוציא סידורים, תפילין ומוזוות ועוד תשמישי קדושה והניחם על השולחן. ניגש הרב, רבי חיים לייב זצ"ל אל השולחן ומבטו נתקל בחבילה של ספרים חיצוניים, שהיו מפורסמים לספרי כפירה. הרב שהיה תקיף בדעתו ומהיר במעשיו, לא התמהמה אפילו לדגוע ומיהר לקיים בעצמו מצוות "ובערת הרע מקרבך". נטל בעצמו את חבילת הספרים מעל השולחן והשליכם אל תוך התנור הבווער. נשפל לו ה"הרובל": "אדוני הרב גרם לי הפסד מרובה בסך שלושה רובל כסף, מלבד מה שקיפח את פרנסתי. כלום אוכל לפרנס את בני ביתי מן הפרוטות הדלות שאני מרויח ממכירת מוזזה או חבילה של ציציות? עיני נשואות בעיקר אל הספרים הללו המשמשים מקור לפרנסתי!". זעק האיש. נענה לו הרב בלחישה כי עבור הספרים הנשרפים ישלם לו מכיסו. אולם, במה שנוגע לפרנסת בני ביתו אין אדם רשאי לעשות מסחר בספרי מינות וכפירה ועליו לחפש מקור אחר לפרנסתו. גם בזה הבטיח לו הרב את עזרתו. מכיון ששמע האיש מפי הרב הבטחה שיעזור לו בהשגת משרה שתפרנס אותו בכבוד, הודה לו על טובו, והסכימו ביניהם שיגש אליו למחרת היום אחרי תפילת שחרית כדי להזכיר לרב לקיים הבטחתו. למחרת, מיד אחר התפילה ניגש האיש אל הרב כמוסכם ביניהם, והנה בשורה בפי הרב: "זה עתה, אמר הרב, ביקשתי מהשמש שיזמין אל ביתי את הכומר, בעזרתו הנני מקווה להשיג עבורך משרה הגונה". כיצד — התעניין האורח לדעת — כיצד אוכל להוושע על ידי הכומר? "פשוט הדבר — ענהו הרב — בשבוע שעבר סיפר לי הכומר כי הגוי שהיי מצלצל בכל בוקר בפעמוני הכנסיה שלו הלך לעולמו. אם עדיין לא נתמנה ממלא-מקום, אבקשנו להיטיב חסדו ולתת את המשרה הזו על שכמך ותוכל להתפרנס בכבוד". גבהל האורח ואמר: "כלום חושב אדוני הרב, כי לעת זיקנתי אתמכר להיות סגן לכומר לעבודה זרה? אמר לו הרב: "הגע בעצמך, לצלצל כדי לעורר את הגויים משינתם, ללכת לבית עבודה זרה שלהם — אתה מהסס. והרי במכירת ספרי המינות הללו לילדי ישראל, תעורר ילדים יהודיים ללכת לעבוד עבודה זרה? כלום רשאי יהודי לעשות כדבר הזה?". (חפץ חיים על התורה)

מסופר שנשאל רבי משה פיינשטיין זצ"ל: על מעשה בשתי משפחות של יהודים יראי שמים שהיגרו מפולין לארה"ב. וכידוע שבאותה תקופה לא ניתן היה למצוא עבודה ללא חילול שבת. ומדי שבת הם היו נעדרו מהעבודה עם תירוצים והתחכמויות. לא תמיד הלך להם. וביום שני כשהופיעו לעבודה, הם פושרו. כך הם נדרו מעבודה לעבודה. ממשפחה אחת יצאו בניו יראי ה' אוהבי תורה ותלמידי חכמים. ואילו בני המשפחה השניה יצאו בניהם לתרבות רעה. את הסיפור הזה סיפר השכן שלהם לרבי משה פיינשטיין זצ"ל - ושאלתו בפיו מה נשתנו אלו מאלו? הסביר לו רבי משה: הראשון ישב עם ילדיו בליל שבת שמח וטוב לב. הוא סיפר לילדיו בשמחה, על שזכה למסור נפש על שמירת השבת ועל בטחונו בה' שיזמן לו עבודה חדשה. את הסוכה שלו הוא קישט במכתבי הפיטורין הרבים שהיו לו. ואילו השני ישב בליל שבת עצוב ודואג מהעתיד ומתמרמר איך הקב"ה מעניש אותו. שניהם דקדקו במצוות ושמרו שבת עם אותה מסירות. ההבדל היה ברור. כאן היתה שמחה של מצווה ודביקות בה' וכאן היו מצוות קודרות ועצובות. בסופו של דבר, בשתי המשפחות, הילדים בחרו בטוב. כל בית והיטוב' שלו. (נחמד למרא)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ: והארץ היתה תהו ובהו בראשית פירוש. בראשונה צריך לידע ולהאמין ולהתבונן כי "ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" שהשי"ת ברא הכל מן הדבר הגדול ועד הדבר הקטן, וכשהיהודי בא לידי הכרה זו, ומאמין בזה אזי "והארץ היתה תהו ובהו" שכל עניני הארציות אינם תופסים שום מקום אצלו. (ילקוט מגן אברהם טריסק)

ויאמר אלוקים יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין הים ובין הליילה והיו לאהת ולמועדים ולמים ולשמים: והיו לאתת. כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם, (רש"י) והיו למוארת ברקיע השמים עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם. (רש"י). בדברים אלו, אומר ה"חפץ חיים" (עה"ת), ניתן לראות עד כמה שונה ומשונה היא דעתנו מודעת התורה. אילו היו שואלים את החכם הגדול ביותר בעולם לאיזו מטרה נבראה השמש, בודאי היה משיב ללא היסוס שהמטרה העיקרית של בריאת השמש היא להאיר ולחמם את העולם. שכן, אלמלי האור והחום לא היה קיום לעולם. אם כן ברור הדבר שבריאתה היא בעיקר לתועלת הברואים, ואם יש לשמש תפקידים נוספים, הרי הם טפלים לעומת המטרה הנ"ל. באן מגלה לנו התורה שההיפך הוא הנכון. עיקר כונת בריאת השמש היא לסמל את מצב עם ישראל והעמים אם החמה לוקה, סימן רע לאומות העולם. ואם חלילה להלבנה לוקה, ההרי זה סימן הפוך. ומכיון שכבר נבראו המאורות למטרה זו, ניתנה להם גם היכולת להאיר לארץ ולדרים עליה. מכל מקום כל זה הוא רק בדרך אגב, כמבואר כאן ברש"י: "עוד זאת ישמשו, שיאירו לעולם". ומוסיף שם "מעשי למלך" שה"חפץ חיים" זצ"ל היה אומר: "מי שדעתו היא דעת תורה, יוכל לפתור כל בעיות העולם בכלל ובפרט". אלא שתנאי התנה: שהדעת תורה שלו תהיה צלולה וזכה, ללא כל פניה או נטיה כל שהיא. ואם יש לך אדם שדעת תורה לו, אלא שמעורבת אפילו מעט עם דעות אחרות כגון ההשקפות הרווחות ברחוב ובעתונות וכדומה, הרי זה דעת תורה עכורה שמעורבת בה פסולת. דעת כזו אינה מסוגלת לדרת לסוף הענין ולמצות את כל האמת שנגוזה בו. (ילקוט לקח טוב)

וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה: ידועה אמרת העולם אשר "אבא אחר יכול לגדל עשרה בניו, ואילו עשרה בניו אינם מסוגלים לגדל אבא אחר". מבאר האדמו"ר מאוסטרובצה: אדם הראשון הנחיל לבניו אחריו את כל הטבעים והתכונות שלו לבניו, ובניו העבירו לבניהם בשלשלת הדורות, וכך גם את הדאגה ואת המסירות של אב לבן שאדם הראשון התמסר לבניו, אבל תכונה אחת אדם הראשון לא יכל להנחיל, והיא המסירות הבנים לאבא, משום שלאדם הראשון לא היה אבא, שהרי נוצר מהאדמה, ומכיון שהתכונה הזאת לא השתרשה אצלו הוא לא העביר אותה לבניו וממילא בניו לא העבירו את זה לבניהם...

ויאמר ה' אלוקים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה... מבואר כי הוא הנחש הוא יצר הרע והשאלה היא למה נענש הלא הוא נברא על מנת כן להיות מסית ומפתה את האדם והרי הוא עשה את שליחותו? והתשובה היא שענשו היה על כי פעל גם במעשה שנטל את חוה בידיים ורחפה עד שנגעה בעץ והוא לא נברא אלא להיות מסית בדיבור בלבד ולא במעשה וזה מה שכתוב כי עשית זאת" שזה הסיבה שנענש שהסית על ידי מעשה. (רעיוני תורה)

הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ כאשר אדם שרוי בביתו, הריהו נוהג לפי דרכו ולפי סדרו מימים ימימה. ואילו כאשר אך יוצא מפתח ביתו, ללכת בדרכים, אזי מתגבר עליו יצרו מאד, משום שכאן נתקל הוא במניעות ומכשולים שונים, המפריעים לו בעבודת השם. והוה שאמר הכתוב "לפתח" ליד הפתח שם "חטאת רובץ" ואורב לך בצאתך. (כתב סופר)

סיפור מההפטרה

ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: איש עסקים יהודי שעסקיו חובקי עולם, הגיע באופן קבוע לשיעור גמרא, ולא החסיר ולו פעם אחת, למרות שעמדו כפניו פיתויים גדולים של חתימה על עסקאות אלו ואחרות, ואפילו ביום חופת בנו הגיע לשיעור הקבוע שהתקיים סמוך לאולם החתונה. בחתונה שהייתה לקרוב משפחה ביקשו ממנו בני הבית להגיע מוקדם כי החופה נערכת לפני השקיעה, אך הוא הסביר להם שהוא אינו מוכן לבטל את שיעורו הקבוע, למרות עוגמת הנפש שתיגרם לצד השני, ברם בני הבית לא שוכנעו וביקשו ממנו להגיע בכל זאת מוקדם. בעל הבית חוזר מדי יום מן העבודה בשעה 4:30, החופה הייתה אמורה להיערך ב 7:00 והשעור בבית המדרש מתחיל גם הוא בשעה זו, והנה חולפות 20 דקות אחרי 4:30 והבעל עדיין לא מגיע, כיוון שלבר מיתר מעלותיו, היה ידוע כדייקן גדול החלו דאגות מקננות בלב. מחוגי השעון מצביעים כבר על השעה 5:00, והאיש עדיין אינו באופק. חולפת לה עוד מחצית השעה, ובשעה 6:00 כבר יצאה האישה מרעותה, והבינה שמשוה קרה, גם כל בני הבית היו מודאגים מאוד, בשיחה אחת לבית הרפואה תל השומר, התברר שאכן לפני כשעה וחצי אושפז אדם העונה לשמו של הבעל הנעדר. מיותר לציין שבני המשפחה כבר לא הלכו לחתונה באותו ערב, הם מיהרו לבית הרפואה, ומצאו את אביהם שוכב ומתפתל בייסורים. בדרך מהעבודה אל הבית, פגע בו רכב, והוא נפצע על פי הגדרת הרופאים פצוע קל. לאחר הבידור הראשוני, נודע שאכן אין ממה לחשוש ב"ה הפציעה באמת הייתה קלה וכבר למחרת יוכל הבעל לשוב לעבודתו כרגיל, לאחר שהכל נרגעו, יצאו לשאוף מעט אוויר צח מחוץ לחדר המיון, את החתונה של הקרוב, הם כבר שכחו מזמן, למי היה פנאי לחשוב על כך. ואז רמו הבעל לאשתו, שהוא רוצה לומר לה דבר מה, היא נשארה בחדר, וכאשר כולם היו בחוץ. פנה אליה בעלה אוהב התורה ואמר לה כדברים האלה: "כמאמינים בני מאמינים, אנחנו צריכים לידע שהקב"ה לא הביא עלינו את התאונה הזאת סתם כך, הוא רוצה שנלמד מזה משהו. אם את שואלת אותי, אני חושב שמוסר ההשכל שיש ללמוד מכך הוא, שככל שמדובר בשיעור תורה קבוע, צריכים בני הבית לחשוב תמיד לא רק היום שכביכול אבי המשפחה נפצע בתאונת דרכים, האישה נבהלה למשמע הדברים, אבל הבעל מיהר להסביר את האימרה הזו, בטוב טעם ודעת, כשם שאף אחד מכם לא העלה על דעתו שאני אלך לחתונה במצב כזה, שבו אני נמצא עתה כאן, בחדר המיון, וכשם שגם אתם בעצמכם שכחתם מכל החתונה, זה הזמן להחריד במוחנו, שכאשר יש "שיעור תורה" הרי זה כאילו שהבעל לא נמצא כעת כעולם, או שבמקרה הטוב הוא נפצע ומאושפז בבית הרפואה, האם מישוה יעלה בדעתו לדרוש ממנו להגיע לחתונה. הבה נחזיר למוחנו את המציאות הזו, שכשם שאי אפשר לדרוש מאדם פצוע להגיע לחתונה, כך אסור לדרוש ממנו להגיע לאירועים על חשבון "שיעור תורה" שהוא משתתף בקביעות. אם ניקח את הדברים בדרך זו, כל התמונה תיראה אחרת לחלוטין, אמר הבעל, וסיים את דבריו, באומרו, שכדי להגיע לדרגה שכזו, צריך להבין בידיעה ברורה, ששום דבר שבעולם לא שווה מול מילה אחת בתורה, ושום דבר, זה נקרא שום דבר, שום דבר ממש, לא חתונה של קרוב משפחה, ולא שום אירוע אחר יהיה חשוב ככל שיהיה. (עליו לשבח)

ועל הכל...

"פרפראות"

מסופר על גביר גדול וקמצן, שהגיע לעת זקנותו, ובטרם הסתלקותו, קרא אלי את רב העיר, וביקש להפקיד בידו, את כל ממונו בנאמנות. חשב הרב, שהנה הגיע העת, שמכין אותו עשיר קמצן "צידה לדרך" וברצונו לחלק ממנו, לתורה ולצדקה. אך מאד התאכזב, שאותו עשיר קמצן, אומר לרב, שההפקדה זו תהיה בנאמנות בידי הרב, עד אריכות ימים של הרב, ואז בטרם הסתלקותו, יפקיד את הממון בידי הרב הממשיך, שיהא הוא נאמן על פקדון כספו, ומה הלאה? שאל הרב. משיב העשיר: כי באותה דרך ימשיך הרב השני, ויפקיד אצל הרב השלישי ומה הלאה? שאל שוב הרב. משיב העשיר הקמצן: וזכי הרב אינו מאמין בתחיית המתים, והלא נקום כולנו בתחיית המתים ואז יוחזר אלי הפקדון (בהתאפה)

"עניו של טעם"

טעם שהתפילות של שבת כל תפילה בנוסח אחר, לפי ששבת נקראת "כלה" לכך תיקנו מה שנהגו בכלה, מתחילה הוא מקדש אותה, וזהו "אתה קדשת", ואח"כ נותן לה מתנות, וזהו "שמח משה במתנת חלקו", ואח"כ נותן לה תוספות כתובה וזה תפלת מוסף ואח"כ היחוד וזה "אתה אחד". (אגירת השו"ת)

"מפי כתבם"

אחד הנושאים העיקריים שאנו מרגישים בפני יהודים הרחוקים משמירת תורה ומצוות הוא, שלקב"ה שברא אותנו ושם אותנו כאן בעולם הזה, יש דרישות ברורות מאתנו. כשאני מנסה להסביר לחילונים מהי יהדות, אני ממשיל להם את העולם בו אני חיים למלון בעל חמישה כוכבים. אתה נמצא במלון מפואר, מקבל ארוחות מפוארות, ברקע מתנגנת מוסיקת רקע, מארגנים לך טיולים וסיורים מעניינים. החדר שלך במלון הוא חדר מפואר וכל יום מסדרים אותו עבורך. בקיצור - חיי תענוג! ואתה נמצא במלון הזה שבוע, שבועיים, חודש, שנה...מתי יבוא יום שתבחין בהימצאותו של דלפק הקבלה, תיגש ותשאל את הקופאי: "סליחה, של מי המלון הזה, ומה אני עושה פה, וכמה זה עולה"? - כדאי מאוד שהיום הזה יגיע כמה שיותר מוקדם! אנחנו חיים בעולם נפלא ומפלא. יש לנו מוסיקת רקע של הציפורים אשר הקב"ה ברא. יש תמיד נוף יפה, נוף מרהיב! עלינו רק לעצור ולהתבונן ונראה את היופי של העולם! כשנוסעים במכונית, אין חצי שניה בה הנוף חוזר על עצמו! למה ילדים אוהבים להיות בחוץ? כי בכל רגע יש התחדשות בעולמו של הקב"ה! התענוג של אוויר, התענוג של כוס מים...מתי יהיה לנו את השכל לשאול: "כמה צריך לשלם עבור התענוג הזה"? אמנות ישראל היא שהקב"ה אמר לנו בפירוש מה רצונו! לפעמים פוגשים אנשים שאומרים: "אני מסורתי, ומספיק שאני תורם לבית הכנסת". הכל טוב ויפה, אבל - איך אתה יודע שזהו רצון ה'! הקב"ה גילה לנו את רצונו, ואנו יודעים בדיוק מה הוא מבקש תמורת העולם הנפלא שהוא ברא בשבילנו! הוא לא צריך את המתנות שלנו בדמות תרומות לבית הכנסת. אמנות ישראל היא שאלוקים אמר לנו מה הוא רוצה - ועלינו לקיים את רצונו בדיוק כמו שהוא אמר לנו. הקב"ה ברא עבורנו עולם נפלא. נקח למשל תפוח פשוט. מה מונח בתוך תפוח אחד פשוט? כשהתפוח עדיין בוסר, קליפתו ידוקה, וצבעו לא מושך לקטוף אותו, והוא כאילו מעביר לנו מסר: אל תאכל אותי עכשיו, אתה עלול לקבל כאב בטן! אבל כשהוא בשל - קליפתו אדומה ומושכת את העין, והוא בעצם מעביר לנו מסר: בואו תקטפו! בואו תאכלו! מלבד זאת, הקליפה שומרת על טריות הפרי, והוא מכיל גרעינים שמהם יצמחו עצי תפוח נוספים. ומה המחיר שהקב"ה מבקש שנשלם עבורו? ברכה! "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, בורא פרי העץ":

(נפש שמשון ירבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן קרבן כשר, אפילו שהוא בעל מום.

תשובה: בתורים ובני יונה, כי בעוף אין מום מעכב, אלא רק אם מחוסר איבר. (רש"י) (פניני ישעיה)

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

המחילה בעת היכולת להרע - ענוה (המאירי).

לב טוב - שאין בלבו קנאה על שום אדם. (רבינו בחיי)

הסברת פנים אות נאמן לנדיבות, כמו שהניצנים אות אמת על הפרי. (ר' אברהם בר חסדאי)

סבא רבא כמנ"ר סאלס כמנ"ר מתנא זכריה זצוק"ל זינ"א ראב"ד ביד"א נפ" ח' סיון

סב"ר כמנ"ר צאלא כמנ"ר סאלס זכריה זצוק"ל זינ"א אב"ד ביד"א נפ" ב' אדר

כבוד אב"י זעט"ר מנ"ר עזרבה כמנ"ר צאלא זכריה זצוק"ל נפ" ג' אייר

כבוד אב"י מנ"ר מנ"ר צאלא זכריה זצוק"ל נפ"ה נפ"ה ח' ניסן תשפ"א

עורך העלון: בנע מאיר זכריה

שבת שלום ומבורך	תשרי תשפ"ב	שנה שביעית
עיר	כניסה	ציאה
ירושלים	17:44	19:01
תל אביב	18:06	19:03
חיפה	17:55	19:02
באר שבע	18:06	19:02

ויצא ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים וגו' (ב'ז)

מזן מאור ישראל רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל זינ"א: מסביר שמטרת ביאת האדם לעולם הזה, ונתנת הנשמה באנו, כותב בספרו 'מאור ישראל' היא בכדי לאסוף בזה העולם תורה ומעשים טובים וזיכרו הרבים. דבר זה שייך רק בעולם הזה, ואם חס ושלום אדם לא אוסף תורה ומעשים טובים, על אף שלא עשה עיונות, הוא יתבע על כך, שהרי לא זו מטרות ביאו לזה העולם!

מזן מביא משל נפלא על דבר זה ואת הלשון הנלמד ממנו: משל לאדם שהתמוטט מעסקיו, והי בער לו פנה אל עשיר אחד שהיה גומל חסדים, וסיפר על מצוקתו. הוציא העשיר סטר של אלף רובל, ונתן לו הלוואה למשך שנה, כדי לשקם את עצמו.

לאחר שנה בא המלוה לתבעו לרובל חובו. פנה הלה אל הכספת שבתורתו והוציא משם את השטר של אלף רובל, ואמר: הא לך כסף, שלא נגעתי בו כלל, שכן היה מונח בכספת כל הזמן! התעורר המלוה ואמר, היתכן? וכי לשם כך נתתי לך סכום כסף נכבד כזה כדי שתשימיהו בכספת, הלוואה נתתיו לך אלא על מנת שתשקם את עצמך.

והנמשל: אדם, כשיגיע לעולם האמת, אפילו אם תהיה נשמתו טהורה כמו בשעת נתינתה ללא דופי, גם אז יתבע בבית דין של מעלה. האם לשם כך נשלחה הנשמה לעולם הזה, כדי שיחזיקנה ללא שום תועלת של זכוי הרבים בתורה ובמצוות? הלוואה לא עיקרה לא נשלחה אלא ללמוד וללמד ולהגדיל תורה ולהאדירה, ולזכות את הרבים, והוא לא עשה כן!

וזוהו "אשר לא נשא לשוא נפשו", היינו בחינם ללא תועלת. (משולחנו של מרן רבנו עובדיה יוסף)

עוד היכן כוחה של אמונה

סיפור
מעשה בגבאי בית הכנסת שבאניפולי, שהיה משכים יום ביומו ודואג לפתוח את בית הכנסת להכינו לשעת התפילה ולוודא שהכל יעמוד על מקומו. ואף לאחר התפילה המשיך בעבודת הקודש והחזיר את הספרים למקומם.

אחד מתפקידיו של הגבאי היה להגיש לצדיק רבי זושא מאניפולי רב העיירה, את ארוחת הבוקר לאחר שסיים את תפילתו, תושבי העיר שהכירו בקדושתו וצדקתו וידעו את עונו של הצדיק, שילמו לשמש בעבור הוצאות הארוחות

דרכו של רבי זושא הייתה שכאשר היה נזקק לדבר מה, היה נושא את עינו כלפי מעלה ומבקש את צרכיו ישיר מהקב"ה, כך שמעוררו לא ביקש צרכיו מבשר ודם. ובשעת הצורך היה פונה לשמיא וקורא "רבונו של עולם! זושא צריך כך וכך".

מאז ומעולם נמנע מלהזכיר את רצונותיו בגוף ראשון ולא היה אומר את המילה "אני" אלא כמספר לזולת שזקוק לעזרה "זושא צמא!" "זושא עייף". מדי יום ביומו בסיום תפילתו היה רבי זושא נושא

אור החיים

ויאמר אלוהים תדשא וגו ר"ל (חוליו ס.) אמרו שהגם שלא אמר הבורא למינו אלא לעץ נשאו הדשאים ק"ו וכו'. וקשה כי לסדר הכתוב הקדים ה' דבדיו על הדשאים וא"כ למה נתעכבו מלצאת תיכף סמוך ממש למאמר ה' עד שגמר ה' אומר להוציא עץ שממנו נשאו ק"ו. ולפי מה שפירשתי בפסוק בראשית כי כל מקום שגמר דבר גבורות בשם אלהים ידבר בדבור אחד כל המאמר א"כ לא היתה הקדמה לדשאים קודם לעץ.

חסידי מספרים – צדיק גמור

אמר רבי פנחס מקוריץ: כדי לאהוב רשע שאינו גמור די להיות צדיק שאינו גמור. אולם כדי לאהוב רשע גמור מוכרחים להיות צדיק גמור...

מילי דבדיחותא

אדם ישב במסעדה וקורא כל כמה דקות למצד ומבקש ממנו שיגביר את המזון ופעם להנמיך, וחוזר חלילה. אחרי שעה שואל סועד את המלצר לא נמאס לך כל הזמן להתעסק במזון. "לא נמאס לי בכלל", משיב המלצר, "אינ לנו בכלל מזון".

שאלה מפורשת השבוע

שאלה: הוסיפו לו את האות ו"ו והוא קיבל אח? חידה: מופיע רק במקום אחד את הברזל הוא עושה חד? כדי להשתתף בהגלה צרכים לענות על השאלה והחידה. הגרלה על מיקרופון קרויני.

בין הפותרים נכונה תיעוד הגרלה תשובות מלאות בלב, יתקבלו תוך שבוע 0507322202
הפתרונות לפדשת נצבים

שאלה: מתי יוצא עשן מהאף? **תשובה:** בשעת רוגז
חידה: מיהו בעל התשובה שגעה בבכיה עד שיצאה נשמתו, ועליו נאמר "יש קונה עולמו בשעה אחת"?
תשובה: רבי אליעזר בן דורדיא.

הזוכה התלמידי שמואל קרויזר ל"י בני ברק

הפתרונות לפרשת האינו

שאלה: מה המכנה המשותף בין: תיבת נח, יציאת מצרים ומיתתו של משה רבנו?
תשובה: בעצם היום הזה.

חידה: לפי בעל הטורים: שלושת הדגלים הם כנגד שלושת האבות. מה הקשר בין יעקב לבין סוכות?
תשובה: שיעקב אבינו בנה סוכות. (בראשית).

חזוכה: התלמידי: מנחם כהן ל"י בני ברק

הכמת היים

בקש את הטוב ביותר לחברך, ובלל דבר החשוב לך.
ענייני רפואה - ערב

שתיית מים שנתבשלו בהם על ערבה יעילה להרענת כאבים, לרפוי מחלות דרכי השתן, וכן לדלקות בגרון, שקדים וחניכיים. הרחת קליפת העץ ושתינו וכן עשיית קומפרסים מיקל על מירגה. **כאבי פרקים ושגרון.**

רפואה שלמה: שלמות בית היים. הרב יצחק שלישי"א בן חנה. ציון בן חנה. הרב בן חיים. שלום בן זיהרה. אביבה ר' בת חיים. סנולה בת שרה זרהה נעמי בן יהודיה. מנשה בן ביבה. הרב צדיק ב"ר עובדיה. מיידי לאה בת אריה. אהרון בן חיים. משה בן חיים. עדיק רפאל בן יונה. אהרון

לוחמה מלכה: הרב אריה מנחם בן אסתר. יפה איוטה בת שמחה. אהרון בן שמחה. מנחה בת יחיאל. סולטנה מלכה. רמי בן זלמה נפחה. נפתלי הוז בן שמחה. מנחה בת יחיאל.

יציב בן שרה: אברהם בן שרה. סימני רחל בת טובה. אפרורה בת שרה. יהודה ב"ר עובדיה. נסים בן עובדיה. נסים בן עובדיה. שנית בת אביבה. יציב בן אביבה. יוסף חיים בן לאה. יואל בן רבקה. בנימין ברוחה בת מרים. מאיר בן מרים. אברהם בן חיים. רחל בת מרים. יואל בן מיריה. גילה. ענת בת ירחל. אליהו בן יעל. אסתר ב"ר עובדיה. תהא ב"ר עובדיה. אהרון ב"ר עובדיה. רחל בת מרים. מלכה. רחל בת שאנאיהל. יוסף אליהו בן אסתר

חיות חתן: מרגלית בת מרים. חסותל בת מרים. נתנאל צבי בן יהודה. דוד בן פלורה. תהילה בת תמר. סליה בת יצחק חתן. חיה בת שאנאיהל. רות בת שאנאיהל. מכלל בת חנינית. שיראל בת מירב. שלמה ב"ר עובדיה. סליה בת יצחק חתן. **לועז של קיימא:** דוד בן נועה וליאת בת מירב. נתן שלום בן אביבה. וספרי בת דינה. אברהם בן יוקי. יהודית בת אסתר. יונה יוסף בן לאה ויעל בת רבקה. שילה בן ביבה. חתן ב"ר בנימין. יאנון בן יאנון. אורטל בן בנימין.

להקדיש להצלחה, לרפואה. ולעלי שמת, להשתתף בהוצאות העלון. תגובות הארות והערות ניתן לקבל את העלון במייל meirze645@gmail.com ובאתר לדעת נט

ניתן ליצור קשר 03-6193671 0507322202

חדש חדש חדשו: בקרוב תפתח חנות י"ן, אלכבוהל ופארזי מתנה

ברחוב רבי עקיבא 102 בני ברק

לכבוד ראש השנה והחגים ניתן להזמין בפלאפון 050-9965622 עד לפתח הבית

בס"ד

עיניו למרום ואומר "רבונו של עולם! השמש שהיה שומע מיד היה מגיש את ארוחת הבוקר, והצדיק כשראה את השליח הודה מיד לבורא העולם ולשלוחו. בכל יום כשהשמש היה שומע את קריאתו של רבי זושא לבורא עולם היה לבו נצטב מדוע אינו פונה אליו, באותו יום שהיה לחוץ התגנבה למוחו מחשבה להוכיח לרבי זושא כי אחרי הכל זקוק הוא לעזרת בשר ודם, ואילולי השמש היה רבי זושא נשאר רעב. ולכן החליט כי מחר כאשר יסיים הרב את תפילתו יפנה בקריאה לשמים. לא יזוז ממקומו ולא יגיש אליו, אז יוכח רבי זושא שחייב את עזרתו ובלעדיו אין מי שיגיש את ארוחת הבוקר, וכך יתחיל לקרוא בשמו.

באותו יום לאחר שסיים הרב את ארוחתו בדרכו בחזרה לביתו הייתה שלולית גדולה של מים, כאשר הלכי רגל היו מגיעים לחצותה, הונח קרש ששימש כעץ גשר, וכך עברו עליו עובדים ושבים. ר' זושא הלך על הקרש בהירות, לפתע הגיח נער שובב ופוחז שלא הכיר את הרב וחמד לצון קפץ בכוח על קצה הקרש ורבי זושא החליק לתוך השלולית.

להפתעתו הגדולה של הילד הביט בו הצדיק בעיניים אוהבות והחל להרעיף עליו ברכות בחמימות רבה כאילו גמל לו חסד נפלא, הנער לא התאפק וסיפר את מעשיו הרעים לאיש שעבר בקרבת מקום, הנער התחיל לצחוק כשסיפר כיצד הצליח לעשות את מעשה הקונדס ואף קיבל על כך ברכות. האיש שאל אותו איך נראה אותו יהודי, הנער החל לתאר את דמותו והאיש צעק על הנער: מה עשית? פגעת באיש צדיק וקדוש! החטא לא יכופר לך, אוי לך ואבוי לנפשך...

הנער החל לרעוד, בקול מפורד ומביש שאל את האישי מה אעשה? תן לי עיצה כיצד לתקן את החטא. אמר לו האישי מחר בבוקר תבוא אל בית הכנסת ותביא עמך ארוחת בוקר טובה וכאשר יסיים הצדיק את תפילתו גש אליו בקש את מחילתו והגש לפניו את הארוחה רבי זושא הוא עניו גדול וצדיק ודאי ימחול לך.

למחרת, ישב השמש במקומו כפי שתכנן במצב רוח מרומם, וחיכה לראות כיצד רבי זושא יתיאש מלקבל את ארוחתו מידי שמים ויאלץ לפנות אליו ולקרוא בשמו על מנת לקבל את ארוחתו. והנה, כאשר הגיע השעה בה יסיים רבי זושא את תפילתו וכדרכו קורא: "רבונו של עולם! בך זושא רעב", לפתע נפתחה הדלת ואל הבית כנסת נכנס נער צעיר ובידו מגש כל טוב, והגיש את המאכלים לרבי זושא.

רבי זושא הביט בו, ומיד הנער החל לדבר ברצף, "אני הוא הנער שגרמתי אתמול לרב ליפול לשוללית המים, אנה סלח לי, היה לי רגע קט של שובבות ואני מתחרט על מעשי בכל ליבי. האם יואיל הרב לסלוח לי על מעללי הרעים, ולהסיר מעלי כל קפיידה?" סיכם הנער את דבריו.

לטרוח להביא לי תשורה זאת, רבי זושא הודה לנער בכל לבו על הטרחה ונפרד מעימו שלשום. רבי זושא אחז בידו של הנער, והסביר כי מעולם לא בא אל ליבו שום קפיידה, וגם לא היית צריך לספר מה היה. השמש המופתע שב למקומו בבושת פנים תוך שהוא מביט כל העת בצדיק שהיה סועד. "היום כבר למדתי שיעור באמונה"

ההשגחה הקטן של הרב הצדיק. (שנג לשולחן שבת)

יברך א-לוקים את יום השביעי. (ב ג)

בירכו במאור פנים. אינו דומה פניו של אדם בחול למאור פניו בשבת. שכן ב-7 ימי המשתה אין מברכים 7 ברכות בברכת המזון, אלא אם יש פנים חדשות. אך בשבת אין צורך בפנים חדשות, אומר בעל השפת אמת, כי יהיודי מקבל בשבת מאור פנים ונעשה פנים חדשות. (צ"ב)

ויאמר א-לוהים יהי אור ויהי אור (א ג)

המדדש בא לרמוז על פתיחת דברי תורתנו הקדושה, היינו הפסוקים הראשונים של המשתה ספרי התורה שמרמזים על המנורה. הפסוק הראשון של ספר בראשית יש בו ז' תיבות כנגד **שבעת** קני המנורה. פסוק ראשון של ספר שמות י"א תיבות כנגד י"א כפתורים. פסוק ראשון של ספר ויקרא יש בו ט' תיבות כנגד **תשעת** הפיחים. פסוק ראשון של ספר במדבר עם הכולל י"ח תיבות כנגד י"ח טפחים גובה המנורה. ופסוק ראשון של ספר דברים כ"ב תיבות כנגד י"ב גביעים. (הגר"א)

משלי

טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר (טו זב)
מסופר על מלך שיצא למלחמה מול מלך אחר ונצחו. כשנכנס לעיר עבר ליד זקן יהודי. אמר לו המלך: "ברך אותי על שנצחתי במלחמה" ענה לו הזקן: "אדוני המלך, נצחתי במלחמה הקטנה, אולם המלחמה הגדולה עדין לפניך...", איזו מלחמה? ומי הוא הנלחם כנגדך? שאל המלך, והזקן ענה: האויב הגדול של האדם הוא יצר הרע ואיתו המלחמה הכי קשה, מדוע? מאחר והוא לא נמצא מולך אלא בתוכך!! המלכים מפרשי את הפסוק זהו לשונו: הגבור שלא מאריך אף אלא נוקם באויביו – מראה את גבורתו במה שמתגבר על אויבו החיצון. אבל אם ישמע לחוקי החכמה ויתגבר על יצרי הקנאה והתקמה – הוא טוב מגבור, כי התגבר על אויבו הפנימי הקשה יותר.

לפעמים מתנהל "קרב" בין שני אנשים או בעבודה, או בתוך הבית: בעל ואישה, או שני אחים וכדומה, וכל אחד מנסה "לנצח" את השני ולצאת הצודק. זו טעות איומה!! הניצחון האמיתי היא לכבוש את הכעס, להוריד את הראש ולוותר. (5 דקות) (המשך א"ה משבוע הבא)

א. אין איסור לאכול ולשתות אכילת עראי כגון קפה ועוגה בשעה שמעוטר בטלית ותפילין, ובלבד

שיזהר לא להסיח דעתו מהם. והמחמיר לא לאכול כאשר התפילין עליו, תבוא עליו ברכה (ילקוט יוסף סי' 106)

כל זמן שהתפילין עליו אסור לו לישון אפילו שינית עראי (ולקו"י סי' 107)
**ב. בשעה שמברך על תפילין של יד יש להקפיד להסיר את הכיסוי, ורק לאחר הנחת התפילין רשאי לשים את הכיסוי, ומנהגו של מרן הגר"ע זיע"א שלא ליתן על התפילין כיסוי כלל (ילקו"י סי' 107)
ג. יש שנהגו שאכל תוך י"ב חודש על אביו ואמו עולה להיות שליח ציבור, אמנם מנהג הספרדים שלא להקפיד בזה, ומקפידים רק שיאמר האבל קדיש. וכך היה מנהגו של מרן הגר"ע זיע"א שלא הקפיד לעלות שליח ציבור תוך י"ב חודש על אביו ואמו, וכך נוהג אחריו מו"ר הראש"ל צ" (ילקו"י סי' 108)**

א. בימינו שמצוי שכמעט כל הפירות רגילים לפעמים לסוחטם, א"כ אסור לסחוט שום פרי. (ש"י"ע סי' 109) אך מ"מ מותר לסחוט לימון לתוך האוכל, (ביה"ל סי' 109 לסוחט) וכן בשאר פירות מותר, אך המחמיר בשאר פירות (דעת הר"ח) תבוא עליו ברכה. (מ"ב סי' 109) אך לסחוט לתוך משקה אסור.

ב. מותר לסחוט פירות או רקות הכבושים, (כגון מלפפון חמוץ, מינק"ל) ממשקה הצף עליהם והנבלע בהן כדי לתקנם לאכילה, אמנם אם רוצה מימיהם אסור לסחוט בשביל כך.

וכן מותר לסחוט פשטידא מאטריות שנתבשל בהרבה שמן כשסוחטם בשביל שאין יכול לאכלו משום השומן הרבה שבהן. (ש"י"ע סי' 109 ובמ"ב סי' 109)

ג. מותר לאכול אשכוליות (גרייפפרייט) חצויה ע"י כפית, ואף שהפרי נסחט תוך כדי אכילתו (ארוחת שבת י"ד סי' 109).

סגולה לאריכות ימים

ט. שלא יבנה את ביתו יותר גבוה מבנין בית הכנסת.

י. להשכים לבית הכנסת ולבית המדרש שחרית וערבית.

יא. יזהר שלא להזכיר שם שמים לבטלה.

יב. ולא ישבע אפילו על האמת.

יג. כ"ז לחזיק ביד תלמידו הכמים.

יד. מי שמוותר זוכה לאריכות ימים.

עלילתו שבמה למיני מוריר מותם במוריד סאלס זכריה זצוק"ל מרן מוה"ר נתנאל עובדיה יוסף בן גורגיה זצוק"ל זיע"א חסבה נאלצו במוריר מותם ז"ל. הר"ח זכריה במוריר נאלצו זכריה זצ"ל. חלים בן יחזק ורח' זצ"ל. הצדיק משה יעקב ב"ר יוסף הכהן רבינוב זצ"ל. ר' בנימין ב"ר בנימין ב"ר זצ"ל. אלתר בן צדוק אחרון ז"ל רצ' רבי יצחק במוריר שחקן בברא זצוק"ל. מוריר משה ב"ר אלצ'ר צוברי זצ"ל. מוריר יחיאל ב"ר מוסא תגורה זצ"ל.

הרח"ק איתר ב"ר יחיאל נמלא זצ"ל. משה בן מנצור זצוק"ל. רבי יעקב בן יצחק סאסי זצ"ל. ר' עובדיה ב"ר יחיאל זכריה זצ"ל. יעקב בן מנחם מנדל ז"ל. חיה חיים בן יוסף מדמו זצ"ל. הרב אליקים זצ"ל ב"ר שמואל אלבני מ"י. רבי משה ב"ר יחיאל גרמא זצ"ל. הרב יונתן ב"ר יחיאל תגורה זצ"ל. הרב אבנר ב"ר ב"ר שיער זצ"ל. ר' אסף זצ"ל בן עובדיה זעוס מ"י. הרב עש"ר ב"ר סאלס גור זצ"ל. טוב חי' משה ב"ר סאלס שרע"ב זצ"ל. הרב אלעזר עזרי זצ"ל ב"ר אברהם בן סבתא רבא סטיג ב"ר יוסף זכריה ע"ה. שמע במוריר סאלס זכריה ע"ה. לאח ב"ר עובדיה זכריה ע"ה. סבתא סתא בת טע' מרחמס ע"ה. סבתא שמש בת צדוק זכריה ע"ה. יונה בת יוסף רב ע"ה. רחל שמש בת צדוק זכריה ע"ה. לאח ב"ר עובדיה זכריה זצ"ל. ב"ר עובדיה זצ"ל ב"ר שלמה מאקונימה מ"י. שש"ת ב"ר יודי שמעוני ע"ה חיה שרה צפורה ב"ר אחר' ע"ה במוריר נאלצו מר ע"ה. אחרוני מברכי עובדיה זצ"ל.

הילולת המקובלים האדמו"ר והרבנים הצדיקים זצ"ל
חזון בנתברי עד ג' בחשוון
רבי דוד גאלא. רבי שלום סתרי. רבי שלום קלזאן. רבי זכריה עב"ץ. רבי יהודה מועלם. רבי שמריהו ברדלי. רבי אלעזר הקח' מאחסטרדם. שמעון הצדיק. רבי אברהם דוב מנובטאטש. רבי יוסף ענג'ל. האדמו"ר רבי בחר מסערט זינצ"ן. רבי ישראל מרוז"ן. רבינו עבדיה זוסף זיע"א הראש"ל צ

מספורי המגיד

לערוך מחקר על מולי אתה מסתובב ולא מספר לי שאתה מכיר אותו עוד מאותו יום שהיה בביתך ולא סתם ביקר אצלכם פעם אחת, הוא היה בביתכם זמן ארוך מאוד, איך זה שלא עליית על דמותו עד עכשיו? הא יש לך על זה תשובה??" סיים בנג'י כשפניו רחפות מזעם.

מומי היה מבוהל כולו, לא רק שלא ריצה את האדון אלא עוד ליבה את כעסו, רק זה חסר לו.

"שכחתי להוסיף לך פרט חשוב ביותר, כשמולי הגיע לביתנו, הוא היה לבוש במסכה תמימית שמיסתה את כל פרצופו, הוא גם הדיף ריחות לא נעימים במיוחד, עד שכולנו נרתענו ממנו, הייתי בטוח שהוא איזה ניצול שואה משוגע שאולי הוא גם חולה במחלת הנפילה, עד שגיליתי לאחורונה ממקור מוסמך ביותר שזו הייתה תחפושת לא רגילה שלו, כדי להחביא את עצמו מעיני שונאיו, הלה גילה לי את כל הפרטים עליו ובשביל כך באתי לספר לך את הכל.

"נראה לך שאקבל את השטויות שלך, כך אתה מכיר אותי, טמבל שניתן למרוח אותו עם כל מיני סיפורים?! המידע שלך נראה לי פנטסטי למדי, הלכת מדי רחוק, לחשוך בן אדם שאנו מכירים אותו, לא מהיום ולא מאתמול, כ'נישט קיין גרויסען חוכעם און נישט קיין קליינער נאר' (לא חכם גדול ולא טיפש קטן) שמשחק דמות שונה לחלוטין מהיום, לא סתם אדם אלא מטורף שאינו מניח את הרעלה מפניו, הוא מעמיד פני חולה רוח או חולה במחלת הנפילה, כדי שאיש לא יעזו להתקרב אליו, ואילו כיום הוא מלך הפדנטים, מסתכל הרבה בראי לבדוק שהוא יפהפה, הוא גם משתדל ללבוש תמיד נקי ומצוחצח היפך מה שהיה בעבר, משחק כזה מצריך כמות עצומה של עורמה וכושר משחק שהברנש שלנו אינו מצויד בהם, זה נשמע לי מידי בדיוני, למה שאאמין לך על כך? אההה...

תסכים עמי שזו סנסציה מדי גדולה, גם אם המדובר היה באדם חכם למדי, על אחת כמה וכמה אם מדובר במולי שהוא לא כזה חכם, כפי שאתה כעת מצייר אותו. הוא אמנם ידען ומעמיד פני "אנציקלופדיה מהלכת" לצורך הרושם, אבל שיגלם דמות אחרת, בפרט של משוגע שאי אפשר להתקרב אליו, היפך המציאות של היום, נראה לי מידי רחוק.

אם אתה רוצה שאקבל את דברך, אני מבקש קבלות על המידע, אתה יודע שאני לא מקבל סתם מידע, כל דבר חייב להיות בחזק אצלי עד הסוף, שלא תהיה לי שום טעות בעיניי, לכן לא אתייחס לדיעה שהבאת לי, כל עוד לא ביססת אותה לחלוטין, על כן בראש ובראשונה, אני רוצה לדעת, מהיכן שאבת את הנתונים שלך?". דדש בנג'י.

מומי היה המום מהתגובה הצינית המבטלת של בנג'י, למרות שהכיר את בנג'י כאדם לא סימפטי ורע, לא חשב שינהג בו בצורה כה אכזרית, לעפר אותו בעפר ולהציג אותו כתינוק שקונה "אלטע זאמין" מכל רוכל.

"אם אני לא די אמין בשבילך, אז אני מוכן להתפטר כעת מהתפקיד" הודיע כשפניו זעופות מאד.

"מומי, אצלי לא מתפטרים, אתה לא ישות עצמאית שיכולה להתפטר כשבא לה, תפקיד המפטר מוטל אך ורק עלי, מי שלא מוצא חן בעיני, אני הוא זה שמפטר אותו, אבל אתה לא, אין לי עניין לפטור, עדיין לא הקדחת את תבשילך, לכן לא תתקבל התפטרותך, אתה חייל אצלי, בין אם זה נוח לך ובין אם לא" סגר בנג'י פתחי מילוט, מותרת את מומי חסר אוניס לחלוטין.

מומי חש שנאה עצומה לבנג'י שמתעלל בו בצורה סדומית טהורה, אם היה יכול להטביע אותו בכפית מים היה עושה זאת בו במקום, הוא נשנק כמעט מבכי שניסה לפרוץ החוצה, אבל מומי לא רצה להיראות כילדון עלוב נפש שבוכה על כל דבר, הוא כבש את בכיו וניסה לשוות לעצמו מראה רגיל לחלוטין, זה לא היה דבר קל, רק כעבור מספר דקות שבה רוחו אליו, הוא החליט שעליו לדבר אליו בצורה נוג'ש'ל'ג'טית (אדישה לחלוטין) כשווה אל שוים.

"נו שוין (טוב בסדר) אתה זוכר את יונטי פרגר "הצדיק המופלא" של רב לייבל ווערקער, גיחך מומי, תאר לעצמך שהוא כיום איש עסקים עשיר בתל אביב, הוא עושה כסף כמו זבל, איתו הייתה לי שיחה יפה בעיניי".

הפעם הצליח מומי להפתיע את בנג'י, הוא לא יכול לכבוש את סקרנותו, יונטי פרגר קמב'ץ "שומרי החומות" איש הסתרים של רב לייבל ווערקער האיש החזק במאה שעורים מעורב בעיניי? זה כבר משהו מעניין, הוא הכיר את הסחורה הזו היטב והוא תיעב אותו בכל לבו, בעיניו נחשב לטווס נפוח שלא שווה התייחסות, הוא קלט את אופיו המושחת שמנסה לתפוס את כל הצדדים ולעבוד על כולם, לבנג'י יש את הכוח לנתח אנשים ולחדור אל עמקי תת הכרתם, למרות הרשעות שלו לא אהב מעמידי פנים, לכן התרחק ממנו, למרות זאת לא חשב שיגיח ממחבואו ויבוא לתל אביב הצפונית "אם החוטאים".

"הופה עשית מקפצה, יונטילה עושה חייל בתל אביב?! הוא עדיין הולך עם היארמולקע הלבנה שמכסה כמעט את כל הפנים הצבועות שלו? איפה הוא מחביא את א'שווארצע געלט" (הכסף השחור) שעושה, בוועסטאלע (אפודה) המפוספסת שלו? איפה הוא מכבס את א'הויזען זאקין שלו (מכנסי גרב) יש מכבסה כזו בתל אביב? גיחך בנג'י ברשעות.

"לא, הוא השתנה לחלוטין, אין עליו שום סממנים שמצביעים עליו שאי פעם שהה בירושלים עיר הקודש תובב'א, אם היית רואה אותו היית בטוח שהגיע הישר ממולדובה, הוא נראה איזה אוליגוך (אחד מקבוצת עשירים קטנה שהשתלטה על כל ההון הרוסי) חסי כבד, מאפיונר לא קטן, כיום הוא עושה עסקים חזקים עם כל החילונים, הוא לבוש כאחד מרוחני ארץ בלבוש שמנקר עיניים, אלמלי שגיגש אלי והציג את עצמו כיונטי פרגר "הצ'אלמער לשעבר" לא הייתי עולה על דמותו, אין ספק שבתחום ההתחפשויות הוא גדול מכולם.

דברנו על דא ועל הא, לבסוף הסיפור גלש על איזה רעול פנים משוגע עם קבלות, הוא שאל אותי אם אני מכיר אותו, אמרתי לו שכן. לאחר מיכן שאל אותי, אם יש לי מושג היכן הוא כיום? אמרתי לו, לא. אז הוא גילה לי שזהו העילוי הגדול חיים שלום פינקלשטיין שכל ירושלים הייתה אחוזה בתדהמה, איך נעלם בפתאומיות בלי להותיר אחריו עקבות, בלי סוף השערות נערכו על כך, אך איש לא הצליח לפצח את התעלומה.

מספורי המגיד

אפילו השוער שלו לשעבר הפך עולמות, כדי לברר מה עלה בגורלו, בזמנו דיברו בירושלים שרב משה יוסף היה מלא ברגשות חרטה על צעדו הקשה שבטלו יתכן שחיים שלום עשה מעשה איום ונורא, מי ידע אם לא השליך עצמו לאיזה בור מים או תהום, בכך נקברה הטרדיה האומללה, סיימתי את הרצאתי הארוכה באנחה מעושה.

כשיונטי שמע את התיאורים העסיסיים שלי, התפקע מרוב צחוק, הוא סיפר לי שהוא זה שדאג להחביא את חיים שלום פינקלשטיין לאחר שנמאס לו להיות בין החרדים. כדי שיוכל להסתתר בלי שאיש יעלה על דמותו, בנה לו תחפושת מעניינת כרעול פנים, אדם חסר זהות, הוא אמר לו להשתגע כדי שלא ינסו לסחוט ממנו את סודו, בזה הצליח מאד, איש לא התקרב לאותו משוגע, כולם חשבו שזה אחד שירד מדעתו, אין ספור בדיחות הלכו עליו, לכל אחד הייתה תיאורה אחרת מיהו רעול הפנים המשונה, אחרי כן בנה לו זהות בשם שמוליק אייזנבאך ומזה נהיה מולי" סיים מומי את ההודעה כשהוא מצפה עתה לראות מה יעשה הבוס עם הידיעה העסיסית שהביא.

"הא, זהו המשוגע שהסתובב בירושלים כל הזמן עם "פאשעס" (תחבושות) על הפנים, והוא זה מולי פלד המטורח שלנו, בקיצור יש לנו כעת שלוש דמויות, חיים שלום העילוי הירושלמי, מולי האסטרוטג ורעול הפנים וכולם הם בעצם אדם אחד, אין ספק שזו תרכובת מושלמת של טירוף אחד גדול, קיצור זהו צ'זבט (כזב מיוחד) ענק ואתה רוצה שאאמין לך על התשלובת הזו בעצימת עיניים" סיים בנגי את דבריו בעוקצנות ארסית.

מומי חש את כעסו מנסה להתפרץ, אלמלי ידע עם מי הוא מתעמת היה סוטר לו על לחיו מדושנת העונג אחת למעלה ושבע למטה כמצליף, אבל הוא חייב להמתין בסבלנות, לבסוף הוא יקבל את מה שאמר, לא נראה שיבטל לחלוטין את המידע שלו, המקור שלו חזק מאד, לא אחד מהרחוב, יונטי הוא דמות חזקה של אדם שהתעסק עם הרבה אנשים בירושלים, יש לו מקורות מידע עשירים שלא ניתנים לביטול.

בנגי שיחק עם קווצות שער, מוחו חושב בשעה כזו קדימה, הוא לא היה מוכן לקבל את המידע של יונטי כהלכה פסוקה, הוא אחז את יונטי פרגר כשקן מזופלם, הוא זכר אותו היטב מה"געסאלאך" (הרחובות הצרים) של "מאה שערים" כבחור תזזי שמנסה להיות בכל מיני מקומות ולהרעיש נגד כל העוולות של הציונים, אבל הוא לא קנה את המשחק, הוא חש היטב את הפזילה שלו לרוב הציוני התוסס, הוא לא העריך אותו כלל כמקור אמיתי בר סמכא, הוא צריך לברר היטב מיהו חיים שלום פינקלשטיין ואת כל הרקע מסביב, כל עוד הוא לא יודע עליו ד, אי אפשר להניח על מולי את היד.

בנגי מוצא דרכים משלו לברר את המידע על חיים שלום :

הוא יצא לגיחה נוספת לירושלים, לא רק יונטי יודע להתחפש היטב, גם בנגי למד פרק אחד או שניים בתלבושות, הוא יצא לתהות אחר הסיפור של חיים שלום, למרות מה שעבר, היו לו עדיין מקורות מידע בירושלים שלא ניתקו איתו קשר, בנגי הוא אדם מאד מסוחר, הוא יכול לתכנן במשך שעות מהלך מורכב, מתחילה ועד סוף, יש לו סבלנות פלדה הוא לא ממחר לשום מקום, הוא יושב ומתכנן כל פרט עד לחלקיק הקטן ביותר.

הוא הבין שלא שורפים גשרים, אף פעם אי אפשר לדעת, מתי יבואו לידי שימוש. בנגי לא נעלם פתאומית מירושלים, הוא עשה את כל מעשיו בריש גלי ובהתרסה מוחלטת, הוא לא יצא כנגב בחשיכה, אלא בראש מורם כנמרוד בשעתו רח"ל, אנשי ירושלים של מעלה' שנאו אותו וניתקו עמו מגע לחלוטין, אבל בנגי קר הרוח והמזג לא ניתק מגע עם אף אחד, הוא ידע לשמור קשרים כדי שיבואו לו לידי שימוש ברגע שיצטריך, הוא היה מגיע מפעם לפעם לירושלים, פעמים בלי תחפושת בשביל להראות לשנואי נפשו שהוא לא פוחד מאיש, אבל כשהיה צריך משהו תועלתני יותר, היה מחביא את עצמו בתחפושת מעולה תוצרת ידיו האמונות, הוא אהב להסתובב בשכונת מאה שערים כדי להתעדת מה קורה שם.

היו לו כמה חברים שנותרו בתוך המחנה והם היו מעדכנים אותו על מה שהתחדש, בנגי אהב לדעת על כל מה שרק קיים, זה קידם אותו בכל מיני תחומים.

הוא ניסה לדלות הפעם מידע אודות חיים שלום פינקלשטיין אבל הפעם התאכזב מרה, איש לא ידע לספר לו להיכן נעלם אותו עילוי פלאי שכאילו נשאב לאיזו גומחה נסתרת ביותר, איש לא ידע לספר מאומה עליו, כפי שלא ידעו לספר על יונטי פרגר שאף הוא נעלם ביום בהיר, הדבר היחיד שידעו לספר לו שמשפחתו התבשרה על ידי אחד מחבריו הישנים שערק למחנה הציוני, משפחתו הוקיעה אותו לחלוטין וישבה עליו שבעה כעל מת, אבל חיים שלום לעומתו נעלם בלי להותיר אחריו שום עקבות. בנגי לא נואש, הוא פנה אל נחצ'ה ברמן שהיה ידידו מהעבר, הוא שיער לעצמו שיוכל לעדכן אותו.

מפעם לפעם היה בא לנחצ'ה כדי לבדד אותו ולשמור על מקורות מידע נחוצים. נחצ'ה היה מקור מידע אוטנטי, הזיכרון שלו היה מדהים ביותר, הוא היה "פנומן" (יוצא מגדר הרגיל בתחום מסוים) כל פירור מידע שאסף על אנשים היה מתויק במוחו, כמו בתוך פולדר (תיקיה) מיוחד לק, הכל היה אגור ומתויק בסדר מופתי.

באותו זמן היה נחצ'ה ברמן מבודד כמעט לחלוטין, בשל מחלתו הקשה שתקפה אותו, תוצאה פגיעה של רוח קשה שהלמה בפניו (אשווערין צוג) ביום חורפי מיוחד וגרמה לעיקום פניו כליל. הוא הסתגר בדירתו ימים וילות בוש לצאת לרחוב, בשל פרצופו שהתעקם בצורה שהפחידה אפילו אותו עצמו, מאותו יום לא החזיק בביתו מראה, כדי שלא יראה את עצמו, הוא גם נזהר לא לעבור ליד חלונות ראוה שעלולים לשקף את מראהו הבלתי נסבל, הוא גם לא רצה לראות אנשים מחבריו, כדי לא לראות את תגובותיהם הנדהמות ממראהו שמיום ליום התעקם יותר ויותר. אבל השעמום אכל אותו בכל פה, לא היה לו במה להעסיק את עצמו, שעות בילה על גבי מרפסתו, סופר את הולכי הרגל שעוברים ברחוב.

תכלין לשלחן שבת

פְּרָשַׁת: בְּרֵאשִׁית

עלון מספר 273

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה. העלון טעון גניזה. הלימוד בשבת פי אלף מיום חול. כדאי לקרוא בשלחן שבת.

זמני השבת - בגב העלון

העלון לעלוי נשמת:
בכור חי' בן בטי, אברהם זושא בן ר' יהושע, לאה בת ר' יום טוב ליפמאן, מיכאל בן שרה, אלכסנדר בן מרי, לודמילה בת לייב, משה בן זוהרה, יהודה בן שרה, יוסף בן חנה, מנחם שלום בן שמחה, חיים בן אסתר, תמרה בת יעקב - תנצב"ה

ולהבדיל בין החיים למתים, העלון לרפואת:
משה בן מזל-טוב, פורטונה, משה בן מנדל, נפתלי בן דבורה, סביטלה צביה בת ברכה, מרי בת חנה, - בתוך שאר חולי עמו ישראל

נקודה בפְּרָשָׁה:

מהיכן כחם של העמים?

"**בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ**" (א, א) בְּדַבְּרֵי הַמִּדְבָּר עַל הַפְּסוּק הַרְאִישׁוֹן בַּפְּרָשָׁה שְׁמוּבֵיא רַש"י הַקְדוּשׁ, מוֹצְאִים אֲנִי תְשׁוּבָה לְטַעֲנָה שְׁכַבְכֹּל עֲשׂוּיִים לְטַעַן הַגּוֹיִים בְּנֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם, בְּיַחַס לְזִכְרוֹתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. "לְקַטִּים אַתֶּם שְׁכַבְכְּשֶׁתֶם אַרְצוֹת שְׁכַעָה גּוֹיִם!" יְטַעֲנֵי הַלְלוּ, אִוְלָם לְאוֹר הַתְּאֵוֹר בּוֹ פּוֹתַחַת הַתּוֹרָה, אִוְדוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַבּוֹרָא יִתְבַּר - יוֹכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהַשִּׁיב וְלוֹמַר לָהֶם: "כֹּל הָאֶרֶץ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא בְּרָאָה וְנִתְּנָה לְאִשְׁרָיִשׁר בְּעִיּוּנוֹ!".

אֵלֶּא שְׁכַאן, לְכַאֲוֹרָה, פּוֹרְצַת הַתְּמִיּהָה: הָאֵם בְּאִמַּת סְבוּרִים אֲנִי כִי הַגּוֹיִים יִקְבְּלוּ אֶת הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת? הָאֵם בְּעַקְבוֹת הַתְּאֵוֹר הַמוֹפִיעַ בַּתּוֹרָה, אִוְדוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם הֵם יוֹתְרוֹ עַל טַעֲנַתְּם - וְיִפְּרוּ בְּמַלְכוּתוֹ יִתְבַּר וּבְזִכְרוֹתוֹ לְעֲשׂוֹת בְּעוֹלָמוֹ כְּרַצוֹנוֹ? אֶתְמַהָה!

בְּכַדִּי לְהַבִּין אֶת הַתְּשׁוּבָה לְאִשְׁוֹרָה, נִקְדִּים וְנִסְפֵּר סְפוּר נְאֻה מִבֵּית מִדְבָּרֵנוֹ - תְּרַתִּי מִשְׁמַע - שֶׁל הַצַּדִּיק הַנִּשְׁגָּב רַבִּי מִנְחֵם מִנְדֵּל מְרִימֹנוֹב, וְכִּי הִיָּה מַעֲשֵׂה:

עַד לְדִיוֹטָה תַּחְתּוֹנָה כֹּל כֹּף, לְהַפֵּךְ מְקוֹם קְדוּשׁ כֹּל כֹּף - לְמַחְסוֹן שֶׁל תְּבוּאָה! אִוְלָם כַּעַת, נְרָאָה הִיָּה כְּבֵר נִגְזָרָה גְזָרָה: הַכֹּל יִדְעוּ, כִּי עַל הַחֲלָטָה הַנּוֹעֲדָה - אִין לְעַרְעֵר בְּשׁוּם פְּנִים וְאָפֹן, וְכִי כֹל נִסְיוֹן לְהַתְּנַגֵּד לָהּ - יִתְפַּרֵּשׁ כְּמִרְדָּה בְּמַלְכוּת! לֹא פְחוּת!

בְּצַר לָהֶם, הַתְּאֵסְפוֹ רַאשֵׁי הַקְהָל עִם הַפְּרָא דְאִתְרָא, רַבִּי מִנְחֵם מִנְדֵּל מְרִימֹנוֹב, בְּכַדִּי לְטַכֵּס עֲצָה קְדוֹת מַה לְעֲשׂוֹת. עַל פְּנִי, נְרָאָה הִיָּה כִי אִפְסָה תִקְוָה: הַנִּסְיוֹן הַעִיד, כִּי מַעוֹלָם לֹא נְאוּתוֹ הַשְּׁלִטוֹנוֹת לְשַׁחֲרַר מִכְּנֵה כְּלִשְׁהוֹ שְׁנִבְחַר עַל יָדָם...

אִוְלָם בְּעוֹד כֹּל הַמִּשְׁתַּתְּפִים בְּאִסְפָּה מִיָּגְעִים אֶת מוֹחֵם בְּנִסְיוֹן לְמַצָּא מוֹצָא מְהַסְבֵּךְ - פְּצָה אֶת פִּיו אַחַד הַעַסְקָנִים, יְהוּדִי יִקְרָ בְּשֵׁם ר' שְׁמַעוֹן-חַיִּים, וְאָמַר: "רַבּוֹתִים... אִינְנִי מִשְׁכַּנְעֵ בְּכֹךְ, אִוְלָם בְּכֹל זֹאת, בְּאִין רַעִיוֹן טוֹב יוֹמֵר, עֲלָה בְּדַעֲתִי רַעִיוֹן שְׁאוּלִי יוֹכֵל לְהַצִּיל אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת מִיָּדָם שֶׁל הָעַרְלִים!"

"מַה רַעִיוֹנוֹ?" הַגִּיבּוֹ הַנוֹכָחִים כְּלָם בְּהַתְּרַגְּשׁוֹת, וְר' שְׁמַעוֹן-חַיִּים נִעֲנֵה וְהַשִּׁיב: "כִּפִּי שִׁיָּדַע לְכֻלְנוּ, הַרְעָפִים בְּגַג בֵּית הַכְּנֶסֶת שְׁבוּרִים, וְהַגֵּשֶׁם דּוֹלֵף בְּעַדָם אֵל הַבַּיִת פְּנִימָה... עַד כֹּה, לֹא עָמַד לְרִשׁוּתֵנוּ הַסְכּוּם שִׁיָּאִפְשֵׁר אֶת תְּקוּנוֹ שֶׁל הַגַּג, וְאוּלִי דְזָקָא עֲבָדָה זֹאת תְּהוֹנָה פִּתַח שֶׁל הַעֲלָה: סְבִיר לְהַנִּיחַ, שְׁעַם בּוֹא הַחֶרֶף - יִסַּב הַדְּלָף נְזָקִים כְּבָדִים לְתַבּוּאָה שְׁתֵּאֲחָסוּן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְלִשְׁלִטוֹנוֹת לֹא תִהְיֶה כֹל בְּרָרָה כִּי אִם לְפָנוֹת אֶת הַמְקוֹם וְלַחֲפֹשׁ אֶסֶם אַחֵר!"

חִיּוּךְ פִּשְׁט עַל פְּנֵיהֶם שֶׁל הַנְּאֻסְפִים, וְתַחֲוִישַׁת הַקְלָה הַחֲלָה מַחֲלָלָת לְלִכְבוֹת...
אֵלֶּא שֶׁלְהַפְתַּעֲתֶם, לְשַׁמַּע הַדְּבָרִים, הַחִוִּירוֹ פְּנִי שֶׁל הַצַּדִּיק, שְׁעַד כֹּה לֹא הִיָּה מוֹדַע לְמַצְבוֹ שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת מִשׁוּם שְׁאֵת תְּפִלוֹתוֹ קִבַּע בְּבֵית מִדְבָּרֵנוּ הַפְּרָטִי שְׁבַחְצָרוֹ, וְדַמְעוֹת הַחֲלוֹ נְקוּוֹת בְּזוּיוֹת עִיּוּנוֹ.
"הָאֲמָנָם כֹּף, ר' שְׁמַעוֹן-חַיִּים?" פְּנֵה הַצַּדִּיק בְּכַאֵב אֵל הַעַסְקוֹ,

בְּאוֹתָהּ תִקְוָה שְׁעִלְיָה נֹסֵב סְפוּרָנוּ, הַחֲלִיטָה הַמְּשַׁלְּהָ הַפּוֹלְגִית לְפָזֵר אֶת מַחְסְנֵי הַמְּזוֹן שֶׁל הַעֲבָא בֵּין הַעֲרוֹת הַשּׁוֹנוֹת, כֹּף שֶׁלְכֹל גְּדוּד אוֹ פְּלָגָה יְהִיָּה מַחְסוֹן זְמִין מִמֶּנּוּ יִקְחוּ דֵי סְפוּקָם. לְשֵׁם כֹּף, נִשְׁלַחַה וְעַדָה מִיָּחַדָת אֵל כֹּל אַחַת מִעֲרֵי הַמִּדְיָנָה, בְּכַדִּי לְאַתֵּר בְּכֹל עִיר שְׁכַאזוּ מִכְּנֵה מִתְאִים וְרַחֲב יְדִים שִׁיּוֹכֵל לְשַׁמֵּשׁ כְּמַחְסוֹן, וְלְהַפְקִיעוֹ מִיָּד בְּעִלְיוֹ לְטוֹבַת אוֹצַר הַמְּשַׁלְּהָ - בְּתַמּוּרָה לְסְכּוּם זְעוּם.

גַּם עַל הַעִיר רִימֹנוֹב לֹא פְסָחָה הַמִּשְׁלַחַת. הַמִּתִּינוֹ כֹּל תּוֹשְׁבֵי רִימֹנוֹב בְּדְרִיכוֹת לְהַחֲלָטָה שֶׁל הַנּוֹעֲדָה, שֶׁלְאַחַר שֶׁסְקָרָה אֶת כֹּל הַבְּנִינִים שְׁבַעִיר - פְּסָקָה אֶת פְּסוּקָה וּבְחַרָה - - -
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹל!!! שְׁמוֹ שְׁמִי!!!
הֵלֶם מַחֲלָט הַשְּׁתַלֵּט עַל יְהוּדֵי הַעִיר. הַזְעִזוּעַ הִיָּה בְּלִתִּי נְתוּן לְתַאֲוֹר. אִישׁ מֵהֶם לֹא הֵעֲלָה בְּדַעֲתוֹ כִּי נְצִיגִי הַמְּשַׁלְּהָ יִתְדַרְדְּרוּ

הועדה, ולבחר לעצמם מכנה אחר, בעיר הסמוכה, 'דוקלא...'
 מטעשה זה יכולים אנו ללמד פשוט, על חובת הזהירות
 בקדשתו ובכבודו של מקדש מעט. אולם מעבר לך, טמון
 בדברים מסר עמק בהרבה: הגויים יכולים לשלט בביית הנקסט
 ולחלל את קדשתו, רק כאשר היהודים עצמם אינם מכירים בה
 כראוי... לעצמת זאת, קשאנו מעניקים משקל וחיבות לקדשת
 בית הנקסט, מתוך הכרה פנימית עמוקה – לעולם לא יוכלו
 הגויים לשלח בו יד!

והוא הדין לענייננו...

אמנם, אין ספק בכך, שגויים לא יקבלו טענה המבססת על
 תאור כריאת העולם בפתח התורה... אולם לאמתו של דבר,
 התשובה הזו אינה מועדת עבור הגויים – אלא עבורנו, בני
 ישראל!

שכן כאשר אנו עצמנו נהיה משקנעים וחדורים בהכרה עמוקה
 בדבר זכותנו בארץ ישראל, אותה קבלנו מידו של בורא העולם
 שכל הארץ שלו – לא יוכלו הגויים לשלט בה, בין אם יבינו את
 הסבה ובין אם לא... (ללמד)

ובר: "האם אמנם היו רעפי בית הנקסט שבירים, הגשם דלף
 אל הבית הקדוש, ואיש לא דאג לגייס את הסכום הדרוש בכדי
 לתקן זאת? אם אכן כן, כלום יש מקום להתפלל על שנגזר
 גזרה כה קשה על בית הנקסט שלנו, שימסר ביד זרים? הלא אם
 אנו עצמנו נוהגים זלזול במקום המקדש, אין אנו ראויים להחזיק
 בו!" חרץ הצדיק את משפטו, והוסיף מיד: "מהרו בעת, החלצו
 חושים, ומבלי להסר בהוצאות – דאגו לתקן את המצוה תכף
 ומיד!" דרש הצדיק מהעסקנים הנבוכים, בהוסיפו: "דבר זה יהא
 ברור לכם בלי צל של פקפוק: מצבו של בית הנקסט לא יהיה לנו
 לפתח של הצלה, אלא להפך: לפוקה ולמכשול, שכן בעקבותיו
 באה עלינו הצרה הזו!"

ואכן, עוד באותו היום החלה המלאכה, ובתוך מספר ימים
 השלמה המלאכה, וגם חדש כסה את מקדש המעט. וראה זה
 פלא: שבעות נקפו, חדשים חלפו, ואמרכלי הצבא, שאמורים היו
 לקבל את בית הנקסט לידם – בוששו מלבוא...

לאחר תקופה התברר, כי באפן בלתי הגיוני ומבלי כל סבה
 נראית לעין – החליטו שלטונות הצבא לבטל את החלטתה של

ספור לשבת:

המזיק והניזק

של שמירת תורה ומצוות מגיעים לכותל המערבי. לפעמים
 מגיעים לבר מצווה ולפעמים לשמחה אחרת. חובשים כיפה
 ומתפללים לה'. כאן הלב נפתח, ואם מנצלים את הרגע הזה
 אפשר לפעול גדולות ונצורות. בשל כך נמצאים נציגי הארגון
 ככותל באופן קבוע. הם עומדים שם ובידיהם פנקסים ועטים,
 ושואלים אנשים אם הם מעוניינים במדרשה, בשיעור, בחברותא
 או במוסד תורני לילדים.

שאל נתקל בהם, והם שאלו אותו: "אולי אתה רוצה
 חברותא?"... הוא נדהם ממש.

הרגע הוא התפלל על זה, וכבר שואלים אותו אם הוא מעוניין.
 הוא נרשם ואמר שיש לו חנות ב'רמות', והוא ישמח אם ילמדו
 איתו באזור החנות.

כבר ביום ראשון התחלנו ללמוד מסכת 'מכות', זו המסכת
 שעסקתי בה אז, וכשאני חושב על כך שרק ביום חמישי הכנסתי
 את השם שלי, ובמוצ"ש הבחור התפלל במיוחד על מציאת
 חברותא, אפשר לומר שהקב"ה הקדים רפואה ל'מכות'.

הקשר בינינו, התבטא גם מעבר לשעת הלימוד. שאלו ראה
 בי יהודי שאפשר לשאול אותו שאלות הלכתיות מפעם לפעם,
 והשיעור שלנו המשיך בקביעות.

ביום שלישי אחד ראיתי שלא אוכל לבוא לשיעור הקבוע,
 והתקשרתי אליו להודיע לו שלא אבוא.

שאלתי גם לשלמו, ואז הוא שאל אותי: "יש לך זג טוב?"
 השתוממתי על השאלה. שאלו מסתדר מצוין כשהוא צריך בעלי

זכיתי להיות מיושבי אוהל וללמוד בכולל.

לפני חמש שנים הרגשתי שהגיעה העת להעביר הלאה את
 ברכת השם ולהפיץ את מעיינות התורה חוצה. היה זה ביום
 חמישי בשבוע. התקשרתי למשרד של ארגון ידוע העוסק בקירוב
 רחוקים וביקשתי שיכניסו את שמי לרשימת המתנדבים.

אני גר ברמות, אמרתי להם, ומבקש שתמצאו לי חברותא
 ברמות, ושיהיה רציני. לא מישהו שהתפקיד שלי למשוך אותו,
 אלא יהודי שמתעניין בעצמו ורוצה ללמוד.

ביום ראשון התקשרו אלי מהמשרד ואמרו לי: "יש לך
 חברותא".

רציני? - שאלתי. "הכי רציני שיכול להיות", ענו לי במשרד.

מדובר בבחור ששמו שאלו. הוריו חזרו בתשובה, ואף הוא
 עצמו היה בחור ישיבה בתקופה מסוימת. למרבה הצער, הוא לא
 החזיק מעמד במסגרת ונפלט לרחוב. שם כבר התרופף מעט גם
 בשמירת תורה ומצוות, אבל בתוכו בערה אש כל הזמן. הוא כאב
 את המצב שלו ולא ידע כיצד להתרומם ממנו.

במוצאי שבת האחרון הלך לכותל המערבי. בתקופה זו הוא
 התכוון לקראת החתונה שלו, והתפלל בשריד בית מקדשנו
 כהכנה ליומו הגדול. על שני דברים עיקריים הוא התפלל שם:
 שיזכה לבנות בית נאמן בישראל, ושימצא חברותא.

הוא התפלל מעומק הלב ובדמעות, ואחרי שהרגיש ששפך
 את ליבו פנה לצאת מהרחבה. בדרך החוצה הוא פגש את
 הנציגים של ארגון הקירוב. בארגון יודעים שיהודים בכל הרמות

לכיוון האוטובוס. הנוסע שהיה אמור לקחת ממני את השקית לא היה שם, והחלטתי לנסוע במהירות לתחנה הבאה ושם לתפוס אותו.

"ירדתי חזרה מהאוטובוס וראיתי משהו משונה: המכונית, שקודם לכן עמדה בכיוון למעלה, עשתה סיבוב של 180 מעלות כשפניה לכיוון הקניון. הסתכלתי סביבי, לא ראיתי שום דבר משונה חוץ מזה. אנשים רבים היו בתחנה וכולם רגועים. איש לא צעק ולא נבהל. אני בעצמי מיהרתי ביותר, ולא תפסתי שקרה כאן משהו שדורש חקירה.

נסעתי לתחנה הבאה, וב"ה השגתי את הנוסע שיקח לי את החבילה.

"רק עכשיו, כשהגעתי לחנות של שאול, קלטתי מה קרה. נראה שמרוב מהירות איבדתי לגמרי את השפיות, ולא שמתי את האמברקס, והאוטו פשוט נסע. הוא עלה על המדרכה, נכנס בחנות של שאול וירד לכביש בחזרה. רק לחשוב על האסון שיכול היה להתרחש ה' ישמור! הכביש שיוּרד מהקניון הוא ירידה תלולה, בתחנה חיכו עשרות אנשים, משפחות עם ילדים ולא קרה להם כלום. הנזק היחיד היה החלון השבור בחנות של שאול.

"עכשיו תראה איזו השגחה פרטית מדהימה. מכל הזגגים שבעולם שאול פונה אלי! התרגשתי כל כך ואמרתי לו: אני פוצצתי לך את החלון ואני אתקן ואשלם הכל. איזה חסד עשה איתי הבורא יתברך! ככה אני יכול לשלם את הנזק ולא להישאר חייב, חס ושלום!"

אמו של שאול סיפרה את הסיפור הזה לכל מי שרק הסכים לשמוע. המעשה בחלון השבור והתיקון שלו הפכו לחוויה רוחנית עוצמתית. מבין השברים נפתח חלון אל הנהגת הבורא המופלאה בהשגחה מיוחדת, וזה היה קידוש השם גדול. (סיפורו בעל המעשה הרב יעקב זייבל מרמות, פורסם בגיליון 'השגחה פרטית')

מלאכה. הוא מכיר ויודע מי הם הטובים ואיך אפשר להשיג בזול. בכל זאת עניתי לו. יש כאן ברמות זגג שהוא תלמיד חכם מופלג ועוסק גם בזגגות.

בשביל מה אתה צריך אותו?

שאול נאנח. "שלא תשאל. היתה פה תאונה. מכונית נכנסה לתוך החנות שלי, וכל החלון התנפץ. במצלמות ראינו מכונית שעוברת מהכביש למדרכה, פוגעת בחנות שלי ויורדת חזרה מהמדרכה לכביש. לא הצלחתי לראות במצלמות את המספר של המכונית, ואני חייב לתקן את החלון. קראתי לכמה זגגים, וכולם אמרו שמדובר בהוצאה של אלפי שקלים. אין לי כל חשק לשלם את זה."

"תיקח את המספר של הזגג מרמות, הצעתי לו, אולי הוא יוכל לעזור לך. בכל מקרה, תדע שאתה עוזר להחזיק תלמיד חכם, וזאת מצווה גדולה."

הוא לקח את המספר, קרא לזגג, ולמחרת הוא הגיע אליו לחנות. עוד בזמן שהזגג שהה שם הוא התקשר אלי, והקול שלו מלא התלהבות והתרגשות. "אתה לא יודע מה הולך פה, זה ממש... ממש מה? לא הצלחתי לקלוט.

כל מילה ששאול הוציא מפיו נשמעה יותר מבולבלת מקודמתה. הוא היה נרגש כל כך שלא הצלחתי להבין ממנו דבר. יצאתי לחנות, אבל כשהגעתי הזגג לא היה שם. אמו נכחה בחנות כשהיא נסערת כולה: "כמה השם גדול! איך הוא מנהל את העולם! לא יאמן! לא יאמן!!!!" הם היללו ושיבחו את הבורא יתברך, אבל את הסיפור לא הצלחתי לקלוט.

התקשרתי לזגג וביקשתי ממנו שירחם עלי וישיעני מסקרנותי. ספר לי מה היה שם. והוא סיפר: "במוצאי שבת היה עלי להעביר חבילה לבני ברק. יצאתי במכונית אל התחנה שמול קניון רמות, בצד השני של הגשר שניצב שם, וראיתי את קו 422 לבני ברק נכנס לתחנה. עקפתי אותו קצת ורצתי עם השקית

שוֹנֵה הַלְכוֹת:

הַלְכוֹת שְׁמִיטָה

מתוך החוברת
"מצוות הארץ בהלכה ובאגדה"
לרב דוד שלום נקי שליט"א

כשיעור שראוי לזרוע מהם ויצמח: בתבואה - משיגדל שליש. ובקטניות - עיין בספר שביתת השדה (עמוד קנא) זמנו של כל מין ומין, כדי שלא יאסרו מדין "ספחים", כפי שיבואר להלן (קנט).

בשמים

כל זרע שאין בו קדושת שביעית [כמבואר להלן (עמוד 47)], כמו בשמים ושושנים העומדים לריח בלבד, וכן סוגי צמחים שאין רוב בני אדם זורעים אותם - מותר לזרועם עד ערב שביעית (כיון שלא נוהג בהם איסור ספחים, וכדלהלן). וטוב לזרועם עד ט"ו באלול, באופן שיקלטו בשנה השישית. (קסא, תצד, תצט)

נטיעת אילנות סרק

אילנות סרק שאינם מוציאים פירות, מותר לנוטעם עד ערב שביעית. [שהרי לא שייך בהם את החשד הנ"ל שיאמרו שנטע בשביעית, כיון שאין בהם דין ערלה, כדלהלן] אך לכתחילה נכון להשתדל לנוטעם ארבעה עשר יום קודם השביעית [עד ט"ו באלול], כיון שסתם אילן נקלט באדמה עד ארבעה עשר יום, ואם יטע לאחר מכן, נמצא שנקלט האילן בשביעית. (קנג)

תבואה וקטניות

יש להקפיד לזרוע את התבואה והקטניות, באופן שיספיקו לגדול ולהגיע ל"עונת המעשרות" קודם שנת השמיטה [דהיינו, שיגדלו

בדיחות:

אם אתה חושב שלאף אחד לא אכפת ממך - נסה לא לשלם מיסים.

איש אחד נפל מגג של בניין.
מיד התקבצו סביבו אנשים, ושאלו בבהלה: "מה קרה?"
ענה האיש: "לא יודע, רק הרגע הגעתי!"...

איש אחד נכנס לספרייה ושאל בקול: "סליחה, יש לכם עגבניות?"
הספרנית: "אדוני, זה ספרייה כאן!"
הנמיך האיש את קולו ושאל בשקט: "'סליחה, יש לכם עגבניות?"...

"אתה חייב לדעת אנגלית! מחצית מהאנשים בעולם יודעים אנגלית!"
-"נו, וזה לא מספיק?"...

סטודנט לחקלאות ניגש לאיכר זקן, ואומר לו: "אתה משתמש בשיטות מיושנות שלא מכירים כבר היום. אתפלא אם יניבו העצים אפילו ק"ג אחד של תפוחים!"
"גם אני אתפלא", אמר האיכר, "זה עץ מנגו"...

קול נפץ נשמע מהמטבח.
"עוד צלחת?" שאל בעל הבית מהסלון.
"לא", ענו לו, "פחות צלחת!"...

לקוח: "מלצר! יש לי זבוב במרק!"
מלצר: "אל תדאג, הוא לא יחזיק מעמד הרבה זמן, ריססנו אותו בקוטל חרקים!"...

חידות:

חידת מחשבה:
כמה פרשים לכל היותר ניתן להניח על לוח שחמט, מבלי שיאימו זה על זה?

חידת חשבון:
איך ניתן ליצור את הסיפורה 100 ע"י המספרים: 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1 תוך כדי שימוש בכל פעולות החשבון?

חידת "מי אני":
אם אדם רוצה לשבור אותי - הוא חייב לנצח אנשים אחרים. מי אני?

פתרונות לחידות מהעלון הקודם:

פתרון לחידת המחשבה:
המאפה הקטן שוקל 38 גרם.
הסבר: חמש המאפים הגדולים שוקלים יחד 400 גרם.
(400 = 5X80)
הוספת המאפה השישי מעלה את המשקל הכללי ל-438 גרם (438 = 6X73).
מוכח שהמאפה השישי שוקל 38 גרם.

פתרון לחידת חשבון:
 $8^1 + 8^1 + 8^1 + 88^1 + 888 = 1,000$

פתרון לחידת "מי אני":
ראש פינה.

טוב לדעת:

הטמפרטורה של פני הירח היא:
134 מעלות צלסיוס ב-3 המואר, ומינוס 170 ב-3 החשוק!

פתגם:

יציאה:	כניסה:	י-ם:	זמני השבת:
18:59	17:48	ת"א:	
19:10	18:03	חיפה:	
19:00	17:54	ב"ש:	
19:01	18:05		

לתגובות, להנצחות ולקבלת העלון במייל: elisha5765@gmail.com

הגוזלים שלכם
פורשים כנף
ומתעופפים להם
מהקן, יוצאים
לדרך ארוכה...

הזמנות לחתונה מדפיסים בגרפומט

מגוון גדול
של סוגי ניירות

ניתן לקבל
קטלוג הזמנות
למייל

הדפסת
200 הזמנות
לכלה, חינם

60 אגו' להזמנה

הדפסה בשחור
או אפור, מינימום
1000 יחידות,
לא כולל עיצוב

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה